

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

Journal of Association of Professional Development
of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2567)

Vol.6 No.3 (July-September 2024)

ISSN: 3027-8813 (Online)

Tier 2

โดย สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

ISSN: 3027-8813 (Online)

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

Journal of Association of Professional Development
of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2567)

Vol.6 No.3 (July-September 2024)

โดย

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

เจ้าของ	สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ที่เกิดจากกระบวนการวิจัย การวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ 2. เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยด้านการศึกษา ศึกษาศาสตร์ ครูศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา 3. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาให้มีพื้นที่ตีพิมพ์เผยแพร่งาน
ขอบเขต	วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) เป็นวารสารสาขาสังคมศาสตร์ เน้นรับการตีพิมพ์บทความด้านการบริหารการศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังรับตีพิมพ์บทความด้านศึกษาศาสตร์ ครูศาสตร์ การศึกษา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา
สาขาที่รับตีพิมพ์	สาขาสังคมศาสตร์ เน้นการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์ ครูศาสตร์ การศึกษา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา
กำหนดตีพิมพ์	วารสารกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม) ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน) ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน) ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม)
บรรณาธิการบริหาร	รองศาสตราจารย์ ดร.จิณฉัตร ปะโคทั้ง นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ นักวิชาการอิสระ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัครวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กองบรรณาธิการ (ต่อ)

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารมณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ รุ่งแผน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรปฐพี วิชาอัครวิทย์	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ ดร.พรรณี สุวดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สำนักงานวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

535 หมู่ 12 ตำบลไทรน้อย อำเภอมะนัง อุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 34000

วันที่ตีพิมพ์เผยแพร่: กันยายน 2567

หมายเหตุ: ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวและเป็นลิขสิทธิ์ของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่มีข้อผูกพันโดยประการทั้งปวง

บทบรรณาธิการ

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) ฉบับปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2567) วารสารฉบับนี้ประกอบไปด้วย 33 บทความ จำแนกเป็น 30 บทความวิจัย และ 3 บทความวิชาการ เป็นบทความทั้งจากนักวิชาการระดับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา คณาจารย์ผู้มากประสบการณ์การวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากหลากหลายสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนบทความทุกท่านที่กรุณาให้ความไว้วางใจในการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ทำหน้าที่กลั่นกรองบทความอย่างเข้มข้น และ ขอขอบคุณข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินการจากผู้อ่านและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการจะนำไปปรับปรุงพัฒนาทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านคุณภาพของบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อให้วารสารได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

บรรณาธิการ

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
บทความวิจัย		
1	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษาผ่านการพ้องในประเพณีบุญ บั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ธรรณา ภูมิจิโรจ	1
2	แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชน บ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พิชิต กองแก้ว ดารณีย์ พยัคฆ์กุล	13
3	ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ณัฐชฎาภรณ์ แสงพล ละดา ดอนหงษา	32
4	กรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จรงค์ ดวงใจ สุภาวดี ลาภเจริญ	46
5	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สุทธิศา สมัครเขตการณ์ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล	60
6	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 นุชบา จูมาศ ประจบ ขวัญมั่น	74
7	การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง เดือนฉาย พงษ์ขาว สมเกต อุทัยธธา ณัฐยา ตันตรานนท์	89
8	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนใน กระบวนการยุติธรรมกรณีศึกษา: ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 ศุภชัย ไตรไทยธีระ วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา	101
9	ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ชาลี เปี่ยมพลอย ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล	114

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
10	ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช วรรณชมพู่ ศรีสุข รุ่งชัยดาพร เวหะชาติ ศิลป์ชัย สุวรรณมณี	128
11	ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิไล นาริรัตน์, วิไล พลพวง และ สุภากร สิมลี	142
12	แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวของโรงเรียนเอกชนอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปภัสนันท์ มณีขัติย์ และ ดารณีย์ พยัคฆ์กุล	155
13	การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สนั่น ใจโชติ, ทวีศักดิ์ ชันยศ, จิรวัฒน์ กิตติพิเชฐสรรค์ และ อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ	173
14	การพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส อารียา วิจิตรอมรเลิศ, กัญญาพัฒน์ สิทธิบวรโชติ, กิตติวัฒน์ ดิษฐประเสริฐ,	188
15	กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา วัลลภา โพธิ์โต	201
16	ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 บุญยานุช เทียงธรรม, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี, และสุนทรี วรรณไพเราะ	222
17	การพัฒนาแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว วรวิทย์ ตันเหลียง	237

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
18	ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบCIRCเสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดต่อ ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุตินา นันบุญ, วิไล พลพวก และ กาญจนา นิลนวล	254
19	สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จิราพัชร ช่วยรักษา และ กัลยมน อินทุสุต	271
20	ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาต่อทักษะการคิด พื้นฐานของเด็กปฐมวัย ปวีศา ปราสาสิน และ วิไล พลพวก	287
21	ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ศุภากร ศรีพรหม, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, และ ระพีพรรณ ร้อยพิลา	301
22	รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร ลัดดา เจียมจู่ไร, จิรวัดน์ กิติพิเชฐสรรค์, เสาวภาคย์ แหม่มเพชร, และ กฤษดา ผ่อง พิทยา	318
23	กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษา ประเภทวิชาอุตสาหกรรมในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ 2 เผด็จ บุญเป็ง, พูนชัย ยาวีราช, ไพโรจน์ ด้วนนคร, และ ไพรภ รัตนชูวงศ์	334
24	ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 กมลทิพย์ เกสรพรหม และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล	351
25	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 กฤษดา พันไชย และ บรรจบ บุญจันทร์	368

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
26	สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ธนากร ชมภูเครือ และ ทศนะ ศรีปัดตา	382
27	รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 มรกต อนุเคราะห์	393
28	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ บริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ อุษณีย์ ทองด้วง, เบญจพร ชนะกุล, และ นพรัตน์ ชัยเรือง	408
29	ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศศิวิมล แสงประสิทธิ์ และ วิไล พลพวง	423
30	รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลที่ประสบผลสำเร็จของนักเรียนวิทยาลัย อาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เสาวพา เวศภาวี, จิรวัดน์ กิตติเชษฐสรรค์ และ ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง	438
บทความวิชาการ		
31	การนิเทศเชิงออกแบบ : นวัตกรรมการนิเทศเพื่อแก้ปัญหากระบวนการจัดการ เรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ พลพัฒน์ วัฒนเศรษฐานุกูล, นิษฐ์ฐา พิระชัยภาวงศ์, นันทกรฐ์ ทิพย์สูงเนิน, สิรินธร สีนจินดาวงศ์, และ ชินกฤต ศรีสุข	451
32	กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล พัสดราภรณ์ แยมกาญจนวัฒน์, บรรจบ บุญจันทร์, และ อริสา นพคุณ	464
33	กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สุพัตรา นามขาว, บรรจบ บุญจันทร์, และ อริสา นพคุณ	478

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษาผ่านการฟ้อนในประเพณี บุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*

ธรรญา ภูมิจิโรจ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Corresponding author e-mail: wannika1720@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของฟ้อนในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของฟ้อนในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษาในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและนำเสนอในแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษา พบว่า 1. ประวัติความเป็นมาของฟ้อนในประเพณีบุญบั้งไฟ ที่สืบทอดมาแต่โบราณในงานประเพณีบุญบั้งไฟของชาวอีสาน ซึ่งจัดขึ้นในเดือนหกของทุกปี เรียกว่า ฟ้อนกลองตุ้ม เป็นการฟ้อนบูชาพญาแถนเพื่อขอฝนให้ตกตามฤดูกาล สมัยโบราณใช้ผู้ฟ้อนทั้งชายและหญิงไม่จำกัดจำนวน มีผู้ฟ้อนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงผู้ฟ้อนมีอยู่ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ประมาณ พ.ศ. 2462 ผู้ฟ้อนกลองตุ้มจะเป็นผู้ชายทั้งหมด ระยะที่ 2 ประมาณ พ.ศ. 2500 เริ่มมีการผสมผู้หญิงเข้ามามีส่วนในการฟ้อน ระยะที่ 3 ประมาณ พ.ศ. 2505 ถือว่าเป็นช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบผู้ฟ้อนอย่างมาก พัฒนามาจากระยะที่ 2 คือมีทั้งผู้หญิงและผู้ชายฟ้อน 2. องค์ประกอบของการฟ้อนกลองตุ้ม ด้านเครื่องแต่งกาย แบ่งเป็น 2 ยุค คือ ยุคโบราณ และยุคใหม่ ดนตรีที่ใช้ประกอบการฟ้อนกลองตุ้มมี 2 ชนิด คือ กลองตุ้มและพังกาต ทำฟ้อนกลองตุ้มมีทั้งหมด 5 ท่า 3. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษา ประกอบด้วยขั้นวางแผนและเตรียมการ ด้วยการศึกษาชุมชน จากนั้นนำข้อมูลมาประชุมชี้แจง ต่อมาคือขั้นตอนดำเนินการ มี 2 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ในชุมชน จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 การเรียนรู้ในชุมชนด้านท่าฟ้อนและศึกษาองค์ประกอบทางด้านการแสดง ครั้งที่ 2 การเรียนรู้ในชุมชนจากประสบการณ์จริง จากนั้นเกิดขั้นสะท้อนคิด เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน นักศึกษาได้สะท้อนและถอดบทเรียนที่ได้จากการเรียนรู้ในชุมชน 4 ข้อ ดังนี้ 1.การเรียนรู้เพื่อเกิดความรู้ 2.การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง 3. การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น 4.การเรียนรู้เพื่อใช้ชีวิต

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน; ประเพณีบุญบั้งไฟ; ฟ้อน

*Received: 13 June 2024, Revised: 25 June 2024, Accepted: 27 June 2024

Community-Based Learning Management for Students through Dancing in Bun Bang Fai tradition of Ban Huai Khayung. Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province

Thornchaya Phoomjiroj

Bachelor of Education Program Department of Dance Studies
Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University
Corresponding author e-mail: wannika1720@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research study are 1) to study the history of the dance in the Bun Bang Fai tradition. Ban Huai Khayung Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Province 2) To study the elements of the dance in the Bun Bang Fai tradition. Ban Huai Khayung Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Province and 3) to study guidelines for organizing community-based learning for students in the Bun Bang Fai tradition. Ban Huai Khayung Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Province This research Collect data from documents and field data. This is qualitative research and is presented in a descriptive and analytical manner. The results of the study found that: 1. History of the dance in the Bun Bang Fai tradition. which has been passed down since ancient times in the Bun Bang Fai tradition of the Isan people Which is held in the sixth month of every year, called Fon Klong Tum. It is a dance to pay homage to Phaya Tan, asking for rain to fall according to the season. In ancient times, an unlimited number of both male and female dancers were used. There are two or more dancers. The evolution of dancers has 3 phases: Phase 1, around 1919, all Klong Tum dancers were men. Phase 2, around 1957, started to include women. Participated in the third phase of dancing, around 1962, is considered a period in which the style of dancers was greatly changed. Developed from the second phase, where both women and men dance. 2. Components of the Klong Tum dance. In terms of clothing, it is divided into 2 eras: the ancient era and the modern era. There are 2 types of music used to accompany the Klong Tum dance: Klong Tum and Phang Had. There are a total of 5 postures for the Klong Tum dance. 3. Guidelines for organizing community-based learning for students. Consists of the planning and preparation stages. with community education Then bring the information to the meeting for clarification. Next is the action step. There are 2 steps: Step 1, learning in the community, 2 times. The 1st time is learning in the community about dance moves and studying the elements of performance. The 2nd time is learning in the community from real experience. Then there is the reflection stage. At the end of learning with the community Students reflected and extracted 4 lessons learned from learning in the community as follows: 1. Studying to gain knowledge. 2. Learning for practical use 3. Learning to live together and learning to live with others. 4. Learning to live life.

Keywords: community-based learning management; Bun Bang Fai tradition; dance

บทนำ

การบริการทางการศึกษาที่ตื้นเขินจำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคคลได้รับการพัฒนาอย่างเต็มสมรรถนะหรือเต็มศักยภาพของตน บนพื้นฐานของบริบททั่วไปผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเสรี ดังนั้นในการจัดการเรียน การสอนจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน สามารถบูรณาการเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้ การปฏิบัติงานด้วยการลงมือปฏิบัติจริงในชุมชน ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของคนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนา ประเทศให้ มุ่งสู่ความก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน คนไทยให้ความสำคัญ ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถใช้ความรู้จัดการตนเองได้ เพิ่ม มากขึ้น แต่ในทางกลับกัน แบบแผนการจัดการศึกษาโดยสถานศึกษาได้แยกคนออกจากชุมชน สังคม วัฒนธรรม จิตวิญญาณของความเป็นท้องถิ่นจนลืมรากเหง้า วิถีชีวิตและความเป็นตัวตนเกือบสิ้นเชิง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐานหรือการศึกษาฐานชุมชนเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่เป็น การเรียนรู้เพื่อชีวิต สามารถนำทักษะที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (กัญญาณัฐ ลิ้มสวัสดิ์, 2565) ด้วยการพินิจพิจารณาพื้นที่ที่มีการสืบสานกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษเพื่อไม่ให้เลือนหายไป

ประเพณีฮิตสิบสองหรือจาริตประเพณีสิบสองเดือน เป็นธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา แต่ บรรพบุรุษ ในแต่ละประเพณีของชาวอีสานก็จะมีการพินิจพิจารณาซึ่งถือว่าเป็นหลักสำคัญอีกประการหนึ่ง เช่น เดือน 3 และเดือน 4 ทำบุญข้าวจี๋ ในตอนแห่ปั่นข้าวจี๋ จะมีการร้องรำทำเพลงด้วยความสนุกสนาน เดือน 5 เป็นงาน เทศกาลสงกรานต์ จะมีการรำรำในพิธีสงฆ์น้ำพระ มีการรำสะบ้า รำบูชาพระพุทธรูปและรำมอญซ่อนผ้า เดือน 6,7,8 มีการทำบุญเดือน 6 คือบุญบังไฟ มีการรำเซิ้งบังไฟและพ่อนกลองตุ้ม เดือน 9 มีการทำบุญข้าวประดับดิน มีการ รำรำหลักเมืองเลี้ยงพระในหมู่บ้าน เดือน 10 มีการทำบุญข้าวสาก ก็จะมีการทำเพลงเพื่อให้ข้าวกลิ้งลงตาม เดือน 11 บุญออกพรรษาก็จะมีการร้องรำทำเพลง และเดือน 12 ก็จะมีการทำบุญคูณลาน บุญนวดข้าว มีการรำรำ ด้วยจังหวะเกี่ยวข้าว ในปัจจุบันประเพณีฮิตสิบสองมักจะหลงเหลือปรากฏในชนบทที่ห่างไกล (วิณา วิสเพ็ญ, 2525) การแสดงพื้นบ้านที่นิยมแสดงในประเพณีฮิตสิบสองนั้น ปรากฏประเพณีบุญเดือนหกหรือที่รู้จักกันใน ประเพณี บุญบังไฟ ซึ่งเป็นฮิตประเพณีที่ชาวบ้านหรือชุมชนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และสืบทอดกันมา ยาวนานจากรุ่น สู่รุ่น การละเล่นในประเพณีบุญเดือนหกของชาวอีสานจะปรากฏการแสดงอีกชนิดหนึ่งของชาว อีสานเรียกว่า “พ่อนกลองตุ้ม” พ่อนกลองตุ้มเกิดในหลายพื้นที่ภาคอีสานที่มีความเชื่อเกี่ยวพญาแถน อาทิ ศรีสะเกษ ยโสธร และอุบลราชธานี ซึ่งหนึ่งในหมู่บ้านที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งประเพณีบุญเดือนหกที่น่าสนใจอีกหมู่บ้านหนึ่ง คือ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

พ่อนกลองตุ้มเป็นการแสดงในประเพณีบุญบังไฟของชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี จัดขึ้นในเดือนหกของทุกปี ถือว่าเป็นประเพณีฮิตสิบสองที่ยังคงรักษาแบบฉบับดั้งเดิมของชาวบ้าน ห้วยชะยุ้ง ผู้พ่อนจะพ่อนเดินถอยหลังตามเสียงกลองตุ้มและพวงฮาด ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน ชื่อของพ่อนกลองตุ้มจึงมีที่มาจากเครื่องดนตรี 2 ชนิด ที่ใช้ประกอบพิธีหรือแห่ของฝนตามความเชื่อ การแต่งกายที่แปลกตาเพราะผู้พ่อนจะใส่เล็บที่ทำจากหวายแล้วพันด้วยด้ายสีต่าง ๆ มีความยาวประมาณ 1 ฟุต เรียกว่า กรวยมือหรือขวยมือ และที่สำคัญอันเป็นองค์ประกอบหลักของพ่อนกลองตุ้มคือ ท่าพ่อน

จากความสำคัญของเหตุผลข้างต้น ปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลง ความเจริญเข้าสู่ชุมชน คนที่รักษามรดกของบรรพบุรุษเริ่มลดน้อยลง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยจากหลาย ๆ อย่าง อาทิ เศรษฐกิจ ความเชื่อ แม้กระทั่ง

อิทธิพลตะวันตกเริ่มเข้ามาเป็นเหตุผลหลัก ผู้ดำรงและสืบทอดในปัจจุบันเป็นผู้สูงอายุจึงทำให้การดำรงคงอยู่น้อยลง จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะภูมิปัญญาของชาวบ้านที่กำลังเลือนหายไปผ่านกระบวนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษา บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ อันจะนำไปพัฒนาต่อยอดให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษา อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพ่อนในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
- 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของพ่อนในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษาในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพ่อนกลองต๋ม บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1.1.1 นางสาวนฤมล พิมพ์โพธิ์ ครูโรงเรียนบ้านบุเปือย อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี

1.1.2 นายนิษฐา บุคพงศ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1.1.3 นางสาวชุลีพร หงษ์วิเศษ ผู้พ่อนที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ประกอบด้วย ช่างพ่อน นักดนตรี

1.2.1 นางถวิล สีดา ผู้พ่อนกลองต๋มชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1.2.2 นางทองม้วน วงศ์แสนสาร ผู้พ่อนและชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1.2.3 นางสมบัติ พิมพ์โพธิ์ ผู้พ่อนและชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (General Informants) ประกอบด้วย ผู้ชมการแสดง ชาวบ้านทั่วไป

1.3.1 นายสมาน ตั้งใจ ชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1.3.2 นางทองสี หิปะนัต ชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1.3.3 นางสาวพัชรา แพทย์นาดี ชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสำรวจ ใช้แบบสำรวจเพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของความเป็นมา พัฒนาการ และเพื่อน ในประเพณีบุญบั้งไฟ ของบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.2.3 แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป

2.2.4 แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป

2.3 แบบสังเกต (Observation) ประกอบด้วย

2.3.1 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้สังเกตวิธีการ กระบวนการ ใช้ชุมชนเป็นฐานโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน และองค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการพ่อนในประเพณีบุญบั้งไฟ ของบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ใช้สังเกตสภาพสถานการณ์ทั่วไป ได้แก่ การดำเนินกิจกรรม การฝึกซ้อมก่อนออกแสดง การร่วมสังเกตในการแสดงตามสถานที่ต่าง ๆ

3. การเก็บข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลจากเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวข้องกับการพ่อน ในประเพณีบุญบั้งไฟ ของบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ในห้องสมุดหน่วยงานราชการต่าง ๆ

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ทำการเก็บข้อมูลตามโดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลโดยวิธีการต่าง ๆ การสำรวจ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

4. กระบวนการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการอบรมเชิงปฏิบัติ การตรวจสอบความถูกต้องตามประเด็นที่วางไว้

5.1.2 นำข้อมูลมาสังเคราะห์จำแนกหมวดหมู่และประเภท

5.1.3 สรุปข้อมูล

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้านเนื้อหา (Content analysis) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวอีสาน ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการวิจัยเรื่องประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบ ท่าพ่อนในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านข้อมูลภาคสนาม ใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

5.2.3 นำข้อมูลทั้งหมดที่จัดหมวดหมู่แล้วมาแปลความหมายข้อมูล (Interpreting data) โดยใช้วิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัย ทฤษฎีในการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้คำอธิบายกับข้อมูล

6. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา

พ่อนในประเพณีบุญบั้งไฟหรือพ่อนกลองตุ้มไม่มีหลักฐานบ่งชี้ชัดเจนว่าเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อใด ที่ไหน เช่นเดียวกับกับบุญบั้งไฟจึงสันนิษฐานคำบอกเล่าปะติดปะต่อมาเล่าสู่กันฟัง (วาสนา นันทุพา, 2540) บ้านห้วยชะยุ้งนั้นนับว่ามีความเป็นมาสลับซับซ้อน เนื่องจากมีบุคคลหลายกลุ่มและหลายหมู่บ้านได้เข้ามาตั้งครอบครัว ในระหว่างปี พ.ศ. 2462 นายหน้อยพร้อมด้วยนางหอมผู้เป็นภรรยาได้อพยพมาจากบ้านหนองแก้วเดิมเป็น คนบ้านหม้า อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้มาแต่งงานกับนางสาวหอม บ้านสีแก้ว อยู่กันกันได้ 5 ปี เห็นว่า ควรจะแยกครอบครัวจากพ่อแม่มาตั้งครอบครัวใหม่ จึงพากันมาตั้งรกรากอยู่ที่บ้านห้วยชะยุ้งในปัจจุบันนี้ ผู้ที่อพยพมาพร้อมกันมี 3 ครอบครัว คือ ครอบครัวและก้านั้นเรื่อง ต่อมามีคนจีนมาจากจังหวัดอุบลราชธานี ชื่อ ช่งฮะกับภรรยาชื่อ นางรูป มาตั้งบ้านเรือนอยู่ด้วยโดยได้ตั้งร้านค้าขายอยู่บริเวณสถานีรถไฟ จากนั้นจึงเริ่มมีหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียง ได้อพยพครอบครัวมาตั้งหลักแหล่งมากขึ้น และมีหมู่บ้านที่ใกล้เคียงคือ บ้านราษฎร์สำราญ ซึ่งเป็นกลุ่มที่อพยพมาจากบ้านท่าลาดและบ้านน้ำเที่ยง (ทองม้วน วงศ์แสน, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2564)

ต่อมามีคนจีนมาตั้งร้านค้าชื่อ ฮวดเส็ง และมีโรงสีไฟตั้งขึ้นในหมู่บ้านเป็นครั้งแรก ราษฎรได้พากัน ตั้งวัดขึ้นประจำหมู่บ้านอยู่ทางทิศใต้ของทางรถไฟหรือทางทิศเหนือของหมู่บ้านได้เปิดโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ในบริเวณวัดมีครูใหญ่ชื่อ นายพิมพ์ เป็นริ้วแรงในการจัดตั้งรับนักเรียน อายุ 20 ปี ดำเนินการสอนโดยครูโฮม (ไม่ทราบนามสกุล) และเจ้าอาวาส พ่อใหญ่หน้อยและแม่ใหญ่หอมซึ่งเป็นผู้อาวุโสในหมู่บ้านห้วยชะยุ้ง ในขณะนั้น เมื่อเห็นวัดร้างจึงได้ไปขอให้นายดอนอุปการะเป็นบุตรบุญธรรม จนกระทั่งสามเณรทั้งสองลาสิกขาบทได้แต่งงาน มีครอบครัวสำหรับงานดอน จำปาสาได้มีความรู้ด้านการฟ้อนชวยมือจึงได้ฝึกหัดให้แก่หนุ่มสาวชาวบ้านห้วยชะยุ้ง เพื่อใช้สำหรับพ่อนในงานประเพณีบุญเดือนหกจนกระทั่งปัจจุบันนี้

การพ่อนกลองตุ้มของชาวบ้านห้วยชะยุ้งได้เกิดจากนายดอน จำปาสา ซึ่งเป็นบิดาของนางทองม้วน วงศ์แสนสา ได้สอนการพ่อนกลองตุ้มขึ้น ซึ่งต้องการให้ลูกหลานอนุรักษ์การฟ้อนนี้เอาไว้ พอมีงานพ่อนดอนจะตีกลองให้ดังไปทั่วบ้านไว้แต่เนิ่น ๆ ประมาณตีห้าพ่อนดอนก็จะตีกลองอ้อมบ้านตีเข้าตีเย็น ในสมัยโบราณจะไม่สวมรองเท้า บางคนจะเอากระจกเล็กมาคล้องคอหรือไม่ก็เอากระดิ่งที่คล้องคอว่ามาแขวนเอวคนพ่อน นางทองม้วนจึงคิดแก้วิธีไม่ให้ร้อนเท้าด้วยการสวมรองเท้าในการพ่อนและมีการสวมหมวกและใส่แว่นตา หลังจากที่พ่อนดอนเสียชีวิตลงก็มีนางทองม้วน วงศ์แสนสาและลูกเขย ชื่อนายบุญชู วงศ์แสนสา ได้สืบทอดมาถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1 ลักษณะและรูปแบบการฟ้อนกลองต๋มบ้านห้วยชะยุ้ง

สมัยโบราณการฟ้อนกลองต๋มนั้นใช้ผู้ฟ้อนทั้งชายและหญิงไม่จำกัดจำนวน ผู้แสดงใช้ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมของสถานที่แสดง ผู้ฟ้อนกลองต๋มนั้นจะเป็นชาวบ้านห้วยชะยุ้งแทบทั้งสิ้น พบว่า มีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงผู้ฟ้อนอยู่ 3 ระยะ ดังนี้ (สุสิทธิ์ หงษ์วิเศษ, สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2566)

ระยะที่ 1 ประมาณ พ.ศ. 2462 ผู้ฟ้อนกลองต๋มจะเป็นผู้ชายทั้งหมด เนื่องจากผู้ชายชอบ ความสนุกสนาน ชอบดื่มสุราแล้วฟ้อนรำกันตามประเพณี และอีกเหตุผลหนึ่ง สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากการที่ผู้หญิงนั้นทำหน้าที่กรรยา ทำงานบ้านเป็นแม่ศรีเรือนและต้องเลี้ยงลูกจึงไม่เหมาะที่จะมาฟ้อนในการประเพณีอย่างผู้ชาย

ระยะที่ 2 ประมาณ พ.ศ. 2500 เริ่มมีการผสมผู้หญิงเข้ามามีส่วนในการฟ้อนกลองต๋มด้วยกับผู้ชาย น่าจะมีเหตุผลมาจากสภาพทางสังคมที่มีการพัฒนา มีการยอมรับผู้หญิงเข้ามาฟ้อนกลองต๋ม โดยการพิจารณา จากทางวัด ผู้นำชาวบ้าน และลูกบ้านมาจากการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกัน

ระยะที่ 3 ประมาณ พ.ศ. 2505 ถือว่าเป็นช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบผู้ฟ้อนอย่างมาก พัฒนา มาจากระยะที่ 2 คือ มีทั้งผู้หญิงและผู้ชายฟ้อน พอมาถึงระยะนี้ใช้เฉพาะผู้หญิงฟ้อน เนื่องจากเหตุผลที่ฝ่ายชายมีภาระในการรับผิดชอบหาเลี้ยงครอบครัวจึงไม่มีเวลาที่จะมาฟ้อนมาฝึกหัดกลองต๋ม ยังคงมีเพียงผู้ชาย 2 คนที่เป็นผู้ตี กลองต๋มและพั้งฮาดเท่านั้น

2. องค์ประกอบของการฟ้อนกลองต๋ม มีองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 เครื่องแต่งกายฟ้อนกลองต๋ม

เครื่องแต่งกายของฟ้อนกลองต๋มบ้านห้วยชะยุ้งนั้น ส่วนมากผู้ฟ้อนจะจัดหาเองโดยส่วนตัว หากเป็นผ้าซิดหรือผ้าโสร่งผู้ฟ้อนจะทอเองแล้วนำมาใช้ในการฟ้อน เครื่องแต่งกายของนักแสดงและนักดนตรีจะแต่งกายเหมือนกันตรงที่นักดนตรีไม่สวมขวยมือ อุปกรณ์ในการแต่งกายจะใช้อุปกรณ์ที่หาได้ตามท้องถิ่น เป็นส่วนมาก (นิษฐา บุคพงศ์, สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2566) ดังนี้

2.1.1 เสื้อหม้อฮ่อมที่ทำมาจากโทเรหรือผ้าฝ้าย นำมาตัดเป็นเสื้อสำเร็จรูป ซึ่งปัจจุบันมีจำหน่ายตามท้องตลาด

2.1.2 โสร่งเป็นด้ายที่ทอด้วยผ้าโทเรหรือไหมสีต่าง ๆ โดยทอเป็นผ้าตาสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ สลับกัน

2.1.3 ผ้าขิด คือผ้าที่ทอมาจากเส้นไหมที่ย้อมสีต่าง ๆ ตามที่ต้องการ การทอผ้าขิดจะทอโดยการเก็บขิดสลับกับการทอแบบธรรมดา ผ้าขิดจะมีความกว้างประมาณ 12 นิ้ว ยาวประมาณ 1 วาเศษ ๆ (ประมาณ 2 เมตร) การใช้ผ้าขิดในการฟ้อนกลองตุ้มจะใช้ด้วยกัน 4 ผืน คือ

- 1) ผืนที่ 1 โปกศรีษะ
- 2) ผืนที่ 2 ใช้เป็นสไบเฉียงไหล่ซ้ายมาเอด้านขวา
- 3) ผืนที่ 3 ใช้เป็นสไบเฉียงไหล่จากไหล่ขวาเอด้านซ้าย
- 4) ผืนที่ 4 มัดที่เอวของผู้แสดง

2.1.4 ตุ้มเป คือ ใบตาลที่นำมาสานห่อกันมีความยาวประมาณ 60-70 เซนติเมตร) 2 เส้นไขว้กัน

2.1.5 ขวยมือหรือเล็บที่ทำจากหวาย พันรอบก้านด้วยสีสันสดใส แล้วทำดอกฝ้ายอยู่บนปลายเล็บ

ภาพที่ 2 เครื่องแต่งกายฟ้อนกลองตุ้ม

ลักษณะของการแต่งกายของฟ้อนกลองตุ้มนั้น จะสังเกตได้ว่าจะมีการนำผ้าพื้นเมืองมาใช้ในการแสดงมาก โดยชาวบ้านจะนำผ้าขิดที่ทอเองมาใช้ในการแสดง ใครได้รำก็เตรียมอุปกรณ์เครื่องแต่งกายมาเอง

2.2 เครื่องดนตรีฟ้อนกลองตุ้ม

ดนตรีที่ใช้ประกอบการฟ้อนกลองตุ้มมี 2 ชนิด คือ กลองตุ้มและพังกาต เครื่องดนตรีทั้งสองอย่างนี้ถือว่ามีความสำคัญต่อการฟ้อนกลองตุ้มหากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ กลองตุ้มและพังกาตอยู่มีประวัติการสืบทอดมาตั้งแต่เริ่มมีการฟ้อนประมาณ พ.ศ. 2462 จวบจนกระทั่งปัจจุบันก็ยังคงใช้กลองตุ้มและพังกาตเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุดสำหรับการฟ้อน

ภาพที่ 3 นักดนตรีและเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการฟ้อนกลองตุ้ม

2.3 เพลงที่ใช้ประกอบการฟ้อนกลองตุ้ม

เพลงที่ใช้ประกอบการฟ้อนกลองตุ้ม เนื้อเพลงที่เป็นคำร้องไม่มี มีแต่ทำนองเพลงเท่านั้นและ มีเสียงเครื่องดนตรีเพียง 2 ชนิดคือ เสียงผ่าง (ฟ้างฮาด) และเสียงตุ้ม (เสียงกลองตุ้ม) เวลาที่จะตีให้เป็นจังหวะช้าหรือเร็วกระชับในช่วงเวลาที่เปลี่ยนทำร่าเท่านั้น

2.4 ทำฟ้อนกลองตุ้ม

ทำฟ้อนกลองตุ้มของบ้านห้วยชะยุ้งจะเป็นไปอย่างไม่มีแบบแผน ทำฟ้อนนั้นจะเน้นการใช้มือแขนและขาเป็นส่วนมาก และฟ้อนประกอบเสียงกลองตุ้มและฟ้างฮาดเท่านั้น ใครจะฟ้อนจะร่าทำไหนักก็ตามใจ ไม่มีขอบแบบแผนในทำฟ้อนจะเน้นความสนุกสนานในงานบุญเป็นส่วนมาก การจัดระเบียบการฟ้อนก็เป็นแถวเดี่ยวยาวตลอด ทำฟ้อนกลองตุ้มก็ยังคงรูปเดิมเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของตัวเอง เป็นต้นฉบับของตำบลห้วยชะยุ้งและตำบล ท่าลาดจะเอาจังหวะอื่นหรือทำร่าอื่นมาเพิ่มเติมไม่ค่อยได้และขัดต่อรูปแบบเดิมที่คนโบราณยึดถือปฏิบัติมา ด้วยเหตุนี้จึงได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมด้านการแต่งตัวระเบียบแถวในการฟ้อนเพิ่มสีสันให้หลากหลายยิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่น ปรับปรุงการแต่งตัวให้ดูเป็นแบบเดียวกันทั้งหมดสีสันให้ดูสวยงามมากยิ่งขึ้น (ชลีพร หงษ์วิเศษ, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2566) ฟ้อนกลองตุ้มบ้านห้วยชะยุ้ง เดิมทำฟ้อนฟ้อนกลองตุ้มจะเป็นไปแบบเรียบง่ายตามสภาพสิ่งแวดล้อมที่พอมีร้องร่าทำเพลงได้ ทำฟ้อนกลองตุ้มของชาวบ้านแห่งนี้จะมีทำร่าแบบดั้งเดิมหรือมีทำฟ้อนที่มี แบบฉบับอยู่ เพราะนับได้ว่าเป็นประเพณีพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ตั้งแต่โบราณกาลและไม่ว่าได้กรุ่นหลังของชาวบ้านนี้เมื่อได้ยินเสียงดนตรี (กลองตุ้ม, ฟ้างฮาด) ก็จะรู้ว่าฟ้อนทำไหนักเปลี่ยนตอนไหนจังหวะและทำฟ้อนจะมีตายตัวอยู่แล้ว (นฤมล พิมพ์โพธิ์, สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2566)

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษา

ในกระบวนการส่งเสริมจัดการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษานั้น ผู้วิจัยใช้กลุ่มนักศึกษาจากสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

3.1 ขึ้นวางแผนและเตรียมการ ในขั้นของการวางแผนและเตรียมการนั้น มีดังนี้

3.1.1 ศึกษาชุมชน ในกระบวนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ นั้น ผู้วิจัยได้นำนักศึกษาลงพื้นที่เพื่อศึกษาโดยการสำรวจ สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม กับชุมชนในด้านของทำฟ้อนและองค์ประกอบของการฟ้อนเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนได้ให้ความรู้กับนักศึกษาอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ได้รับประสบการณ์จริงจากชุมชน

3.1.2 ประชุมชี้แจง

เมื่อได้ข้อมูลการศึกษาชุมชนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ จากนั้นได้ทำความเข้าใจกับนักศึกษาถึงกระบวนการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริง

3.2 ขั้นตอนการ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการออกเป็น 2 ขั้นตอนด้วยกันเพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้มาสะท้อนคิด มีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 เรียนรู้ในชุมชน การลงเรียนรู้ในชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง ดังนี้

1. ครั้งที่ 1 การเรียนรู้ในชุมชนด้านทำฟ้อนและศึกษาองค์ประกอบทางด้านการแสดงของฟ้อนกลองตุ้ม จากนั้นนักศึกษาได้นำความรู้และประสบการณ์จริงที่ได้มาฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดความชำนาญเพื่อที่จะได้เข้าร่วมการฟ้อนในประเพณีบุญบั้งไฟ

ภาพที่ 4 นักศึกษาลงไปเรียนรู้ในชุมชน โดยได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

2. ครั้งที่ 2 การเรียนรู้ในชุมชนจากประสบการณ์จริง ประเพณีบุญบั้งไฟถูกกำหนดขึ้นในวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 เพื่อเป็นการสืบสานประเพณีฮีตเก่าโบราณตามความเชื่อในเรื่องของการขอฝน นักศึกษาได้เรียนรู้การฟ้อนในบรรยากาศที่เป็นประเพณีของชุมชนอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการได้เข้าร่วมขบวนฟ้อนกลองตุ้ม การได้เรียนรู้การสวมใส่เครื่องแต่งกาย การได้มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนด้วยความเป็นกันเองและสนุกสนาน สร้างคุณค่า สร้างความตระหนักถึงมรดกทางการแสดงพื้นถิ่นได้อย่างดี

ภาพที่ 5 การเรียนรู้ในชุมชนจากประสบการณ์จริงในประเพณีบุญบั้งไฟ

3.2.2 สะท้อนคิด เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน นักศึกษาได้สะท้อนคิดและถอดบทเรียนที่ได้จากการเรียนรู้ในชุมชน ดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อรู้ นักศึกษาได้รู้จักการแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เน้นการฝึกสมาธิ ให้มีสติ มีความจำที่ดี สอดคล้องกับประสบการณ์ในการปฏิบัติ
2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มสมรรถนะ เพื่อพัฒนาความสามารถและความชำนาญ รวมทั้งสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ ปรับประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพได้อย่างเหมาะสม
3. การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหา การจัดการ ความขัดแย้งด้วยความสันติ มีวิธีการเคารพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เข้าใจความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของแต่ละบุคคลในสังคม
4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต นักศึกษาได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาทุกด้านทั้งจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาให้มีความสำคัญกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง เข้าใจตนเองและผู้อื่น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการเปลี่ยนแปลงทักษะจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่เป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิต สามารถนำทักษะที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพได้โดยด้วยการแสดงพื้นถิ่นจากฟ่อนกลองต๋มในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีประเด็นที่จะอภิปรายผลที่สำคัญ 2 ประเด็น ดังนี้ 1. ท่าพ่อนดั้งเดิมจากประเพณีบุญเดือนหก บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี หรือที่เรียกว่าพ่อนกลองตุ้มที่เป็นศิลปะการแสดงหรือการเล่นพื้นบ้านของชาวอีสานซึ่งมีพื้นฐานจากความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ทำให้เกิดศิลปะการแสดงที่งดงามตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งพ่อนกลองตุ้มของชาวบ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีนั้น แต่เดิมจะไม่มีท่าทำที่เป็นแบบแผน และผู้พ่อนจะได้รับถ่ายทอดโดยตรงจากบรรพบุรุษ รุ่นสู่รุ่น แต่เดิมผู้พ่อนจะเป็น ชาย เมื่อมีความก้าวหน้าทางสังคมบทบาทผู้หญิงเริ่มมีมากขึ้น ผู้หญิงจึงเริ่มมาร้องรำทำเพลง เช่นเดียวกัน พจน์มัลย์ สมรรคบุตร (2538) ได้ศึกษาเรื่องการพ่อนผู้ไทยในเรณูนคร ซึ่งมีความเป็นมาใกล้เคียงกันว่าการพ่อนไม่มีแบบแผน เป็นเพียงการร้องรำทำเพลง ทำทางการพ่อนเลียนแบบธรรมชาติ าวดฝีมือกันระหว่างผู้ชายกับผู้ชาย 2. ในด้านขององค์ประกอบของการแสดงนั้น วาสนา บันทุปา (2540) ได้กล่าวถึงการพ่อนในบุญบั้งไฟว่า เริ่มมีผู้หญิงเข้ามาร่วมแสดงโดยการแต่งกายเลียนแบบและออกท่าทางอย่างผู้ชาย เมื่อมองผิวเผินก็จะนึกว่าเป็นผู้ชายจริง ส่วนดนตรีเป็นดนตรีพื้นบ้านที่ชาวบ้านแต่โบราณคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมาเอง เครื่องดนตรีทั้ง 2 ชนิดนี้ ไม่ว่าจะเป็นกลองตุ้มและ พังฮาดจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ และจะนำเครื่องดนตรีชนิดอื่นเข้ามาประกอบด้วยไม่ได้เช่นกัน ผลการศึกษาล้วน ส่งให้เห็นถึงการสืบทอด ดังที่บุญสม ยอดมาลี (2537) ได้กล่าวถึง ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว มีบริบทและความเป็นมาอันยาวนานแล้วยังได้รับการถ่ายทอดสั่งสมและขัดเกลาสามารถตอบสนองปัญหาหรือ ความต้องการพื้นฐานทางสังคมอีสานอย่างสมดุลและต่อเนื่อง จึงทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชนกลุ่มนี้ยังคงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบัน เช่นเดียวกับอุดม หนูทอง (2531) กล่าวว่า การเล่นพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ชาวบ้านสมัยก่อนสร้างสรรค์ขึ้นจากเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมแต่ละถิ่น เป็นมรดกที่ชาวบ้านนั้น สั่งสม สืบทอดเป็นอย่างดีชาวบ้าน คือ อาศัยการบอกเล่าจดจำทำตามครู รูปแบบซึมซับ และรับความพอใจ การเล่นพื้นบ้านจึงเป็นส่วนหนึ่งของชาติ และเป็นชีวิตจิตใจของชาวบ้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของบ้านห้วยชะยุ้งไว้ ควรสนับสนุนและรักษาเอกลักษณ์ของชาวบ้านห้วยชะยุ้งไว้ให้คงอยู่ต่อไป
2. ควรที่จะมีการส่งเสริมประเพณีพ่อนกลองตุ้ม และองค์ประกอบต่าง ๆ ให้คงอยู่ในลักษณะแบบโบราณไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. เนื่องจากการพ่อนกลองตุ้ม ไม่มีเอกสารใดที่จะเป็นหลักฐานได้ ข้อมูลที่ได้มาส่วนมากมาจากการสัมภาษณ์จากผู้รู้ อาจไม่ละเอียดเท่าที่ควร จึงควรเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีการพ่อนกลองตุ้มไว้เพื่อคนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่นักศึกษา: พ่อนในประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านห้วยชะยุ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาท่าพ่อนและองค์ประกอบ ซึ่งมีแบบฉบับอยู่แล้วจึงนับได้ว่าเป็น

ประเพณีพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ตั้งแต่โบราณกาลและไม่ว่าเด็กรุ่นหลังของชาวบ้านนี้ เมื่อได้ยินเสียงดนตรี (กลองตุ้ม และพั้งฮาด)

ในอดีตกาลฟ้อนเพื่อความสนุกสนานในงานบุญบั้งไฟ พอถึงเดือน 6 ชาวบ้านจะมารวมตัวกันที่วัดเพื่อทำบุญและเป็นการบูชาบวงสรวงพญาแถนผู้ที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต เมื่อชาวบ้านรวมตัวกันที่วัดโดยมีผู้นำชาวบ้านเป็นหัวหน้า ชาวบ้านก็จะเริ่มจัดงานบุญบั้งไฟ ทำฟ้อนกลองตุ้มของบ้านห้วยชะยุ้งจะเป็นไปอย่างไม่มีแบบแผน และฟ้อนประกอบเสียงกลองตุ้มและพั้งฮาดเท่านั้น ผู้ฟ้อนส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคนถึงคนชรา ใช้ผู้ฟ้อนตั้งแต่ 20 - 60 คน แล้วแต่โอกาสของการแสดง ผู้ฟ้อนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะแรกใช้ผู้ชายฟ้อน ระยะที่ 2 ใช้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงฟ้อน ระยะสุดท้ายมีพัฒนาการมาจนถึงปัจจุบันใช้เฉพาะผู้หญิงฟ้อน เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงแต่งตัวคล้ายกันทุกอย่าง แตกต่างตรงที่ในปัจจุบันใช้ไหมพรมมาทำแทนใบตาล ทำฟ้อนกลองตุ้มที่ยังคงรูปเดิมเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของตนเอง เป็นต้นฉบับของตำบลห้วยชะยุ้ง จะเอาจังหวะอื่นหรือทำรำอื่นมาเพิ่มเติมไม่ค่อยได้ และขัดต่อรูปแบบเดิมที่คนโบราณยึดถือปฏิบัติมา

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณัฐ ลิ้มสวัสดิ์. (2565). *การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21* ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- ชูลีพร หงส์วิเศษ. (2566). *องค์ประกอบของฟ้อนกลองตุ้ม*. ชาวบ้านห้วยชะยุ้งและผู้สืบทอดฟ้อนกลองตุ้ม. 22, 28 ตุลาคม 2566
- ทองม้วน วงศ์แสน. (2564). *ความเป็นมาและพัฒนาการฟ้อน*. ชาวบ้านห้วยชะยุ้งและผู้สืบทอดฟ้อนกลองตุ้ม. 28 มีนาคม 2564.
- นฤมล พิมพ์โพธิ์. (2565). *ทำฟ้อนกลองตุ้ม*. ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านปูเป้อย อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี. 28 มีนาคม 2565.
- _____. (2566). *ทำฟ้อนกลองตุ้ม*. ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านปูเป้อย อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี. 10 ธันวาคม 2566.
- นิษฐา บุคพงศ์. (2566). *การแต่งกายของฟ้อนกลองตุ้ม*. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 28 ตุลาคม 2566.
- บุญสม ยอดมาลี. (2537). *“วิธีการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น,”* ใน *สมบัติอีสานใต้*. บุรีรัมย์: สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- พจมาลย์ สมรรคบุตร. (2538). *แนวความคิดประดิษฐ์ทำรำเซิ้ง*. อุตรธานี : ภาควิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรธานี.
- วาสนา นันทุปา. (2540). *ฟ้อนขวมืออีสาน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีณา วิสเพ็ญ และคนอื่นๆ. (2525). *รายงานผลโครงการทำนุบำรุงศิลปะและการแสดงภาคอีสาน ประจำปีงบประมาณ 2525*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

อุดม หนูทอง. (2531). *ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้*. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
อุตร บัวงาม. (2562). *กรวยมือ*. ชาวบ้านบ้านหนองแก้ว. 28 มีนาคม 2562.

แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2*

พิชิต กองแก้ว^{1*} ดารณีย์ พยัคฆ์กุล²

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

*Corresponding author e-mail: toto10102536@gmail.com โทร. 092 850 4825

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 68 คน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.60 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และแบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน เพื่อเป็นการผดุงคุณภาพและมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ 1) ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่บุคลากร และร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ควรจัดทำแผนพัฒนาที่ตรงกับ ความต้องการพัฒนาคุณภาพอย่างแท้จริง สอดคล้องกับกรอบการบริหารงาน 4 ฝ่าย 3) ควรดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA 4) ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการประเมินผล ตรวจสอบอย่างเป็นระบบ และควรมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่หลากหลาย 5) ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานทุกงานอย่างต่อเนื่องและควรมีการกรอบเวลาในการติดตามการดำเนินงาน 6) ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และเผยแพร่ผลการประเมินตนเองในช่องทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา; แนวทางการดำเนินงาน

*Received: 17 January 2024, Revised: 6 February 2024, Accepted: 8 February 2024

Guidelines of the Internal Quality Assurance of ChumChonBanThaSongYang School under Tak Primary Educational Service* Area Office 2

Phichit Kongkaew¹ Daranee Payakkul²

¹Master of Education in Educational Administration, Payap University

²Lecturer of Faculty of Education, Payap University

*Corresponding author e-mail: toto10102536@gmail.com โทร. 092 850 4825

ABSTRACT

This research aims to 1) examine the current state of internal quality assurance operations at Chumchonbanthasongyang School, affiliated with the Tak Primary Educational Service Area Office, District 2, and 2) develop operational guidelines for enhancing internal quality assurance at Chumchonbanthasongyang School, under the jurisdiction of the Tak Primary Educational Service Area Office, District 2. The study's participants included totaling 68 individuals. Additionally, 12 samples were obtained using purposive sampling, Research tools included a 5-point rating scale questionnaire with Index of item objective congruence 0.60 - 1.00, reliability 0.94 and structured interview form Index of item objective congruence 1.00. Data were analyzed using statistical methods such as percentage, mean (μ), and standard deviation (σ), with the aid of computer software. For the interviews, content analysis was employed. The research findings revealed that: The current state of internal quality assurance operations at Chumchonbanthasongyang School under the Tak Primary Educational Service Area Office District 2 was at a highest level. The guidelines for developing the internal quality assurance operations, To maintain quality and Internal Quality Assurance standards, outlines the operational approaches as follows: 1) it is advisable to organize workshops to enhance knowledge and understanding among staff and collaboratively set educational standards for the institution. 2) it is necessary to create plans that truly meet the quality improvement needs, in line with a four-sector management framework. 3) operations should be systematic and continuous, using the PDCA (Plan-Do-Check-Act) quality cycle. 4) stakeholders, including parents, should be involved in the evaluation and monitoring in a systematic manner, and there should be a variety of methods and tools used for assessment. 5) continuous tracking of all activities should be conducted, and there should be a timeframe for monitoring operations. 6) stakeholders should be involved in the creation of these reports and in disseminating through various channels, increasing awareness.

Keywords: Internal quality assurance; Guidelines for Operational

*Received: 17 January 2024, Revised: 6 February 2024, Accepted: 8 February 2024

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมกันในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจนสามารถเข้าสู่การแข่งขัน ในเวทีโลกนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการศึกษาของประเทศให้ได้มาตรฐาน ทั้งในระดับประเทศและสามารถเทียบเคียงสมรรถนะได้กับมาตรฐานของนานาชาติ ทั้งนี้ แนวโน้ม ทางการศึกษาในโลกยุคปัจจุบันที่ไร้พรมแดนทางด้านข้อมูลข่าวสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษาเพื่อมุ่งให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาดีขึ้น ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการที่สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในเพื่อวางแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของตนเองดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ มีการกำกับติดตามและมีระบบการประเมินตนเอง การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกจึงควรสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะต่างมุ่งมาตรฐานหรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553, น.2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอันนำไปสู่ การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 ในการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้มีกลไกการปฏิบัติ ที่เอื้อต่อการดำเนินการ ตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ อันส่งผลให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็งตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศ เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ฉบับลงวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ว่าด้วยการจัดทำแนวปฏิบัติการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาขั้น เพื่อให้นักเรียนต้นสังกัด สำนักงานบริหาร การศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินการ เพื่อการพัฒนาส่งเสริม กำกับ ดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของกลุ่มโรงเรียน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5 อำเภอ มีภารกิจ หน้าที่ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงได้กำหนด กลยุทธ์ที่มุ่งเน้นความ ปลอดภัย การให้โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อ มุ่งหวังให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นองค์กรที่มีมาตรฐาน สถานศึกษามี คุณภาพและเครือข่ายมีความเข้มแข็ง โดยขับเคลื่อนภารกิจในการบริหารจัดการและพัฒนการศึกษาที่ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์ 4 กลยุทธ์ ซึ่งกลยุทธ์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ว่าด้วยการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เสมือนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โรงเรียน โดยสร้างระบบกลไก ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน จากการรายงานการ ประเมินตนเองของสถานศึกษา พ.ศ.2565 (โรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5 อำเภอ) ต่อสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 พบว่า ผลการรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปี 2565 ภาพรวมของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 50 (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2565) เพื่อให้ได้ผลที่สูงขึ้น จึงต้อง มีการศึกษาเรื่องการประกัน คุณภาพภายใน และพร้อมนำผลการประเมินมาพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็น ระบบ เพื่อการขับเคลื่อน การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนานักเรียนให้ได้รับโอกาสทาง การศึกษาที่ทั่วถึง และคุณภาพตามศักยภาพที่เท่าเทียม และสถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้น ดังการ วิจัยของ วาณิช ลิทา (2559, น. 97-105) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า สภาพการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและแต่ละรายด้านสามารถปฏิบัติได้ จริงในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถปฏิบัติได้จริงมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งในการดำเนิน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นแต่ละด้านมีปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาด้านการ วางแผนเตรียมการ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ผู้ปกครองและชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ปัญหาด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ความไม่ชัดเจนของปฏิทินการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านการ กำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติการ ได้แก่ ความไม่เป็นระบบและไม่จริงจังในการกำกับตรวจสอบของ คณะกรรมการประกันคุณภาพ และปัญหาด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ ขาดความร่วมมือ จากผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งงบประมาณและทรัพยากร โดยได้มีแนวทางสำคัญในการพัฒนาการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่ละด้าน คือ ด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ การอบรมและชี้แจง ผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินการปฏิบัติ ตามแผน ได้แก่ การจัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงานและประชุมชี้แจงครูให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินการ

ด้านการกำกับตรวจสอบ การปฏิบัติการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการการคุณภาพที่มีความรู้ความสามารถในการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ง่ายต่อการดำเนินการ และด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ เชิญนักวิชาการ ให้ความรู้และผู้นำชุมชนควรให้การสนับสนุนทรัพยากร และสิริพรรณ สุนทร (2559, น. 129-141) ศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้การบริหารจัดการแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร พบว่า สภาพปัญหา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า โรงเรียนขาดแคลนด้านงบประมาณสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนประสบปัญหาครูไม่ครบชั้น ผู้ปกครอง ชุมชน ให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาน้อย นโยบายของโรงเรียนไม่มีความต่อเนื่องเปลี่ยนแปลงบ่อย อันเนื่องมาจากการโยกย้ายของผู้บริหาร และโรงเรียนขาดกระบวนการวิจัยหรือนำกระบวนการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงสร้างระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้การบริหารจัดการแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร โดยมีขั้นตอน การดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การจัดทีมงาน 2) การสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ TOM 3) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค SWOT 4) การวางแผนพัฒนา 5) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนที่วางไว้ และตรวจสอบผลสำเร็จ 6) การประเมินและวิเคราะห์ความสำเร็จและล้มเหลวของการดำเนินงาน และ 7) การสร้างแนวทางมาตรฐานในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการทำงานในแต่ละขั้นตอนจะเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และ ตัวแทนชุมชน ในการดำเนินการ ซึ่งผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ โดยความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเกิดจากการดำเนินงานตามระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้การบริหารจัดการแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยางได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี (ActionPlan) ของสถานศึกษา ตามแผนที่กำหนดไว้ได้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินตนเองสรุปผลในภาพรวมของสถานศึกษาแล้วรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทั้งเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกสิ้นปีการศึกษา ทั้งนี้ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565 ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ได้รับผลการประเมินในระดับคุณภาพดี ซึ่งในประเด็นที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 และ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด รวมทั้งค่าเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าลดลง และมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ได้รับผลการประเมิน ในระดับคุณภาพดีเลิศ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ได้รับ ผลการประเมินในระดับคุณภาพยอดเยี่ยม และในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง ได้เข้ารับ การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งตรวจเยี่ยมผ่านทางระบบ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ตัดสินบนฐานความโปร่งใสและยุติธรรม โดยได้ลงนามคำรับรองโดยคณะผู้ประเมินภายนอก ในวันที่ 26 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ซึ่งผลการตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอกให้มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน และมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ได้รับผลการประเมินในระดับคุณภาพดีเยี่ยม ส่วนมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับผลการประเมินในระดับคุณภาพดีมาก โดยมีข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผล การดำเนินงานในแต่ละปีและวางแผนในการพัฒนาระบบนิเทศ เพื่อนำผลมาวางแผนการพัฒนาในปีต่อไป (รายงานการประกันคุณภาพภายนอก: ผลการตรวจเยี่ยมภายใต้สถานการณ์ COVID – 19, 2565)

ด้วยประการข้างต้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและเป็นกลไกในการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดความมั่นใจและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ได้ซึ่งผลของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด คงคงรักษาระดับคุณภาพ ตลอดจนให้ทุกมาตรฐานบรรลุอยู่ในระดับดีเยี่ยม มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน และพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา) ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ ครูในโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2566
จำนวน 55 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 13 คน รวมเป็น 68 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยใช้
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาความรู้พื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างข้อคำถาม ใน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการร่างข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
ตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกัน
คุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำ
แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินงานตาม
แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6)
ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

2) สร้างแบบสอบถามปัจจุบัน ปัญหา การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ
โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ฉบับร่าง
นำเสนออาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) โดยใช้วิธีหาค่า (IOC) ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.66 –
1.00

4) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน แล้วนำมา
หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับครู และ
คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตาก เขต 2 ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลสภาพปัจจุบันการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มาวิเคราะห์โดย

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแยกข้อมูลตามเพศ ตำแหน่ง เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำผลการวิเคราะห์เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เมื่อหาค่าได้แล้วนำไปแปรผลให้เป็นเกณฑ์สมบูรณ์สัมบูรณ์คะแนนพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคำตอบซึ่งแปลความหมายคะแนนตามแนวของเบส (Best, 1977, p. 174)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยเลือกใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมินในครั้งนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence Index)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ หาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโรงเรียนชุมชน บ้านท่าสองยาง ซึ่งใช้ตอบในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาแนวการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 12 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเหตุผลการคัดเลือก คือ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง ซึ่งมีประสบการณ์ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์ด้านสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์ ด้านการสนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และปฏิบัติงานอื่นในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์ ด้านการบริหารงานในโรงเรียนไม่ต่ำกว่าหัวหน้างานบริหารงาน 4 ฝ่ายไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครู จำนวน 5 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

- 1) ศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อมูลจากการสอบถามสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นการสัมภาษณ์
 - 2) กำหนดกรอบงานที่จะใช้ศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา
 - 3) สร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับ
 - 4) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาค่า (IOC) ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา
- ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้อยู่ที่ 1.00
- 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามแบบสัมภาษณ์ ตามวันเวลาที่นัดหมายและเก็บบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นข้อมูลแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามกรอบแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

- 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของ โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีผลการดำเนินงานดังนี้

ที่	การดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	μ	σ	ระดับ
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.50	0.65	มาก
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.65	0.69	มากที่สุด
3	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	4.63	0.67	มากที่สุด
4	ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	4.59	0.64	มากที่สุด
5	ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.48	0.67	มาก
6	ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.79	0.61	มากที่สุด
	รวม	4.61	0.66	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ระดับสภาพปัจจุบันการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.59$) รองลงมา การประกาศใช้และเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก รับทราบเพื่อร่วมกันขับเคลื่อน และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.65$) ส่วนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ครอบคลุมคุณภาพสำคัญ 3 ด้าน คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผ่านการเห็นชอบร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.65$, $\sigma = 0.66$) ส่วนสถานศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ เช่น บริบท ความพร้อมและศักยภาพ ของสถานศึกษา อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด จุดหมายของแผนพัฒนาการศึกษาชาติ ฯลฯ เพื่อหลอมรวมเป็นมาตรฐานการศึกษาตามเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.65$) ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีการ

ตรวจสอบและทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพิจารณาความครอบคลุมความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ แล้วจึงเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.67$) และมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของการพัฒนา คุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.66$)

1.2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.65$, $\sigma = 0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือการกำหนดและจัดทำโครงการและกิจกรรมตามกลยุทธ์ระดับองค์กร พร้อมเป้าหมายและ งบประมาณ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.64$) รองลงมาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ จำเป็นของสถานศึกษา (SWOT ANALYSIS) มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.76$, $\sigma = 0.60$) ส่วนวิเคราะห์การจัดสร งบประมาณและทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มี ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.74$, $\sigma = 0.66$) ส่วนกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและตัวชี้วัดความสำเร็จ มี ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.66$, $\sigma = 0.70$) ส่วนการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.65$, $\sigma = 0.75$) ส่วนการรับความร่วมมือในการดำเนินงาน จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาฯ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.67$) ส่วน การ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.79$)

1.3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภาพรวมอยู่ระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการแต่งตั้ง คณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.61$) รองลงมาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาได้ครอบคลุมตามแผนที่กำหนดไว้ในแผนด้วย มี ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.67$) ส่วนการดำเนินการสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้น โครงการกิจกรรมตามแผนที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.73$)

1.4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาภาพรวมอยู่ระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการดำเนินงาน ประเมินคุณภาพตามวงจร PDCA มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.81$, $\sigma = 0.63$) และการประเมินตนเองสอดคล้องตาม มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.81$, $\sigma = 0.55$) รองลงมาการดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา อย่างน้อยภาค เรียนละ 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.57$) ส่วนการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานด้านการ ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.75$, $\sigma = 0.66$) ส่วนการเตรียม ความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายในสำหรับบุคลากรทุกคนมี ค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.68$) ส่วน

การดำเนิน การประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานสถานศึกษาโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสม ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.66$) ส่วนการนำผลการสรุปและรายงานการประเมินคุณภาพภายในมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.58$) ส่วนสรุปจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.77$)

1.5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือแต่งตั้งคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.54$) รองลงมากำหนดปฏิทินปฏิบัติงานติดตามผล มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.56$) ส่วนกำหนดกรอบสร้างเครื่องมือติดตามผลจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.56$, $\sigma = 0.58$) ส่วน การเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.68$) ส่วนการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพตามผลการปฏิบัติงานของตนเองตามปฏิทินปฏิบัติงานมีการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของตนเองให้เป็นไปตามแผน มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.72$) ส่วนการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ ระดับสถานศึกษาด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและ ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.75$) ส่วนการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.84$)

1.6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนำเสนอรายงานประจำปีของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.59$) รองลงมา การวิเคราะห์และแปลผล จัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.60$) ส่วนการรับความร่วมมือจากทุกคนในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.62$) และการแต่งตั้งคณะกรรมการบุคลากรในสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการจัดทำ รายงานประจำปี มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.59$) ส่วนรายงานและเปิดเผยผลการประกันคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด ผู้ปกครอง ชุมชน และต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.74$, $\sigma = 0.66$)

2) ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชน บ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ใน 6 ด้าน ตามกรอบแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 แนวทางการพัฒนาดังนี้ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรจัดทำมาตรฐานให้ครอบคลุมสภาพบริบท ความต้องการชุมชน และสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง และควรพัฒนามาตรฐานการศึกษาโดยนำส่วนมาตรฐานการศึกษา 3 มาตรฐาน เป็นแนวทางโดยนำวัตถุประสงค์

จุดเน้นของสถานศึกษา รวมถึงบริบทของท้องถิ่น เพิ่มเข้าไปในมาตรฐานของสถานศึกษา ควรให้บุคลากร ครู กรรมการสถานศึกษาและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อบูรณาการบริบทท้องถิ่น ให้เป็นจุดเน้นจุดแข็งของสถานศึกษา และควรมีการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับทราบร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือแนวปฏิบัติในเรื่อง งาน บริหารระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา ควรให้ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา โดยสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ตรวจสอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 สภาพขีด ความสามารถของสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับมาตรฐานและ ตัวชี้วัดคุณภาพที่ยังต้องปรับปรุง นำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ ประจำปีตามกลยุทธ์ของสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด สอดคล้องกับกรอบการบริหารงาน 4 ฝ่าย เน้นจัดทำแผนพัฒนาที่ตรงกับความต้องการพัฒนาคุณภาพอย่าง แท้จริง และให้มีช่องทางให้แก่บุคลากรได้ศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษามากขึ้น 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีขั้นตอนลำดับการดำเนินงาน ที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กำหนดช่วงเวลา ด้านการจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องและ ยึดหยุ่น โดยพัฒนาและปรับปรุงด้วยการใช้วงจรคุณภาพ PDCA เพิ่มการจัดทำนวัตกรรมหรือตัวอย่างการ ปฏิบัติที่ดี 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ควรให้บุคลากร ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วม ในการประเมินผลและตรวจสอบ ควรมีการประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบ และอย่างต่อเนื่อง ควรมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่ หลากหลาย และสถานศึกษาควรนำ ผลการประเมินมาวิเคราะห์แก้ไขปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นและ พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานทุกงานอย่างต่อเนื่องและมีการนิเทศติดตามการ ดำเนินงานในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น การติดตามผลการดำเนินงานควรมีการกำหนดระยะเวลาและมีกรอบเวลา ในการติดตามผล การดำเนินงาน เมื่อได้ผลการดำเนินงานควรมีการประชุมสรุปงาน เพื่อทราบผลการ ดำเนินงานและ วางแผนการพัฒนา ส่งเสริม และแนวทางแก้ไข ในกรณีผลการดำเนินงานที่ควรปรับปรุง ให้ มีการติดตาม ตรวจสอบแก้ไข และการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐาน การศึกษา ของสถานศึกษาตามระยะเวลาที่เหมาะสมที่ผู้ปฏิบัติได้กำหนดไว้ว่าจะแก้ไขเสร็จ ทั้งนี้เพื่อให้ แนใจว่าข้อบกพร่องที่พบได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง 6) ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ควร ดำเนินการ ให้สอดคล้องช่วงเวลาประจำปี ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการ ประเมินตนเอง ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้สาธารณชนรับทราบโดยทั่วกันในช่องทางที่ หลากหลายมากยิ่งขึ้น และควรนำผลการประเมินตนเองมาพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยางได้ให้ความสำคัญ กับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน และเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ และมาตรา 48 ที่กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ประกอบกับได้นำ การประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และกระทรวงศึกษาธิการประกาศ ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาเป็นแนวดำเนินงาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานและคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ส่งผลให้ ผลการดำเนินการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา ศรีมี (2560, น. 139-145) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานสภาพการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 แนวทาง คือ 3.1) ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา 3.2) ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำและการ

บริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง 3.3) สถานศึกษาควรจัดทำแนวทาง การดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน 3.4) สถานศึกษาควรมีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้าจากปัญหา ที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการหรือโครงงาน และ 3.5) สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองหรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้การศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี วรวรรณ (2563, น. 69-75) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยม วัดหนองแขม พบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า 1) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการพัฒนา การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม มีดังนี้ 2.1) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมบริหารตามโครงสร้างและบริบทโรงเรียน 2.2) ควรมีการระดมความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 2.3) ส่งเสริมการจัดกิจกรรม โครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา 2.4) ควรแต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา 2.5) ควรมีการแต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ 2.6) ควรมีการแต่งตั้งกรรมการ เพื่อทำการรายงานผลการประเมินตนเองตามสถานศึกษากำหนด

2. ผู้ศึกษาได้แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทั้ง 6 ขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่บุคลากร และร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการเน้นและพัฒนาจุดอ่อนของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบงานผ่านกระบวนการนิเทศงาน มีการสรุปผล รายงานผล ให้หัวหน้าฝ่ายและผู้บังคับบัญชาทราบ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการรายงานผล การประเมินตนเองต่อหน่วยงานต้นสังกัด เปิดเผยผลการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และเผยแพร่ทางเอกสารให้แก่ผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ศรีบุญเรือง (2557, น. 120-132) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องดำเนินการกำหนดเป้าหมายของตนเองโดยคำนึงถึง

บริบทด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยเริ่มต้นจากการศึกษามาตรฐานให้เข้าใจด้านการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีการจัดทำ วิเคราะห์แผนอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์สภาพสถานศึกษาและความจำเป็นของสถานศึกษา ด้าน การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ นำข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้เชิงทฤษฎีเชิงประจักษ์เกี่ยวกับ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของประเทศที่เป็นปัจจุบันมาใช้เป็นสารสนเทศเพื่อการพัฒนา การศึกษา ด้านการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา จัดระบบบริหารให้เข้มแข็งและมีการ รายงานผลการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านการจัด ให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สร้างแรงจูงใจให้มีการดำเนินการจัดทำแผน ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสม โดยที่ผู้เกี่ยวข้อง จัดเตรียมหลักฐานการปฏิบัติงานและข้อมูลต่างๆ ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ จัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ควรมีการสนับสนุนและอภิปรายผลการ ดำเนินงานเป็นระยะเพื่อนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนปรับปรุง แก้ไข และ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการปรับแผนเป็นระยะ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความ ต่อเนื่อง และเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยวาลิช ลีทาง (2559, น. 97-105) เรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาแต่ละด้าน เป็นดังนี้ ด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ การอบรมและชี้แจงผู้ปกครองให้ม ีความรู้ความเข้าใจ ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและประชุมชี้แจงครูให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินการด้านการกำกับ ตรวจสอบ การปฏิบัติการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพที่มีความรู้ความสามารถ ใน การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ง่ายต่อการดำเนินการและด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ เชิญนักวิชาการให้ความรู้ และผู้นำชุมชนควรให้การสนับสนุนทรัพยากร และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ มยุรี ธาณีโต (2561, น. 71-81) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายที่ 39 สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 39 สังกัดกรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการ เชิญ วิทยากรมืออาชีพมาชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องเตรียมพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน นำผล การประเมินไปใช้จัดทำแผนปฏิบัติงานในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป และมีการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ผล การประเมิน จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางมยุรี วรวรรณ (2563: 64) ซึ่งศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมวัดหนอง แวมพบว่ามี ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของ

โรงเรียน มีการเน้นและพัฒนาจุดอ่อนของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้ง 6 ขั้นตอน โดยการใช้กระบวนการควบคุมคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา การพัฒนา จัดระบบโครงสร้างการบริหารงานในองค์กรที่ชัดเจน บุคลากรทำงานตรงความรู้ ความสามารถ มีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมและสร้างความตระหนัก พร้อมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในงานที่รับผิดชอบ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ บุคลากรมีความภาคภูมิใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัย และหรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงประกาศใช้ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษานั้น ควรนำแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และควรให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนทำสองอย่างร่วมวิเคราะห์ข้อมูลจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรค ปัญหา และความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้ โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานอกจากที่กระทรวงกำหนดได้ อีกทั้งควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีด้วยการวิเคราะห์กำหนดโครงการให้สอดคล้องตามแผนกลยุทธ์ และให้มีช่องทางให้แก่บุคลากรได้ศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. โรงเรียนดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยต้องมีระบบกลไกการบริหารและจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
4. โรงเรียนควรมีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนทำสองอย่าง รวมถึงผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผล และตรวจสอบด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่หลากหลาย และควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์แก้ไขปรับปรุงให้เกิดการพัฒนา
5. โรงเรียนควรกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานติดตามผล วิเคราะห์และกำหนดกรอบพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือติดตามผลจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และรายงานผลการติดตามอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
6. โรงเรียนควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยต้องสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา และมีการเผยแพร่ผลการประเมินตนเอง ให้สาธารณชนรับทราบโดยทั่วกันในช่องทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ของการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
- 2) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ
- 3) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 4) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2565). รายงานผลประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปี 2565.
- บุษบา ศรีมี. (2560). ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พงษ์ศักดิ์ ศรีบุญเรือง. (2557). ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. นิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุรี ธาณีโต. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 39 สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม. นิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาลิช ลิ้มทาง. (2559). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2553). คู่มือการประกันคุณภาพภายในกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558). สมุทรปราการ: บริษัท ออฟเซ็ท พลัส จำกัด.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2565). รายงานการประกัน
คุณภาพภายนอก: ผลการตรวจเยี่ยมภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 (การตรวจเยี่ยมผ่านทาง
ระบบวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์).

สิริพรรณ สุนทร. (2559). ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก โดยใช้การบริหารจัดการแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Best, John W. (1977). *Research in Education*. 3rd .ed. Englewood Cliffs New Jersey:
Prentice-Hall.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*

ณัฐชฎาภรณ์ แสงพล^{1*} ละดา ดอนหงษา²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author e-mail: filmnatchadaporn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพ้นามพิทยาคาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.57–0.77 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.40 – 0.60 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่า t แบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; เกมวิทยาศาสตร์

*Received: 31 January 2024, Revised: 16 February 2024, Accepted: 21 February 2024

The Effects Of 7E Inquiry Learning Management Supplemented With Science Games On Science Learning Achievement Of Mattayomsaksa3 Students*

Natchadaporn Saengpol¹ Lada Donhomgsa²

¹Student of Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Faculty of Education Pitchayabundit College

²Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Faculty of Education Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: filmnatchadaporn@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) compare the science learning achievement of Mattayomsuksa 3 students between before and after learning 2) compare the Science learning achievement of Mattayomsuksa 3 students after learning to pass the criteria pf 70 percent 3) study the satisfaction of Mattayomsuksa 3 students toward on learning the 7E inquiry learning management supplemented with science game. The sample consisted of 24 Mattayomsuksa 3 students in the first semester of the academic year 2023 at Phon-ngampitthayakarn school, by cluster random sampling. The research instruments used for the research included 1) the lesson plans 2) the Science learning achievement test had difficulty values between 0.57 - 0.77 discrimination values between 0.40-0.60 and reliability value was 0.87 3) the students' satisfaction questionnaire towards the 7E inquiry learning management supplements with science game. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, and t-test for dependent samples. The results of the study were as follows.1) The science learning achievement of mattayomsuksa 3 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels. 2) The science learning achievement of mattayomsuksa 3 students after learning higher than 70% at the .05 3) The satisfaction of mattayomsuksa 3 students towards the 7E inquiry learning management supplemented with at the highest level.

Keywords: 7E Inquiry Learning Management; Achievement; Science Games

* Received: 31 January 2024, Revised: 16 February 2024, Accepted: 21 February 2024

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีความสำคัญยิ่งในโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและอาชีพการงานตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องใช้ และผลผลิตต่าง ๆ ปัจจุบันมนุษย์ ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์รวมถึงศาสตร์อื่น ๆ อีกด้วย การศึกษาที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ มีความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการ พัฒนาทางเทคโนโลยีอื่น ๆ ตามมามากมาย การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความเป็นเหตุเป็นผล ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีทักษะในการค้นคว้า หาความรู้ใหม่ๆ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการตัดสินใจ เพราะจะได้ใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรม ของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้อง ได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy for All) สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุมีผล สร้างสรรค์ มีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นเกิดจากความพยายามของมนุษย์ที่ใช้กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็น อย่างมากที่จะต้องฝึกฝนและปลูกฝังให้กับนักเรียน เพื่อจะใช้เป็นวิธีการในการแสวงหาความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ โดยเป็นวิธีการเดียวกับที่นักวิทยาศาสตร์ใช้ในการแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์นั้น เป็นเครื่องมือของนักวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ของธรรมชาติเป็นทักษะทางสติปัญญาที่ดีที่สุดที่มนุษย์ ฉะนั้น ถ้าต้องการให้คนคิดเป็นคิดเก่งคิดรอบคอบและ แก้ปัญหาเป็น การสอนวิทยาศาสตร์จะต้องให้นักเรียนได้รับความรู้ทางวิทยาศาสตร์โดยผ่านทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการกระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากความสำคัญของวิทยาศาสตร์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จึงได้กำหนดเป้าหมายของการเรียนวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้ จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับระดับชั้น (สำนักงานคณะกรรมการการกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การเรียนการสอน จึงต้องมีการเน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติ ผู้ศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการทำกิจกรรมภาคสนาม การสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลองในห้องปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การทำโครงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับรู้มาแล้วก่อนเข้าสู่ห้องเรียน การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นระหว่างที่นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงในการทำกิจกรรมการเรียนเหล่านั้น จึงจะมีความสามารถในการสืบเสาะหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้มีการพัฒนาความคิดขั้นสูง และคาดหวังว่ากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่าง

สร้างสรรค์ มีเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อันเป็นหัวใจสำคัญยิ่งในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี,2546)

จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-NET) พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 ในระดับจังหวัด สังกัด และระดับประเทศ จำแนกตามสาระคือสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชีวภาพ มีค่าเฉลี่ย 32.05, 30.66 32.51, 32.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.25 16.74 17.67 17.60 ตามลำดับ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กายภาพ มีค่าเฉลี่ย 27.88, 30.58, 31.69 31.54 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.60 12.04 12.74 12.68ตามลำดับ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ มีค่าเฉลี่ย 28.94, 28.20, 28.78 28.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.17 15.90 16.06 16.07 ตามลำดับ และสาระการเรียนรู้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 33.33, 33.91, 34.95 34.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 19.72 22.90 22.83 22.83ตามลำดับ ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับจังหวัด คือ สาระวิทยาศาสตร์ชีวภาพและสาระวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ คะแนนเฉลี่ยสาระวิทยาศาสตร์กายภาพและสาระเทคโนโลยี ระดับโรงเรียนต่ำกว่าระดับสังกัดและระดับประเทศ สาระที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ เทคโนโลยี เท่ากับ 33.33 สาระที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ เท่ากับ 27.88 สาระที่นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกันมากที่สุด คือ เทคโนโลยี มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 19.72 (โรงเรียนโพ้นงามพิทยาคาร,2564)

จากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่า ครูผู้สอนขาดความแม่นยำในความรู้วิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ครูวิทยาศาสตร์ส่วนหนึ่งมักจะขาดความรู้ด้านเนื้อหา และไม่พยายามสืบหาความรู้ ทำให้ผู้เรียนขาดมโนทัศน์ที่ถูกต้องของความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนให้คิดเอง ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายประกอบแบบเรียน นักเรียนนั่งฟังครูและท่องจำเนื้อหาที่เรียนมากกว่าวิธีอื่น นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเนื้อหาของวิชามีความยาก (รัชดาวรรณ กัณหาชาติ,2557) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นต้องทำอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์รวมถึงการจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการแสวงหาความรู้จริง เรียนรู้แนวทางแก้ไขปัญหอย่างมีระบบ ถูกขั้นตอน ที่สามารถสนองความแตกต่างของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้หลายแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุข ตามความถนัดของตนเอง และสามารถพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มความสามารถเหมาะสมกับวัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนจำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยซึ่งได้แก่ บทเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ และเอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สีนสกุล,2553)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ คือการสอนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E ตามแนวคิดของไอเซนคราฟท์ (Eisenkraft, A. , 2003) ประกอบด้วยขั้นตอนการสอน ดังนี้ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation Phase) 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) 4) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation Phase) 5) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration Phase) (6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) 7) ขั้น

นำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) การสอนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E มีครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่เรียกว่า "การถ่ายโอนการเรียนรู้" ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ตามจุดหมายที่ตั้งไว้ จะต้องอาศัยสื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งการนำเอาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจมีอิสระในการคิด โดยมีการจัดเนื้อหา และประสบการณ์ ที่ต้องการสร้างเสริมหรือพัฒนาเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถใช้กระบวนการทางความคิดและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ แบบ 7E ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เช่น (ปรารค์ทิพย์ หมั่นกิจ, 2563) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และ (ณัฐญา เจริญพันธ์, 2564) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อะตอมและสมบัติของธาตุ และเจตคติของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะเกมจะช่วยให้ผู้เรียนสนใจ เรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุข ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวัยที่กำลังสนุกสนาน กับการเล่น ชอบการแข่งขัน เกมจึงจัดเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (พันธ์ ทองชุมนุม, 2547) เมื่อนำเกมมาประกอบกับการจัดการเรียนรู้วิชา วิทยาศาสตร์จึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากเกมประกอบบทเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน สนใจเรียน

จากแนวคิดและสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ จึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกม ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันจะเป็นแนวทางและข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพนงามพิทยาคาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง นักเรียน 50 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพนงามพิทยาคาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 24 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน 18 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเกิดปฏิกิริยาเคมีเป็นแบบทดสอบ แบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ จำนวน 15 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 แผนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์

3.1.1 ศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดทำกำหนดการสอน รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การเกิดปฏิกิริยาเคมี ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา

3.1.2 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วงจรการเรียนรู้แบบ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์เรื่อง การเกิดปฏิกิริยาเคมี ตามกำหนดการสอน จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 18 ชั่วโมง โดยเสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ในขั้นที่ ขั้นที่ 3 สำรวจและค้นหา (exploration) และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนวิทยาศาสตร์และด้านการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสม โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสม/ ถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.33 – 5.00

3.1.4 จัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 การสร้างเกมวิทยาศาสตร์

3.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเกมวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเกมวิทยาศาสตร์ให้เหมาะสม

3.2.2 วิเคราะห์เนื้อหาของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเหมาะสมกับเกมวิทยาศาสตร์รูปแบบใด เพื่อกำหนดรูปแบบเกมวิทยาศาสตร์

3.2.3 สร้างเกมวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเกิดปฏิกิริยาเคมี ให้สอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละแผน จำนวน 4 เกม

3.2.4 นำเกมวิทยาศาสตร์ที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

3.2.5 นำเกมวิทยาศาสตร์ที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพ้นามพิทยาคาร จังหวัดยโสธร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อที่จะได้ทราบความบกพร่อง และแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาอำนาจจำแนก ความยากง่าย ความเที่ยงตรง และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทปรนัย ชนิดเลือกตอบ

3.3.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3.3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ตามตารางวิเคราะห์ การสร้างแบบทดสอบ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การเกิดปฏิกิริยาเคมี แบบปรนัยชนิดเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง จำนวน 30 ข้อ ตามสัดส่วนจำนวนข้อสอบที่กำหนด

3.3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 เพื่อนำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก ความยากง่าย และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่อไป

3.3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งได้เรียนในเนื้อหาแล้วและวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป พบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.57 - 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.40 - 0.60 เลือกไว้จำนวน 30 ข้อ

3.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87และจัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพนำไปใช้ในการทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อวงจรการเรียนรู้แบบ 7Es เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ การเกิดปฏิกิริยาเคมี และวิธีการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภทแบบสอบถามจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 กำหนดนิยามความพึงพอใจเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดรายการสอบถามของแบบสอบถาม และออกแบบโครงสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนและเกณฑ์แปลผลความพึงพอใจ

3.4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) วิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) พบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพ้นามพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 24 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเกิดปฏิกิริยาเคมี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

3.5.2 ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับนักเรียน เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้และอธิบายวิธีการศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จัดกิจกรรม ตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ จนครบจำนวน 6 แผน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนโดยการทดสอบย่อยเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมแต่ละแผน

3.5.2 ทดสอบหลังเรียน (Post – test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

3.5.3 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเกิดปฏิกิริยาเคมี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์โดย วิเคราะห์ค่าที่แบบไม่อิสระ

3.6.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยวิเคราะห์ค่าที่แบบกลุ่มเดียว

3.6.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ นำเสนอตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียน

และหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	24	30	11.88	3.06	22.58*	.00
หลังเรียน	24	30	23.75	3.64		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.06 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.64 ค่า t เท่ากับ 22.58 นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 นำเสนอตามตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียน

แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ตามเกณฑ์ร้อยละ 70	-	30	21.00	-	3.70*	.00
หลังเรียน	24	30	23.75	3.64		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.64 เกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 21.00 ค่า t ที่วิเคราะห์ได้ เท่ากับ 3.70 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ เรื่องการเกิดปฏิกิริยาเคมี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.90) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3 มีสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\bar{X}$ =

5.00) รองลงมาคือ ข้อ 1 เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ข้อ 5 เกมวิทยาศาสตร์มีความเหมาะสมกับนักเรียน และข้อ 6 เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้มีความเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.96$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 9 กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และข้อ 12 นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.75$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 7E เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิดและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการเรียนรู้ เน้นที่ขั้นตอนของการทบทวนความรู้เดิมและขั้นตอนของการขยายความคิดรวบยอด เนื่องจาก ขั้นตอนทบทวนความรู้เดิมเป็นขั้นที่สำคัญ เพราะจะทำให้ครูรู้ว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานเดิมเท่าไร และทำให้ทราบว่านักเรียนต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนในเนื้อหานั้นๆ เพื่อที่จะได้วางแผนในการสอนได้ถูกต้อง และในขั้นขยายความคิดรวบยอดเป็นขั้นที่ครูจัดเตรียมโอกาสให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ส่งผลทำให้นักเรียนเห็นถึงความเชื่อมโยงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้กับสิ่งต่างๆได้ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่ง Eisenkraft (2003 ; อ้างใน ประสาท เนื่องเฉลิม, 2550, เนตรดาว สร้อยแสง, 2560) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 7E เน้นขั้นตอนสำรวจความรู้เดิมหรือสร้างประสบการณ์เดิม แล้วกระตุ้นให้นักเรียนนั้นเกิดความสงสัยหรือเกิดปัญหาใหม่เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมกับประสบการณ์ใหม่ เริ่มเกิดความไม่สมดุลทางความคิดแล้วใช้กระบวนการสำรวจค้นหาเพื่อหาคำตอบและปรับสมดุลทางความคิด อีกทั้งนำความรู้ที่ได้ไปเชื่อมโยงและแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีความคงทนและยาวนาน เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้นำเกมวิทยาศาสตร์มาจัดกิจกรรมเสริมในขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาอย่างถ่องแท้ มีการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้เรียนทำกิจกรรมเกมทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เกมวิทยาศาสตร์ช่วย สร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อผู้เล่น ในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การนำเกมวิทยาศาสตร์มาใช้ประกอบในการเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนานักเรียนไปทุกๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติที่ดีในการเรียน พร้อมกันได้เป็นอย่างดี ดังที่ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเกมวิทยาศาสตร์ไว้ว่า เกม ถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากมาต่อผู้เล่นนานัปการ ความสำคัญของเกมช่วยให้ผู้เล่นได้พบสิ่งแปลกใหม่ ฝึกทักษะต่างๆ ฝึก

การคิดเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ สนุกสนาน ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ ซึ่งจะสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ (ปรารักษ์ทิพย์ หมั่นกิจ, 2563) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิกและการสนทนาออนไลน์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ (ณัฐญา เจริญพันธ์, 2564) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อะตอมและสมบัติของธาตุ และเจตคติของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงเสริม ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงเสริม หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน และ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงเสริม อยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ (บุหลัน ดงเย็น, 2565) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7Es เสริมด้วยผังมโนทัศน์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7Es เสริมด้วยผังมโนทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ เรื่องการเกิดปฏิกิริยาเคมี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ทั้งนี้ เนื่องมาจาก การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ได้ปฏิบัติกิจกรรมการทดลองต่างๆ ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ ฝึกกระบวนการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ซึ่ง (สุดา รัตน์ อะหลีแอ, 2558) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกดี ความชอบ และการให้คุณค่าของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ผู้สอน ความพร้อมและบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมแล้วประสบผลสำเร็จตามความต้องการของผู้เรียน เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่น ที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E นี้ไปใช้จัดการเรียนการสอน โดยพิจารณารายวิชาและเนื้อหาที่เหมาะสม

1.2 การวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกม วิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนพึงพอใจเกี่ยวกับ กิจกรรมมีสื่อประกอบการเรียนการสอน ที่หลากหลาย เกมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น นักเรียนมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ จึงควรนำเกมมาเสริมในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน

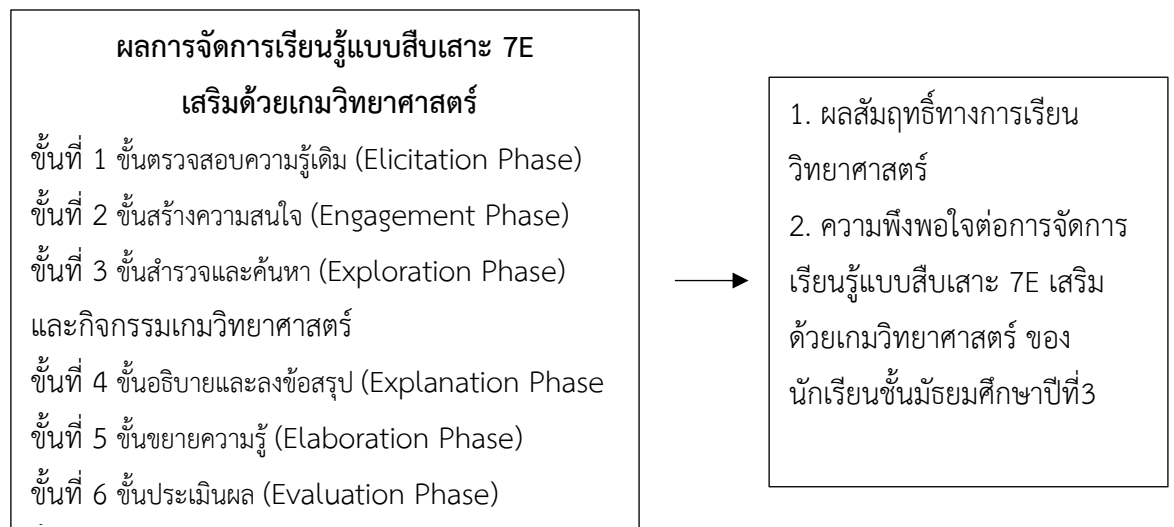
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และศึกษาตัวแปรตามอื่น เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม

2.2 ควรทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับวิธีการสอนอื่นๆ ที่เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามกระบวนการ 7 ขั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E เสริมด้วยเกมวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สีนสกุล. (2553). *ระบบสื่อการสอน*. นนทบุรี: สถาบันพัฒนา
นวัตกรรมและวิจัยทางการศึกษา.
- ณัฐญา เจริญพันธ์. (2564). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7Es) ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง
เสริม (Augmented Reality) เรื่องอะตอมและสมบัติของธาตุ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เนตรดาว สร้อยแสง. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น โดยเน้นการใช้ประจักษ์
พยานทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีผลต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุหลัน ดงเย็น. (2565). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7Es เสริมด้วยผังมโนทัศน์*.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2550). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ขั้น*. วารสารวิชาการ, 10(4), 23-30.
- ปรานต์ทิพย์ หมั่นกิจ. (2563). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับผังกราฟิก และการ
สนทนาออนไลน์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม และความสามารถในการคิด
วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทางกลาง (ประชาสามัคคีอุปถัมภ์) จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา*. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พันธ์ ทองชุมนุม. (2544). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัชดาวรรณ กันหาชาติ. (2557). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอกโดยใช้
การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E*. วิทยานิพนธ์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- โรงเรียนโพนงามพิทยาคาร. (2564). *ผลการทดสอบ O-net ปีการศึกษา 2564*. (ออนไลน์).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). *ผลการทดสอบ O-net ปีการศึกษา 2560และ2561*. (ออนไลน์)
(อ้างอิงเมื่อ 1 เมษายน 2566). จาก <https://www.niets.or.th/th>.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2551). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
เทคนิคพรินต์.
- สุดาร์ตน์ อะหลีแอ. (2557). *ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสังคม และสิ่งแวดล้อมที่มี
ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. พิมพ์ ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Eisenkraft, A. (2003). *Expanding the 5E Model: A Proposed 7E Model Emphasizes Transferring Learning and the Importance of Eliciting Prior Understanding*. The Science Teacher.

กรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม*

จรงค์ ดวงใจ^{1*} สุภาวดี ลาภเจริญ²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

*Corresponding Author E-mail: 6514470061@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม และ 2) เปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาโดยข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และสหวิทยาเขต กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 322 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของโคเฮนและคณะ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามระดับการให้คะแนนความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.968 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐานการทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม พบว่าข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูที่มีสหวิทยาเขตต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กรอบความคิด; กรอบความคิดแบบเติบโต; ผู้บริหารสถานศึกษา

*Received: 18 January 2024, Revised: 16 February 2024, Accepted: 21 February 2024

Growth Mindset of School Administrators under the Nakhon Pathom Secondary Service Area Office*

Jongruck Doungjai^{1*} Supawadee Lapcharoen²

¹Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education
Ramkhamhaeng University

²Ph.D. Lecturer of Faculty of Educational, Ramkhamhaeng University

*Corresponding Author E-mail: 6514470061@rumail.ru.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the Growth Mindset of School Administrators under the Nakhon Pathom Secondary Service Area Office, and 2) to compare Growth Mindset of School Administrators under the Nakhon Pathom Secondary Service Area Office classified by the levels of education, academic titles, and consortiums. A survey research study was utilized, the study sample consisted of 322 teachers who worked in schools under the Nakhon Pathom Secondary Service Area Office in the academic year 2023. The sample size was defined by using Cohen' random samples, which were selected by stratified random sampling. The instrument was a questionnaire querying teachers' opinions about the Growth Mindset of School Administrators. The questionnaire was found to meet the reliability level of 0.968. The statistics used in the data analysis were mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA. The results of the research showed that 1) the growth mindset of school administrators under the Nakhon Pathom Secondary Service Area Office ,overall aspect were at high level. 2)the growth mindset comparison's levels of school administrators under the Nakhon Pathom Secondary Service Area Office, according to the opinions of government teachers who are teaching in educational institutions classified by the academic titles , levels of education, and consortiums , are summarized as follows: the opinions of government teachers with different academic titles; there are opinions about the growth mindset levels of school administrators were found to be different at a significance level of .05. The opinions of government teachers with different levels of education; There are opinions about the growth mindset levels of school administrators were found to be different at a significance level of .05, with the exception of the opinions about dedication to the job, which were no different, while the opinions of government teachers with different consortiums; there are opinions about the growth mindset levels of school administrators with were found to show no difference.

Keyword: Mindset; Growth Mindset; School Administrators

*Received: 18 January 2024, Revised: 16 February 2024, Accepted: 21 February 2024

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบันกำลังปรับเปลี่ยนจาก VUCA World สู่ BANI World ที่เป็นการอบคืดในการอธิบายความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งเป็นกระแสที่เป็นปัจจัยที่มีความคาดเดาได้ยาก มีความเปราะบาง และมีความท้าทาย บางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบอย่างกว้างขวางโดยไม่อาจคาดคะเนหรือพยากรณ์ได้ (Jamais Cascio, 2020) ดังนั้นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลต่อการจัดการการศึกษาด้วย จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือวิธีการจัดการการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนพัฒนาความก้าวหน้าของประเทศ การลงทุนในการศึกษาเป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในด้านบุคลิกภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวคิดที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาตนเองและความเชื่อที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทักษะได้ตลอดเวลา จะเชื่อว่าความสำเร็จต้องใช้ความสามารถและการพัฒนาของตนเองผ่านการพยายามและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหา มองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง (Dweck, 2006) ไม่กลัวที่จะท้าทายตนเอง มีการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีมมีผลในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถ การศึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร จะช่วยเตรียมความพร้อมของบุคคลในการทำงานและการใช้ชีวิตในประจำวัน และการพยายามเพื่อที่จะพัฒนาตนเองด้านความคิด มีการคิดใหม่ ทำใหม่ มีทัศนคติในการคิดแบบใหม่ กล้าที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ให้สามารถดำเนินชีวิตและประสบความสำเร็จสูงสุดได้ (เนตรนิยามศ วรณพยันต์, 2560) โดยผู้ที่มีส่วนสำคัญในการจัดการศึกษานั้นก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการนำทางและเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางและกำหนดทิศทางในการตั้งเป้าหมาย กำหนดวิสัยทัศน์ และพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารที่มีลักษณะที่มองเห็นความสำเร็จและความสามารถของตนเองเป็นค่าคงที่ และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีความเกรงกลัวที่จะล้มเหลวเห็นความล้มเหลวเป็นสิ่งที่แสดงถึงภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของตนเอง ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงและมองว่าสิ่งที่เคยทำมาเสมอจะทำให้ประสบความสำเร็จ มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่ถูกกำหนดไว้ และไม่สามารถพัฒนาได้ ไม่ยอมเปิดใจและไม่ยอมรับคำติชมหรือคำแนะนำเพื่อปรับปรุงตนเอง ไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและการหาความรู้เพิ่มเติม มุ่งเน้นที่การได้รับความชื่นชมจากผู้อื่นมากกว่าการพัฒนาตนเอง ผู้บริหารดังกล่าวเป็นผู้บริหารที่มีกรอบความคิดแบบยึดติด ซึ่งจะส่งผลให้ความยากลำบากในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) วิสัยทัศน์ของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาด้านการศึกษา และสุวิทย์ เหมจินทรีย์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนกระบวนความคิด ถ้าคิด ถ้าทำ ถ้าเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนกรอบความคิดแบบยึดติดให้เป็นกรอบความคิดแบบเติบโตสำหรับการพัฒนาการจัดการศึกษายุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาโดยข้าราชการครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และสภวิทยาเขต

สมมุติฐานการวิจัย

1. กรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม อยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษาและสภวิทยาเขตที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

- 1.1 ตัวแปรต้น คือ สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.1.1 ตำแหน่ง
 - 1.1.2 ระดับการศึกษา
 - 1.1.3 สภวิทยาเขต
- 1.2 ตัวแปรตาม คือ กรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน
 - 1.2.1 ด้านการขอความทักทาย
 - 1.2.2 ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว
 - 1.2.3 ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน
 - 1.2.4 ด้านการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะเชิงลบ
 - 1.2.5 ด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,909 คน จากจำนวน 29 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม (บัญชีรายละเอียดต่อตารางกำลังข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ (Cohen, Manion, and Morrison, 2011) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้สหวิทยาเขตเป็นชั้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และสหวิทยาเขต

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แบ่งออกเป็น 5 ด้าน 50 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการชอบความท้าทาย	จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว	จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน	จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะเชิงลบ	จำนวน 10 ข้อ
5. ด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ	จำนวน 10 ข้อ

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษามาร่างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ในแต่ละด้านให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ

3.2.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระให้คำแนะนำเพิ่มเติม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.6 – 1.0 และนำมาปรับปรุงแก้ไขและพิมพ์เป็นแบบสอบถาม

3.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total Correlation) มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 – 0.8 และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ค่าสัมประ

สถิติแอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.968

3.2.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้ว จำนวน 322 ชุด ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาและสหวิทยาเขต โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 กรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยใช้ค่าที (t-test)

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโต ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามสหวิทยาเขต โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง กรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม พบว่า ระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.76) ด้านการขอความท้าทาย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.74) ด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.76) ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.80) และด้านการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะเชิงลบ ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.84) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการ
สอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

กรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการขอความท้าทาย	3.70	0.74	มาก	2
2. ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว	3.47	0.80	ปานกลาง	4
3. ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน	3.74	0.76	มาก	1
4. ด้านการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะเชิงลบ	3.42	0.84	ปานกลาง	5
5. ด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ	3.64	0.76	มาก	3
รวม	3.60	0.72	มาก	

2. ผลการเปรียบเทียบระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนใน
สถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และสหวิทยาเขตในพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 2 – 4

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
จำแนกตามตำแหน่งที่แตกต่างกัน

กรอบความคิดแบบเติบโต ของผู้บริหารสถานศึกษา	ตำแหน่ง				t	p
	ไม่มีวิทยฐานะ		มีวิทยฐานะ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		

1. ด้านการขอความท้าทาย	3.34	0.93	3.85	0.60	-4.787*	0.000
2. ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว	3.18	1.00	3.59	0.67	-3.559*	0.001
3. ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน	3.36	0.96	3.90	0.59	-5.008*	0.000
4. ด้านการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ และข้อเสนอแนะเชิงลบ	3.15	0.99	3.52	0.76	-3.227*	0.002
5. ด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ	3.38	0.98	3.75	0.62	-3.347*	0.001
รวม	3.28	0.94	3.72	0.58	-4.171*	0.000

*p< .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

กรอบความคิดแบบเติบโต ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการชอบความท้าทาย	3.65	0.74	3.84	0.74	-2.165*	0.031
2. ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว	3.35	0.78	3.78	0.76	-4.539*	0.000
3. ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน	3.69	0.76	3.87	0.75	-1.879	0.061
4. ด้านการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ และข้อเสนอแนะเชิงลบ	3.27	0.83	3.77	0.78	-5.163*	0.000
5. ด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ	3.56	0.75	3.84	0.75	-3.060*	0.002
รวม	3.50	0.71	3.82	0.72	-3.645*	0.000

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามสหวิทยาเขตที่แตกต่างกัน

กรอบความคิดแบบเติบโต ของผู้บริหารสถานศึกษา	สหวิทยาเขต				F	p
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
	พิมาน ปฐม	วัชรวิ ทยา	สามัคคี มุขมาตย์	อภิรมย์ ฤดี		

1. ด้านการชอบความท้าทาย	3.66	3.61	3.85	3.74	1.511	0.212
2. ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว	3.42	3.40	3.62	3.49	1.051	0.370
3. ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน	3.77	3.60	3.83	3.81	1.660	0.176
4. ด้านการยอมรับคำวิจารณ์ และข้อเสนอแนะเชิงลบ	3.35	3.34	3.55	3.46	1.064	0.365
5. ด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ	3.61	3.56	3.72	3.71	0.822	0.482
รวม	3.56	3.50	3.72	3.64	1.266	0.286

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีสหวิทยาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาครบถ้วน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาครบถ้วน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาครบถ้วน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมักจะมีคุณลักษณะที่เน้นการนำวิสัยทัศน์ และการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะในการดำเนินการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีรูปแบบการสนับสนุนในการตั้งเป้าหมายการทำงานและการเรียนรู้เป็นทีม สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ และพัฒนาบุคลิกภาพของบุคลากร เปิดใจต่อการนำเสนอแนวคิดใหม่ ให้ความสำคัญและสนับสนุนนวัตกรรม มีการสื่อสารที่เปิดเผยมุมมองและการกระทำที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะของบุคลากร มีความสามารถในการให้กำลังใจและสนับสนุนในการพัฒนาองค์กร สอดคล้องกับ Dweck (2006) กล่าวว่า กรอบความคิดแบบเติบโตเป็นความเชื่อและความคิดของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถ คุณลักษณะเฉพาะตัว สติปัญญา และการประสบความสำเร็จที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ และเชื่อว่าตนเองจะเก่งขึ้นเมื่อพยายามมากขึ้น และมองความท้าทายและความล้มเหลวเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง มุ่งเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ช่วยให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และสอดคล้องกับ ขพพช. ปรินายก, วิระวัฒน์ พัฒนกุลชัย และ วิทยา ศรีชมพู (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน พบว่า การคิดกลยุทธ์เสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ด้วยความท้าทาย อุปสรรค ความพยายาม ข้อมูลป้อนกลับ คำวิจารณ์ ความสำเร็จของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาครบถ้วน จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และสหวิทยาเขตของข้าราชการครูผู้สอนในสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าไม่มีวิทยฐานะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะย่อมมีความคาดหวังในผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตมากกว่าข้าราชการครูที่ไม่มีวิทยฐานะ ทั้งในด้านความท้าทายในการสรรหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในสถานศึกษา การมีความคิด มีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบและมีคุณภาพ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทและต้องการที่จะพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนั้นข้าราชการครูยังสามารถพูดคุย ปรึกษาหารือได้และมีการเปิดรับมุมมองข้อมูลจากครูในหลากหลายประเด็น เพื่อนำมาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ยอมหยุดอยู่กับที่ หาประสบการณ์ หาแรงบันดาลใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของผู้บริหารอยู่เสมอ เพื่อนำองค์ความรู้ มุมมอง และประสบการณ์ที่มีนำมาถ่ายทอดเพื่อเพิ่มศักยภาพของข้าราชการครูให้มีพลังในการทำงานอยู่เสมอ จึงทำให้ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 เนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำแนกตามตำแหน่งโดยตรง ผู้วิจัยจึงได้เทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกันและมีการจำแนกตามตำแหน่งเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของบุญเพ็ง นิลสมบุญ (2561) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และอาจเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของ วรณษา ท้วมศิริ และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในบริบทการจัดการศึกษาของประชาคมอาเซียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีองค์ความรู้ มีความเข้าใจในกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหาร รวมถึงมุมมองของการเรียนรู้ที่กว้างกว่า ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีทำงานในด้านที่ท้าทายเสริมสร้างความนิยมในการเรียนรู้ มีการพัฒนาข้าราชการครู ทั้งในด้านความสามารถ ความเข้าใจในการเรียนรู้ ตลอดจนทัศนคติ เพื่อทำให้ระบบการทำงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังรวมถึงให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติมในการจัดการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอีกด้วย จึงทำให้ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความ

คิดเห็นต่อการรอบความคิดแบบเดบิตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดย ภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการขอความทําทาย ด้านการเรียนรู้จากความล้มเหลว ด้านการยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ และข้อเสนอแนะเชิงลบ และด้านการมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 เนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กรอบความคิดแบบเดบิตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมที่จำแนกตามระดับการศึกษาโดยตรง ผู้วิจัยจึงได้เทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกันและมีการจำแนกตามระดับการศึกษาเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของ ขวัญหทัย นุพรม (2560) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกัน และอาจเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของ ศิริพัฒน์ กุลสิริวดี และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2020) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนของผู้บริหารในกลุ่มวิทยาเขตจตุรวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูในกลุ่มวิทยาเขตจตุรวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยภาพรวมต้องการให้ผู้บริหารพัฒนาโรงเรียน มากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

และในส่วนของการข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ที่มีความคิดเห็นต่อการรอบความคิดแบบเดบิตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยรายด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการในการเรียนรู้ความมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนาสถานศึกษา แสดงออกมาต่อข้าราชการครูเหมือนกัน จึงทำให้ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้บริหารอาจจะไม่มีการกระตุ้น หรือส่งเสริมให้ข้าราชการครูเกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ มากเท่าที่ควร การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ยังเป็นแบบเดิม การไม่นำเทคนิคมาปรับใช้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม รวมถึงการนำนวัตกรรมเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดแบบเดบิตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมที่จำแนกตามระดับการศึกษาโดยตรง ผู้วิจัยจึงได้เทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนและแนวคิดที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกันและมีการจำแนกตามระดับการศึกษาเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ อยู่สุข และ ชนมณี ศิลาณากิจ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนสามารถสื่อสารให้ครูในโรงเรียนมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูในสถานศึกษา และมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอยู่เสมอ ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน และทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และเทียบเคียงได้กับ ภัณฑุยาพัชร์ สุขกระโทก

และ สาริศา เจนเข้ว่า (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายอัมพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายอัมพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของครูผู้สอนทำให้มีพื้นฐานหรือประสบการณ์ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.3 ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสหวิทยาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละสหวิทยาเขตจะมีการปฏิบัติตามนโยบายหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม และมีการบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน นอกจากนั้นยังมีการจัดทำนโยบายการบริหารของแต่ละสหวิทยาเขต โดยมีการกำหนดเป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ หรือแนวทางไปในแนวทางเดียวกัน โดยสอดคล้องกับ แนวทางการบริหารการจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมในด้านพันธกิจ จึงทำให้การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสู่กลุ่มสหวิทยาเขตเป็นไปในทางเดียวกัน เนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำแนกตามสหวิทยาเขตโดยตรงผู้วิจัยจึงได้เปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้บริหารและครูที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกันและมีการจำแนกตามสหวิทยาเขตเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจเปรียบเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของ สุทธิศรี คำมะโน (2560) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาของกลุ่มสหวิทยาเขตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลวิจัยพบว่าระดับการรับรู้ของผู้บริหารและครูในกลุ่มสหวิทยาเขตทั้ง 4 เขต ไม่มีความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เมื่อพบว่าข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อกรอบความคิดแบบเติบโตด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหารควรนำข้อค้นพบวิจัยนี้ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกระตุ้น ส่งเสริมให้ข้าราชการครูเกิดการเรียนรู้ รู้จักการสร้างบรรยากาศ ในการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีการนำเทคนิคมาปรับใช้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม รวมถึงการนำนวัตกรรมเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 เมื่อพบว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสหวิทยาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบนี้ไปใช้ในการจัดทำนโยบายการบริหารของแต่ละสหวิทยาเขต เพื่อทำแผนพัฒนา Growth Mindset ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา และควรมีการศึกษารอบกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดอื่นเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- กัญญาพัชญ์ สุขกระโทก และ ดร.สาริศา เจนเขว้า. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายอัมพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6; 30 มีนาคม 2562; นครราชสีมา. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ขวัญหทัย นุพรม. (2560). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. (ออนไลน์). (อ้างเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2566). จาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-1_1510719234_is-bkk7-sec6-0006.pdf
- จุฑารัตน์ อยู่สุข และ ชนมณี ศิลาณกิจ. (2563). ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(4), 106.
- เนตรนิยามา วรรณพันธ์. (2560). วิธีครูกับการพัฒนากรอบความคิดศิษย์. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 15(2), 185–195.
- บุญเพ็ง นิลสมบุญ. (2561). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. (ออนไลน์). (อ้างเมื่อ 6 กันยายน 2566). จาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2561-2-1_1528340044_ea-bkk-23-0007.pdf
- วรรณษา ท่วมศิริ และคณะ. (2562). ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามในบริบทการจัดการศึกษาของประชาคมอาเซียน. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 16(30), 159.
- ศิริพัฒน์ กุลสิริวลิ และ ภาวิดา ธาธาศรีสุทธิ. (2020). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนของผู้บริหารในกลุ่มวิทยาเขตจตุรวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 14 (1), 182.
- ชพพช ปรีชาจารย์, วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย และ วิทยา ศรีชมพู. (2566). แนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 5(1).

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (2566). บัญชีรายละเอียดอัตราค่าจ้างข้าราชการครูใน
สถานศึกษา พ.ศ. 2566: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ
5 สิงหาคม 2566). จาก <https://www.mathayom-npt.go.th>.
- สุทธิศรี คำมะโน. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา
ของกลุ่มสหวิทยาเขตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2560). การศึกษาไทยยุค 4.0 ให้เรียนในสิ่งที่ชอบ.(ออนไลน์). (อ้างเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2567).
จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1082110>
- Dweck, C.S. (2006). Mindset: The New Psychology of Success. Retrieved August 5, 2023, from
<https://www.amazon.com/Mindset-Psychology-Carol-S-Dweck/dp/0345472322>
- Jamais Cascio. (2020). Facing the BANI World. Int J Nutrol 2021, 14(2), 33.

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1*

สุทธิศา สมัครเขตการณ์¹ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล²

¹⁻²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding Author E-mail: suthisaa.aum@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน และ 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที (t-test Independent) และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก และปัญหาที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้วยความสุจริต 2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1) ควรส่งเสริมการทำวิจัยรวมถึงโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะโรงเรียนสุจริต 5 ประการ 2) ควรติดตามให้มีการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี และตามมติของคณะกรรมการสถานศึกษา 3) ควรจัดกิจกรรมคัดเลือกและยกย่องบุคลากรผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต 4) ควรสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินความพึงพอใจเพื่อให้ชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการโรงเรียนสุจริต และ 5) ควรส่งเสริมกิจกรรม เพื่อให้ครูและนักเรียนร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบผ่านการสนทนาในรายวิชาผ่านกิจกรรมต่างๆ

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนา; การดำเนินงานตามมาตรฐาน; การบริหารงานโรงเรียนสุจริต

*Received: 9 January 2024, Revised: 13 February 2024, Accepted: 16 February 2024

Guidelines For Operational Development In Accordance With Upright School Management Standard Of Schools Under The Primary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet 1*

Suthisa Samakkhetkan¹ Poompipat Rukponmongkol²

¹⁻²Faculty of Education Kamphaengphet Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: suthisaa.aum@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study status and problems related the operations in accordance with upright school management standard, 2) to compare the operation status in accordance with upright school management standard, classified by education levels and work experience and 3) to propose guidelines for operational development in accordance with upright school management standard of schools under the Primary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet 1. The sample included school administrators and teaches, 317 persons in total. Key informants were 17 experts. The instruments were a questionnaire and interview form. Data were analyzed using statistical software, mean, standard deviation, distribution of frequency, percentage, sorting, T-test independent, and F-test. The research results revealed as follows: 1.The overall operation status, in accordance with the upright school management standard of schools under the Primary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet 1, was at a high level. The most common problem was that students lacked correct knowledge and understanding about how to spend their lives with honesty. 2.There was no difference among the comparison results of the status of upright school management of schools under the Primary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet 1, classified by education levels and work experience. 3.According to the guidelines for operational development in accordance with the upright school management standard of schools under the Primary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet 1, it was found that 1) research had been conducted, including projects and activities that promoted the 5 characteristics of upright schools, 2) budget spending in accordance with an annual operating plan and a resolution of an education committee had been monitored, 3) activities had been organized to select and admire moral and ethical persons according to the characteristics of upright schools, 4) an instrument had been made to assess satisfaction to encourage communities to participate in the operations of an upright school project, 5) activities had been promoted to enable teachers and students to work collaboratively to oppose all forms of corruption.

Keyword: Development Guidelines; Standardized Operation; Upright School Management

* Received: 9 January 2024, Revised: 13 February 2024, Accepted: 16 February 2024

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยถือเป็นปัญหาเรื้อรัง ที่นับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะต่อความมั่นคงของชาติเป็นลำดับขั้นๆ ที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เนื่องจากเกิดขึ้นทุกภาคส่วนในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นภาคการเมือง ภาคราชการ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทย เรื่องการทุจริตคอร์รัปชันมีผลในเชิงลบ (วชิรวิทย์ นิตพันธ์ และสุวิทย์ ภาณุจारी, 2563) ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance & Clean Thailand)” โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานหลักออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก ยุทธศาสตร์ที่ 5 ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต และยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index: CPI) ของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการจึงมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นอื่นๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) รวมทั้งนโยบายและแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคาดหวังว่าการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตจะได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังนั้น ในการเร่งรัดการทำงานภาพรวมกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม และผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565, หน้า 5)โครงการโรงเรียนสุจริตเรียกชื่อเต็ม คือ โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ 5 ประการ ของโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย 1) ทักษะกระบวนการคิด 2) มีวินัย 3) ซื่อสัตย์สุจริต 4) อยู่อย่างพอเพียง และ 5) จิตสาธารณะ ซึ่งโครงการโรงเรียนสุจริตเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการในปีแรก เป็นโรงเรียนสุจริต

ต้นแบบ จำนวน 225 โรงเรียน ต่อมาในปีงบประมาณ 2557 ได้ขยายเครือข่ายโรงเรียนสุจริต เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3,216 โรงเรียน ต่อมา ในปีงบประมาณ 2558 ขยายเครือข่ายโรงเรียนสุจริต เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 6,432 โรงเรียน ในขณะนี้มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุจริต จำนวนทั้งสิ้น 9,873 โรงเรียน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2560, หน้า 1)

ดังนั้น จากความจำเป็นและสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสุจริตในสถานศึกษายังขาดงานวิจัยในประเด็นนี้ ซึ่งผลที่ได้จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และนำมาสู่การหาแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย หรือกลยุทธ์ การบริการงานโรงเรียนสุจริตให้แก่ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างแท้จริง ที่สามารถส่งผลให้การบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีประสิทธิภาพต่อไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1.ขอบเขตของการวิจัย การศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ที่กำหนดขึ้นโดย สำนักพัฒนา

นวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 มาตรฐานการบริหารงาน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป และ 5) ผลลัพธ์และภาพแห่งความสำเร็จ

2.กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน และครูผู้สอนจำนวน 283 คน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 317 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970; บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยแบ่งเป็นกลุ่ม แล้วแบ่งเป็นชั้นภูมิแล้วสุ่มอย่างง่าย

3.ตัวแปรศึกษา ตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประกอบด้วย 5 มาตรฐานการบริหารงาน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป และ 5) ผลลัพธ์และภาพแห่งความสำเร็จ

4.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามมาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน สภาพการบริหาร ปัญหาและอุปสรรคในพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา และแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถาม โดยนำผลการศึกษาสภาพและปัญหา และจะสัมภาษณ์ผู้ใดใช้คำถามเดียวกันและในการสัมภาษณ์จะนำมาเป็นกรอบเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้แก่ 1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 2. ดำเนินการนัดหมายวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองหรือใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบสื่อออนไลน์ ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

6.สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบความแตกต่างแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t- test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติในโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1.1.ผลสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวม

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.25	0.60	มาก
2	ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.35	0.75	มาก
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.22	0.76	มาก
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.29	0.69	มาก
5	ด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ	4.36	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย		4.29	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากสูงส่งไป

ต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.36$, $S.D.=0.65$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{x}=4.35$, $S.D.=0.75$) ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{x}=4.29$, $S.D.=0.69$) ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{x}=4.25$, $S.D.=0.60$) และด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=4.22$, $S.D.=0.76$)

1.2.ผลสภาพปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ข้อที่มีการปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ในปัจจุบันส่งผลให้บริหารงานวิชาการได้ยากมากขึ้น (ร้อยละ 8.07) รองลงมาคือ ครูผู้สอนขาดเครื่องมือที่เพียงพอสำหรับการประเมินผลนักเรียนในการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต (ร้อยละ 6.52) และสถานศึกษาไม่มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต (ร้อยละ 5.90) ตามลำดับ

1.2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ข้อที่มีการปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการใช้งบประมาณในด้านต่างๆ มากเกินความจำเป็นขึ้น (ร้อยละ 5.31) รองลงมา คือ การจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแผนงานที่เกิดขึ้นจริง (ร้อยละ 3.44) และการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาไม่ได้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการที่ทำ การจัดสรรไว้ (ร้อยละ 3.13) ตามลำดับ

1.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล ข้อที่มีการปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาขาดการอบรมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาและตระหนักในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริต (ร้อยละ 7.17) รองลงมา คือ สถานศึกษาไม่มีการดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริต และสถานศึกษาขาดการยกย่องหรือให้รางวัลกับบุคลากรที่ทำงานโดดเด่นและเกิดประสิทธิภาพ (ร้อยละ 5.92) บุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้รับการดูแลหรืออำนวยความสะดวกเท่าที่ควร (ร้อยละ 5.61) ตามลำดับ

1.2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป ข้อที่มีการปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับการจัดการ

เรียนการสอนมีความเก่า และสามารถใช้งานได้นาน (ร้อยละ 11.89) รองลงมา คือ อุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ (ร้อยละ 9.76) และการรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษายังมีข้อบกพร่อง (ร้อยละ 8.23) ตามลำดับ

1.2.5 ด้านผลลัพธ์และภาพแห่งความสำเร็จ ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ด้านผลลัพธ์และภาพแห่งความสำเร็จ ข้อที่มีการปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้วยความสุจริต (ร้อยละ 14.15) รองลงมา คือ บุคลากรภายในสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสุจริต (ร้อยละ 6.29) และการดำเนินงานของสถานศึกษาในบางส่วนไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะได้ (ร้อยละ 4.72) ตามลำดับ

3. ผลเปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม

ส ภ า พ ก า ร บ ร ิ ห า ร โรงเรียนสุจริต	วุฒิการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การบริหารงานวิชาการ	4.25	0.52	4.25	0.59	-0.10	0.35
2. การบริหารงานงบประมาณ	4.33	0.65	4.39	0.58	0.81	0.65
3. การบริหารงานบุคคล	4.22	0.61	4.26	0.63	-0.59	0.35
4. การบริหารงานทั่วไป	4.27	0.55	4.31	0.57	-0.62	0.50
5. ผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ	4.35	0.52	4.39	0.49	-0.57	0.94
รวม	4.29	0.45	4.33	0.43	-0.66	0.92

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลเปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

สภาพการบริหารโรงเรียนสุจริต	แ ห ล่ ง ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. การบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.28	0.14	0.49	0.61
	ภายในกลุ่ม	314	91.61	0.29		
	รวม	316	91.89			
2. การบริหารงานงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.22	0.11	0.27	0.76
	ภายในกลุ่ม	314	127.43	0.40		
	รวม	316	127.65			
3. การบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.58	0.79	2.09	0.12
	ภายในกลุ่ม	314	118.87	0.37		
	รวม	316	120.45			
4. การบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.80	0.25	0.77
	ภายในกลุ่ม	314	99.95	0.31		
	รวม	316	100.11			
5. ผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.67	0.33	1.26	0.28
	ภายในกลุ่ม	314	83.29	0.26		
	รวม	316	83.96			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.04	0.24	0.11	0.88
	ภายในกลุ่ม	314	63.82	0.20		
	รวม	316				

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนสุจริต สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำวิจัยรวมถึงโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะโรงเรียนสุจริต 5 ประการ รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมการจัดการความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ และควรมีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริตทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ตามลำดับ

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรติดตามให้มีการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี และตามมติของคณะกรรมการสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมและปลูกฝังความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ รวมถึงทักษะในการบริหารเงินแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารควรสร้างระบบควบคุมภายในโรงเรียน โดยออกแบบระบบให้มีความทันสมัย ใช้งานง่าย และสอดคล้องกับกฎระเบียบ ตามลำดับ

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมคัดเลือกและยกย่องบุคลากรผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมอบรมแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องต่อคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต และสถานศึกษาควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จจากการดำเนินงานโดยผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เช่น ผ่านเพจเฟซบุ๊กของโรงเรียน รวมถึงบอร์ดประชาสัมพันธ์ของทางโรงเรียน ตามลำดับ

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาควรสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินความพึงพอใจเพื่อให้ชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการโรงเรียนสุจริต โดยประกอบไปด้วย แบบสังเกต และแบบประเมิน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารและครูควรจัดประชุมคณะทำงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอก ได้แก่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการดำเนินโครงการโรงเรียนสุจริต และสถานศึกษาควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนหรือพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อช่วยกันส่งเสริมและร่วมมือกันดำเนินการการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริตให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ตามลำดับ

3.5 ด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ พบว่า อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเสริมกิจกรรมเพื่อให้ครูและนักเรียนร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบผ่านการสืบทอดวิชาผ่านกิจกรรมต่างๆ รองลงมา ได้แก่ ควรมีการสร้างเครือข่ายความซื่อสัตย์สุจริตระหว่างโรงเรียน และชุมชนให้เป็นรูปธรรม และมีการประเมินความสำเร็จ และผู้บริหารควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันวางแผนตลอดจนดำเนินการ ตามหลักการของคุณลักษณะ 5 ประการ ของโรงเรียนสุจริต เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนและความสามัคคี ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียน
สุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยอภิปราย
ผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ใน
ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครู สถานศึกษา มีการจัดทำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ หรืองานวิจัย
ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะ 5 ประการ ของโรงเรียนสุจริต รวมถึงแผนงานอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมี
หลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนได้
สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่
ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา กุสิรัมย์ และราชัย บุญยรัตผลิน ฉำทรัพย์ (2561) ที่ได้
ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริต ของโรงเรียนต้นแบบ
และโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริตใน
ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. สภาพปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ด้านที่มีปัญหา ประกอบด้วย ด้าน
การบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงาน
ทั่วไป ด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สื่อการสอนหรือเครื่องมือเพื่อใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนมีจำนวนจำกัด เนื่องจากมีงบประมาณที่จำกัดในการดำเนินการ รวมถึงด้วยภาระงานของครูที่
มากจนเกินไป จึงได้ส่งผลทำให้การจัดทำวิจัยในชั้นเรียนตามมาตรฐานมีจำนวนงานวิจัย ไม่มากนัก ใน
บางครั้งกิจกรรมต่างๆ หลายกิจกรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องการพัฒนาทักษะและศักยภาพของนักเรียน รวมถึง
แผนงานบางครั้งอาจมีการปรับเปลี่ยนได้ในบางครั้งเนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความจำเป็น รวมถึงการ
เปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมต่างๆ อาจส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมบางครั้งอาจไม่ตรงตามแผน ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ บุญประสม (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการ
โรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภอมกนัง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาและ
ปรับปรุงบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาควรปลูกฝังคุณลักษณะ 5 ประการในด้านทักษะกระบวนการ
คิด ประกอบด้วย กิจกรรมวิเคราะห์กรณีความดีตัวอย่างการค้นหาเชิดชูผู้ประพฤติสุจริตในชีวิต การสร้าง
ความตระหนักโทษของการทุจริต กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริต และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนัก
พัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2560) ที่ได้กล่าวว่า โรงเรียนสุจริตทุกโรงเรียน ต้องดำเนินการกิจกรรม
ต่างๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดขึ้น โดยเน้นการประสานความร่วมมือใน
การปฏิบัติงานระหว่างนักเรียน โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอสว่างเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการดำเนินการตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต ให้เป็นไปตามตัวชี้วัดที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขึ้น โดยมีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปแบบเดียวกัน นั่นคือ มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ทั้ง 4 มาตรฐานการบริหารงาน ประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2560, หน้า 11) ดังนั้น วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ เม้าเวียงแก (2558) ที่ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีสภาพการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลวรรณ วัฒนา (2556) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอสว่างเพชร เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบาย คือ เนื่องจากการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา มีปัญหาและอุปสรรคในระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา ดังนั้น ควรประเมินคุณภาพและความโปร่งใสตามแผนปฏิบัติและระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกำหนดเวลาในแผนงาน แล้วนำมาปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาโครงการโรงเรียนสุจริตในปีต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการสนับสนุนส่งเสริมนโยบายการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ปรับทิศทางการมุ่งสร้างคนเก่ง คนดี ดำรงชีวิตสอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสังคมที่มีเสถียรภาพ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคง

2. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร คือ สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติงานทั้ง 4 งาน ได้แก่ บริหารงานวิชาการ บริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยการรวบรวมข้อมูล กำกับดูแล และติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต และควรส่งเสริมกิจกรรมเพื่อให้ครูและนักเรียนร่วมกันต่อต้านการทุจริตผ่านหลักสูตรหรือ

สอดคล้องผ่านรายวิชาต่างๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต ระหว่างโรงเรียนต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งการดำเนินโครงการโรงเรียนสุจริต

3. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 นี้ไปวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรและนักเรียนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต

3.2 ครู ควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนสุจริต ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนโดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

3.3 นักเรียน ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโดยอาจผ่านโครงการหรือกิจกรรมการอบรมต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- วสันต์ บุญประสม. (2562). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุพัตรา กุสิรัมย์ และราชัย บุญยรัตผลิน ฉ่ำทรัพย์. (2561, พฤษภาคม). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสุจริต ของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดบุรีรัมย์*. ในการประชุมวิชาการระดับชาตินานาชาติ ครั้งที่ 2 วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 631-641.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2550). *สรุปสาระสำคัญ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต Uncac ฉบับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ช
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2560). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประพันธ์ เม้าเวียงแก. (2548). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2*. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1*

นุชบา จูมาศ^{1*} ประจวบ ขวัญมัน²

¹⁻²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author, E-mail: nuchaba.math@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 317 คน ได้มาโดยการเปิดตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครื่อชี้และมอร์แกน และการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ร้อยละ จัดลำดับความสำคัญ และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวม ทุกด้านมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติสูงที่สุด ได้แก่ ด้านพัฒนาครูและบุคลากร และด้านที่มีสภาพการปฏิบัติต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ในแผนการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการวางแผนทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทางนวัตกรรมรวมถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ และควรมีการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนา; การดำเนินงานประกันคุณภาพ; ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา

*Received: 3 January 2024, Revised: 7 February 2024, Accepted: 16 February 2024

Guidelines Developed Internal Quality Assurance Operations In Accordance Basic Education Standards: The Administrative And Management Processes Of Educational Institutions Under The Jurisdiction Of Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1*

Nuchaba Jumas^{1*} Prajob Kwanmun²

¹⁻²Faculty of Education Kamphaengphet Rajabhat University

*Corresponding author, E-mail: nuchaba.math@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the past situation and problems that were faced when implementing internal quality assurance in line with basic education standards in the administrative and management processes of educational institutions; 2) compare the conditions of such implementations, segmented by the size of the educational institutions and work experience; 3) explore the guidelines that were used to improve internal quality assurance in line with basic education standards in the administrative and management processes of educational institutions affiliated with the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 317 administrators and teachers, obtained using the Krejcie and Morgan table and multi-stage random sampling. Informants included 17 experts. Tools that were used included questionnaires and interviews. Data was analyzed using statistical software to find the mean, standard Deviation, frequency distribution, percentages, rankings, and One-way ANOVA (F-test). Research Findings showed as follows: 1.The overall status of internal quality assurance operations, accordance basic education standards in the administrative and management processes of educational institutions, was found to be at a high level in all aspects. The aspect that performed the highest was the development of teachers and personnel, while the lowest-performing aspect was the management of information technology systems. 2.The comparison of the status of implementing internal quality assurance based on basic education standards in the administrative and management processes of educational institutions, when segmented by the size of the institutions and categorized by work experience, showed no significant differences. 3.Guidelines for developing the operations of internal quality assurance in line with basic education standards for administrative and management processes of institutions were found to be: Institutions should establish operational guidelines consistent with the vision in their operational plans. There should be a plan to enhance educational quality with participation from all stakeholders. It was essential to develop innovative learning resources, both inside and outside the institution, to help students learn according to the set curriculum. Meetings involving relevant parties were organized to find ways to improve the quality assurance system in education.

Keyword: Developmental Guidelines, Implementation Of Internal Quality Assurance, Administrative And Management Processes Of Educational Institutions

*Received: 3 January 2024, Revised: 7 February 2024, Accepted: 16 February 2024

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างประเทศชาติให้มีความเจริญเติบโตก้าวหน้าโดยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทุกประเทศนำมาใช้เป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาประเทศและพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และความสุข ให้สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ การจัดการศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของแรงงานและพลเมืองทุกช่วงวัย การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาหรือหน่วยจัดการศึกษาระดับพื้นที่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการอย่างจริงจัง มีระบบที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางมากเกินไปทำให้เป็นช่องทางให้ระบบการจัดการศึกษาประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ (รัชฎาภรณ์ ทิพย์กาญจน์รัตน์, 2560) ในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกันทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพบุคลากร หรือ แม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาการสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กร ที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ซึ่งระบบการศึกษาของประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยนำระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหน่วยงานตรวจสอบ ทำให้สถานศึกษามีความกระตือรือร้นในการพัฒนาแข่งขัน เพื่อสร้างคุณภาพและสร้างมาตรฐานการศึกษา ในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้กระจายอำนาจและนโยบายไปสู่หน่วยงานต่างๆ ในสังกัด โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทุกสถานศึกษามีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกันส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน เป็นการสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนดและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (นาคยา สุขเอม และจินดา ศรีญาณลักษณ์, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม 2553 มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริมสนับสนุนและบริหารจัดการศึกษานอกจากนี้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่จัดการศึกษาโดยไม่เน้น หลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และไม่ได้นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการเรียน การสอน จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้การเรียนการสอนเป็นไปตามกระบวนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่ได้รับการประกันคุณภาพภายนอก ระยะที่ 1 การประเมิน SAR ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.

2564 ซึ่งการประเมินผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา มีโรงเรียนเพียง 52 แห่งจากทั้งหมด 202 แห่ง ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และมีผลการประเมินอยู่ในระดับ 3 ดีขึ้นไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1, 2565) ซึ่งเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของมาตรฐานมี 5 ระดับ ดังนี้ ระดับ 1 กำลังพัฒนา ระดับ 2 ระดับปานกลาง ระดับ 3 ระดับดี ระดับ 4 ระดับดีเลิศ ระดับ 5 ระดับยอดเยี่ยม และยังมีสถานศึกษาอีกหลาย แห่งที่ยังไม่ได้รับการประเมินและรอการประเมิน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ในด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา ทั้งที่ได้เข้ารับการประเมินและไม่ได้รับการประเมินการ รับรองตามเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. นำมาสู่การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาใน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในด้านการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน กระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน กระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1.ขอบเขตของการวิจัย การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษา งานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในมาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ การศึกษาของสถานศึกษา โดยมีตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ด้านระบบการบริหารคุณภาพของ

สถานศึกษา ด้านการดำเนินงานวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคมด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 28 คน และครูผู้สอน จำนวน 289 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 317 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

3.ตัวแปรศึกษา ตัวแปรอิสระได้แก่ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหาร และจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้แก่ ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ด้านระบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choices) และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถาม และนำผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยนำสภาพที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดและปัญหาที่มากที่สุดมาเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนสุจริตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้แก่ 1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล 2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประสานไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งแบบสอบถามฉบับจริงและทางอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) 3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

6.สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การเปรียบเทียบความแตกต่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติในโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตาม				
ด้านที่	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา				
1	ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ	4.36	0.63	มาก
2	ด้านระบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา	4.36	0.67	มาก
3	ด้านการดำเนินงานวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.35	0.63	มาก
4	ด้านพัฒนาครูและบุคลากร	4.42	0.92	มาก
5	ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม	4.37	0.69	มาก
6	ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.19	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย		4.34	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติสูงที่สุด ได้แก่ ด้านพัฒนาครูและบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.92) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.69) ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.63) และด้านระบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.67) ตามลำดับ และด้านที่มีสภาพการปฏิบัติต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.81)

2. ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2.1 ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ พบว่า ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ คือ การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและไม่กำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน (ร้อยละ 8.62) รองลงมา คือ สถานศึกษาขาดการดำเนินงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา (ร้อยละ 7.69) และสถานศึกษาจัดองค์ประกอบต่างๆ ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขาดความชัดเจนและไม่สอดคล้องกันอย่างสมเหตุสมผล (ร้อยละ 6.46) ตามลำดับ

2.2 ด้านระบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านระบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา การจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี (ร้อยละ 8.31) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ประชุมชี้แจงสร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคน (ร้อยละ 6.46) และสถานศึกษาขาดการรวบรวมข้อมูลให้ถูกต้องและครบถ้วนเพื่อจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (ร้อยละ 6.15) ตามลำดับ

2.3 ด้านการดำเนินงานวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านการดำเนินงานวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูและบุคลากรขาดการใช้ยุทธศาสตร์ และเทคนิควิธีต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมิน ตลอดจนการบริหารจัดการ (ร้อยละ 12.58) รองลงมา คือ สถานศึกษาไม่มีการปรับปรุงแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับภารกิจและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการแต่ละปีอย่างชัดเจนถูกต้องและเหมาะสม (ร้อยละ 7.23) และสถานศึกษาไม่มีแนวทางการพัฒนา ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ร้อยละ 3.77) ตามลำดับ

2.4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการประเมินคุณภาพที่ชัดเจน ไม่มีการวางแผนเพื่อปรับปรุงผลงานในระยะยาวเป็นเพียงการวางแผนแก้ไขในระยะสั้นๆ (ร้อยละ 10.66) รองลงมา คือ สถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรไปอบรมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน (ร้อยละ 8.46) และสถานศึกษาไม่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือมีการพัฒนาตนเองใฝ่เรียนรู้ ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้กัน (ร้อยละ 6.90) ตามลำดับ

2.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ (ร้อยละ 9.66) รองลงมา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในด้านการจัดสภาพแวดล้อมไม่ชัดเจน (ร้อยละ 7.17) และสถานศึกษาวิเคราะห์ผลรายงานคุณภาพประจำปีขาดความครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา (ร้อยละ 3.12) ตามลำดับ

2.6 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศไม่ถูกต้อง การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบันทำให้ล่าช้าต่อการประเมิน (ร้อยละ 14.51) รองลงมา คือ สถานศึกษาขาดการเผยแพร่มาตรฐานคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรและสาธารณะชนอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 11.11) และไม่มีการส่งเสริมการนำเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีมาพัฒนางานกิจกรรมที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง และไม่ส่งเสริมสนับสนุนทุกกิจกรรมให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 9.26) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

สภาพการดำเนินงาน ประกันคุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.08	0.03	.971
	ภายในกลุ่ม	314	80.93	0.25		
	รวม	316	80.95			
2. ด้านระบบการบริหาร คุณภาพของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.49	0.24	0.80	.449
	ภายในกลุ่ม	314	96.57	0.30		
	รวม	316	97.07			
	ระหว่างกลุ่ม	2	0.11	0.05	0.21	.809

สภาพการดำเนินงาน ประกันคุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
3. ด้านการดำเนินงาน วิชาการตามหลักสูตร สถานศึกษา	ภายในกลุ่ม	314	85.15	0.27		
	รวม	316	85.27			
4. ด้านการพัฒนาครูและ บุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.08	0.04	0.10	.896
	ภายในกลุ่ม	314	124.17	0.39		
	รวม	316	124.25			
5. ด้านการจัด สภาพแวดล้อมและสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.05	0.02	0.09	.912
	ภายในกลุ่ม	314	99.56	0.31		
	รวม	316	99.62			
6. ด้านการจัดระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.03	0.01	0.03	.967
	ภายในกลุ่ม	314	164.20	0.52		
	รวม	316	164.24			
	ระหว่างกลุ่ม	2	0.05	0.02	0.09	.914
รวม	ภายในกลุ่ม	314	86.71	0.27		
	รวม	316	86.76			

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

สภาพการดำเนินงาน ประกันคุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.00	0.00	0.00	.9998
	ภายในกลุ่ม	314	80.95	0.25		
	รวม	316	80.95			
	ระหว่างกลุ่ม	2	0.71	0.35	1.17	.331

สภาพการดำเนินงาน ประกันคุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
2. ด้านระบบการบริหาร คุณภาพของสถานศึกษา	ภายในกลุ่ม รวม	314 316	96.35 97.07	0.30		
3. ด้านการดำเนินงาน วิชาการตามหลักสูตร สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 314 316	0.14 85.12 85.07	0.07 0.27	0.26	.769
4. ด้านการพัฒนาครูและ บุคลากร	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 314 316	0.58 123.67 124.25	0.29 0.39	0.74	.476
5. ด้านการจัด สภาพแวดล้อมและสังคม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 314 316	0.10 99.52 99.62	0.05 0.31	0.16	.849
6. ด้านการจัดระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 314 316	0.34 163.89 164.24	0.17 0.52	0.33	.718
	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 314 316	0.20 86.55 86.76	0.10 0.27	0.36	.692

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

4.ผลการหาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

จากการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยสภาพและปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ พบว่า อันดับแรก คือ สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ในแผนการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รองลงมา คือ ควรมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน นโยบายและแบบแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสถานศึกษาควรศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ SWOT เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ ตามลำดับ

4.2 ด้านระบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า อันดับแรก คือ ควรมีการวางแผนทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตามมาตรฐานการศึกษา รองลงมา คือ ควรสร้างความตระหนักแก่บุคลากรทุกภาคส่วนเพื่อให้ความสำคัญต่อการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา และสถานศึกษาควรจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับระบบบริหารคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุคลากร ตามลำดับ

4.3 ด้านการดำเนินงานวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า อันดับแรก คือ ควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทางนวัตกรรมเพิ่มเติมรวมถึงแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ รองลงมา คือ สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยขอความร่วมมือกับชุมชน และผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการ ครูผู้รับผิดชอบ โดยกำหนดขอบข่ายระยะเวลาดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ตามลำดับ

4.4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางพัฒนาแผนการพัฒนาบุคลากร และระบบประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา และสถานศึกษาควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับความคิดเห็นของคณะกรรมการในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

4.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม พบว่า อันดับแรก คือ สถานศึกษาควรจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน รองลงมา คือ สถานศึกษาควรจัดทำระบบฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและพร้อมใช้งาน และผู้บริหารควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกโรงเรียน เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงโดยใช้ SWOT ตามลำดับ

4.6 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรจัดอบรมบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เหมาะสมเพียงพอ และสถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบโดยผ่านช่องทางออนไลน์ที่หลากหลาย ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร

เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก สถานศึกษาได้มีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ รวมถึงกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ อีกทั้งสถานศึกษากำหนดพันธกิจอย่างชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณภา นันทะสาร (2564) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประกอบด้วย ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ด้านระบบการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ไม่ได้กำหนดภาระงานและความรับผิดชอบภายในแผนที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลทำให้เกิดการทับซ้อนกันของภาระหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราห์มานียาห์ และคนอื่นๆ (Rahmania, et al., 2020) ศึกษาเรื่อง การนำระบบประกันคุณภาพภายในไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 21 โรงเรียน ในมะล็ง ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย คือ การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้กำหนดมาตรฐานเอาไว้ชัดเจน จึงส่งผลให้ขนาดของสถานศึกษาสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณภา นันทะแสง และคนอื่นๆ (2563) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า . ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

3.2 ผลการเปรียบเทียบการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การประกันคุณภาพภายในตาม

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพในแต่ละกระบวนการไว้อย่างชัดเจน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับงานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด จึงส่งผลทำให้ประสบการณ์การปฏิบัติงานที่ต่างกัน ไม่ส่งผลต่อสภาพการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรุณศักดิ์ มหานิธิพงษ์ และคนอื่นๆ (2564) ศึกษา สภาพและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า . การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานและตำแหน่งพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน กระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ควรมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน นโยบายและแบบแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสถานศึกษาควรศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ SWOT เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำหนดแนวทางการดำเนินการ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และเป้าหมายการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อที่จะดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้น บริบท ความต้องการ ทิศทางการจัดการศึกษา อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ไปในทิศทางเดียวกัน และควรสร้างความตระหนักแก่บุคลากรทุกภาคส่วนเพื่อให้ความสำคัญต่อการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา และสถานศึกษาควรจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับระบบบริหารคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุคลากรตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานตามแผนที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณภา นันทะแสง และคนอื่นๆ (2563) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า การกำหนดแนวทางการดำเนินการตาม วิสัยทัศน์ในแผนการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือสิ่งสำคัญในการพัฒนาระบบคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย คือ เน้นงานวิชาการโดยยึดแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ

ของสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาวิสัยทัศน์ และพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้ชัดเจนครอบคลุมภารกิจ และสนับสนุนนโยบายของทางราชการต้นสังกัด และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

2. นำผลการวิจัยไปพัฒนาองค์กร คือ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับชุมชนและหน่วยงานข้างเคียงให้เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร และควรมีการปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบ สถานที่บริเวณโรงเรียน ให้มีสภาพที่ดี เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เกิดบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อประโยชน์เกิดกับผู้เรียนให้สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหมาะสมแก่สถานศึกษา เพื่อนำไปกำหนดรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมแก่สถานศึกษาต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการพัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสามารถในการจัดกระบวนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

3. ควรศึกษาในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา

4. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ในจังหวัดอื่นๆ หรือทุกจังหวัด เพื่อที่จะได้รับผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นาคยา สุขเอม และจินดา ศรีญาณลักษณ์. (2564). รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 32(2), 108-122.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่5)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิรุณศักดิ์ มหานิติพงษ์ และคนอื่นๆ. (2564). สภาพและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), 55-65.
- รัชฎาภรณ์ ทิพย์กาญจน์รัตน์. (2560, สิงหาคม). การปฏิรูปการศึกษาไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 1(2), 423-431.

- วรรณภา นันทะแสง และคนอื่นๆ. (2564). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. *Journal of Buddhist
Education and Research*, 7(2), 15-25.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2565). รายงานการประกันคุณภาพ
กำแพงเพชร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือบริหารการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Rahmania, I., et al. (2020, February). Implementation of Internal Quality Guarantee System
to Increase the Quality of Education in Junior High School 21 Malang. *Budapest
International Research and Critics in Linguistics and Education (BirLE) Journal*,
3(1), 42.

การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง*

เดือนฉาย พงขาว^{1*} สมเกต อุทธโยธา² ณัฐยา ตันตรานนท์³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²อาจารย์ผู้เขียนอำนวยการ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*Corresponding author e-mail: duanchai.kaykay@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และบุคลากรภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง ผู้บริหารระดับตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และผู้บริหารระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายระดับตำบล ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุข ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวม 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตรวจสอบโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าคุณภาพระหว่าง 0.67-1.00 และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมตรวจสอบ ส่วนด้านการร่วมประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ในภาพรวมความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมตรวจสอบ ส่วนด้านการร่วมประเมินผลอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : สภาพปัจจุบัน; การมีส่วนร่วม; ภาคีเครือข่าย

*Received: 18 January 2024, Revised: 18 February 2024, Accepted: 21 February 2024

The Development Participation Of Network Model In Administration For Non-Formal And Informal Education In Ngao District Lampang Province *

Duanchai Poongkhao^{1*} Somkate Uttayotha² Nuttiya Tantranon³

Master of Education in Educational Administration, Chiang Mai Rajabhat University

Retired Teacher, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

Teacher, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: duanchai.kaykay@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study the current conditions and the need of participatory of network in administration for non-formal and informal education in Ngao district Lampang Province. The sample 30 population were School Administrator of non-formal and informal education in Ngao district Lampang Province, teachers and network were President of the Subdistrict Administrative Organization , Permanent Secretary of Subdistrict Administrative Organization , Subdistrict headman , hospital of Subdistrict director, village headman , Public health volunteers , local wisdom. Basic Education Commissions and Supervisors were determined by random stratified proportional method. The instrument for data collection was a five-rating scale questionnaire with IOC between 0.67-1.00. The statistical analysis method used were: percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results showed that: The current conditions of participatory of network in administration for non-formal and informal education in Ngao district Lampang Province were at the high level. By Participating in planning, Participation in operations, Participating in inspection, Participation in evaluation was at a moderate level. The need of participatory of network in administration for non-formal and informal education in Ngao district Lampang Province were at the high level. By Participating in planning, Participation in operations, Participating in inspection, Participation in evaluation is at a high level.

Keywords: current condition; participation; network

*Received: 18 January 2024, Revised: 18 February 2024, Accepted: 21 February 2024

บทนำ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการดำเนินงานจัดการศึกษาที่ต้องประสานการทำงานร่วมกับชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นรวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย ซึ่งในส่วนของการสร้างภาคีเครือข่ายในทุกระดับของหน่วยงานและสถานศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสะท้อนถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือในกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ซึ่งในแต่ละหน่วยงานและสถานศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีเทคนิควิธีหลากหลายในการสร้างภาคีเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์กับเครือข่าย และเครือข่ายให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้กับประชาชน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ซึ่งแต่ละวิธีหรือเทคนิคจะส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างภาคีเครือข่ายในระดับที่แตกต่างกัน การศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และได้จัดให้มีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษาในการสร้างการศึกษาและควบคุมการศึกษา รวมถึงการเข้าถึงหลักการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเกิดแรงผลักดันให้เกิดนโยบายการประสานงานประสานความร่วมมือของภาคีเครือข่ายการศึกษาจากภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน ให้มีการทำงานร่วมกันมากขึ้นก่อให้เกิดความเข้มแข็งบนพื้นฐานของการยอมรับ การเข้าใจในประโยชน์ของการร่วมมือปฏิบัติงาน ซึ่งเครือข่ายมีความสัมพันธ์ในการร่วมกระตุ้นและประสานงานแหล่งเรียนรู้ แหล่งความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อรับและส่งหรือถ่ายทอดความรู้ประเภทต่าง ๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง โดยที่ภาคีเครือข่ายมีเป้าหมายในการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการทำงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดการผลักดันกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทางสังคม ปัจจุบันหน่วยงานและสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะต้องมีการประสานความร่วมมือกันจัดการเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย มาอย่างต่อเนื่องการสร้างภาคีเครือข่ายในทุกระดับของหน่วยงานและสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสะท้อนถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือในกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกัน การร่วมคิดวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินผล การบริหารจัดการสถานศึกษาควรให้ภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินงานในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานโครงการกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้นและเป็นไปตามความต้องการของชุมชน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง, 2562) การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออาจสามารถตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำงานแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในกระบวนการที่ศนปจ.ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตก

ลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครในเต็มใจและสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผล (วชิรวัชร งามละม่อม, 2559) สอดคล้องกับ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2553) ได้ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องมีขั้นตอนโดยคนจะเข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่างอย่างน้อยต้องมีพื้นฐานความคิดการมีส่วนร่วมอยู่ภายในใจ ทั้งนี้หลักพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะต้องให้ความสำคัญต่อมนุษย์ทุกระดับ ตามแนวยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จังหวัดลำปาง สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน ภาคีเครือข่าย ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ ความเข้าใจ รับทราบหน้าที่ และรู้รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และนอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว ในการนำไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จังหวัดลำปาง

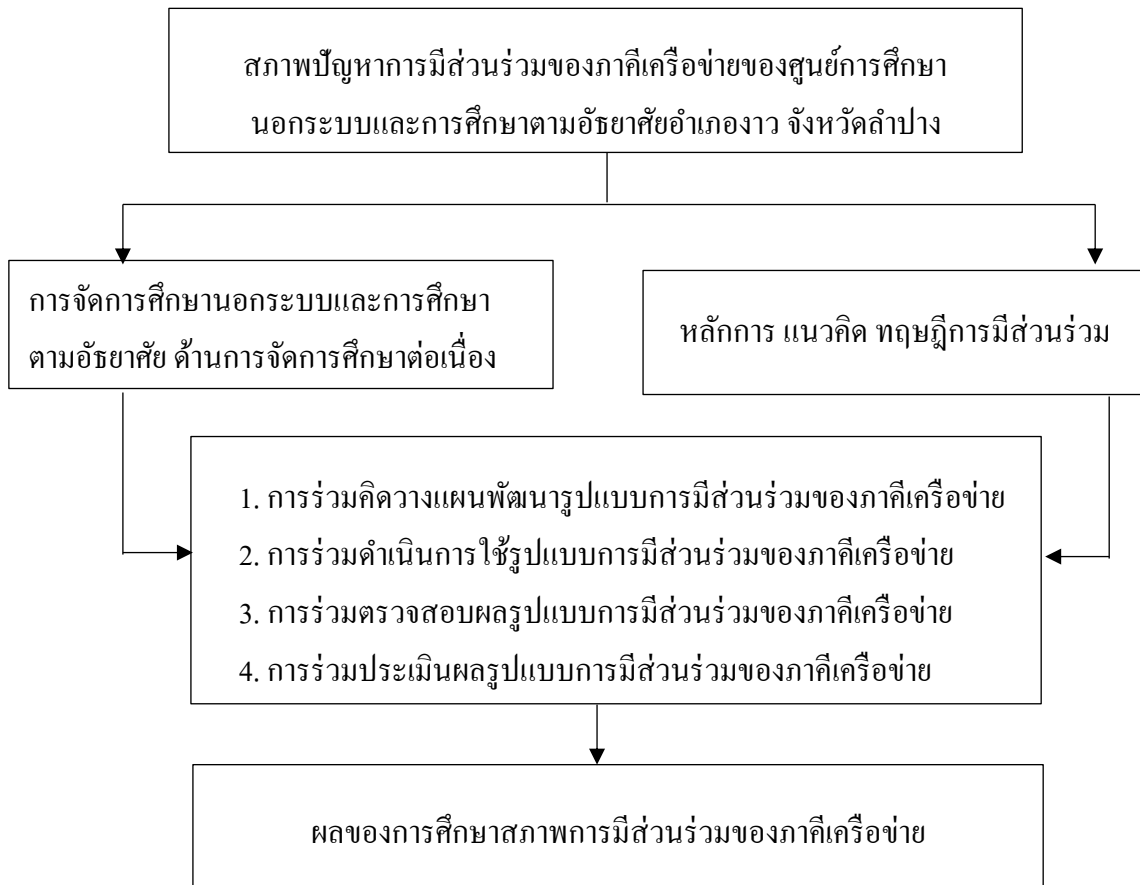
ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว และบุคลากรภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จังหวัดลำปาง จำนวน 156 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และบุคลากรภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว ผู้บริหารระดับตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และผู้บริหารระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายระดับตำบล ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุข ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายหลักเกณฑ์ ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม จากเอกสาร คู่มือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเอกสารที่ศึกษาเป็นงานวิจัย บทความ และหนังสือ ที่เป็นเอกสารรูปเล่มและในรูปแบบของเอกสารดิจิทัล แล้วจัดบันทึกเพื่อให้ได้องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้เบื้องต้น และกำหนดองค์ประกอบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.2 สร้างแบบสอบถามแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง โดยนำนิยามปฏิบัติการ องค์ประกอบ ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มาสร้างแบบสอบถาม ได้ประเด็นคำถาม 32 ข้อ และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2. ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัง จังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัง จังหวัดลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัง จังหวัดลำปาง โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นประเภทมาตราส่วน (Rating Scale) ประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นในประเด็นของสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัง จังหวัดลำปาง โดยแบบสอบถามความคิดเห็นมีจำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ใช้วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัง จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัง จังหวัดลำปาง ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ด้านการร่วมดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการร่วมวางแผน และ ด้านการร่วมตรวจสอบ ตามลำดับ ส่วนด้านการร่วมประเมินผล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหาร
การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง

ที่	การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการร่วมวางแผน	3.04	0.90	มาก	2
2	ด้านการร่วมดำเนินการ	3.30	0.77	มาก	1
3	ด้านการร่วมตรวจสอบ	3.02	0.81	มาก	3
4	ด้านการร่วมประเมินผล	2.80	1.04	ปานกลาง	4
เฉลี่ยโดยรวม		3.04	0.81	มาก	

1. ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ด้านการร่วมวางแผน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ มีการร่วมวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ รองลงมาคือ มีการร่วมปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีการวางแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย พร้อมจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการแต่งตั้งคณะดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ด้านการร่วมดำเนินการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ประสานงาน ความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย รองลงมาคือ ภาคีเครือข่ายให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ อาคารสถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรม บุคคลเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ การบำรุงขวัญกำลังใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

3. ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ด้านการร่วมตรวจสอบ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การติดตามผลการให้ข้อเสนอแนะ (Coaching & Mentoring) การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย รองลงมาคือ ติดตามผลการดำเนินงานของการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การร่วมสังเกตการณ์ การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ นิเทศการดำเนินงานของการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และ การให้

ข้อเสนอแนะ (Coaching & Mentoring) การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

4. ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ด้านการร่วมประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ร่วมประเมิน การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และ ร่วมสรุปผลการประเมิน การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย รองลงมาคือ ร่วมกำหนดขอบเขตการประเมิน การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และ ร่วมกำหนดวิธีการประเมิน การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ควรให้ภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการประสานงานกับภาคีเครือข่าย ควรให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมวางแผนร่วมวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ รวมถึงการตั้งเป้าหมาย การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการร่วมดำเนินการ มีส่วนร่วมสูงสุด ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมตรวจสอบ ตามลำดับ ส่วนด้านการร่วมประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง มีการดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งภาคีเครือข่ายได้มีส่วนร่วม ได้มีการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้มีการจัดการที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน สำหรับด้านการร่วมตรวจสอบ มีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการดำเนินงานของการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ เพื่อให้เครือข่ายได้มีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือเสนอแนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กิจกรรม หรือโครงการ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ/วิเคราะห์ความต้องการ และการมีส่วนร่วมในการสรรหาหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากร การมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาคำหนดแผนงานและโครงการการจัดทำแผนงานและโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงานและโครงการและทบทวนแผนงานและโครงการ

2) การมีส่วนร่วมดำเนินการ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการจัดหาและสนับสนุนทางด้านทรัพยากรและการร่วมมือ

รวมทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานประจำปี การเข้าร่วมประชุม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้คำแนะนำ ให้ความรู้

3) การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการร่วมตรวจสอบ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงาน และ

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมที่ได้ดำเนินการหรือปฏิบัติไปแล้วเพื่อหาข้อสรุป ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าด้านอื่นๆ ก็คือ ด้านการร่วมประเมินผล คงเป็นเพราะการประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายล่าช้าไม่ชัดเจน ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผล (Okley & Marsden, 1984) สอดคล้องกับศิริดา ศักดิ์สุนทรศิริ (2554) ได้ให้แนวทางในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา เช่น ช่วยเสนอปัญหาสำรวจข้อมูลค้นหาสาเหตุของปัญหาและสำรวจความต้องการของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ เช่น ร่วมลำดับความสำคัญของปัญหากำหนดแผน และโครงการเพื่อแก้ปัญหาจัดทำแผน และโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนและโครงการและทบทวนแผนและโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติเช่นร่วมในการออกแรงออกเงินงบประมาณสิ่งของให้คำแนะนำให้ความรู้ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลรับทราบการแล้วเสร็จของโครงการและร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการสรุปของตัวเองรูปแบบของการมีส่วนร่วม

ภาคีเครือข่ายควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการประสานงานกับภาคีเครือข่าย ควรให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมวางแผนร่วมวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ รวมถึงการตั้งเป้าหมาย การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นและข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาง จังหวัดลำปาง โดยรวมและจำแนกรายด้านแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมตรวจสอบ ด้านการร่วมประเมินผล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมวางแผน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมประเมินผล

ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว ควรให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมประเมินผล เพื่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. จากผลการวิจัยด้านการร่วมวางแผน พบว่า มีการแต่งตั้งคณะดำเนินงานการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว ควรมีการแต่งตั้งภาคีเครือข่ายร่วมเป็นคณะดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนในการทำงานร่วมกัน

3. จากผลการวิจัยด้านการร่วมดำเนินการ พบว่า การเตรียมความพร้อมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการร่วมจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จึงควรมีการประสานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อให้ทางหน่วยงานภาคีเครือข่ายได้มีการเตรียมความพร้อม การมีส่วนร่วมในการร่วมจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. จากผลการวิจัยด้านการร่วมตรวจสอบ พบว่า การนิเทศการดำเนินงานของการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการให้ข้อเสนอแนะ (Coaching & Mentoring) การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จึงควรให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศการดำเนินงานของการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และควรให้ภาคีเครือข่ายให้ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5. จากผลการวิจัยด้านการร่วมประเมินผล พบว่า การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการร่วมกำหนดวิธีการประเมิน การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จึงควรให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และควรให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการประเมินการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จังหวัดลำปาง ในด้านการร่วมประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ดังนั้น สถานศึกษาควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอองาว จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการศึกษาข้อมูล

ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือเสนอแนวทางการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กิจกรรม หรือโครงการ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ/วิเคราะห์ความต้องการ และการมีส่วนร่วมในการสรรหาหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากร การมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหากำหนดแผนงานและโครงการการจัดทำแผนงานและโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงานและโครงการและทบทวนแผนงานและโครงการ 2) การมีส่วนร่วมดำเนินการ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการจัดหาและสนับสนุนทางด้านทรัพยากรและการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานประจำปี การเข้าร่วมประชุม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ 3) การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการร่วมตรวจสอบ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล การดำเนินกิจกรรมที่ได้ดำเนินการหรือปฏิบัติไปแล้วเพื่อหาข้อสรุป ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ก็คือ ด้านการร่วมประเมินผล คงเป็นเพราะการประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายล่าช้าไม่ชัดเจน ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผล

เอกสารอ้างอิง

- ศิริดา ศักดิ์สุนทรศิริ. (2554). *แนวทางในการจัดการศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองอุดมชลจรจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สยามมล เกษประดิษฐ์. (2559). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุรัตน์ ก้อนนาค. (2554). *แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยนาท*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2555). *คู่มือการจัดการศึกษาต่อเนื่อง*. กรุงเทพฯ: รังสีการพิมพ์
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). *รายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). *คัมภีร์ กศน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- อิสรพล ปิ่นขจร. (2556). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 มหาวิทยาลัย
นครพนม.
- อภิขยา บุญเจริญ. (2556). อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การแห่งการเรียนรู้. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนันต์ เพื่องทอง.(2553). ปัญหาการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราตามการรับรู้ของนักศึกษานอกโรงเรียนและครู การศึกษานอกโรงเรียน.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา).ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Oakley, P., & Marsden, D. (1984). *Approaches to participation in rural envelopment*. Geneva:
International Labour Organization.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรมกรณีศึกษา: ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5*

ศุภชัย ไตรไทยธีระ¹ วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา² วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา³

¹⁻³สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Corresponding author e-mail: Kn.vr@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน 2. เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย เด็กและเยาวชนจำนวน 30 คน ครูและผู้บริหารจำนวน 10 คน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง คือ เยาวชนกลุ่มที่มีคำสั่งศาลให้ควบคุมในระยะเวลาที่ไม่น้อยกว่า 3 เดือน และครูที่ปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม มีความยืดหยุ่นมากกว่าในระบบการศึกษาปกติ จากการสำรวจเพื่อค้นหาสมรรถนะปรากฏสำคัญ 6 สมรรถนะหลักและ 48 สมรรถนะย่อย การพัฒนาแบบการเรียนรู้นำเอาความต้องการของเด็กและเยาวชนมากำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้รายบุคคล โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ที่กำหนดเอง (Heutagogy) เป็นฐานคิดสำคัญในการออกแบบ ครูจัดทำแผนสนับสนุนการเรียนรู้รายบุคคลและพัฒนากระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยการใช้วัฏจักรการเรียนรู้ การวิจัยนี้เป็นการกระตุ้นให้ตระหนักในคุณค่าตนเองสู่การเกิดสมรรถนะ(KSA) เป็นการกอบกู้ชีวิตใหม่สำหรับเด็กและเยาวชน ภายใต้กลไกสนับสนุนที่สอดคล้องกับนิเวศการเรียนรู้ ไล่เรียงจากจุลภาคไปจนถึงมหัพภาค ครูทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ ระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หน่วยงานองค์กร ระเบียบ ข้อบังคับและนโยบาย ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการขับเคลื่อนกลไกคือ INSPRIE Model ประกอบไปด้วย I: Inspire / Motivation แรงแบนดาลใจหรือแรงผลักดัน Navigator of life เข้มทิศชีวิต แผนการดำเนินชีวิต S: Self awareness การตระหนักรู้ตนเอง P: Plan การวางแผน R: Relation / Reflection การเชื่อมโยง และการสะท้อนความคิด I: Implement การดำเนินการ ปฏิบัติการเรียนรู้ E: Empower / Enhance การเสริมพลัง และการยกระดับ การทำงานของกลไกแบ่งออกเป็น 3H Head Heart Hand โดยฐานแรก เรียกว่า ฐานใจ เป็นฐานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสร้างแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจในการพัฒนาสมรรถนะตนเอง ดำเนินการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายชีวิตของตนเองที่มีความเหมาะสม บนฐานของความตระหนักรู้ของตนเอง ฐานที่สอง เรียกว่า ฐานหัว เริ่มดำเนินการวางแผนการเรียนรู้ตามแผนดำเนินชีวิต และแผนการเรียนรู้รายบุคคล และฐานสุดท้าย เรียกว่า ฐาน(ลงมือ)ทำ ซึ่งดำเนินการเป็นขั้นสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองโดยดำเนินการจัดระบบความคิดด้วยกระบวนการเชื่อมโยงเสริมสร้าง และการสะท้อนความคิดของตนเองเสมอ ตลอดจนเข้าสู่การดำเนินการ และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเสริมพลังเพื่อการยกระดับสมรรถนะของตนเอง

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ; การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ; เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

*Received: 9 August 2024, Revised: 14 August 2024, Accepted: 15 August 2024

Development Of a Competency Based Learning Management Model for Children and Youth in Justice Process: Case Study Vocational Training Center, District 5*

Supachai Traithaiteera¹ Worarat Pathumcharoenwattana²
Wiratthep Pathumcharoenwattana³

¹⁻³Non-Formal Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail: Wiratthep.p@chula.ac.th Tel.081-421-4412

*Corresponding author e-mail: Kn.vr@hotmail.com

ABSTRACT

This research aims to develop a competency-based learning management model for children and youth in the judicial process and to propose supporting mechanisms. The researcher used participatory action research. The target research group was in the Vocational Training Center, District 5, Ubon Ratchathani, consisting of 10 executives and officials and 30 children and youth. The research is divided into 2 parts: Part 1. Participatory action research has 4 steps. Step 1: The Planning Step 2: The Action Step 3: The Performance Observation Step 4: The reflection. And in Part 2, the researcher develops a proposition of the learning support mechanisms in the judicial system, consisting of the document analysis, the interview, and the focus group discussion. The results showed that 1) the competencies of the children and youth in the judicial process were classified into 6 primary competencies and 48 secondary competencies. 2) There are 8 types of learning styles, including (1) role-playing (2) designing individual learning plans (3) learning from resources, emphasizing personnel with specific abilities. (4) demonstrating; (5) participatory (6) learning through practice, (7) self-directed learning, and (8) play-based learning. 3) The promotion of competency-based learning consists of six processes as follows: (1) entering education and learning by creating individual learning plans (2) carrying out learning activities; (3) observation and evaluation process; (4) motivation process; (5) developing teaching tools and media; (6) participatory learning process. 4) Providing learning has a process, tools, and innovations, including (1) instructional media (2) learning games (3) learning through practice (4) networked learning, and (5) contemplative education. Mechanisms to support learning for children and youth in the judicial system need to conform with the ecological system theory.

Keywords: Competency Based Learning, Heutagogy, Juvenile, Children and Youth

*Received: 9 August 2024, Revised: 14 August 2024, Accepted: 15 August 2024

บทนำ

ประเทศไทยมีสถิติเด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่ 3 – 18 ปี หรือเทียบเท่าระดับอนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 กว่า 1,025,514 คน ไม่มีข้อมูลในระบบการศึกษาหรือหลุดจากระบบการศึกษา โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในครัวเรือนที่มีการอพยพแรงงานเข้ามาในประเทศไทยและอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล(รายงานพิเศษความจริงและความเร่งด่วน ของสถานการณ์เด็กนอกระบบในประเทศไทย โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา,2567) จากสภาพความยากจนที่นำพาเด็กและเยาวชนให้หลุดออกจากระบบการศึกษา เข้าสู่การเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ได้รับผลตอบแทนในอัตราที่ถูกลง ประกอบกับสภาพการณ์ในการเคลื่อนย้ายประชากรวัยแรงงาน เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม ทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งต้องเผชิญกับสภาพครอบครัวที่เหวี่ยงกลางเป็นสังคมที่ปู่ตายายเลี้ยงดูอุปการะบุตรหลาน ซึ่งมีความห่างของช่วงวัย (Generation Gap) สัมพันธภาพในครอบครัวจึงต่ำลง หรือแม้กระทั่งการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่ผลิตเด็กหลังห้อง เด็กกลุ่มเสี่ยงหรือเด็กที่มีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงที่จะนำไปสู่การกระทำ ความผิดออกจากวงโคจรของระบบการจัดการศึกษา จึงเกิดภาพสะท้อนทางสังคมที่ว่า “เมื่อประตูโรงเรียนปิดใส่เด็ก ประตูकुจะเปิดทันที” ทิชา ณ นคร(2566) กล่าวถึงปัญหาการ Drop Out หรือเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับปัจเจกชน ครอบครัว ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กและเยาวชนเพียงเท่านั้นต้องอาศัยนิเวศทางสังคมที่เกื้อหนุนให้เด็กและเยาวชนได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

กอปรกับสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่ไม่สามารถเลือกและออกแบบการเรียนรู้ที่ตนชื่นชอบหรือมีความถนัดได้ หลักสูตรที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพที่ออกแบบไว้โดยหน่วยงานระดับนโยบาย ขาดการสำรวจความต้องการการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ทำให้การเรียนรู้ไม่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหา ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชน ซึ่งชี้ให้เห็นจุดอ่อนของกระบวนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ขาดการมีส่วนร่วม ในการเติมเต็มศักยภาพหรือสมรรถนะที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้เลือกกำหนดทิศทางในการพัฒนาตนเองสู่อาชีพ ทางเดินชีวิตที่ตั้งเป้าหมายไว้

ดังนั้น แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรม การจัดการเรียนรู้และกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตามฐานสมรรถนะ เพราะการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เป็นการเรียนการสอนที่มีเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น โดยที่ระบบการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การศึกษาต้องก้าวข้ามสาระวิชา ไปสู่การเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต เน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งสำคัญกว่าความรู้ และครู มิใช่ทำหน้าที่เป็นผู้มอบความรู้เหมือนยุคก่อน แต่ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเด็กและเยาวชน (วิจารณ์ พานิช, 2555)

สถิติคดีเด็กและเยาวชน สถิติการควบคุมและการฝึกอบรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่าพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ตอนล่างมีสถิติการจับกุมและการควบคุมเด็กและเยาวชนสูงที่สุดในประเทศไทย มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานีกว่า 400 คน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก,2564) ในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกทำการศึกษาในพื้นที่ศูนย์ฝึก

และอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานีซึ่งเป็นพื้นที่ดูแลเด็กและเยาวชนใน 7 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวมีรูปแบบการเรียนรู้ที่จัดให้แก่เด็กและเยาวชนตามแบบแผนการดำเนินงานของส่วนกลางส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งนี้ยังพบการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

จากแนวคิด บริบทและสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมโดยมุ่งหวังที่จะสื่อสารส่งต่อรูปแบบและกลไกสนับสนุนผ่านกระบวนการนำเสนอให้แก่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปสู่การขยายผลและการใช้งานในเชิงปฏิบัติการเพื่อประโยชน์สูงสุดในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมผ่านการใช้นวัตกรรมเรื่องการทำผิดของเยาวชน เพื่อเป็นข้อมูลหลักในการพิจารณาองค์ประกอบของการกระทำผิด และนำไปออกแบบกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนผ่านแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่พยายามเอง (Heutagogy) และเชื่อมโยงสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นในการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมลดการหวนคืนกลับเข้าสู่วงจรการกระทำผิดซ้ำในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน(Mix Methods Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ใน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 ซึ่งเป็นพื้นที่กรณีศึกษา ผู้วิจัยออกแบบวงจรปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบเกลียวคลื่น (Spiral) ตามแนวคิดของ Stephen Kemmis ที่กระบวนการวิจัยให้ความสำคัญกับเกลียวคลื่นของการสะท้อนผล (Reflective Spiral) ทั้งการสะท้อนตนเอง (Self Reflection) และการสะท้อนของกลุ่ม (Group Reflection) ที่เป็นเสมือนการประเมินผลที่ได้มาจากการสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ (Reflective Critical Evaluation) (วรรณดี สุทธิณารกร,2556) เพื่อพัฒนาเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ อาทิ แผนการจัดการเรียนรู้

รายบุคคลของเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย แผนการสนับสนุนการเรียนรู้เด็กและเยาวชนของครู เป็นต้น อีกทั้งพัฒนากระบวนการในการจัดการเรียนรู้โดยนำเอาแนวคิดการเรียนรู้ที่กำหนดเอง(Heutagogy) มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการออกแบบวิธีการประเมินผล ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้มีการสำรวจและกำหนดสมรรถนะการเรียนรู้ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะรองของผู้เรียน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี จำนวน 30 คน และเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเป็นผู้ร่วมวิจัยจำนวน 10 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก และขั้นตอนปฏิบัติการย่อย ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ (Plan) ได้แก่ การชี้แจงการดำเนินงานวิจัยกับพื้นที่กรณีศึกษา การวางแผนปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์บริบทและสภาพการณ์การจัดการเรียนรู้ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี ค้นหาสมรรถนะผ่านการใช้แบบสำรวจสมรรถนะกับครู และจัดกิจกรรมสำรวจสมรรถนะกับเด็กและเยาวชน พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในคน

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Action) ได้แก่ จัดทำแผนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของเด็กและเยาวชน แผนสนับสนุนการเรียนรู้ได้รายบุคคลของครู ออกแบบและสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ผ่านการใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทดลองและถอดรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการสนับสนุนการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสะท้อนบทเรียน(AAR) และการประเมินผ่านแผนผังใยแมงมุม(Spider Map Assessment)

3. ขั้นตอนการสังเกตผลจากการปฏิบัติ (Observe) ซึ่งเป็นการตรวจสอบ ติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยจะทำการสังเกตปฏิบัติการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนและกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้แล้ววิเคราะห์ผลการสังเกตการปฏิบัติที่เกิดขึ้น

4. ขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยที่เกิดขึ้นในขั้นตอนที่1 ต่อกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมวิจัยและนำเสนอต่อสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในเชิงระบบ

การนำเสนอกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในเชิงระบบ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อมุ่งศึกษา วิเคราะห์ กลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ประกอบกับส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม จากนั้นนำไปสังเคราะห์ร่วมกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้เกิดข้อเสนอเชิงปฏิบัติการและข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พนักงานเจ้าหน้าที่พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา นักฝึกอบรม ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 อุบลราชธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด (Structure In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study)

3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Information Interview)

3.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้จัดเวทีการสนทนากลุ่มโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ และกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยผู้วิจัยจะใช้กระบวนการในการแลกเปลี่ยนซักถามและอภิปรายถึงกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมพร้อมหาข้อเสนอในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมกับ การเก็บรวบรวม ข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4.3 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอแล้ว หรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 อุบลราชธานี พบว่า การจัดการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถที่จะเลือกรูปแบบหรือออกแบบการเรียนรู้ที่ตนชื่นชอบหรือมีความถนัดได้ หลักสูตรที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพที่ออกแบบไว้โดยหน่วยงานระดับนโยบาย ซึ่งขาดการสำรวจความ

ต้องการการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ทำให้การเรียนรู้ไม่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหา ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชน ซึ่งชี้ให้เห็นจุดอ่อนของกระบวนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ขาดการมีส่วนร่วม ในการเติมเต็มศักยภาพหรือสมรรถนะที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้เลือก กำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองสู่อาชีพและทางเดินชีวิตที่ตั้งเป้าหมายไว้ เคยเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยก่อนที่จะเข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้มีความขยันอดทน มีเป้าหมายในการเรียนวิชาชีพ 4 หลักสูตรให้สำเร็จภายในระยะเวลา 3 เดือน เยาวชนมีเป้าหมายการเรียนรู้ด้านช่างไม้และก่อสร้าง มีสมรรถนะหลักคือ การคิดและการตัดสินใจ เนื่องจากกระบวนการในการเรียนงานไม้และงานก่อสร้างต้องมีความละเอียดรอบคอบและอาศัยความแม่นยำในการคิดคำนวณ สมรรถนะรองคือ การออกแบบและลงมือทำ กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้คือ ช่วยครูทำโรงครัวและปุกระเบื่องจึงเกิดทักษะและสนใจในการเรียนรู้ในด้านการเป็นช่างก่อสร้าง เครื่องมือ/สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ คือ อุปกรณ์ช่าง (จอบและกระเบื่อง) สื่อการเรียนรู้คือครูที่พาลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการลงมือทำจริงฝึกปฏิบัติจริง และต้องการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สมรรถนะหลัก คือ การเรียนรู้และการลงมือทำ สมรรถนะรอง คือ คิดเชิงออกแบบ กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การลงมือทำและทำแบบทดสอบซึ่งวิชาวส์มุ่งที่จะบรรลุใน 2 เป้าหมาย 2 สมรรถนะหลักและ 2 สมรรถนะรองภายในระยะเวลา 3 เดือนผ่านการเรียนรู้ในหน่วยวิชาชีพและการเรียนในหน่วยสามัญ ครูที่ปรึกษาจึงมีความคิดเห็นว่า เด็กคนนี้น่าจะตอบสนองดี ควรเสริมสร้างและฝึกให้มีการตอบสนองด้วยการสนับสนุนให้เรียนสายสามัญ ซึ่งครูที่ปรึกษาได้มีแผนกำกับติดตามพฤติกรรมและมีชั่วโมงพบที่ปรึกษาในการพูดคุยซักถามความคืบหน้าของการเรียนรู้ในทุกสัปดาห์ ส่วนความคิดเห็นของนักวิชาชีพ(นักสังคมสงเคราะห์)เด็กและเยาวชนมีความรับผิดชอบดีมาก น่าจะบรรลุเป้าหมายได้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 เคยได้รับการศึกษาด้านอาชีพ และการศึกษานอกระบบ มีความสามารถในการเรียนรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ดีขึ้น และมีความสามารถในการร้องเพลง เตะบอล และวิ่ง ซึ่งเมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 โดยมีเป้าหมายระยะเวลา 3 เดือน คือ ตั้งใจเรียน ไม่ทำผิดกฎระเบียบ และทำตัวให้ดี และพัฒนาในการร้องเพลงให้ดีขึ้น เป้าหมายระยะสั้น คือ เรียนให้จบวิชาชีพ ทั้ง 4 หลักสูตรและพัฒนาตัวเองไปเรื่อย ๆ โดยประเมินผล จากการส่งงาน คุณภาพของงาน และสังเกตพฤติกรรม เยาวชนมีเป้าหมายการเรียนรู้ อยากจบวิชาชีพ ทั้ง 4 หลักสูตร โดยมีสมรรถนะหลัก คือ ความสามารถในการเรียนรู้และสมรรถนะรอง คือ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง มีกระบวนการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สรุปเนื้อหาเรียนร่วมกัน มีเครื่องมือ/สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ โทรศัพท์ คลิปวิดีโอ บัตรคำ การ์ด และใช้เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คือ สังเกตพฤติกรรม ความสนใจ ความตั้งใจ สอบวัดและประเมินผล เป้าหมายการเรียนรู้ที่สอง คือ อยากพัฒนาในด้านกีฬา และเป้าหมายการเรียนรู้ที่สาม คือ พัฒนาทักษะการร้องเพลงให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งหน่วยเรียนและรูปแบบการศึกษาที่เด็กและเยาวชนเลือก คือ หน่วยดนตรี สกร.ม.ปลาย กุดชุม แผนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน คือ ต้องการศึกษาด้านสามัญ เยาวชน จบม.ต้นแล้ว สนับสนุนศึกษาต่อม.ปลาย (สกร.กุดชุม) สนับสนุนวิชาชีพ ดนตรี เกษตร ไฟฟ้า โดยมีกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุสมรรถนะ คือดูแลระยะเวลาจัดการศึกษาให้เหมาะสม สนับสนุนการติดต่อ สื่อสาร กับสกร.ครูกลุ่ม อำนวยความสะดวกไปงาน และข้อสอบ และเครื่องมือหรือสื่อที่เลือกใช้ ได้แก่ ไปงาน ใบความรู้ สื่อวิดีโอ Internet ประเมินผลการเรียนรู้โดยการ สังเกตพฤติกรรม ส่งชิ้นงาน ประเมินทักษะความรู้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 สามารถอ่านออกเขียนได้ มีความรู้ในการทำงานอาชีพ มีความขยันอดทน มีเป้าหมายในการเรียนวิชาชีพ 4 หลักสูตรให้สำเร็จภายในระยะเวลา 3 เดือน อยากเรียนเพิ่มเติมโดยมีเกณฑ์และการประเมินผล คือ ทักษะการนำเสนอ ความมั่นใจ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยเรียนและรูปแบบการศึกษาที่เด็กและเยาวชนเลือก คือ เกษตรกรรมและสกร.ม.ต้น แผนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน คือ แผนสามัญ เรียนสกร.ม.ต้น และวิชาชีพตามความถนัด เกษตร ช่างเชื่อม ไฟฟ้า ในส่วนของกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุสมรรถนะทางครูได้สนับสนุนความสนใจ และความถนัดโดยการแนะแนว ค้นหาหนังสือและเอกสารที่น่าสนใจให้แก่เยาวชนได้ศึกษาและเรียนรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่เลือกใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ ใบงาน ใบความรู้ หนังสือ บทความจาก Internet และประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสังเกตพฤติกรรม ตรวจชิ้นงาน ครูที่ปรึกษาจึงมีความเห็นว่าเยาวชนมีความสุภาพเรียบร้อย เชื่อฟังผู้สอนดี อาจมีข้อบกพร่องเรื่องการตอบสนอง และการรับรู้ซ้ำ แต่ไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ ในส่วนของนักวิชาการมีความเห็นว่า ควรฝึกอบรมให้เยาวชนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากความสนใจ และความถนัดของเยาวชน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 เคยได้รับการศึกษาก่อนที่จะเข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ มีความสามารถในการเล่นกีฬา มีเป้าหมายเรียนให้จบวิชาชีพที่ 1 เรียนให้จบหลักสูตรภายในระยะเวลา 3 เดือน เป้าหมายระยะสั้น คือ เรียนจบวิชาชีพและกศน.ให้จบ โดยมีเกณฑ์และการประเมินผล คือ การอ่าน สังเกตพฤติกรรม และคุณภาพของงานที่ส่ง นายธนากร อารีย์ อยากเรียนให้จบกศน. เพื่อจะได้มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นมีสมรรถนะหลักคือ ความสามารถในการเรียนรู้ สมรรถนะรอง คือ การเรียนรู้ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ครู้นำเข้าหน่วยเรียน เยาวชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปเนื้อหาบทเรียน เครื่องมือ/สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ คือ โทรศัพท์ คลิปวิดีโอ บัตรคำ การ์ด และประเมินการเรียนรู้จากการสังเกต พฤติกรรม ความสนใจ สอบวัดและประเมินผลซึ่งหน่วยเรียนและรูปแบบการศึกษาที่เด็กและเยาวชนเลือก คือ หน่วยเรียน เกษตรกรรม สกร.ม.ปลาย แผนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนแผนสามัญ ได้แก่ สกร.ม.ปลาย (ฝากสอน)และแผนการเรียนรู้ วิชาชีพ ได้แก่ เกษตร ช่างเชื่อม ก่อสร้าง โดยมีกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุสมรรถนะ คือ การกำหนดระยะเวลาการเรียนรู้ในแต่ละหลักสูตรสนับสนุนเอกสารการเรียนรู้ และช่วยหาข้อมูลจาก Internet เครื่องมือหรือสื่อที่เลือกใช้ ได้แก่ ใบงาน ภาพจาก Internet เครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีประเมินผล การเรียนรู้ คือ ตรวจใบงาน ตรวจชิ้นงาน สังเกต ความสนใจ ครูที่ปรึกษาให้ความเห็นว่า เยาวชนมีความตั้งใจ และมีความสนใจเรียน ในหน่วยเกษตรกรรม ช่างเชื่อม ก่อสร้างและอยากเรียนต่อที่ สกร. ม.ปลาย (อ.เดชอุดม) ในรูปแบบฝากเรียนฝากสอน นักวิชาการให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมให้เยาวชนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ตามความสนใจและความถนัดเป็นสิ่งที่จะทำให้เขามีวิชาชีพติดตัว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

2.ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี

จากปัญหาการจัดการศึกษาไม่ได้ตอบโจทย์การเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี เพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความเชื่อที่ว่ารูปแบบการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

มีความแตกต่างหลากหลายในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการเรียนรู้ วัฒนธรรมการเรียนรู้ และพฤติกรรมในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความสามารถและทักษะในการเปิดรับข้อมูลสารสนเทศใหม่ๆ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละบุคคลไม่จำเป็นต้องมีเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนซึ่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานีได้ทบทวนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้วงที่ผ่านมาโดยยึดโยงกับทฤษฎี VARK ซึ่งประกอบด้วย V - Visual Learners เรียนรู้ผ่านการมองเห็น A - Auditory Learners เรียนรู้ผ่านการฟัง R - Read/Write Learners เรียนรู้ผ่านการอ่านหรือเขียน K - Kinesthetic Learners เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Rofle and Cheek(2012)) ซึ่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้ง ถึง 8 รูปแบบด้วยกัน คือ 1.เรียนรู้แบบบทบาทสมมติ 2.ออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล 3.เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ เน้นบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน 4.การเรียนรู้แบบสาธิต 5.การเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วม 6.การเรียนรู้แบบปฏิบัติจริงและฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ 7.การจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของเด็กและเยาวชน (เรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง) 8.การจัดการเรียนรู้แบบเล่นปนเรียน Play Based Learning มีการทดลองนำเอากิจกรรมตรงนี้ไปใช้ในส่วนของ Learning Time ประจำวันตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

นอกจากนี้ได้เกิดข้อค้นพบรูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมโดยรูปแบบดังกล่าวเป็นกระบวนการในการเสริมพลังสมรรถนะของเด็กและเยาวชนผ่านการสร้างตัวตนและการเชื่อมโยงคุณค่าและความสำคัญของตนเองกับระบบทางสังคมผ่านแนวคิดสำคัญคือการเป็นเจ้าของอำนาจแห่งการเรียนรู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ชี้นำตนเอง เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้และกอบกู้หล่อหลอมชีวิตใหม่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อในศักยภาพของความเป็นมนุษย์ โดยผลของการวิจัยได้บ่งชี้สมรรถนะสำคัญที่เป็นสมรรถนะหลักของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย (1)การคิดและการตัดสินใจ (2)ความสามารถในการเรียนรู้ (3)การรู้คุณค่าในตัวเอง (4)การจัดการความเครียด (5)การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร (6)การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และ 48 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วย (1)คิดเชิงออกแบบ (2)คิดเชิงระบบ (3)รู้เท่าทันสถานการณ์ (4)ความรู้ทั่วไปด้านกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม (5)การประเมินกับสถานการณ์ (6)รับมือกับและการแก้ไขปัญหา (7)การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (8)การจัดการ (9)การคิดเชิงบวก (10) การคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) (11)ความรู้พื้นฐานด้านการอ่าน เขียน คิด คำนวณ (12)การแสดงเหตุและผล (13)ความรู้พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม ประเพณี (14)เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (15) อ่านออกเขียนได้ (16)การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (17)มีแรงจูงใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่ (18)สิทธิ หน้าที่ คุณธรรมจริยธรรม กฎหมายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (19)การวางแผนชีวิต (20)มีทักษะด้านอาชีพ วิชาชีพ (21)มีภาวะผู้นำ (22)การฟังลึกซึ้ง (Deep Listening) (23)พัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเอง (24)รู้และเห็นคุณค่าของตัวเอง (25)มีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงตนเอง (26)การประเมินความเครียด (27)การจัดการกับอารมณ์ (28)การหายใจ (29)การใช้จินตนาการ (30)การเคลื่อนไหวทางกาย (31)คิดเชิงบวก (32)สุนทรียภาพทางอารมณ์ (33)การคิดเชิงสร้างสรรค์ (34)การยอมรับการเปลี่ยนแปลง (35)การใช้ภาษาและการสื่อสาร (36)การใช้อุปกรณ์ โปรแกรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย (37)การใช้เครื่องมือเทคโนโลยี (38) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและ ดิจิทัล MIDL (39) การเปิดรับเทคโนโลยี (40)กฎ ระเบียบและมารยาททางสังคม (41)การพัฒนาชุมชน (42)การปรับตัว

เข้ากับสถานการณ์ภายนอก (43)การจัดการเวลา (44)ทักษะทางสังคม (45)ความเป็นพลเมือง มีจิตอาสา (46)ความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ (47)มีจิตอาสา (48)ยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย

ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการขับเคลื่อนกลไกคือ INSPRIE Model ประกอบไปด้วย I: Inspire / Motivation แรงบันดาลใจหรือแรงผลักดัน Navigator of life เชื่อมทิศชีวิต แผนการดำเนินชีวิต S: Self awareness การตระหนักรู้ตนเอง P: Plan การวางแผน R: Relation / Reflection การเชื่อมโยง และการสะท้อนความคิด I: Implement การดำเนินการ ปฏิบัติการเรียนรู้ E: Empower / Enhance การเสริมพลัง และการยกระดับ การทำงานของกลไกแบ่งออกเป็น 3H Head Heart Hand โดยฐานแรก เรียกว่า **ฐานใจ** เป็นฐานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสร้างแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจในการพัฒนาสมรรถนะตนเอง ดำเนินการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายชีวิตของตนเองที่มีความเหมาะสม บนฐานของความตระหนักรู้ของตนเอง ฐานที่สอง เรียกว่า **ฐานหัว** เริ่มดำเนินการวางแผนการเรียนรู้ตามแผนดำเนินชีวิต และแผนการเรียนรู้รายบุคคล และฐานสุดท้าย เรียกว่า **ฐาน(ลงมือ)ทำ** ซึ่งดำเนินการเป็นปฏาการสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองโดยดำเนินการจัดระบบความคิดด้วยกระบวนการเชื่อมโยง เสริมสร้าง และการสะท้อนความคิดของตนเองเสมอ ตลอดจนเข้าสู่การดำเนินการ และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเสริมพลังเพื่อการยกระดับสมรรถนะของตนเอง

อภิปรายผล

การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความยืดหยุ่นมากกว่าเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนบนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ผลจากการสำรวจเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมมีสมรรถนะหลัก 6 สมรรถนะ และมีสมรรถนะย่อย 48 สมรรถนะ ในส่วนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้มุ่งเน้นที่ความต้องการของเด็กและเยาวชนใช้ในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ใน **แผนการเรียนรู้รายบุคคล**(Individual Learning Plan : ILP)โดยการนำแนวคิดการเรียนรู้ที่กำหนดเอง (Heutagogy) มาใช้เป็นฐานคิดสำคัญในการออกแบบ ครูจัดทำแผนสนับสนุนการเรียนรู้รายบุคคล (Individual Learning Plan Support : ILPS) กระตุ้นให้เกิดการเห็นคุณค่า (Value) ในตนเองของเด็กและเยาวชน นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในแผนการเรียนรู้รายบุคคลที่เด็กและเยาวชนกำหนดไว้ ทั้งยังสนับสนุนการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยการใช้นวัตกรรม เกิดเครื่องมือ การวิจัยนี้เป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีคุณค่าในตนเอง(Value) ที่นำไปสู่การเกิดสมรรถนะ(KSA) เป็นการกอบกู้ชีวิตใหม่สำหรับเด็กและเยาวชน มีกลไกสนับสนุนที่สอดคล้องกับนิเวศการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ที่เริ่มจากปัจเจกไปจนถึงนโยบายหรือระบบที่มีความเกี่ยวข้อง โดยมีครูมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงทั้งในมิติความสัมพันธ์ และการเรียนรู้ ระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หน่วยงานองค์กร อย่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับและนโยบาย การพัฒนาการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม สอดคล้องกับ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2563) ที่เสนอถึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) จากกิจกรรม 3 ฐาน 1. กิจกรรมในชีวิตประจำวัน ทักษะชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม 2. ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3.กิจกรรมพัฒนาศักยภาพตามความถนัดและความสนใจและการ

ประกอบอาชีพ เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้ (Project-Based Learning) ใช้ปัญหาและสถานการณ์จริงเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เน้นสื่อหลากหลาย ทั้งแบบออนไลน์ (On Line) แบบออฟไลน์ (Off Line) แบบออนแอร์ (On Air) และแบบออนกราวด์ (On Ground) และเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ซึ่งทุกพื้นที่คือแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เรียกว่า “ภูมิทัศน์การเรียนรู้ใหม่” ในรูปแบบ Co-Learning Space และ Co-Learning Community ในด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา สามารถการวัดประเมินผลที่สะท้อนคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน หรือจัดแสดงผลงานจากร่องรอยการเรียนรู้ โครงงาน ชิ้นงานทุกรูปแบบของผู้เรียน ซึ่งผู้จัดการศึกษา ครู และผู้ส่งเสริมการเรียนรู้อนุญาตให้ผู้เรียนเป็น ครูของตนเองและผู้อื่น ให้ “โอกาส” เด็กเยาวชนได้ปล่อยพลัง/ของดีในตนเองออกมา และคอยเติม เสริม เพิ่ม แก้ไขในสิ่งที่เด็กเยาวชนขาดและร้องขอต้องการ ครูต้องคอยกระตุ้นและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีเป้าหมาย ที่ดี แต่ยังมีทักษะและความอดทนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง น้อย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.1 ข้อเสนอต่อหน่วยงานด้านการพัฒนา

1.1.1 ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาหรือเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กและเยาวชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร การกำหนดสมรรถนะที่เด็กและ เยาวชนให้ความสำคัญ รวมทั้งการวางแผนการจัดการศึกษารายบุคคล (Individual Development Plan : ID Plan) โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะและ กลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1.1.2 เนื่องจากเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีระยะเวลาในการควบคุมตัวที่แตกต่างกัน การมีระบบและกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ดังกล่าวจึงต้องยึดโยงกับผู้เรียนอย่างยืดหยุ่นและเหมาะสม เพื่อสร้าง การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของหลักสูตรจนจบการศึกษาหรือสำเร็จตามเป้าหมายการเรียนรู้ของ เด็กและเยาวชน

1.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.2.1 ควรศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับสมรรถนะของผู้เรียน (Competencies of learners) ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับ และพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.2.2 การศึกษารูปแบบในการยกระดับกลไกการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาในเชิงระบบของการ หลุดออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชน

องค์ความรู้ใหม่

1.สมรรถนะการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมที่นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

2.นวัตกรรมการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับครู เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบกำหนดเองของเด็กและเยาวชน ดังเช่น ผวนกกับการมีกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับนิเวศการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน แผนภาพนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2554). *ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- กอบสุข คงมนัส. (2561). เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ : วิถีแห่งการศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(4), 285-290.
- กุลนาถ หงษ์ลอย. (2555). *อนาคตภาพของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนผู้กระทำผิด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำ ผกา.(2562). *โรงเรียนไม่ได้มีไว้เพื่อให้เด็กเกลียดตัวเอง*. สืบค้นเมื่อที่ 1 กรกฎาคม 2567 จากเว็บไซต์: https://www.matichonweekly.com/column/article_250526
- จินตนา สัจจามันท์. (2554). *การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ทิตนา แหมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญเลิศ แก้วจันทร์. (2554). *แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ
กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- บั้งอร เสรีรัตน์. (2565). *การเรียนการสอนฐานสมรรถนะและการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. (2561). *การศึกษาตามอัธยาศัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. (2563). *แนวทางการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กและ เยาวชนในกระบวนการ
ยุติธรรม*. โครงการศูนย์วิชาการและเครือข่ายวิชาการด้าน เด็ก เยาวชน และครอบครัว.
- Anderson, T.P. (1997). *Using Models of Instruction*. In C.R. Dills and A.J. Romis Zowski(eds.),
Instructional Development Paradigms. Englewood Cliffs, New Jersey: Education
technology Publications.
- A. J. Cropley and R. H. Dave. 1978. *Lifelong education and the training of teachers: Developing a
Curriculum for teacher education on the basis of the principles of lifelong Education*.
Oxford: pergamon.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation : Concepts and Measures for
Project Design, Implementation and Evaluation*. n.p. New York: Cornell University.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. Upper
Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Keeves, J.P. (1988). *Educational Research, Methodology and Measurement : An International
Handbook*. Oxford: Pergamum.
- Rolfe, A., & Cheek, B. (2012). *Learning styles*. In-novAiT,5,176B181.[http://dx.doi.org/10.1093/
innovait/inr239](http://dx.doi.org/10.1093/innovait/inr239)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร*

ชาลี เปี่ยมพลอย^{1*} ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: 644140112@live.kpru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา และ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ปีการศึกษา 2565 จำนวน 306 คน ได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.29-0.79 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.30-0.83 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1.) ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2.) องค์กรแห่งความสุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3.) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการสร้างองค์กรแห่งความสุข มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงและระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4.) ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารบุคคลกับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.78 และร่วมกันทำนายองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ร้อยละ 64 และมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับความสำเร็จในองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา โดยมีค่า $F = 114.96$ และมีค่า $Sig. = .000$ จากผลของการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำด้านการบริหารบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ดังนั้น หน่วยงานบังคับบัญชา จึงควรมีนโยบายส่งเสริม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรในองค์กรในด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ คำนึงถึงการมอบหมายงานให้กับคนในองค์กรตามความสามารถและความถนัดของบุคคล เพื่อให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จจากการให้ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา; องค์กรแห่งความสุข

*Received: 21 January 2024, Revised: 18 February 2024, Accepted: 21 February 2024

Executive Leadership in the 21st Century that Affects Educational Organizations of Happiness Under the Office of Kamphaeng Phet Secondary Education Service Area*

Chalee Piamploy^{1*} Poompipat Rukponmongkol²

¹⁻²Kamphaeng Phet Rajabhat University.

*Corresponding author e-mail: 644140112@live.kpru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the leadership of school administrators in the 21st century 2) the happiness organization of educational 3) study the relationship between leadership of school administrators in the 21st century and the happiness organization of educational and 4) study the relationship between leadership of school administrators in the 21st century affecting the happiness organization of education. The sample used in this research was a group of 306 school administrators by stratified sampling. The research instrument used in this research was a five-level rating scale questionnaire divided into 2 parts: The leadership of educational institution administrators in the 21st century of educational The validity of the questionnaire was 0.29-0.79 and reliability of the questionnaire was 0.98. and The happiness organization of educational The validity of the questionnaire was 0.30-0.83 and reliability of the questionnaire was 0.97. The statistics used for analysis data were: mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the study were as follows: 1) The leadership of school administrators in the 21st century was at the high level; 2) The happiness organization of educational was at the high level; 3) the relationship between leadership of school administrators in the 21st century and the happiness organization of educational correlated positively high level of .01 of statistical significance; and 4) the regression analysis the relationship of leadership of school administrators in the 21st century affecting the happiness organization of educational consisting of personnel management with a multiple correlation coefficient of 0.758 can be used to predict the happiness organization was 64 percent. There were statistically significant relationships at the .01 level. The predictive equation in the form of raw score was $= 1.77 + 0.603$ and the predictive equation in the form of standard score was $= 0.758$. As a result of the research, it was found that Human Resource Management is an important factor affecting the happiness organization of educational institutions. Therefore, there should be a policy to promote that the school administrators give equal importance to all personnel in the organization, facilitate the personnel in the organization in various fields, physical and mental aspects, consider assignments to people in the organization according to the ability and aptitude of the person in order to operate with in the school to be successful through the cooperation of school personnel, according to the goals that have been set effectively.

Keywords: Leadership; School Administrators; Organization of happiness

*Received: 21 January 2024, Revised: 18 February 2024, Accepted: 21 February 2024

บทนำ

องค์การที่บุคลากรจะทำงานอย่างมีความสุข ต้องถือว่าคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญ ขององค์การ เห็นค่าของคนว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ให้เกียรติคนเพื่อที่คนเหล่านั้นจะได้อุทิศตนในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและมีความจงรักภักดีต่อองค์การมีที่ทำงานน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน และบุคลากรในองค์การมีความรักและสามัคคีกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความสมานฉันท์ และจากการที่ได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการแล้วชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จนั้น จะต้องคำนึงถึงความสุขของบุคลากร โดยเชื่อว่าถ้าบุคลากรทำงานอย่างมีความสุขแล้วจะทำให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุวิณา ไชยแสนย์, 2558) หากบุคลากรได้รับการปฏิบัติและดูแลอย่างดีที่สุดจะทำให้ทุ่มเทการทำงานให้กับองค์การโดยผู้บริหารไม่ต้องร้องขอ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงาน และความสามารถขององค์การตามมาในที่สุด เพราะความสุขที่ได้รับจากการดูแลและช่วยให้เขาสามารถสร้างสรรค์ผลงานให้กับองค์การ ดังนั้นการสร้างความสุขในที่ทำงานถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การบริหารองค์การเป็นไปได้อย่างราบรื่น เนื่องจากการที่คนในองค์การมีความสุข จะเป็นการเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพของผลงาน ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ลดความเครียดและความขัดแย้งในองค์การ ซึ่งช่วยให้องค์การเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากการศึกษานโยบาย จุดเน้นและรายงานผลการดำเนินงานโครงการต่างๆของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยมีนโยบายหลักของสำนักงานเขตพื้นที่มุ่งที่ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถและศักยภาพตามหลักวิชาชีพที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งจากรายงานตามมาตรฐานที่ 3 สมรรถนะการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ในระดับดีมาก คือมีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนางานที่สะท้อนถึงสภาพปัญหา ครอบคลุมทุกกลุ่มงาน ดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมาย มีการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และสามารถเป็นแนวทาง หรือแบบอย่างให้กับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นที่สนใจ แต่ควรมีแนวทางการพัฒนาต่อยอดที่เพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้ามองในภาพรวมก็ยังไม่สามารถบรรลุได้ตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ยังมีผลการดำเนินงานหลายส่วนที่ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายหรือกลยุทธ์สำนักงานเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ เช่น การประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 การประเมินโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 เป็นต้น ซึ่งในรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 จากจำนวนโรงเรียนที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัด จำนวน 13 โรงเรียน จากทั้งหมด 32 โรงเรียน ปรากฏว่าผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ระดับดี เพียงเท่านั้น ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นผลถึงการจัดการศึกษาที่อาจยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดได้ นอกจากนี้ การศึกษาผลรายงานการทดสอบระดับชาติของสำนักงานทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยมีผลการทดสอบที่จำแนกตามระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด ระดับ สพฐ. และระดับประเทศ ที่พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะเห็นได้ว่าคะแนนต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดมาก (กลุ่มนโยบายและแผน, 2565)

ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัด รวมถึงปัจจัยพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของบริบทของสถานศึกษาที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาที่ต้องเร่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น การส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนเป็นส่วนสำคัญของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ที่ช่วยสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความพร้อมและสามารถให้การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงแก่นักเรียนได้

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากการที่ได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการ ได้สังเคราะห์คุณลักษณะ 5 ด้านของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ดังต่อไปนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการจัดการระบบ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง และด้านการบริหารบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ย่อมนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย จะเป็นกลไกสำคัญยิ่ง และมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษามักขึ้นอยู่กับผู้นำเสมอ (นิวุธ มีพันธ์, 2559) การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งความสุข โดยศูนย์องค์กรสุขภาวะ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) กล่าวว่า องค์กรที่มีความสุข คือ องค์กรที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุข มีการจัดระบบสวัสดิการที่ดีพอสมควรให้กับบุคลากร มีการปลูกฝังให้เกิดการทำประโยชน์ให้กับสังคมโดยรวม สอดคล้องกับ สุวีณา ไชยแสนย์ (2558) ที่กล่าวว่า องค์กรที่บุคลากรจะทำงานอย่างมีความสุข ต้องถือว่าคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กร เห็นค่าของคนว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ให้เกียรติคนเพื่อที่คนเหล่านั้นจะได้อุทิศตนในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและความจงรักภักดีต่อองค์กร องค์กรที่มีทีมงานน้อย มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน เกิดความสุขตาสุขใจในที่ทำงาน และบุคลากรในองค์กรมีความรัก และสามารถคึกกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน มีความสมานฉันท์ และจากการ ที่ได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการแล้วชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จนั้น จะต้องคำนึงถึงความสุขของบุคลากร โดยเชื่อว่าถ้าบุคลากรทำงานอย่างมีความสุขแล้วจะทำให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุภาวดี ขุนทองจันทร์, 2559)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความสุขในการทำงานของบุคลากร ในองค์กรเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมากผู้วิจัยจึงมีคำถาม ที่จะศึกษาว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการสร้าง องค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลของการศึกษา ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษา และนำไปสู่การสร้างความสุขต่อ ผู้เรียน และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งเป็นแนวทางในการประยุกต์สู่การพัฒนาองค์กร ด้านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์องค์กรแห่งความสุข ของสถานศึกษาโดยใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรเป็นตัวแปรพยากรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 86 คน และครู จำนวน 1,318 คน รวมทั้งหมด 1,404 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียนเป็นขั้นของการแบ่ง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 32 คน และครู จำนวน 274 คน รวมทั้งหมด 306 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการจัดการระบบ 4) การนำการเปลี่ยนแปลง 5) ด้านการบริหารบุคคล

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสมานฉันท์ในองค์กร 2) ทักษะคิดเชิงบวกต่องานที่ทำ 3) ที่ทำงานน่าอยู่ 4) คนทำงานมีความสุข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

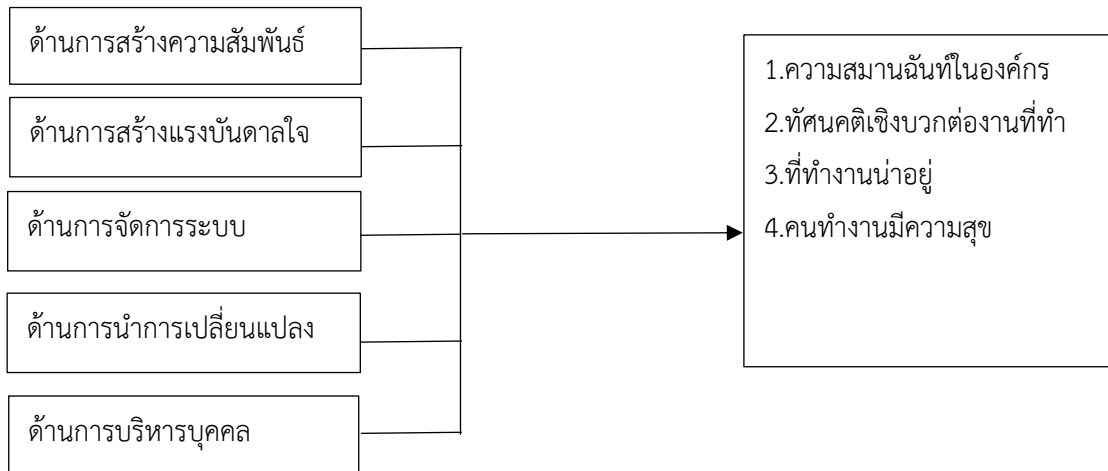
การวิจัยนี้เป็นการศึกษาตัวแปร โดยการสังเคราะห์จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

ตัวแปรพยากรณ์

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ตัวแปรเกณฑ์

องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

- 1.ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
- 2.ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุข ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ จำนวน 9 ข้อ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการจัดการระบบ จำนวน 10 ข้อ 4) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 10 ข้อ 5) ด้านการบริหารบุคคล จำนวน 8 ข้อ รวม 47 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อคำถามที่กำหนดค่าคะแนนแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากำแพงเพชร ลักษณะแบบสอบถาม ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ความสมานฉันท์ในองค์กร จำนวน 10 ข้อ 2)
ทัศนคติเชิงบวกต่องานที่ทำ จำนวน 10 ข้อ 3) ที่ทำงานน่าอยู่ จำนวน 10 ข้อ และ 4) คนทำงานมีความสุข
จำนวน 13 ข้อ รวม 43 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความที่กำหนดค่า
คะแนนแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็น
กลุ่มตัวอย่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมแบบสอบถามของแต่ละสถานศึกษาตามจำนวน กลุ่มตัวอย่าง ไปยังสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรได้จัดส่งหนังสือแนบลิ้งค์และคิวอาร์โค้ดของแบบสอบถาม(Google form)
ให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e - Office) โดยระบุให้ตอบ
แบบสอบถาม ภายในระยะเวลา 30 วัน ซึ่งผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ได้ประสานงานเพิ่มเติมผ่าน
หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของแต่ละโรงเรียนในสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
ให้ครบตามจำนวนที่ระบุ เมื่อครบกำหนดระยะเวลา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของ แบบสอบถาม
รวบรวมข้อมูลทั้งหมด นำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากนั้น
ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และ
การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ
2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)
3. การวิเคราะห์ระดับความสุขขององค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับ
องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรด้วยวิธีหาค่า
สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

5.การหาตัวแปรพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญในการทำนายองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression analysis) และวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 306 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	140	45.75
หญิง	166	54.25
รวม	306	100.00
2. สถานะ		
โสด	179	58.50
สมรส	127	41.50
รวม	306	100.00
3. ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	32	10.45
ครูผู้สอน	274	89.55
รวม	306	100.00
4.ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	80	26.14
5-10 ปี	68	22.22
สูงกว่า 10 ปี	158	51.64
รวม	306	100.00
5. ขนาดสถานศึกษา		
สถานศึกษาขนาดเล็ก	34	11.11
สถานศึกษาขนาดกลาง	233	76.14
สถานศึกษาขนาดใหญ่	39	12.75
รวม	306	100.00
6. วิทยฐานะ		
ครูผู้ช่วย	38	12.42
ครู	68	22.22

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ครูชำนาญการ	91	29.74
ครูชำนาญการพิเศษ	77	25.16
รองผู้อำนวยการชำนาญการ	3	0.98
รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ	17	5.55
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ	12	5.55
รวม	306	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการระบบ รองลงมาคือด้าน การสร้างแรงบันดาลใจและด้านการสร้างความสัมพันธ์ ตามลำดับ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดการระบบ	4.17	0.48	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.15	0.52	มาก
3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์	4.14	0.52	มาก
4. ด้านการบริหารบุคคล	4.13	0.55	มาก
5. ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง	4.11	0.51	มาก
รวม	4.14	0.47	มาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความสมานฉันท์ในองค์กรรองลงมาคือด้าน ทัศนคติเชิงบวกต่องานที่ทำและด้านคนทำงานมีความสุขตามลำดับ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความสมานฉันท์ในองค์กร	4.32	0.52	มาก
2. ด้านทัศนคติเชิงบวกต่องานที่ทำ	4.26	0.48	มาก
3. ด้านคนทำงานมีความสุข	4.22	0.47	มาก
4. ด้านที่ทำงานน้อย	4.18	0.52	มาก
รวม	4.25	0.46	มาก

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับ องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1.00	0.85**	0.69**	0.75**	0.70**	0.70**
X ₂		1.00	0.74**	0.83**	0.83**	0.72**
X ₃			1.00	0.88**	0.82**	0.70**
X ₄				1.00	0.81**	0.70**
X ₅					1.00	0.63**
Y						1.00

ตอนที่ 5 การศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญในการกับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นตัวแปรเกณฑ์ แบบปกติ (Enter Multiple Regression analysis) พบว่า ด้านการจัดการระบบ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ด้านการบริหารบุคคลและด้านการนำเปลี่ยนแปลงสามารถร่วมกันทำนายองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรได้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุข	b	S.E.	β	t	Sig
(Constant)	1.10	0.15		7.58	<.001
ด้านการสร้างความสัมพันธ์ (X ₁)	0.27	0.06	0.30	4.63	<.001
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X ₂)	-0.03	0.08	-0.03	-0.35	0.73
ด้านการจัดการระบบ (X ₃)	0.09	0.08	0.10	1.20	0.23
ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง (X ₄)	0.05	0.08	0.05	0.58	0.56
ด้านการบริหารบุคคล (X ₅)	0.38	0.06	0.45	6.16	<.001
R = 0.80 R ² = 0.64 Adjust R ² = 0.64 S.E.est = 0.28 F = 108.25 **Sig = 0.001					

ตอนที่ 6 การศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญในการทำนายองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรโดยใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นตัวแปรเกณฑ์ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารบุคคลกับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.78 และร่วมกันทำนายองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ร้อยละ 64 และมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับความสำเร็จในองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา โดยมีค่า F = 114.96 และ มีค่า Sig. = .000

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E. _b	Beta	t	Sig.
Constant	1.101	0.15		7.59	.000
X ₅	0.38	0.06	0.45	6.18	.000
X ₁	0.27	0.06	0.31	4.63	.000

** P < .01

R = 0.80 R² = 64 Adjusted R² = 0.64 F = 267.27

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจ และนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยผลการวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการจัดการระบบ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมาก ที่จะสามารถทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการนิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education, อ้างอิงถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555, หน้า 70-75) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรสร้างสรรค์ระบบและเงื่อนไขการทำงานที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากร การดำเนินการตามโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา การติดตามผลการเรียนของนักเรียน การประเมินผล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเอาใจใส่ต่อนักเรียนความเป็นหุ้นส่วนและเครือข่าย (Partnership and Network) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ของผู้เรียน

2. ผลการวิเคราะห์องค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยผลการวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านความสมานฉันท์ในองค์กร ด้านทัศนคติเชิงบวกต่องานที่ทำ ด้านคนทำงานมีความสุขและด้านที่ทำงานน่าอยู่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าความสมานฉันท์ในองค์กรเป็นพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร มีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน มีความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ให้ความเคารพ ความเท่าเทียม กัน โดยไม่เลือกปฏิบัติช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา กล่าวคำชื่นชม ยินดี เมื่อประสบความสำเร็จ ให้กำลังใจกันเมื่อเกิดความผิดหวัง และมีการทำงานเป็นทีมเพื่อช่วยกันพัฒนา องค์กรให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552, หน้า 27-28) ได้กล่าวไว้ว่า ความสมานฉันท์ในองค์กร (Happy Team Work) คือ ความสามัคคีในการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกัน และเอื้ออาทรกับสังคมรอบข้าง Ed Wesley (2021) ได้กล่าวไว้ว่า ความสมานฉันท์ในองค์กรเป็นการที่พนักงาน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะช่วยให้พนักงานผูกพันกัน และเพิ่มพลังในการทำงานร่วมกันอีกด้วย

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับองค์กรแห่งความสุข พิจารณารายด้าน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ที่มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูงคือ ภาวะผู้นำด้านการบริหารบุคคลและภาวะผู้นำด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.80 และร่วมกันทำนายองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ร้อยละ 64 และมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา โดยมีค่า $F = 267.27$ และมีค่า $Sig. = .000$ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการบริหารบุคคล เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการเป็นลำดับแรกเพื่อให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่าน เช่น พัทธา วาณิชชิติน (2560, หน้า 23-27) ลิพแฮมและโฮห์ (Lipham and Hoeh, อ้างอิงถึงใน จรัส อติวิทยากรณ์, 2554, หน้า 318) ลาซาร์สเฟลด์ (Lazarsfeld, อ้างอิงถึงใน จันทราณี สงวนนาม, 2553, หน้า 128) ได้เสนอความคิดในลักษณะเดียวกันว่า ผู้นำควรสร้างระบบคน การสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานและมอบหมายงานให้เหมาะสมสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีพร้อมทั้งต้องส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายต่างๆ การใช้คนไม่ใช่ใช้อย่างเครื่องจักรแต่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารบุคคล

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคลากรในองค์กร ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่มีการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน และจากการวิเคราะห์ SWOT ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ทำให้ทราบว่า ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างดี ซึ่งการบริหารงานดังกล่าวทำให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของทางราชการเป็นไปตามทฤษฎีของเบลค และมูตัน (Blake & Mouton, อ้างอิงถึงใน จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การทำงานเป็นทีม (Team Management) คือ ผู้นำให้ความสนใจทั้งเรื่องงานและสร้างขวัญกำลังใจให้ใต้บังคับบัญชา คือ สร้างสมดุลระหว่างความต้องการขององค์กรและความต้องการของคนทำงานโดยไม่ขัดแย้งกัน เน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในการทำงานสนุก ผลสำเร็จของงานเกิดจากความรู้สึกลึกซึ้งของผู้ปฏิบัติในการพึงพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนรินทร์ เหลืองอรุณภา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำ งานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการบริหารบุคคลได้ดีมีการบริหารโดยเน้นหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษาและผู้ร่วมงาน และจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษานั้น ครูเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญสูงสุด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้จักวิธีการสร้างแรงจูงใจให้กับครู

เมื่อครูเกิดความสุขและความพึงพอใจแล้วจะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ทุ่มเทกำลังใจ กำลังความคิดอุทิศเวลาให้กับหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานเต็มไปด้วยความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการระบบ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ด้านการบริหารบุคคลและด้านการนำการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1.1 ด้านนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร และผู้บริหารสถานศึกษานำผลการศึกษาวิจัยไปพัฒนาแนวทางในการกำหนดภาพรวมความสำเร็จ ขององค์กร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการนำนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานที่สามารถพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบการดำเนินงานที่ถูกต้องเหมาะสม กับบริบทของโรงเรียนในสังกัด เพื่อส่งเสริมให้เกิดองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา

1.2 ด้านองค์กร

1. ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อม ในการดำเนินงาน ได้ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่กำหนดตรงตามบริบทขนาดของสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางในการสร้างแผนการดำเนินงานในภาพรวมขององค์กร ร่วมกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย และมุ่งสู่ประสิทธิภาพขององค์กร

3. สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากร ได้ตรงตามความต้องการ และสำคัญจำเป็น

4. ผู้บริหารมีแนวทางการบริหารจัดการโดยให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกันในการกำหนดแผนงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน

1.3 ด้านบุคลากร

1. ผู้บริหารมีแนวทางการบริหารจัดการโดยให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกันในการกำหนดแผนงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน

2. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีแนวทางสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

3. ผู้บริหารและบุคลากรสามารถวางแผนและร่วมกันพัฒนาตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และพัฒนางานตามโครงสร้างที่โรงเรียนกำหนด และนำผลการรายงานมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาต่อไป

5. โดยสถานศึกษาต้องมีโครงสร้างในการปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ที่ชัดเจนมีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างความสุขในการทำงานโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขจากปัจจัยอื่นๆเพื่อนำไปใช้ปรับประยุกต์ให้เหมาะกับสถานศึกษาแต่ละแห่งและเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- จรัส อติวิทยาภรณ์. (2554). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).
- จันทร์านิ สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- นิรุช มีพันธ์. (2559). *ตัวแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พจนรินทร์ เหลืองอรุณภา. (2556). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรา วาณิชวสิน. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2552). *10 วิธีสร้างความสุขในที่ทำงานด้วยตัวคุณเอง*. (ออนไลน์) (สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2566) จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2559). *123 สู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุวิณา ไชยแสนย์. (2558). *องค์กรแห่งความสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย สาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช*

วรรณชมพู ศรีสุข¹ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ² ศิลป์ชัย สุวรรณมณี³

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

^{2,3} อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*Corresponding author e-mail: 651995005@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช และ 3) เพื่อศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,661 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) จำนวน 338 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 67 ข้อ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .947 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ทรัพยากรทางการศึกษาส่งผลทางบวกต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

คำสำคัญ: ทรัพยากรทางการศึกษา; นวัตกรรม; นวัตกรรม

*Received: 8 February 2024, Revised: 22 February 2024, Accepted: 24 February 2024

Educational Resource Influence Innovators Of An Education Institutions Under The Secondary Educational Service Area Office Nakhonsithammarat*

Wanchompoo Srisuk¹ Rungchatchadaporn Vehachart² Sinchai Suwanmanee³

Master of Education in Educational Administration, Thaksin University

Lecturer of Faculty of Education, Thaksin University

*Corresponding author e-mail: 651995005@tsu.ac.th

ABSTRACT

This research aims to: 1) investigate the educational resources of schools affiliated with the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat, 2) examine the innovativeness of these educational institutions, and 3) determine the impact of educational resources on their innovativeness. The sample consists of 2,661 administrators and teachers affiliated with the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat in the academic year 2023, with a sample size of 338 determined using Krejcie and Morgan's (1970) table. A questionnaire comprising 67 items, measured on a 5-point Likert scale, was utilized as the research instrument, exhibiting a reliability coefficient of .947. Statistical analyses employed include percentages, means, standard deviations, Pearson correlation coefficients, and multiple regressions. The research findings indicate that: 1) The educational resources of schools affiliated with the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat, both overall and in specific aspects, are at a high level. 2) The innovativeness of these educational institutions, both overall and in specific aspects, is also at a high level. 3) Educational resources significantly and positively influence the innovativeness of schools affiliated with the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat, with statistical significance at the .001 level.

Keywords: Educational Resource; Innovators; Innovation

*Received: 8 February 2024, Revised: 22 February 2024, Accepted: 24 February 2024

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงจากศตวรรษที่ 20 ไปสู่ศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการเปลี่ยนแปลงสู่การขับเคลื่อนประเทศ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ก็ต้องเตรียมคน ไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว (วิจารณ์ พานิช, 2558) การขับเคลื่อนประเทศในปัจจุบันนำความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเข้ามาเชื่อมโยง ทำให้เกิดความตื่นตัวของภาครัฐและเอกชนที่ต้องหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมและนำเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงาน เพื่อยกระดับความสามารถของหน่วยงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศและเศรษฐกิจโลก การพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมีความก้าวหน้าเป็นแบบก้าวกระโดด อีกทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนไทยในทุกช่วงวัย และยังมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต (กนกพร มาอ้วน, 2564) เพื่อประชากรในประเทศให้มีรายได้ที่สูงขึ้น และหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ซึ่งจะทำให้คุณภาพของประชากรโดยรวมมีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น

สำหรับสมรรถนะนวัตกรรมเป็นสมรรถนะที่สำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 ที่สามารถสร้างผลผลิตใหม่ หรือประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุดในองค์การ และระดับประเทศ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชนให้ประสบความสำเร็จ มีหลักการที่สำคัญในการพัฒนา มนุษย์ในระดับบุคคล การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาประเทศ (วสันต์ สุทธาวาส และคณะ, 2559) โดยนวัตกรรมเป็นผู้ที่ประดิษฐ์และพัฒนา ออกแบบ ผลิตภัณฑ์ บริการใหม่ๆ โดยเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และมองแตกต่างกับคนส่วนใหญ่ทั่วไป มีความคิดสร้างสรรค์ มีการเปิดกว้างทางความคิด มีความคิดเชื่อมโยง มีการสร้างเครือข่ายเพื่อขยายขอบเขตความรู้ของตนเองและทำให้มีมุมมองที่แตกต่างออกไป และมีลักษณะของนักวิทยาศาสตร์ ชอบตั้งคำถาม สังเกต และทดลอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผู้ที่นำการเปลี่ยนแปลง แนวคิด หรือวิธีการใหม่ๆ หรือเรียกง่ายๆ ว่า นวัตกรรมเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม

อีกทั้งปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในสภาวะเศรษฐกิจที่มีความผันผวน การเข้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งผลการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของประเทศในทุกด้านและทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การคมนาคม การเกษตร อุตสาหกรรม และรวมทั้งด้านการศึกษาที่เป็นด้านสำคัญในการพัฒนากำลังคนที่จะเป็นกำลังหลักของชาติ สถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนา การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ และปรับตัวเพื่อให้ทันกับสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นมาใหม่อย่างรวดเร็ว การบริหารสถานศึกษาเพื่อการจัดการศึกษาให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยทรัพยากรทางการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญ โดยมี ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานการจัดกระบวนการศึกษา

ทรัพยากรทางการศึกษาจะเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งด้านของปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์สูงสุด อันเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเกิดกระบวนการเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในอนาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช เป็นเขตที่มีการพัฒนาด้านทรัพยากรเป็นอย่างมาก ในส่วนของทรัพยากรด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ สามารถสังเกตได้ว่ามีการจัดสรรที่ดีเยี่ยม โดยมีค่านิยมองค์กร (Values) “สร้างคุณภาพผู้เรียน สู่สังคมอนาคตอย่างยั่งยืน” Enrich the learners’ quality for future sustainability) และรวมทั้งมีการกำหนดกลยุทธ์องค์กรที่ชัดเจน คือ 1. ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ 2. เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน 3. ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา อีกทั้งนโยบายในด้านการบริหารจัดการมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรอบรู้ทางวิชาชีพ มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาทักษะการคิด การปฏิบัติจริง โดยใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อสนับสนุน การบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช, 2566)

การศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชถือเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมที่จะส่งเสริมความก้าวหน้า และการก้าวเท่าทันโลกในศตวรรษที่ 21 โดยสิ่งเหล่านี้เกิดจากการสร้างสรรค์และประดิษฐ์โดยนวัตกรรม ซึ่งการจะเป็นนวัตกรรมได้นั้นต้องอาศัยความรู้และความคุ้นชินกับพื้นฐานของสิ่งรอบตัวผนวกกับกระบวนการเรียนจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และการส่งเสริมจากสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษานั้น ต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญ อันได้แก่ บุคคล งบประมาณ วัสดุ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ที่จะเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ อีกทั้งการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งได้ถือว่าเป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการพัฒนาด้านนวัตกรรมที่มีความโดดเด่นในด้านวิชาการ ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นนิมิตรหมายที่ดีในการทำการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อสามารถเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหารและการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

1.1 ตัวแปรพยากรณ์ (Predictor Variables) ได้แก่ ทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

- 1.1.1 ทรัพยากรบุคคล
- 1.1.2 ทรัพยากรงบประมาณ
- 1.1.3 ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์
- 1.1.4 การบริหารจัดการ

1.2 ตัวแปรเกณฑ์ (Criterion Variables) ได้แก่ ความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

- 1.2.1 บุคลิกภาพส่วนบุคคล
- 1.2.2 การมุ่งอนาคต
- 1.2.3 ความคิดสร้างสรรค์
- 1.2.4 เครือข่ายสังคม
- 1.2.5 การบริหารโครงการ

i. ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,661 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Sampling Without Replacement) จำนวน 338 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นสร้างนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางการศึกษาและความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษา สรุปได้ว่าทรัพยากรทางการศึกษา สามารถแบ่งออกได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ทรัพยากรบุคคล 2) ทรัพยากรงบประมาณ 3) ทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ 4) การบริการการจัดการ และผู้วิจัยได้ยึดทฤษฎีกรอบแนวคิดความเป็นนวัตกรรมของสุกัญญา แซ่มซ้อย (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) บุคลิกภาพส่วนบุคคล 2) การมุ่งอนาคต 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) เครือข่ายสังคม 5) การบริหารโครงการ 6) ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ

3.1.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษา ให้ครอบคลุมเนื้อหาทฤษฎี วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษาได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยจากแนวคิดและทฤษฎีของนวัตกรรม โดยเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.1.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถามการใช้ภาษาและความครอบคลุมในเนื้อหาสาระ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.1.4 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุม และความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 30 คน และมีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990) โดยค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .947

3.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ทรัพยากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช	n = 338		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ทรัพยากรบุคคล	4.15	.76	มาก
2. ทรัพยากรงบประมาณ	4.10	.82	มาก
3. ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์	4.05	.86	มาก
4. การบริหารจัดการ	4.08	.85	มาก
รวม	4.10	.74	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ทรัพยากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยทรัพยากรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .76) รองลงมาคือ ทรัพยากรงบประมาณ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .82) และ การบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .85) และทรัพยากรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .86)

2. การวิเคราะห์ความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช	n = 338		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. บุคลิกภาพส่วนบุคคล	4.11	.77	มาก
2. การมุ่งอนาคต	4.08	.76	มาก
3. ความคิดสร้างสรรค์	4.13	.71	มาก
4. เครือข่ายสังคม	4.12	.79	มาก
5. การบริหารโครงการ	4.12	.81	มาก
6. ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ	4.10	.78	มาก
รวม	4.11	.72	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นนวัตกรรมของสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= .71) รองลงมาคือเครือข่ายสังคม ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= .79) การบริหารโครงการ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= .81) บุคลิกภาพส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= .77) ความรู้ด้าน เนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= .78) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมุ่งอนาคต ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= .76)

3. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความ เป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็น นวัตกรรมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y _{รวม}
ทรัพยากรบุคคล (X ₁)	.692**	.568**	.610**	.645**	.614**	.624**	.673**
ทรัพยากรงบประมาณ (X ₂)	.747**	.697**	.659**	.700**	.630**	.666**	.735**
ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ (X ₃)	.829**	.811**	.703**	.736**	.655**	.756**	.804**
การบริหารจัดการ (X ₄)	.892**	.793**	.763**	.775**	.788**	.790**	.861**
ทรัพยากรทางการศึกษา (X _{รวม})	.892**	.793**	.763**	.775**	.788**	.790**	.861**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความ เป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .673-.861 โดย ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือการบริหารจัดการ (X₄) (r=.861) รองลงมาคือ ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ (X₃) (r=.804) ทรัพยากรงบประมาณ (X₂) (r=.735) และต่ำสุดคือทรัพยากรบุคคล (X₁)(r=.673)

4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตัวแปร	ค่าขนาดอิทธิ			t	sig
	b	S.E.	β		
ทรัพยากรงบประมาณ	.141	.035	.161	3.972	.000
ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์	.183	.041	.220	11.029	.000
การบริหารจัดการ	.467	.042	.557	11.029	.000
ค่าคงที่	.881	.100		8.803	.000

$R = .880$ $R^2 = .775$ $F = 383.324$ $Sig. = .000$

***มีนัยสำคัญทางสถิติ .001

ทรัพยากรงบประมาณ (X_2) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ (X_3) และการบริหารจัดการ (X_4) ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญที่ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .880 สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้ร้อยละ 77.50 ($R^2 = .775$) และสามารถเรียงลำดับอิทธิพลของตัวแปรพยากรณ์ที่มีต่อตัวแปรเกณฑ์จากมากไปน้อยได้คือ การบริหารจัดการ ($\beta = .557$) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ ($\beta = .220$) ทรัพยากรงบประมาณ ($\beta = .161$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถพยากรณ์สัมประสิทธิ์ทรัพยากรทางการศึกษา ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y' = .881 + .467(X_4) + .183(X_3) + .141(X_2)$$

$$Z' = .557(X_4) + .220(X_3) + .161(X_2)$$

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยทรัพยากรทางการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทรัพยากรบุคคล รองลงมาคือ ทรัพยากรงบประมาณ การบริหารจัดการ และทรัพยากรทางการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์

1.1 ทรัพยากรบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีครูผู้สอนครบและตรงในทุกสาขาวิชาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยมาให้ความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรภายในสถานศึกษา

1.2 ทรัพยากรงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาได้รับเงินสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาได้บริการอาคาร สถานที่เพื่อนำรายได้มาสนับสนุนการจัดการศึกษา

1.3 ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีระบบปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีระบบอินเทอร์เน็ตครอบคลุมทั้งโรงเรียนและมีประสิทธิภาพ

1.4 การบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรเพื่อติดตามปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีหลักในการบริหารจัดการเป็นรูปธรรม

2. ผลการศึกษาความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความคิดสร้างสรรค์ รองลงมาคือ เครือข่ายสังคม การบริหารโครงการ บุคลิกภาพส่วนบุคคล ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมุ่งอนาคต

2.1 บุคลิกภาพส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาให้อิสระแก่ครูและบุคลากรในการบริหารจัดการตนเอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาให้กำลังใจหากมีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

2.2 การมุ่งอนาคต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่มุ่งมั่นความสำเร็จในอนาคต และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการวางแผนล่วงหน้ารับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2.3 ความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมการมีความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ในการประดิษฐ์ คิดค้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาให้อิสระในการคิดแก้ปัญหาของอุปสรรคที่เกิดขึ้น

2.4 เครือข่ายสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการสร้างแรงจูงใจให้เห็นถึงความสำคัญของความสามัคคีภายใน

2.5 การบริหารโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ สถานศึกษามีการบริหารโครงการเป็นกระบวนการที่ชัดเจนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการบริหารงานทั่วไปแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์

2.6 ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เทคนิคใหม่ สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เทคนิคใหม่และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการทดลอง

3. ผลการศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยการวิเคราะห์พหุคูณถดถอย พบว่า ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 3 ด้าน คือ ทรัพยากรงบประมาณ (X_2) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ (X_3) และการบริหารจัดการ (X_4) ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .880 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ได้ร้อยละ 77.50 ($R^2 = .775$)

อภิปรายผล

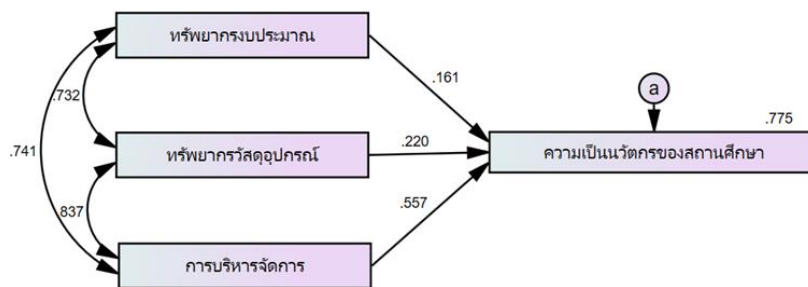
จากการวิจัยเรื่อง ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผลวิจัยพบว่า ทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการและมาตรฐานการศึกษาได้ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สถานศึกษามีการจัดให้มีครูผู้สอนครบและตรงในทุกสาขาวิชา การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดการศึกษา สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาเพิ่มเติมจากรัฐบาล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษามีระบบปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน การจัดสื่ออุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอและมีแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนให้กับผู้เรียน มีการดำเนินงานวางแผนกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด มีหลักในการบริหารจัดการเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม มีการระดมและแสวงหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการศึกษาสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของธนกร วชิระนิกุล (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงาน เขตภาษีเจริญ ได้ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์อย่างจริงจัง ภายใต้พันธกิจ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์แห่งมหานคร เสริมสร้างประสิทธิภาพจัดการศึกษา ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการดิจิทัลเพื่อการศึกษา และเสริมสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์และบริหารจัดการสู่องค์กรสมรรถนะสูง

2. ผลการศึกษาความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลวิจัยพบว่า ความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทผู้เรียน สถานศึกษากำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบในตนเอง สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยการสังเกตจากปัญหา มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งมั่นความสำเร็จในอนาคต ส่งเสริมการมีความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ในการประดิษฐ์ คิดค้น สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภายนอกสถานศึกษาในการสร้างเครือข่าย สถานศึกษาใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารบริหารงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร สถานศึกษามีการบริหารโครงการเป็นกระบวนการที่ชัดเจน สถานศึกษาส่งเสริมการต่อยอดองค์ความรู้ในการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม รวมทั้งมีการพัฒนาและส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สอดคล้องกับวสันต์ สุทธาวาส และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2558) ได้ศึกษาความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ เป็นผู้ริเริ่มประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์และสนับสนุน ให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงานที่เป็นนวัตกรรมสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง และองค์การ ซึ่งมีคุณลักษณะ 3 ด้านประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติ

3. ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรทางการศึกษาส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการบริหารจัดการ ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรงบประมาณ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาเพิ่มเติมจากรัฐบาล มีสื่ออุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีที่เพียงพอ มีระบบปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน มีรูปแบบการบริหารจัดการที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาให้อิสระแก่ครูและบุคลากรในการบริหารจัดการตนเองและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยการสังเกตจากปัญหา มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งมั่นความสำเร็จในอนาคต ส่งเสริมการแสวงหาแนวทางใหม่ๆในการจัดการเรียนศึกษา ส่งเสริมการมีความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ในการประดิษฐ์ คิดค้น ส่งเสริมการบูรณาการเชื่อมโยงแต่ละวิชาในการจัดการเรียนรู้ ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารบริหารงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีการบริหารงานทั่วไปแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศแวดล้อมกระตุ้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูผู้สอนมีความรอบรู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี และส่งเสริมการต่อยอดองค์ความรู้

ในการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์สุนันท์ สมรูป และคณะ(2566) ทำการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในวิถีปกติใหม่ที่ส่งผลต่อครูนักนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในวิถีปกติใหม่ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมากที่สุด ส่งผลครูนักนวัตกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.886 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การดำเนินงานร่วมกันกับเครือข่าย โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ตลอดจน กำกับ ติดตามให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 ทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาทรัพยากรทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาทรัพยากรและความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช
- 2.2 ควรศึกษาทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช ในเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการจัดกลุ่มสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลมากกว่าการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร มาอ้วน. (2564). *การบริหารการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานอย่างมืออาชีพในศตวรรษที่ 21*. ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14, 18 สิงหาคม 2564, กรุงเทพฯ.
- ทิพย์สุคนธ์ สุมรูป และคณะ. (2566). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในวิถีปกติใหม่ที่ส่งผลต่อครูนักนวัตกรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *วารสารบัณฑิตวิจัย JOURNAL OF GRADUATE RESEARCH*, 14(2), 115-126.
- ธนกร วชิระนิธิกุล. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ. *วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 2(4), 28-39.
- วสันต์ สุทธาวาส และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2558). ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(2), 281-298.
- วสันต์ สุทธาวาส และคณะ. (2559). ศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(1), 949-968.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. *Walailak Journal of Learning Innovations*, 1(2), 3-14.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). *การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นเยาว์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570*. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*

วิไล นาริรัตน์^{1*}, วิไล พลพวก², สุภากร สิมลี³

¹⁻³หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

¹Corresponding author e-mail: mewhh13@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหุทัยคริสเตียน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2566 โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.71 ซึ่งมีค่าเป็นบวก 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความพึงพอใจ

*Received: 21 January 2024, Revised: 21 February 2024, Accepted: 24 February 2024

The effects of Learning Management Using Brain-Based Learning Supplemented With KWDL Technique on Mathematics Achievement of Grade 4 Students*

Wilai Nareerat ^{1*}, Wilai Ponpuak ², Supaporn Simmalee

¹⁻³Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education,
Pitchayabundit College

¹Corresponding author e-mail: mewhh13@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) 4) to study the index of learning effectiveness of Prathomsuksa 4 students learning by using Brain based learning with KWDL technique 2) to compare mathematics learning achievement of Prathomsuksa 4 students between before and after learning using Brain based learning with KWDL technique 3) study the satisfaction of Prathomsuksa 4 students toward mathematics learning using Brain based learning with KWDL technique. The Sample consisted of 30 Prathomsuksa 4 students in the first semester of the academic year 2023 at Maharuethai Christian School, Udonthani Province, by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans 2) the mathematics achievement tests had difficulty values between 0.33 – 0.58, discrimination values between 0.33 – 0.67 and reliability value was 0.86 3) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, and t-test for dependent samples. The results of this research found that: 1) The index of learning effectiveness of Prathomsuksa 4 students who learnt by Brain based learning with KWDL technique equaled 0.71 meaning 71% of students learning were progressed; 2) The mathematic achievement of Prathomsuksa 4 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels; 3) The satisfaction of Prathomsuksa 4 students towards on the mathematics learning by using Brain based learning with KWDL technique at the high level.

Keywords: Learning management by using brain based learning with KWDL technique; achievement; satisfaction.

*Received: 21 January 2024, Revised: 21 February 2024, Accepted: 24 February 2024

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ว่าในการจัดการศึกษาครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนนักเรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปสร้างองค์ความรู้ต่อไป มุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของนักเรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ต้องมุ่งพัฒนาความสามารถด้านอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้นควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) เนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์มีความสำคัญ เพราะคณิตศาสตร์ไม่ใช่แค่การคำนวณ แต่คณิตศาสตร์คือกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นขั้นตอนเพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อน ถ้าผู้เรียนมีความสามารถคิดอย่างคณิตศาสตร์ได้จะทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เพราะรู้จักคิดวิเคราะห์ มีเหตุผล รู้จักการนำความรู้ไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตและการทำงาน คณิตศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนทุกชาติ เพราะคณิตศาสตร์ไม่ใช่แค่เรื่องของงานด้านการแพทย์ วิศวกรรม แม้งานด้านธุรกิจ จิตวิทยา การวิจัยค้นหาความจริงในศาสตร์ต่าง ๆ ทุกด้าน รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวัน คณิตศาสตร์ก็เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การใช้ชีวิตที่ง่ายขึ้นและดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจต่าง ๆ เช่น การเลือกซื้อสินค้า การเดินทาง การทำอาหาร ส่วนผสมปุ๋ย และอีกมากมาย ถ้านักคณิตศาสตร์มาช่วยก็มักจะเกิดผลดีกว่าการคาดเดาแบบธรรมดาทั่วไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยหลายประการ เช่น เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ค่อนข้างน้อย ครูไม่ค่อยเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียน ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2562- 2564 โรงเรียนมหัทธยคริสเตียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.68 , 35.00 และ 35.34 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามีคะแนนเฉลี่ยยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ที่โรงเรียนตั้งไว้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากนักเรียนยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และขาดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่หาเทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (โรงเรียนมหัทธยคริสเตียน, 2565)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเทคนิควิธีการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่มีแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติทางการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาของสมองแต่ละช่วงวัย มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์อันหลากหลาย ด้วยเทคนิควิธีสอนหลายรูปแบบบนพื้นฐานแนวคิดของความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิค KWDL มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ชี้นำเสนอความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์และสรุป ขั้นที่ 4 ชี้นำแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 5 ชี้นำประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นการประเมินผลการเรียน (นิราศ จันทรจิตร, 2553) และวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เป็นเทคนิคที่เน้นการพัฒนาความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถดำเนินการคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนเข้าใจโจทย์ปัญหาได้ชัดเจน เนื่องจากการแก้โจทย์ปัญหานั้น นักเรียนจะต้องอ่านโจทย์ให้เข้าใจและหาความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนในโจทย์ปัญหาให้ได้ จึงจะสามารถแก้ปัญหาและหาคำตอบได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นวิธีที่ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL ของ (ปาริสา ไชยกุล และคณะ, 2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ร่วมกับ เทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ (อังศนา ศรีสวนแดง, 2555) พบว่าผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาระคนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เสริมด้วยเทคนิค KWDL แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และงานวิจัยของ (ไพรินทร์ นันตะชัย, 2566) ที่ได้ทำการวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) และเทคนิค KWDL ยังช่วยพัฒนาทักษะและผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบสอดแทรกความสนุกสนานเข้าไปในบทเรียน บรรยากาศไม่ตึงเครียดและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำเอาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL มาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหัทธยคริสเตียน เพื่อ

พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมหุทัยคริสเตียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีนักเรียนจำนวน 134 คน จำนวน 4 ห้อง
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหุทัยคริสเตียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบละความรู้ความสามารถ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่
 - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL
 - 2.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 และ 0 จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) โดยเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก
 - 2.1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้
 - 3.1.1. ศึกษาทฤษฎีหลักการแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL

3.1.2. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สารและมาตรฐานการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.3. จัดทำกำหนดการสอน เรื่อง 1) การบวกจำนวนสองจำนวน 2) การลบจำนวนสองจำนวน 3) การประมาณผลลัพธ์ของการบวก 4) การประมาณผลลัพธ์ของการลบ 5) การหาตัวไม่ทราบค่าในประโยคสัญลักษณ์แสดงการบวก 6) การหาตัวไม่ทราบค่าในประโยคสัญลักษณ์แสดงการลบ 7) โจทย์ปัญหาการบวก 8) โจทย์ปัญหาการลบ

3.1.4 . เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL และสร้างสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้จำนวน 16 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 16 ชั่วโมง ซึ่งเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.1.5 นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์และด้านการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.1.7 วิเคราะห์ และแปลผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านโดยเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพตามคะแนนเฉลี่ย

3.1.8 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ นำไปใช้จัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาอำนาจจำแนก ความยากง่าย ความเที่ยงตรง และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทปรนัย ชนิดเลือกตอบ จากเอกสารหนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา

3.2.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน การสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้แบบปรนัยชนิดเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง จำนวน 30 ข้อ ตามสัดส่วนจำนวนข้อสอบที่กำหนด

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบรายข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คำนวณค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ของข้อสอบรายข้อแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 เลือกได้ 45 ข้อ

3.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้เรียนในเนื้อหามาแล้ว นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.6 นำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.33 - 0.58 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.33 - 0.67

3.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3.2.8 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

3.3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจและวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวนหนึ่งฉบับ มี 15 ข้อ

3.3.4 นำแบบสอบถาม ความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบการแปลความรายข้อ และตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้คำเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3.6 วิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยหาค่า IOC (ไพศาล วรคำ, 2555) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

3.3.7 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการปฐมนิเทศเพื่อตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL

4.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 16 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง

4.4 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Post-test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ชุดเดิมกับใช้ทดสอบก่อนเรียน

4.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 หาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL โดยใช้ E.I.

5.2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL โดยใช้สถิติ dependent Samples t-test

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

6.1 สถิติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่

6.1.1 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากสูตรหาค่า IOC

6.1.2 หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์

6.2.3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร KR_{20} ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

6.1.1 ร้อยละ

6.1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.3.1 หาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.)

6.3.2 หาค่า dependent Sample t-test

ผลการวิจัย

1. ดัชนีประสิทธิผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL

ร้อยละผลรวมคะแนนก่อนเรียน ของนักเรียนทุกคน	ร้อยละผลรวมคะแนนหลังเรียน ของนักเรียนทุกคน	ดัชนีประสิทธิผล
40.67	82.67	0.71

จากตารางที่ 11 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.71 ซึ่งมีค่าเป็นบวก ร้อยละ 71 มีพัฒนาการสูงขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	30	30	12.20	2.952	24.655*	0.00
หลังเรียน	30	30	24.80	1.789		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		Mean	S.D.	
1	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ช่วยให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น	4.67	0.66	มากที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		Mean	S.D.	
2	การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน	4.80	0.41	มากที่สุด
3	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดร่วมกัน	4.73	0.58	มากที่สุด
4	บรรยากาศในการเรียนดี นักเรียนมีความสุข	4.73	0.52	มากที่สุด
5	นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ	4.70	0.65	มากที่สุด
6	นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ได้อย่างเต็มที่	4.87	0.35	มากที่สุด
7	ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
8	นักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง	4.67	0.48	มากที่สุด
9	นักเรียนมีอิสระในการคิดหาคำตอบ	4.93	0.25	มากที่สุด
10	ครูใช้สื่อที่น่าสนใจ และสื่อความหมายเข้าใจชัดเจน	4.90	0.40	มากที่สุด
11	นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน	4.87	0.43	มากที่สุด
12	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น	4.80	0.41	มากที่สุด
13	นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.80	0.48	มากที่สุด
14	นักเรียนมีความสนใจและชื่นชอบวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.37	0.93	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL (ต่อ)

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		Mean	S.D.	
15	มีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องทำให้ทราบผลการเรียนเป็นระยะ	4.80	0.41	มากที่สุด
โดยรวม		4.78	0.21	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 7 ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่าง

ทั่วถึงขณะสอน ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา คือ ข้อ 9 นักเรียนมีอิสระในการคิดหาคำตอบ ($\bar{X} = 4.90$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 14 นักเรียนมีความสนใจและชื่นชอบวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.37$)

บทสรุป

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ส่งผลให้ผู้เรียนนั้นได้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิด และแก้ปัญหา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน และเป็นการฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์โจทย์อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อจะได้นำไปสู่การคิดหาคำตอบให้กับโจทย์ ซึ่งจะข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไปไม่ได้ และเมื่อเรียนเสร็จแล้ว ผลที่เกิดขึ้นคือ ก่อให้เกิดความเข้าใจในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่จะติดตัวนักเรียนไปตลอด อีกทั้งยังเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการทำงานของสมอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริสา ไชยกุล และคณะ, (2563) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ร่วมกับ เทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียดระหว่างการเรียนการสอน นักเรียนมีความตื่นตัวจากกิจกรรมทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอังสนา ศรีสวนแดง (2555) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ร่วมกับเทคนิค KWDL ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชฎาพร สถิตเสถียร (2560) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการหาร โดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เรื่องการหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการวิจัยในครั้งต่อไป ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ ที่ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาสมองทั้งสองซีกให้การทำงานที่ดีมากขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมาธิเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับความรู้ในเรื่องต่าง ๆ การดำเนินตามขั้นตอน KWDL จะช่วยชี้นำการคิด การอ่าน และการหาคำตอบของคำถามสำคัญต่าง ๆ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้

2. ครูควรชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน ก่อนเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนเริ่มเรียน เพื่อจะได้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด โดยให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการทางความคิด ในการค้นคว้าหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การอภิปราย และการสรุปที่ถูกต้องร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นอื่น หรือกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ

2. ควรทำวิจัยโดยออกแบบการวิจัยที่มีตัวแปรอิสระประเภทจัดกระทำที่มี 2 ระดับ หรือออกแบบการวิจัยโดยมี 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อเปรียบเทียบวิธีการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL และ วิจัยการจัดการเรียนรู้แบบปกติของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3. ควรทำการวิจัยวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL โดยออกแบบการวิจัยที่ใช้ตัวแปรอิสระ ที่แตกต่างไปจากตัวแปรความสามารถทางการเรียนรู้ เช่น ความวิตกกังวล ความฉลาดทางอารมณ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความมีสติและสมาธิ เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค KWDL มาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การศึกษาครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้มีการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมอง และระบบการทำงานของสมองมาใช้ในการออกแบบจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน รวมไปถึงการพัฒนาความสามารถทางกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยเทคนิค KWDL ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ชี้นำเสนอความรู้ใหม่ 2.1 K ครูและนักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่โจทย์ บอกให้ทราบ 2.2 W ครูและนักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบและวางแผนแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 2.3 D ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 2.4 L ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการแก้ปัญหา ขั้น

ที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์และสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นการประเมินผลการเรียน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ขุภาพร สถิตเสถียร. (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการหาร โดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2560*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิราศ จันทจรจิต. (2553). *การเรียนรู้ด้านการคิด*. สำนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปาริสา ไชยกุล, นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์, เทพพร โลมารักษ์. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน โดยใช้สมองเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 14(3), 61-71
- ไพรินทร์ นันตะชัย. (2566). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจิตรบัณฑิต.
- โรงเรียนมหุทัยคริสเตียน. (2565). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาดขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2562- 2564 โรงเรียนมหุทัยคริสเตียน*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ.2551-2555)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระคณิตศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์และเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ชุดฝึกอบรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อังสนา ศรีสวนแดง. (2555). *การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาหระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ร่วมกับเทคนิค KWDL*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*

ปัทสนันท์ มณีชัย^{1*} ดารณีย์ พยัคฆ์กุล²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ

²อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ

*Corresponding author e-mail: papatsanan213@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน และ 2) พัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูแนะแนว โรงเรียนเอกชน จำนวนทั้งหมด 52 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูแนะแนว จำนวนทั้งหมด 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบ 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์และนำข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย โดยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาการบริหารงานแนะแนวโดยหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในแต่ละขั้นตอนและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาควรมีการวางแผนประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมาย การแต่งตั้งคณะกรรมการ การดำเนินงานและการกำหนดแนวทางปฏิบัติ 2) ควรจัดทำรูปแบบการพัฒนาเครื่องมือทางงานแนะแนวระบบสารสนเทศการจําแนกบมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวให้กับครูทุกคน 3) สถานศึกษาควรมีการติดตาม และตรวจสอบในการบริหารงานแนะแนวและมีการประเมินที่หลากหลายรูปแบบตามสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน และ 4) พัฒนาสถานศึกษาประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายกับชุมชน เพื่อให้นักเรียนจะได้แสวงหาความรู้ในทุกๆด้าน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ; งานแนะแนว ; โรงเรียนเอกชน

*Received: 29 January 2024, Revised: 25 February 2024, Accepted: 28 February 2024

Guidelines for Development of Guidance Management Quality of Private Schools Muang District in Chiang Mai Province^{*}

Papatsanan Maneekhat¹ Daranee Payakkul²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Payap University

²Lecturer of Faculty of Graduate Studies in Educational Administration, Payap University

^{*}Corresponding author e-mail: papatsanan213@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research are to 1) study the current conditions and problems in guidance management in private schools and 2) develop guidelines for improving the quality of guidance management in private schools. The target group used in the research was guidance teachers from private schools, a total of 52 people. The sample group used in the research was guidance teachers, a total of 10 people, selected purposively. The research tools used were a 5-level questionnaire and a semi-structured interview. Statistics used to analyze and use data include percentages, averages, standard deviations, and content analysis. The results of the research found that the current conditions and problem in the management of guidance work in private schools. The overall present condition is at a high level and the overall problem condition is at a low level when considering the guidance administration by the principles of the quality management cycle (PDCA) at each step and the guidelines for developing the quality of guidance administration of private schools in Mueang District, Chiang Mai Province, consisting of 1) Educational institutions should plan a meeting to explain policies, objectives, appointment of an operations committee, and determination of guidelines. 2) There should be a model for developing information system guidance tools and training to provide knowledge about guidance activities to all teachers. 3) Educational institutions should have monitoring and auditing in their guidance administration and there are various forms of assessment according to the situation and context of the school. and 4) Develop educational institutions, public relations, and networking with the community so that students can seek knowledge in every aspect.

Keywords: Guidelines for developing management quality ; Guidance ; Private Schools

^{*}Received: 29 January 2024, Revised: 25 February 2024, Accepted: 28 February 2024

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงเพื่อการปฏิรูปการศึกษาบทบาทของงานแนะแนวในสถานศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงต้องมีการขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางโดยอาศัย 3 ด้านหลัก คือ 1) การมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี 2) การมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และ 3) การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพย่อมเกิดจากการพัฒนาศักยภาพคนอย่างเหมาะสมต่อเนื่องยั่งยืน ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีวิสัยทัศน์ของประเทศคือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่องสังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนโดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพจึงกำหนดนโยบายในการเตรียมความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตอาสาธารณะรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและพลเมืองโลกที่ดีมีหลักคิดถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นมีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยและพลเมืองโลกที่มีทักษะการคิดขั้นสูงเป็นนวัตกรรมนักคิดผู้ประกอบการเกษตรยุคใหม่โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเองที่มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องมีการแนะแนวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือแต่ละบุคคลให้สามารถเข้าใจตนเองตัดสินใจได้ด้วยตนเองและมีการวางแผนในการพัฒนาระบบของชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

การบริหารจัดงานแนะแนวให้บรรลุจุดมุ่งหมายจำเป็นต้องใช้กระบวนการทางจิตวิทยาและการแนะแนวเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและมาตรการให้สถานศึกษาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงด้วยการใช้กระบวนการแนะแนวเป็นแกนกลางการส่งเสริม สร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระบุว่า กระบวนการแนะแนวเป็นทั้งศาสตร์ที่มุ่งเน้นการทำงานเชิงป้องกัน ความเสี่ยงแก้ไขปัญหา ส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมให้กับนักเรียนให้รู้จักเข้าใจตนเองรู้จัก รัก สิ่งแวดล้อม ทักษะการคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาสามารถกำหนดเป้าหมายชีวิตของตนเองทั้งการศึกษาและอาชีพตลอดจนสามารถปรับตัวดำรงชีวิตเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพในสังคมอย่างมีความสุขควบคู่คุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทย ในการจัดกิจกรรม

แผนจะประกอบ 5 บริการซึ่งประกอบด้วย บริการศึกษารวบรวมข้อมูล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคลและบริการติดตามและประเมินผล ดังนั้น ทุกโรงเรียนจึงควรบริหารงานแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าว การบริหารงานแผนทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงทั้งในด้านการพัฒนาระบบการแผนและการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสนองความต้องการความถนัดความสามารถของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์และศิลป์ของการแผน ดังที่ (กรมวิชาการ, 2545ก) กล่าวไว้ว่าการที่จะจัดการศึกษาให้ตอบสนองความมุ่งหมายและหลักการดังกล่าวได้นั้นต้องมีการจัดระบบการบริหารงานที่ดีสำหรับระบบและกระบวนการบริหารงานแผนเป็นที่ยอมรับและนำมาปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การบริหารงานแผนตามแนวคิดของเดมมิง (Edward Deming) นำมาใช้บริหารในโรงเรียนโดยจะต้องกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนมีระบบการทำงานที่เป็นรูปธรรมจัดบุคลากรที่เหมาะสมและแนวทางบริหารจัดการแผนของสถานศึกษาในแต่ละแห่งควรให้เป็นไปตามสภาพของผู้เรียน สภาพปัญหา นโยบายการจัดการศึกษาและศักยภาพความพร้อมของสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีหลักมีระบบเป็นขั้นตอนโดยให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมและที่สำคัญการบริหารจะต้องมีแผนงานที่จะสนองความต้องการและจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียน ครูทุกคนควรได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างต่อเนื่องมีการติดตามประเมินผลงานเป็นระยะอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (กรมวิชาการ, 2545ข) เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาใช้กระบวนการคุณภาพในการดำเนินงานอย่างชัดเจนทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการงานแผนจึงคาดว่าจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามกระบวนการคุณภาพ PDCA เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังเช่น งานวิจัยของ (วิเชียร จงดี, 2561) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานแผนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยขาดการวางแผนการดำเนินงานในการให้บริการแก่นักเรียนและไม่เข้าใจขอบข่ายของการแผนและสภาพการบริหารงานแผนที่ชัดเจน ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับการบริหารงานที่มีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งสอดคล้องกับ สภาพการบริหารจัดการแผนของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประจำปีการศึกษา 2565 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แต่ละโรงเรียนจะต้องมีครูแผนอย่างน้อย 1 คน งานแผนโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีครูแผนไม่เพียงพอเนื่องจากมีครูแผนย้ายสถานศึกษาในช่วงปีการศึกษาที่ผ่านมาทำให้การดำเนินงานแผนในโรงเรียนไม่ครอบคลุมกับภาระงานที่มีอีกทั้งครูแผนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสิทธิภาพและการประสานงานทางด้านการแผนในการจัดเก็บเอกสารข้อมูลงานบริการแผน มีเอกสาร

บางงานยังไม่เป็นระบบสืบค้นหาข้อมูลได้ยาก และการสรุปแฟ้มเอกสารยังไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และข้อมูลเอกสารบางส่วนสูญหายไม่เป็นปัจจุบันซึ่งเนื่องมาจากครูแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บางส่วนไม่ได้จบการเรียนการสอนแนะแนวมาโดยตรง ดังนั้น ด้านการบริการแนะแนว บางด้านยังไม่สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานทำให้การบริการแนะแนว ยังไม่เกิดประสิทธิภาพอีกทั้งยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากปัญหาและอุปสรรคนานัปการ เช่น การขาดแคลนครูแนะแนวจากการสำรวจรายงานข้อมูลสารสนเทศประเภทโรงเรียนในระบบประเภท สามัญจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีครูแนะแนวจำนวน 52 คน จากจำนวนครูทั้งหมด 2,347คน คิดเป็นจังหวัดร้อยละ 2.22 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่, 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จึงตระหนักถึงความสำคัญของงานแนะแนวและดำเนินงานงานแนะแนวให้ถูกต้อง ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อาจจะเป็นเพราะครูผู้ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานทางด้านงานแนะแนวที่ถูกต้องทางผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบงานแนะแนวของโรงเรียนเอกชนและได้เล็งเห็นความสำคัญของงานแนะแนวจึงทำการศึกษการบริหารงานแนะแนวโดยใช้แนวคิดการบริหารคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจรที่มีชื่อว่า วงจร พีดีซีเอ (PDCA) เป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสามารถควบคุมคุณภาพของงานได้เป็นอย่างดีอีกด้วยโดยได้เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอาจนำไปพิจารณาหรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้โดยทำการศึกษการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวตามหลักทฤษฎีวงจรคุณภาพ (PDCA) ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผน 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ 4) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข โดยยึดตามการบริหารจัดการงานแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการรวบรวมข้อมูล, ด้านบริการสารสนเทศ, ด้านบริการให้คำปรึกษา, ด้านการจัดวางตัวบุคคลและด้านบริการติดตามและประเมินผล

งานวิจัยมีการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ ครูแนะแนว โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 52 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนว
ในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Check List) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (จำนวน 6 ข้อ)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) (จำนวน 75 ข้อ)

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) (จำนวน 35 ข้อ)

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาความรู้พื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและ
สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารแนะแนวของสถานศึกษา จากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดเป็นนิยามศัพท์ กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้านำมาประมวลเป็นแนวคิด
ในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุง
แก้ไขตามข้อเสนอแนะที่ของอาจารย์ปรึกษา

3. นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน
3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้สำนวนภาษาโดยพิจารณาความ
สอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถาม

4. หาความเที่ยงตรง(Validity) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC
(Item – Objective Congruence Index) พิจารณาข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถาม สภาพ
ปัจจุบันในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.995
และ ข้อคำถามสภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้อง
IOC เท่ากับ 0.990

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปนำเสนออาจารย์
ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

6. แบบสอบถามที่ผ่านการรับรองแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกลุ่มที่ไม่ใช่ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยแต่มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) สำหรับข้อคำถาม สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.985 และข้อคำถามสภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.990 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach. 1970: 161)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามรวบรวมแบบสภาพปัจจุบันและปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูแนะแนว จำนวน 52 คน โดยใช้รูปแบบการตอบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) จำนวนที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 52 คน คิดเป็น 100 % จากนั้นนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) มาวิเคราะห์โดย

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในแบบตารางประกอบการบรรยาย
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยเลือกใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมินในครั้งนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence Index)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ หาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ครูแนะแนวโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 10 คน โดยเลือกจากโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการบริหารจัดการงานแนะแนวที่เป็นเลิศโดยสอดคล้องกับหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผน 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ 4) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข โดยยึดตามการบริหารจัดการงานแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการรวบรวมข้อมูล, ด้านบริการสารสนเทศ, ด้านบริการให้คำปรึกษา, ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล, ด้านบริการติดตามและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ครูแนะแนว จำนวน 10 คน โดยเลือกจากโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการบริหารจัดการงานแนะแนวที่เป็นเลิศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่นำแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวใน โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานแนะแนวดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวันเวลาที่นัดหมายและเก็บบันทึกข้อมูลโดยละเอียด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากแบบสัมภาษณ์ จากครูแนะแนว จำนวน 10 คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

ผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนว โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบวิจัยแบบผสมผสานและดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยตามขั้นตอนวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) มีผลการวิจัยดังนี้

1) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย(μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของสภาพปัจจุบันในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) แสดงได้ ดังตารางต่อไปนี้

การบริหารงานแนะแนว	ระดับสภาพปัจจุบัน		
	μ	σ	การแปลผล
1. ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน (plan)	3.97	0.89	มาก
2. ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)	3.82	0.98	มาก
3. ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน (Do)	3.80	1.01	มาก
4. ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act)	3.70	1.01	มาก
รวมเฉลี่ย	3.82	0.97	มาก

จากตารางดังกล่าวข้างต้น พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในแต่ละขั้นตอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.97$) เมื่อพิจารณาการบริหารงานแนะแนวโดยใช้หลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในแต่ละขั้นตอนพบว่าขั้นตอนที่มีสภาพการบริหารงานแนะแนวสูงสุด คือ ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน (Plan) ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.89$) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.98$) ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน (Do) ($\mu = 3.80$, $\sigma = 1.01$) และขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ($\mu = 3.70$, $\sigma = 1.01$)

2) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของสภาพปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) แสดงได้ ดังตารางต่อไปนี้

การบริหารงานแนะแนว	ระดับสภาพปัญหา		
	μ	σ	การแปลผล
1. ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน (Do)	2.34	0.94	น้อย
2. ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act)	2.33	1.07	น้อย

3. ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)	2.29	1.00	น้อย
4. ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน (plan)	2.22	1.04	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.30	1.01	น้อย

จากตารางดังกล่าวข้างต้น พบว่า สภาพปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตามหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.30$, $\sigma = 1.01$) เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนว ในแต่ละขั้นตอนพบว่าสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน (Do) ($\mu = 2.34$, $\sigma = 0.94$), ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ($\mu = 2.33$, $\sigma = 1.07$), ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) ($\mu = 2.29$, $\sigma = 1.00$), ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน (Plan) ($\mu = 2.22$, $\sigma = 1.04$)

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์ครูแนะแนว โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการบริหารจัดการงานแนะแนวที่เป็นเลิศ โดยสอดคล้องกับหลักทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน 2) ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ 4) ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา โดยยึดตามการบริหารจัดการงานแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ด้านบริการรวบรวมข้อมูล, ด้านบริการสารสนเทศ, ด้านบริการให้คำปรึกษา, ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล, ด้านบริการติดตามและประเมินผล ตามรายละเอียด ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน (Plan)

การบริหารงานด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน

สถานศึกษาควรมีการวางแผนการสำรวจและศึกษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียนมีการสำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียนแต่สถานศึกษายังขาดการวางแผนการจัดหาและจัดทำเครื่องมือทางการแนะแนวครูแนะแนวหรือครูผู้สอนขาดทักษะการจัดทำเครื่องมือทางการแนะแนวในด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยมีแนวทางให้สถานศึกษาได้พัฒนารูปแบบเครื่องมือทางการแนะแนวในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล สถานศึกษาจัดอบรมเรื่องการนำเครื่องมือทางจิตวิทยาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนเพื่อนำไปต่อยอดในชั้นเรียนได้

การบริหารงานด้านบริการสารสนเทศ

สถานศึกษาควรมีการจัดเตรียมการวางแผนการประชาสัมพันธ์ เช่น การทำจุลสาร การวางแผนจัดการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายจุดมุ่งหมายของการบริการสารสนเทศและปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การจัดการสำรวจความต้องการงบประมาณและจัดทำแผนโครงการการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานโดยสถานศึกษาควรจัดศึกษาวิเคราะห์แผนโครงการการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงาน

การบริหารงานด้านบริการให้คำปรึกษา

ครูแนะแนวมีการจัดวางแผนประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมาย และกำหนดแนวทางปฏิบัติในการบริการให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบแต่ยังขาดการสำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูแนะแนวควรร่วมกันวางแผนสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียนโดยสอดแทรกการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาแนะแนวเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับปัญหานักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการวางพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าและมีความหมายของนักเรียน

การบริหารงานด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ผู้อำนวยการโรงเรียนควรร่วมวางแผนกับครูแนะแนวในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยผู้เรียนเกี่ยวกับการวางแผนในเรื่องอาชีพของตนในอนาคต ขาดประสานงานหน่วยงานและชุมชนเพื่อบริการให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำตามความสนใจของนักเรียน สถานศึกษาควรพัฒนาการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียนการจัดทำดำเนินงานให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนางานแนะแนวของโรงเรียน

การบริหารงานด้านติดตามผลและประเมินผล

สถานศึกษาควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริการติดตามผลและขาดการวางแผนในการติดตามและประเมินผลผู้เรียนแนวทางในการปฏิบัติควรจัดให้มีการประชุมการวางแผนการจัดตั้งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานการติดตามผลและประเมินผลแนะแนวเพื่อพัฒนาและวางแผนช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างสิ่งใหม่ให้กับการบริการแนะแนวประสิทธิภาพสูง

2) ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน (Do)

การบริหารงานด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน

ครูแนะแนวควรมีการจัดทำบันทึกข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนลงในระเบียบสะสมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นของนักเรียน การจัดทำเอกสารข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนให้ตรงกับข้อมูล ณ ปัจจุบัน สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่คณะครูในโรงเรียนในรูปแบบระบบสารสนเทศของโรงเรียน

การบริหารงานด้านบริการสารสนเทศ

สถานศึกษาควรการจัดทำข้อมูลเพื่อบริการแก่นักเรียนโดยจัดทำเป็นแฟ้มหรือบันทึกข้อมูลแต่ครูแนะแนวยังขาดความรู้ทักษะด้านเทคโนโลยี ขาดการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพและบุคลิกภาพและข้อมูลอื่นๆจากแหล่งความรู้ด้านต่างๆอย่างเป็นระบบและขาดประชาสัมพันธ์ด้านอาชีพและข้อมูลข่าวสารทั่วไปของโรงเรียน สถานศึกษาควรจัดอบรมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการจัดการดำเนินการตามแผนที่กำหนด

การบริหารงานด้านบริการให้คำปรึกษา

ครูแนะแนวขาดเทคนิควิธีในการให้คำปรึกษา ขาดการอบรมให้ความรู้ด้านคำปรึกษา เพราะยังขาดคุณสมบัติของครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว ให้กับครูทุกคนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนว

การบริหารงานด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

สถานศึกษาควรจัดทำตารางสำรวจและจัดหาทุนการศึกษาหรือทุนอาหารกลางวัน ให้กับนักเรียนสถานศึกษาจัดหาช่องทางประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย สำรวจความต้องการของผู้เรียน เชิญชวนหน่วยงานอื่นให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ทุนการศึกษาของนักเรียน ชั้น ม.3 และ ม.6

การบริหารงานด้านติดตามผลและประเมินผล

สถานศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ของงานให้แน่ชัดในการให้บริการทั้ง 5 บริการ เพื่อตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษาโดยครูทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผล ประเมินผลการปฏิบัติงานการให้บริการทั้ง 5 บริการ

3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)

การบริหารงานด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน

สถานศึกษามีการจัดเตรียมการตรวจสอบความพร้อมของข้อมูลนักเรียนแต่ละคนที่บันทึกแต่ยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ควรจัดทำระบบสารสนเทศที่มีความสมบูรณ์แบบที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจน

การบริหารงานด้านบริการสารสนเทศ

สถานศึกษามีการตรวจสอบประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ที่งานบริการสารสนเทศจัด ให้แก่นักเรียนแต่สารสนเทศงานแนะแนวยังขาดความถูกต้องข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันการจัดเก็บไม่เป็นระบบ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูแนะแนวควรให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศมากขึ้นทำข้อมูลให้เป็น ปัจจุบัน มีการจัดเก็บข้อมูลในระบบทุกครั้ง

การบริหารงานด้านบริการให้คำปรึกษา

สถานศึกษาควรติดตามผลของนักเรียนที่เข้ารับบริการให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบ แต่ครูแนะแนวยังขาดการตรวจสอบการประเมินผลการจัดเวลาและจำนวนนักเรียนที่มาใช้บริการให้ คำปรึกษาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรสร้างช่องทางในการประเมินที่หลากหลายรูปแบบ ตามสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน

การบริหารงานด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ครูแนะแนวควรมีการตรวจสอบนักเรียนในการเลือกแผนการเรียนตรง ตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความถนัด

และความสนใจของนักเรียนและขาดการตรวจสอบทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องทุนการศึกษาควรได้รับการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการจัดวางตัวบุคคล เช่น แบบสอบถามความสนใจ แบบสอบถามความถนัด แหล่งข้อมูลการศึกษาต่อ กิจกรรม ตลอดจนกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา หรือทุนการศึกษากับนักเรียนที่จะศึกษาต่อ

การบริหารงานด้านติดตามผลและประเมินผล

ครูแนะแนวควรมีการตรวจสอบและติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาหรือทุนอาหารกลางวันและสถานศึกษามีการนิเทศติดตามการทำงานแนะแนวด้านบริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอตลอดปีการศึกษาและขาดการตรวจสอบการรวบรวมสถิติและผลงานด้านแนะแนวเพื่อนำมาวิเคราะห์ใช้ในการพัฒนางานแนะแนว การพัฒนาครูแนะแนวควรมีการตรวจสอบและติดตามผลนักเรียนและผู้อำนวยการโรงเรียนควรมีการนิเทศติดตามการทำงานแนะแนวด้านบริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอจัดทำเครื่องมือในการติดตามประเมินผลตอนสิ้นปีการศึกษา

4) ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act)

การบริหารด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน

ครูแนะแนวควรได้รับพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เกิดความครอบคลุมและมีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น เครื่องมือมาตรฐานในการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน และการจัดตั้งตั้งกรรมการในการพัฒนาเครื่องมือมาตรฐานการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ

การบริหารงานด้านบริการสารสนเทศ

สถานศึกษาควรพัฒนาแหล่งความรู้ทุกด้านอย่างกว้างขวางโดยการขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ครูแนะแนวควรได้รับการพัฒนาแนวการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการสรรหาและการติดต่อวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ โดยการหาช่องทางแหล่งข้อมูลที่มีความทันสมัย การประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายกับชุมชนเพื่อนักเรียนจะได้แสวงหาความรู้ในทุกๆด้าน

การบริหารงานด้านบริการให้คำปรึกษา

สถานศึกษาควรได้รับการพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนและผู้ปกครอง ครูแนะแนวควรจัดทำตารางเวลาให้คำปรึกษาให้มีความชัดเจนและการพัฒนาการส่งต่อนักเรียนนักศึกษาที่มีปัญหาไปรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การพัฒนาสถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนและงานแนะแนว การเยี่ยมชั้นเรียนซึ่งเป็นการพบปะครูที่ปรึกษาให้มากยิ่งขึ้นและการจัดอบรมประสานงานให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือนักจิตวิทยามาให้ความรู้แก่นักเรียนและครู

การบริหารงานด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

สถานศึกษามีการพัฒนากิจกรรมโครงการพิเศษเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งครูแนะแนวประสบปัญหาด้านการจัดหางานให้นักเรียนทำในช่วง เวลาว่าง เนื่องจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การพัฒนาควมมีการให้การเสริมแรงให้รางวัลประกาศเกียรติคุณกับนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

การบริหารงานด้านติดตามผลและประเมินผล

สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการการติดตามและประเมินผลเพื่อติดตามผลการแก้ไข และปรับปรุงอย่างไร และรายงานผลการดำเนินงานติดตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพควรจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเพื่อติดตามผลการแก้ไขและปรับปรุงอย่างไรการรายงานผลการดำเนินงานติดตามทุกๆ 3 เดือน และควรขับเคลื่อนผลสะท้อนกลับตามข้อเสนอแนะเพื่อไปสู่แผนการปฏิบัติในปีต่อไป

อภิปรายผล

ผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวของโรงเรียนเอกชน อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ มี 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ขั้นตอน ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน ขั้นตอนการตรวจสอบ ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนาเนื่องจากครูแนะแนวมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการวางแผนงานร่วมกับครูแนะแนวในการพัฒนาบริหารงานแนะแนว อีกทั้งครูแนะแนวขาดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักเรียน ขาดการปฏิบัติในการวางแผนและวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความชัดเจนในการวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแนะแนวทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้งานแนะแนวเป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการส่งเสริมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตโดยมุ่งการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการความสนใจธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา การงานและอาชีพรวมทั้งชีวิตและสังคมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเองเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิตและการเรียนรู้ตลอดจนครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยมีครูแนะแนวเป็นแกนนำและประสานงานผู้อำนวยการโรงเรียนต้องมีเจตคติ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะสามารถบริหารจัดการแนะแนวได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ครูแนะแนวหรือครูผู้ประสานงานแนะแนวมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามบทบาทความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

รวมทั้งมีความเข้าใจในเรื่องลักษณะและขอบข่ายของการแนะแนวกระบวนการบริหารงานแนะแนวอย่างชัดเจนและสิ่งสำคัญคือ มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการแนะแนวร่วมกันว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขส่งผลให้ทุกฝ่ายมองเห็นความสำคัญของการแนะแนวในสถานศึกษา ดังที่ (กรมวิชาการ, 2545) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการแนะแนวและบริหารจัดการตามได้จัดทำแผนพัฒนาการแนะแนวและแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีสมรรถนะด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมมีสุขภาวะที่ดี มีทักษะชีวิตและทักษะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยใช้กระบวนการแนะแนวและให้คำปรึกษามีสมรรถนะด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมเพื่อการศึกษาและการมีงานทำ ดังนั้น การบริหารงานแนะแนวอาศัยหลักการที่ว่าครูทุกคนต้องมีบทบาทครูแนะแนวจะทำให้การบริหารงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสถานศึกษาจึงควรดำเนินการในรูปของคณะกรรมการแนะแนวของสถานศึกษา โดยครูทุกคนร่วมกันรับผิดชอบโดยเฉพาะผู้อำนวยการโรงเรียน และครูแนะแนวหรือครูผู้ประสานงานแนะแนวเป็นบุคคลที่สำคัญต้องงานแนะแนว ถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนไม่คำนึงถึงประโยชน์และไม่ให้การสนับสนุนการแนะแนวแล้วบริการแนะแนวที่จัดในสถานศึกษานั้นจะดำเนินไปได้ยาก เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดดำเนินการและประสานงาน ซึ่งจะทำให้การแนะแนวในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ส่วนครูแนะแนวหรือครูผู้ประสานงานแนะแนวเป็นบุคคลสำคัญในการปฏิบัติโดยเป็นผู้ดำเนินการในด้านการจัดบริการให้แก่นักเรียนครบทั้ง 5 บริการประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ประสานงานกับครูและบุคลากรอื่น ๆ ภายในสถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครอง สถาบันและบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานแนะแนวและการปรับปรุงพัฒนาพร้อมทั้งเผยแพร่กิจกรรมแนะแนวให้ทุกคนได้รับทราบ

ระยะที่ 2 พัฒนานวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักตามทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในแต่ละด้านของภาระงานในการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านบริการรวบรวมข้อมูล ด้านบริการสารสนเทศ ด้านบริการให้คำปรึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลและด้านบริการติดตามและประเมินผล โดยผลวิจัยดังนี้ 1) สถานศึกษาควรมีการวางแผนประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมายการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ ปทุม มหาปราบ (2557) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 คือ ด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียนมีแนวทางแก้ไขที่สำคัญ

เช่น กำหนดจัดให้มีการประชุมสรุปปัญหาและอุปสรรคร่วมกัน ด้านบริการสารสนเทศมีแนวทางแก้ไขที่สำคัญ คือสรุป/รายงานผลการจัดบริการสารสนเทศ ด้านการศึกษาด้านอาชีพและบุคลากรและการปรับตัวในสังคม ด้านบริการให้คำปรึกษามีแนวทางคือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยผู้บังคับบัญชา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลมีแนวทางแก้ไขที่สำคัญ คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้พิจารณา มอบทุนการศึกษา และด้านบริการติดตามผล แนวทางแก้ไขที่สำคัญ คือ การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรเพื่อคัดเลือกผู้มีความเหมาะสม โดยทั้งสี่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ควรจัดทำรูปแบบการพัฒนาเครื่องมือทางการแนะแนว ระบบสารสนเทศการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวให้กับครูทุกคนซึ่งสอดคล้องกับวิจัย ญัฎฐ์ภรณ์ มิ่งเมืองนล (2563) ผลวิจัยกล่าวว่า การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มีแนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)โดยมีประเด็นในการสนทนา 6 ประเด็น ดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายของคู่มือกำหนดประเภทของผู้ใช้คู่มือความเหมาะสมของรูปแบบคู่มือ กำหนดขอบเขตการจัดทำเนื้อหา คู่มือกำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอนและลำดับเนื้อหาในการเขียนคู่มือ จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือในด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านการนำไปใช้ ด้านความเที่ยงตรงในการใช้งานและด้านความเชื่อมั่นในการใช้งาน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า เหมาะสมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ 3) สถานศึกษาควรมีการติดตามและตรวจสอบในการบริหารงานแนะแนวและมีการประเมินที่หลากหลายรูปแบบตามสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อีราภรณ์ สุ่มมาตย์ (2561) ได้ศึกษา เรื่องปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานแนะแนวตามความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดตะพงนอก พบว่าการทำประเมินระบบการทำงานของแนะแนวเป็นประจำทุกปีการศึกษา และจัดกิจกรรมอภิปรายผลการดำเนินงานซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริการแนะแนวโดยระบบการติดตาม มีการใช้แบบสอบถาม แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบผลการให้บริการแนะแนวและมีการประสานงานกับผู้ปกครองและครูที่ปรึกษาเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา นักเรียน 4) พัฒนาสถานศึกษาประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายกับชุมชนเพื่อให้นักเรียนจะได้แสวงหาความรู้ในทุก ๆ ด้าน โดยสอดคล้องกับ ทิววรรณ สุวานิช (2564) ได้ศึกษาการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยมีแนวทางมีการติดต่อประสานงานกับบุคลากรหน่วยงานและสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการงานแนะแนวในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีแนวทางในการจัดและบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนให้ชัดเจน ภาระงาน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้ การบริหารงานแนะแนวเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและครูแนะแนวโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับงานแนะแนว

1.3 ควรมีการจัดนิเทศติดตามผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานแนะแนวให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรมีการวางแผน การประสานงาน และการเผยแพร่ ผลงานด้านแนะแนวของกลุ่มโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานแนะแนวของแต่ละโรงเรียน

1.5 โรงเรียนมีการจัดประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการแนะแนวเพื่อให้เกิดความร่วมมือเป็นที่ยอมรับและตรงต่อความต้องการของชุมชนและสังคม

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวไปปรับใช้และศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานแนะแนว โรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2.2 ควรศึกษารูปแบบหรือกลยุทธ์การบริหารจัดการงานแนะแนวที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545ก). *การส่งเสริมการจัดงานแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545ข). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *รายงานประจำปี 2559 – 2560 กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- จิตววรรณ สุวานิช. (2564). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(1), 1-10.

- ณัฐกรณ์ มิ่งเมืองนล, สำเนา หมิ่นแจ่ม. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9(33), 1-12.
- ธีราภรณ์ สุ่มมาตย์. (2561). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานแนะแนวตามความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดตะพงนอก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปทุม มหาปราบ. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 1(1), 1-9.
- วิเชียร จงดี. (2561). การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่. (2565). รายงานข้อมูลสารสนเทศประเภทโรงเรียนในระบบประเภทสามัญจังหวัดเชียงใหม่.

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*

สนั่น ไจโซติ^{1*} ทวีศักดิ์ ชันยศ² จิรวัดน์ กิตติเชษฐสรรค์³ อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ⁴

^{1,2}นักวิจัยอิสระ

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เมธารักษ์

*Corresponding author e-mail: drcichotid@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 226 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามชนิดมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1] การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล 2] ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน 3] ความรู้ความสามารถในการสอน 4] การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล และ 5] รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถอธิบายองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้ร้อยละ 78.90 ข้อค้นพบใหม่จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิจัยเรื่องนี้บ่งชี้ว่า ผู้บริหารระดับสูง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู ด้านการรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นอันดับแรกโดยเฉพาะสามารถบริหารจัดการข้อมูล รู้จักการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัย และควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงการสร้างความชำนาญและความรู้ความสามารถในการสอน รวมถึงการมีทักษะและความรู้ดิจิทัล และรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

*Received: 2 January 2024, Revised: 25 February 2024, Accepted: 28 February 2024

A Leadership Component Analysis of Teachers in the Digital Era in Schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3*

Sanan Jaichot¹ Taweesak Kunyot² Jirawat Kitipichedsun³ Apison Pachanavon⁴

^{1,2}Independent Researcher

⁴Faculty of Liberal Arts, Krirk University

⁴ Assistant Professor Faculty of Education, Metharath University

*Corresponding author e-mail: drcichotid@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to Leadership Component Analysis of Teachers in the Digital Era in Schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3 The 226 the sample were teachers in schools under the jurisdiction of the Sisaket Primary Educational Service Area Office 3 in academic year 2023, selected by using a simple random sampling method. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a IOC 0.67-1.00 and reliability of 0.98. The data were analyzed using exploratory factor analysis. The research results showed that the components for teachers' leadership in the digital era consisted of 5 components: 1] knowledge of changes in digital technology, 2] knowledge and ability to use digital technology in teaching and learning, 3] knowledge and ability to teach, 4] having digital skills and knowledge, and 5] digital technology literacy. The results can be able to explain the elements of leadership in the digital age for teachers under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 3 by 78.90 percent.

Keywords: Digital leadership, Sisaket Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคที่มีความซับซ้อน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเป็นอย่างมาก เรียกว่า ยุคคลื่นลูกที่สาม (The third wave) โดยการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกนี้ จะเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และอื่น ๆ อีกมากมาย โดยมีเทคโนโลยีปัจจุบันที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน สถานการณ์การก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้กลายเป็นมนุษย์ ดิจิทัล [digital humanities เน้นการทำกิจกรรมหลักสำคัญ 4 ประการ คือ การสืบค้นด้วยดิจิทัล (digital inquiry) การเรียนรู้ด้วยดิจิทัล (digital Learning) การเรียนรู้สื่อใหม่ (New media study) และการใช้สื่อใหม่ (new media practice) (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559; กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์และกลายเป็นสังคมในยุคที่เรียกว่า “สังคมยุค

*Received: 2 January 2024, Revised: 25 February 2024, Accepted: 28 February 2024

ดิจิทัล (Digital Era)” โดย เป็นโลกที่ไร้พรมแดน ไม่มีขอบเขต ในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ มีความรวดเร็วในการสื่อสาร ซึ่งจะนำไปสู่การ เข้าถึง การพัฒนาต่อยอดความรู้ และเผยแพร่ผลงานของตนได้อย่างแพร่หลาย

แผนการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทย สู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่มีพลวัต บนฐานของสังคมที่รู้จักคิด รู้เท่าทันและกำลังคนที่สามารถปรับตัวและสร้าง โอกาสจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล โดยมียุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล เพื่อ เพิ่มศักยภาพกำลังคนดิจิทัลและเพิ่มความตระหนักและทักษะด้านดิจิทัลเบื้องต้นผ่านการส่งเสริมการ สร้าง บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาทักษะการ คิดเชิงตรรกะ (Computational Thinking) การเขียนโปรแกรม (Coding) การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ ดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียน การสอน การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ทักษะดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560)

การปรับตัวของประเทศไทยทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง หรือคลิปวิดีโอ ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณที่มีอยู่มหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น เป็นโลกที่อินเทอร์เน็ตเป็นทุกสรรพสิ่งต่าง ๆ (Internet of Things) อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่มีอยู่จำนวนมาก (Big Data) มีการผ่านการวิเคราะห์ประมวลผลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความสะดวกในการใช้งาน ความเป็นยุคดิจิทัลนี้จึงเปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์ไปได้อย่างมากมาย ส่งผลให้คุณลักษณะของเด็กเปลี่ยนไป (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2560: 18) เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่มีอยู่จำนวนมาก (Big Data) มีการผ่านการวิเคราะห์ประมวลผลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความสะดวกในการใช้งาน ความเป็นยุคดิจิทัลนี้จึงเปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์ไปได้อย่างมากมาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้อีกมากมายด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และทำให้เกิดสภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2560)

แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่ได้กล่าวถึงการปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 อันจะเป็นแรงผลักดันให้ ประชากร สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และ สร้างปัญญา ที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile learning) มาใช้มากขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและจัดเตรียม กำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ และได้ กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 4 ในด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และ ความเท่าเทียมทางการศึกษา โดยมี เป้าหมายคือการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมี คุณภาพ ด้วยการยกระดับการศึกษาไทยแบบพลิกโฉมโดยการนำนวัตกรรมดิจิทัล และแอปพลิเคชัน เพื่อการศึกษา (G-Suite for Education) มาประยุกต์ใช้ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ของสังคม ที่เกิดจากโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี (Big Data) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2562)

ยุคดิจิทัลเป็นยุคนาเทคโนโลยีของโลกสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยความเร็วของการเปลี่ยนแปลง การมุ่งไปสู่การพัฒนาศักยภาพคุณภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ ต้องการให้เกิดการยอมรับในองค์กร ความท้าทายของผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 จึงให้ความสำคัญกับ การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าประสงค์ พบกับความประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้สถาบันทาง การศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ ทำอย่างไรที่จะให้สถาบันการศึกษาสามารถคงความมีคุณค่า มีคุณภาพเพิ่ม สมรรถนะในการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองและ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนการ สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) ของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ที่สามารถเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างไม่จำกัด ผู้นำในยุคนี้ต้องมีความสามารถในการน ข้อมูลเหล่านั้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรตั้งแต่การปฏิบัติการวันต่อวัน (Day-to-Day Operation) ไปจนถึง การวางกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีและกลยุทธ์ที่ สนับสนุนเป้าหมายขององค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่ต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็วและทันต่อ เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2562)

ทางการศึกษา โรงเรียนหลายแห่งได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อฝึกการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด โดยมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ และการใช้ โปรแกรมประยุกต์เว็บไซต์ทางสังคมในการสืบค้นสารสนเทศและเครือข่ายสังคม ออนไลน์ ตลอดจนการดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งครูจะเป็นบุคคล สำคัญที่มีความต้องการจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ชุลีกร นวลสมศรี และ สุทธิศักดิ์ จันทวงษ์ใส, 2563) ครูผู้สอนเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมี ความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยครูจะต้องเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างคล่องแคล่วในการจัดการเรียนการสอน บูรณาการผนวกกับเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์โดยมีการสื่อสารที่เข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี ทำให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของ สถานศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในยุคดิจิทัล และจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับ บริบทที่เปลี่ยนไปอย่างไร เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรเป็นการ

จัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ แล้วต่อยอดองค์ความรู้ด้วยความคิดสร้างสรรค์ [สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561] ฌฐยาภรณ์ เล็กสิงโต, (2564: 13) กล่าวว่าภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครู ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามในสังคมใหม่ คือ สังคมความรู้ (knowledge society) สังคมสารสนเทศ (information society) หรือสังคมเครือข่าย (networked society) ที่มีการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างรวดเร็วและอย่างกว้างขวางความเป็นโลกาภิวัตน์ และความเป็นดิจิทัลสูง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560) ได้กำหนดองค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งเป็นกลุ่มพฤติกรรมความสามารถด้านดิจิทัลที่ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาดำเนินการโดยใช้ แนวทางการบริหารตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง 2) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 4) การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยนโยบายด้านที่ 3 นั้นมีตัวชี้วัดในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะด้าน Digital Literacy, Digital Pedagogy และทักษะสื่อสาร ทั้งยังส่งเสริมการใช้ Digital Technology มาใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพมีศักยภาพ และมีคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) นอกจากนี้ในช่วงที่โรคโควิด-19 ระบาด ครูผู้สอนต้องใช้การสอนทั้งในที่ตั้ง (On-site) และที่บ้าน (On-line) ในระยะแรก ครูจะมีปัญหามากในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่บ้านโดยใช้ระบบออนไลน์ เนื่องจากไม่เคยประสบปัญหานี้มาก่อน ครูจึงไม่มีทักษะการใช้สื่อการสอน การสอนผ่านแอปพลิเคชัน ต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบทห่างไกล ไม่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะมีปัญหามากทั้งครูผู้สอน ผู้เรียนที่ไม่มีสมาร์ตโฟน หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้าน ผู้ปกครองก็ไม่มีความรู้ในเรื่องการเรียนการสอนออนไลน์ ขาดแหล่งความรู้ ไม่มีแบบอย่างให้ทำตาม ส่วนครูผู้สอนก็ขาดทักษะความรู้เรื่องดิจิทัล ไม่มีความเป็นผู้นำดิจิทัล

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ท กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปเสนอแนะผู้บริหาร การพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ทบทวนวรรณกรรม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, (2560) ได้มียุทธศาสตร์คํานึงการพัฒนากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนดิจิทัลและเพิ่มความตระหนักและทักษะด้านดิจิทัลเบื้องต้นผ่านการส่งเสริมการ สร้าง

บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาทักษะการ คิดเชิงตรรกะ (Computational Thinking) การเขียนโปรแกรม (Coding) การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ ดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียน การสอน การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ทักษะดิจิทัล

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2560) กล่าวว่า เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่มีอยู่จำนวนมากมหาศาล (Big Data) มีการผ่านการวิเคราะห์ประมวลผลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความสะดวกในการใช้งาน ความเป็นยุคดิจิทัลนี้จึงเปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์ไปได้อย่างมากมาย โดยสภาพ ดังกล่าวนำไปสู่โอกาสอย่างมหาศาลแต่ในทางตรงกันข้ามทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้อีกมากมายด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และทำให้เกิดสภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นในทุกด้าน ทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สำคัญคือ ส่งผลให้คุณลักษณะของเด็กเปลี่ยนไป

สุกัญญา แซ่มซ้อย, (2561) กล่าวว่า ครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยครูจะต้องเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างคล่องแคล่วในการจัดการเรียนการสอน บูรณาการผนวกกับเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์โดยมีการสื่อสารที่เข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี ทำให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของ สถานศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในยุคดิจิทัล และจะใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับ บริบทที่เปลี่ยนไปอย่างไร เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรเป็นการ จัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ แล้วต่อยอดองค์ความรู้ด้วยความคิดสร้างสรรค์

จิณณวัตร ปะโคทั้ง (2562) กล่าวว่า ความท้าทายของผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 จึงให้ความสำคัญกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าประสงค์ พบกับความสำเร็จตาม เป้าหมายหรือ วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้สถาบันทางการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน อยางไรที่จะให้ สถาบันการศึกษาสามารถคงความมีคุณค่า มีคุณภาพเพิ่ม สมรรถนะในการพัฒนานคนให้มีขีดความสามารถในการ พึ่งพาตนเองและเกิดการพัฒนายั่งยืนการ สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) ของสถานศึกษาจึงเป็น สิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ที่สามารถเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างไม่จำกัด ผู้นำในยุคนี้ต้องมีความสามารถในการนำข้อมูลเหล่านั้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรตั้งแต่การปฏิบัติการวันต่อวัน (Day-to-Day Operation) ไปจนถึงการวางกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีและกลยุทธ์ที่ สนับสนุน เป้าหมายขององค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่ต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็วและทันต่อ เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว

สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2562) กล่าวว่า การยกระดับการศึกษาไทยแบบพลิกโฉมโดยการ นำนวัตกรรมดิจิทัล และแอปพลิเคชัน เพื่อการศึกษา (G-Suite for Education) มาประยุกต์ใช้ผ่านอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ของสังคม ที่เกิดจากโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งนโยบายสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data

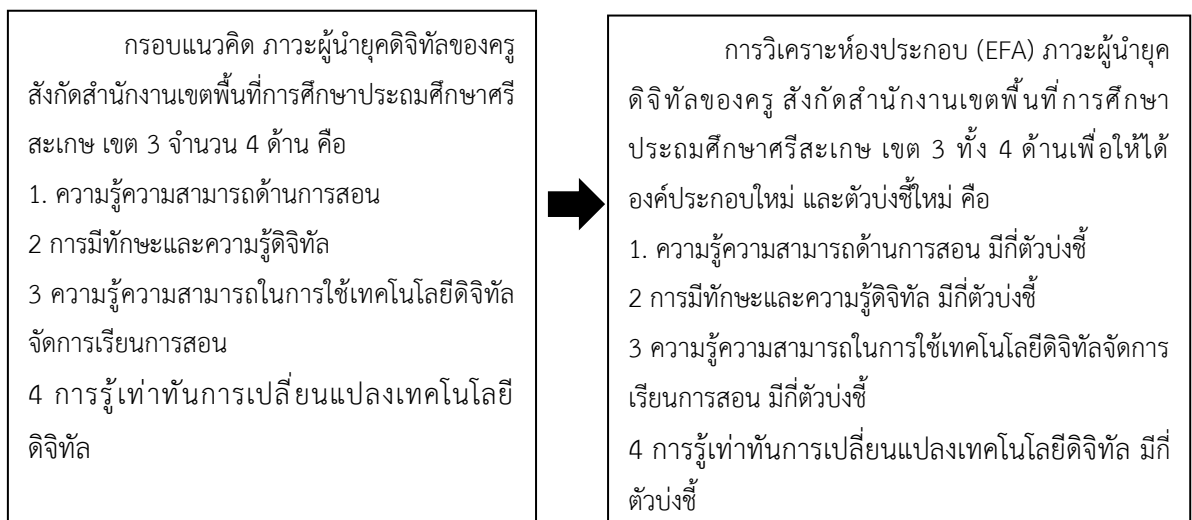
ชุลีกร นวลสมศรี และ สุทธิศักดิ์ จันทวงษ์ใส (2563) กล่าวว่า ทางด้านการศึกษา โรงเรียนหลายแห่งได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อฝึกการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณค่าและ เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ และการใช้ โปรแกรม

ประยุกต์เว็บไซต์ทางสังคมในการสืบค้นสารสนเทศและเครือข่ายสังคม ออนไลน์ ตลอดจนการดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งครูจะเป็นบุคคล สำคัญที่มีความต้องการจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงห์โต (2564) กล่าวว่าภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครู ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามในสังคมใหม่ คือ สังคมความรู้ (knowledge society) สังคมสารสนเทศ (information society) หรือสังคมเครือข่าย (networked society) ที่มีการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็วและอย่างกว้างขวางความเป็นโลกาภิวัตน์ และความเป็นดิจิทัลสูง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด เรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของ บรรจบ บุญจันทร์ (2554); ฌอนม เลาหจรัสแสง (2556); พิณสุดา สิริธรังสี (2557); กรรณิการ์ เรตมอนต์ (2559); ต้องลักษณ์ บุญธรรม (2559); ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560); สุกัญญา แซ่มซ้อย (2560); อ่องจิต เมธยะประภาส (2560) และ ชีวิน อ่อนลออ (2563) ได้กรอบแนวคิดการวิจัย 4 ด้าน คือ 1) ความรู้ความสามารถด้านการสอน 2) การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล 3) ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน และ 4) การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,079 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 226 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบบง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จากการสังเคราะห์ แนวคิดของบรรจบ บุญจันทร์ (2554); อนุม เลหาจรัสแสง (2556); พิณสุดา สิริรังสี (2557); กรรณิการ์ เรตมอนด์ (2559); ต้องลักษณ์ บุญธรรม (2559); ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560); สุกัญญา แซ่มซ้อย (2560); อ่องจิต เมธยะประภาส (2560) และ ชีวิน อ่อนลออ (2563) ได้ตัวแปรที่ศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ความสามารถด้านการสอน
2. การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล
3. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน
4. การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบ แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) วิธีการวิเคราะห์ องค์ประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) โดยการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบ ค่าสถิติของไคเซอร์ -ไมเยอร์ -ออลคิน (KMO) และค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (Bartlett's Test of Sphericity) ขององค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติของไคเซอร์ -ไมเยอร์ -ออลคิน (KMO) และค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (Bartlett's Test of Sphericity) ขององค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	Bartlett's Test of Sphericity		
	Approx. Chi-Square	df	Sig.
.947	11932.871	780	.000

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบ ค่าสถิติของไคเซอร์ -ไมเยอร์ -ออลคิน (KMO) และค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (Bartlett's Test of Sphericity) ขององค์ประกอบภาวะผู้นำคุณดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า

1. ค่าสถิติของ Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับ 0.947 มีค่าใกล้ 1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลทั้งหมด เหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ภาวะผู้นำคุณดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้

2. ค่าสถิติของ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น เมตริกซ์สหสัมพันธ์จึงเหมาะสมที่จะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำคุณดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

3. การวิเคราะห์วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำคุณดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบได้จำนวน 5 องค์ประกอบ โดยผลของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม องค์ประกอบของตัวชี้วัดคุณลักษณะของภาวะผู้นำคุณดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

องค์ประกอบที่	จำนวนตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละสะสมของความแปรปรวน
1	12	0.507 – 0.840	10.92	27.30	27.30
2	10	0.783 – 0.861	9.32	23.30	50.61
3	11	0.516 – 0.667	5.16	12.90	63.50
4	3	0.748 – 0.814	3.22	8.05	71.56
5	4	0.569 – 0.673	2.94	7.34	78.90

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าไอเกน (Eigen Value) ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 ขึ้นไปได้องค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 78.90

สามารถอธิบายได้ว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ทั้ง 5 องค์ประกอบ สามารถเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้ร้อยละ 78.90

จากการวิเคราะห์ค่า Initial Communalities ของวิธี Principal Component เพื่อพิจารณาค่า ความแปรปรวนตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยพิจารณาค่าความร่วมกันของตัวบ่งชี้ พบว่าค่าของตัวบ่งชี้ทุกตัวเท่ากับ 1 ส่วนค่า Extraction Communalities ของตัวบ่งชี้ หลังจากได้สกัดปัจจัยแล้วพบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าความร่วมกัน (Communalities) ต่ำที่สุดเท่ากับ .569 แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 40 ตัว สามารถจัดอยู่ในองค์ประกอบใด องค์ประกอบหนึ่งได้อย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบว่าตัวบ่งชี้แต่ละตัวควรอยู่ในองค์ประกอบใด โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ต้องมีค่ามากกว่า 0.30 แล้วจึงพิจารณาองค์ประกอบคัดเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ขององค์ประกอบนั้น พิจารณาถึงจำนวนตัวบ่งชี้ ดังนี้ ที่ร่วมกันชี้วัด ค่าความแปรปรวนของแต่ละองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไปจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ทำให้ได้ องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่เหมาะสม จำนวน 5 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 “การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล” ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) สามารถบริหารจัดการข้อมูล รู้จักการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัย 2) มีความสามารถในการใช้โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล ฐานข้อมูลออนไลน์ การคำนวณคลาวด์ ดิจิทัลคอมเมิร์ซ 3) สามารถในการแยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ และข้อมูลที่มีเนื้อหาอันตราย 4) มีความสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีความปลอดภัยในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล 6) มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตโดยครอบคลุม เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ เว็บเบราว์เซอร์ อีเมล เป็นต้น 7) มีความสามารถพัฒนาทักษะการจัดการสารสนเทศเพื่อค้นหา ประเมินและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 8) มีความสามารถในการสร้างสรรค์เนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือ สื่อดิจิทัลที่หลากหลาย 9) มีการเผยแพร่สิ่งที่สร้างผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ 10) รู้ทักษะการทำงานที่จำเป็นในการดำเนินการและการสื่อสาร ด้วยเทคโนโลยีและดิจิทัล 11) รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เข้าใจข้อดีข้อเสียของเทคโนโลยีและคำนึงถึงจริยธรรมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ 12) คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรมและสิทธิในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล

2. องค์ประกอบที่ 2 “ความรู้สามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน” ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) จัดกลุ่มผู้เรียนตามสภาพปัญหาเพื่อสะดวกต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน 2) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ อุปกรณ์สะดวก พร้อมใช้และปลอดภัย 3) มีความรู้เข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อและอิทธิพลต่อความเชื่อและพฤติกรรมของแต่ละบุคคล 4) มีจริยธรรมในการใช้และเผยแพร่สารสนเทศ 5) สามารถ สืบค้น วิจัยฉฉ แยกแยะ วิเคราะห์ เลือกใช้ประเมินค่าสารสนเทศได้ 6) ออกแบบวิธีการวัดประเมินและนำไปใช้ได้ตามสภาพจริงรวมถึงสามารถนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป 7) กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน นำผลการออกแบบไปใช้และมีการประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา 8) จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นประชาธิปไตย ความ

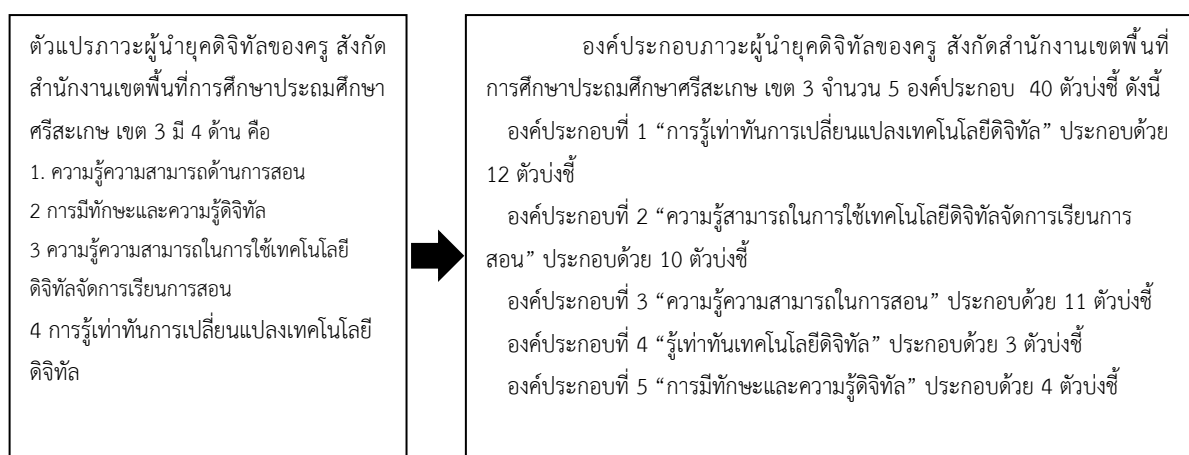
ภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 9) ใช้รูปแบบ เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ และ 10) จัดทำข้อมูลสารสนเทศถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบันสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

3. องค์ประกอบที่ 3 “ความรู้ความสามารถในการสอน” ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีดิจิทัลทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ 2) มีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรมในการนำเสนอข้อมูล 3) มีจริยธรรมในการเข้าถึงโดยไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น 4) สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัล เทคโนโลยีที่หลากหลาย 5) ใช้สื่อดิจิทัลเพื่อสร้างกลุ่ม ชุมชนออนไลน์ สื่อสาร อัตลักษณ์ และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม 6) สร้างเนื้อหาและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) รู้และตัดสินใจได้ในเรื่องความปลอดภัย การใช้เวลา ภาวะเครียด สิทธิส่วนบุคคล 8) วิเคราะห์เนื้อหา เลือกสรรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ 9) มีการศึกษา ค้นคว้า เข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมด้านวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการเมืองและนโยบาย 10) มีความรู้และประสบการณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างชัดเจน วิเคราะห์เนื้อหา จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำแผนการสอนและประเมินผลการเรียนการสอน และ 11) สร้างและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยกำหนดชื่อตัวบ่งชี้ว่า

4. องค์ประกอบที่ 4 “รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล” ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) เข้าใจผลกระทบของระบบและโครงสร้างสื่อดิจิทัล เทคโนโลยี ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เปลี่ยนแปลงโลก 2) คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความรับผิดชอบในการใช้สื่อดิจิทัล และ 3) คำนึงถึงผลกระทบการใช้สื่อดิจิทัลต่อตนเองและผู้อื่นในมิติต่าง ๆ

5. องค์ประกอบที่ 5 “การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล” ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) เข้าใจและรู้จักใช้เครื่องมือในการสร้างสื่อและประโยชน์ของสื่ออย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สภาวะแวดล้อมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) มีจริยธรรมและยึดถือกฎหมายในการเข้าถึงและใช้สื่อ 3) เข้าใจแนวคิดและการทำงานพื้นฐานของเครื่องมือดิจิทัล และ 4) สามารถประยุกต์และเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะกับวัตถุประสงค์ในกิจกรรมต่าง ๆ

สังเคราะห์ผลการวิจัยโดยภาพรวมเป็นแผนภาพที่เชื่อมโยงกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้แก่ 1) การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน 3) ความรู้ความสามารถในการสอน 4) การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล และ 5) รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.569 -0.840 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้ร้อยละ 78.90 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ยังไม่มีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครูที่มีอิทธิพลต่อผู้นำและผู้ตามในสังคมใหม่ คือ สังคมความรู้ (knowledge society) สังคมสารสนเทศ (information society) หรือสังคมเครือข่าย (networked society) ที่มีการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่าง รวดเร็วและอย่างกว้างขวางความเป็นโลกาภิวัตน์และความเป็นดิจิทัลสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก แส่นจันทร์ และต้องลักษณะ บุญธรรม, (2564) ที่ได้พบว่า ภาวะองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย 1) การคิดเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ 2) กล้าเสี่ยง 3) การมีวิสัยทัศน์ และ 4) การสร้างความร่วมมือ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล ต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เข้าใจข้อดีข้อเสียของเทคโนโลยีและคำนึงถึงจริยธรรมกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ญัฐเมธร์ ดุลคินิต และคณะ (2563) ได้กล่าวว่า แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล (Media Information and Digital Literacy: MIDL) ว่าเป็นแนวคิดที่มีผู้ให้นิยามไว้อย่างหลากหลาย โดยมักจะกล่าวถึงสมรรถนะการสื่อสารด้วยความสามารถในการเข้าถึง (access) การวิเคราะห์ (analyze) การประเมิน (evaluate) และการสื่อสาร (communicate) ข้อมูลต่าง ๆ ที่มาในรูปแบบที่หลากหลาย การมีความเข้าใจผลกระทบของข้อมูลข่าวสารที่มีต่อ สังคม รวมไปถึงตระหนักในความสำคัญและรับผิดชอบต่อข้อมูลข่าวสาร

2. องค์ประกอบที่ 2 ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากครูต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยใช้รูปแบบ เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ จินฉัตร ปะโคทั้ง (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารมาประยุกต์ใช้ ทำให้การเรียนการสอนมีความสะดวก รวดเร็ว เช่น ความสะดวก รวดเร็วในการสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ความสะดวกในการเข้าถึง ค้นหาข้อมูล สร้างสรรค์ชิ้นงานดิจิทัล และเผยแพร่ชิ้นงานของผู้เรียนเป็นการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เป็นการ เรียนรู้ที่ผู้สอนจะต้องสร้างบริบทการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ออกแบบการ จัดการเรียนรู้และประเมินผลผู้เรียนให้ สอดคล้องกับกรอบความคิดของการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เนื้อหาและการ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านการได้ลงมือปฏิบัติการจริงของผู้เรียนโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผน

วิเคราะห์ อธิบายผลการปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ มีมุมมองที่หลากหลายมีความพร้อมใน การรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นรวมถึงสามารถสะท้อนความคิดเห็นของตนเองได้ และมี ความเข้าใจตนเองพร้อมปรับตัวเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี

3. องค์ประกอบที่ 3 ความรู้ความสามารถในการสอน ทั้งนี้เนื่องจากครูทุกคนต้องมีความรู้ ความสามารถในการสอน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างชัดเจน วิเคราะห์เนื้อหา จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำแผนการสอนและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของครูทุกคน สอดคล้องกับ ญัตติฯ ญัตติ (2564) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครู ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามในสังคมใหม่ คือ สังคมความรู้ (knowledge society) สังคมสารสนเทศ (information society) หรือสังคมเครือข่าย (networked society) ที่มีการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างรวดเร็วและอย่างกว้างขวางความเป็นโลกาภิวัตน์ และความเป็นดิจิทัลสูง

4. องค์ประกอบที่ 4 รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากครู ต้องรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล คือ เข้าใจผลกระทบของระบบและโครงสร้างสื่อดิจิทัล เทคโนโลยี ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เปลี่ยนแปลงโลก และ คำถึงผลกระทบการใช้สื่อดิจิทัลต่อตนเองและผู้เรียนในมิติต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติฯ ญัตติฯ ศุภรัตน์เมธี และนุชประภา โมกข์ศาสตร์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่าการรู้เท่าทันสื่อ คือ การเลือกรับและใช้ประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสาร โดยสามารถคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล จำแนกความจริงออกจากความเห็นและสามารถประเมินคุณภาพ และความเชื่อถือของเนื้อหาได้ด้วยตนเอง มุ่งหวังให้ผู้บริโภคสามารถรู้เท่าทันเนื้อหาที่สื่อ นำเสนอ และดูแลตนเอง ได้ในระดับที่สามารถแยกแยะ ไม่ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารที่มีปริมาณมหาศาลในปัจจุบัน และจะเป็นการ สร้างความเข้มแข็งทางองค์ความรู้ให้แก่ผู้รับ สารหรือผู้บริโภคสื่อให้เกิดการป้องกันตนเองจากการถูกโน้มน้าว ชัก จูง หรือบิดเบือน ข้อเท็จจริง ตลอดจนทำให้สามารถวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นที่ สอดแทรก มาในข้อมูลข่าวสาร

5. องค์ประกอบที่ 5 การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล ทั้งนี้ครูต้องมีทักษะและความรู้ดิจิทัล ซึ่งต้อง แสวงหาทักษะความรู้เรื่องดิจิทัลอยู่เสมอ การมีทักษะและความรู้ดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญมากที่ครูจำเป็นต้องเรียนรู้ ทักษะดิจิทัลเพื่อประยุกต์และเลือกใช้เทคโนโลยีได้เหมาะกับวัตถุประสงค์ในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่ง สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูยุค ดิจิทัลไว้ว่า ครูยุคดิจิทัลต้องปรับตัวให้เป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยงองค์ความรู้ให้กับนักเรียน ด้วยความเข้าใจ ในพฤติกรรมเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถเลือกใช้หรือสร้างสรรค์ สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมเพื่อ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดจนเป็นเกราะป้องกัน ความเสี่ยงและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากโลกออนไลน์ให้กับ นักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ควรมีนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูในโรงเรียนที่สังกัด ให้มีความรู้เข้าใจ มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ควรมีนโยบาย ให้ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาก้าวหน้ายุคดิจิทัลของครู และจัดกิจกรรมฝึกอบรม ให้ศึกษาเอกสารงานวิจัย หรือศึกษาดูงานโรงเรียนที่แบบอย่างที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ควรนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาก้าวหน้ายุคดิจิทัลของครูในโรงเรียน เพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ควรนำผลการวิจัยใน 4 องค์ประกอบ ไปพัฒนาครูในโรงเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจ และกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน ในการพัฒนาครูด้านดิจิทัล ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1. การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล 2. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนการสอน 3. ความรู้ความสามารถในการสอน 4. การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล และ 5. รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล และควรมีการติดตาม ประเมินอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาก้าวหน้ายุคดิจิทัลของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาก้าวหน้ายุคดิจิทัลของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร.

จิณฉัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.

จิณฉัตร ปะโคทัง. (2562). ผู้นำยุคดิจิทัล: กลยุทธ์การสื่อสารสู่ความสำเร็จ. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(2), 36-46.

ชลีกร นวลสมศรี และ สุทธิศักดิ์ จันทวงษ์ใส. (2563). สมรรถนะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศที่พึงประสงค์สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กร ภาครัฐในประเทศไทย 4.0. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ นครินทร์*, 12(2).

ณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธีและนุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2562). *การรู้เท่าทัน สื่อสังคม ออนไลน์ของเยาวชนเพื่อ การเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย พัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.

ณัฐเมธีร์ ดุลคนิต และคณะ. (2563). *คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทัน สื่อสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท วอลค์ ออน คลาวด์ จำกัด.

- ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงห์โต. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนัญชนก แส่นจันทร์ และต้องลักษณะ บุญธรรม. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 11(1), 82-91.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.(ออนไลน์) สืบค้น 12 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). ทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล. (ออนไลน์) สืบค้น 12 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.ocsc.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). รายงานการศึกษาแนว ปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลของครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). การแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2560). แผนการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2560). การบริหารสวิตยสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. พิมพ์ครั้งที่ 1. พิษณุโลก: พิษณุโลกดอทคอม.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล = School Management in Digital. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส*

อารียา วิจิตรอมรเลิศ¹ กัญสพพัฒน์ สิริธิวรโชติ² กิตติวัฒน์ ดิษฐประเสริฐ^{3*}

¹โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพฯ

²⁻³กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนศรีธนาสมุทร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

*Corresponding author e-mail: kittiwat@sattha.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส ในงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การศึกษาแบบกลุ่มเดียวและวัดคะแนนก่อน-หลังการทดลอง มีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีธนาสมุทร จำนวน 29 คน และมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วยสถิติ t-test Dependent sample ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะ; ปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์; แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น; ปัญหาเป็นฐาน

*Received: 4 January 2024, Revised: 26 February 2024, Accepted: 28 February 2024

The Development Of Scientific Explanation Competency Through Scientific Inquiry-Based Learning, Using A 5-Step Learning Management Process, Combined With Problem-Based Learning On Acids And Bases*

Arriya Wijitamornloet¹ Kunsapat Sitthibowonchot² Kittiwat Ditprasert^{3*}

¹Assumption College, Bangrak, Bangkok, Thailand

²⁻³Science and Technology learning groups Sattha Samut School

Samut Sakhon and Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office

*Corresponding author e-mail: kittiwat@sattha.ac.th

ABSTRACT

This pre-experimental research aims to investigate the effects of developing competency in scientific explanation using inquiry-based learning combined with problem-based learning on acids and bases. The study employed a one-group pretest-posttest design, which involving eleventh-grade students in the second semester of the academic year 2023 at Satthasamut School, totaling 29 participants. Research tools included specific lesson plans, a competency test assessing the ability to explain scientific phenomena, and a satisfaction questionnaire. Statistical analysis involved calculating the mean, standard deviation, and the t-test for dependent samples. The results indicated that students demonstrated a statistically significant increase in their competency to explain scientific phenomena compared to their pre-lesson competency, with a significance level of .05.

Keywords: Competency; Scientific phenomena; Inquiry-Based Learning; Problem-Based Learning

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ของประเทศไทยตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา มุ่งเน้นปลูกฝังให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบท่องจำเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ในการสอบมากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานหรือ O-NET ย้อนหลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 –2565 พบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ 32.68, 28.65 และ 28.08 คะแนนตามลำดับจากผลคะแนนข้างต้นแสดงถึงคุณภาพของผู้เรียนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและมีแนวโน้มลดลงในทุกปี (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2566) และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบระดับนานาชาติ (PISA) ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีคุณภาพและศักยภาพพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยประเมินจากสมรรถนะของผู้เรียนอายุ 15 ปี ทั่วโลก ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการอ่าน โดยวิชาวิทยาศาสตร์เป็นการประเมินความ

*Received: 4 January 2024, Revised: 26 February 2024, Accepted: 28 February 2024

ฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ หรือสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงความสามารถของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการอธิบายเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ความยั่งยืน และเทคโนโลยีได้อย่างสมเหตุสมผล เพื่อนำไปสู่การลงมือกระทำได้ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) การอธิบายปรากฏการณ์เชิงวิทยาศาสตร์ คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้ เสนอและประเมินคำอธิบายเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและเทคโนโลยี 2) การประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คือ การมีความสามารถในการอธิบายและประเมินคุณค่าของการสำรวจตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ และนำเสนอแนวทางในการตอบคำถามอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ และ 3) การแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ คือ การมีความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูล คำกล่าวอ้าง และข้อโต้แย้งในหลากหลายรูปแบบ และลงข้อสรุปทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2017)

สำหรับผลการประเมิน PISA 2022 ในระดับนานาชาติพบว่าประเทศสมาชิก OECD มีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 472 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 485 คะแนน และด้านการอ่าน 476 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับผลการประเมิน PISA 2018 พบว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ด้านคณิตศาสตร์และการอ่านลดลง แต่ด้านวิทยาศาสตร์ถือว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางสถิติ สำหรับประเทศไทยมีผลการประเมิน PISA 2022 ด้านวิทยาศาสตร์เท่ากับ 409 คะแนน เมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์ของ OECD 485 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนที่ใช้เป็นมาตรฐาน พบว่าผลการประเมินของนักเรียนไทยมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานและเมื่อนำไปเทียบกับผลการประเมิน PISA 2018 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์มีค่าลดลง โดยลดลงไป 17 คะแนน นอกจากนี้เมื่อรายงานผลเป็นระดับความสามารถในแต่ละด้านซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับ โดยที่ระดับ 2 ถือเป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนสามารถใช้ทักษะและความรู้ในชีวิตจริงได้ ผลการประเมิน พบว่านักเรียนไทยที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปอยู่ 47% ส่วนประเทศสมาชิก OECD มีนักเรียนที่มีความสามารถตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปอยู่ 76% (OECD, 2023) จากผลการประเมินที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยยังขาดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ คือยังมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง

สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ คือความสามารถในการเข้าใจ ประยุกต์ใช้ สร้าง รวมถึงประเมินคำอธิบายและแนวทางแก้ไขของปัญหาหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและทางเทคโนโลยี ซึ่งผู้เรียนที่มีความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์จะสามารถนำความรู้ที่มี มาใช้สร้างคำอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถทำนายผลและสามารถวางแผนแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ได้ รวมทั้งสามารถใช้แบบจำลองวิทยาศาสตร์ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจหรือสร้างสมมติฐานเชิงอธิบายในบริบทที่ยังไม่มีข้อมูลหรือความรู้ในเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังต้องอธิบายถึงศักยภาพของการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคมได้ เช่น การใช้ความรู้เกี่ยวกับเคมีเพื่อการแก้ปัญหาพลังงานที่ยั่งยืน เรื่อง การพัฒนาแบตเตอรี่สำหรับรถยนต์ไฟฟ้า (OECD, 2023)

วิชาเคมีเป็นสาขาหนึ่งในวิชาวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง คุณสมบัติ และการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ จัดเป็นวิชาที่มีความเป็นนามธรรมสูง ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการเรียน และเห็นว่าการเรียนและการทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาเคมีเป็นเรื่องยาก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของผู้เรียนตกต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการทดสอบ A-Level รายวิชาเคมี ประจำปี 2566 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.403 และมีผู้สอบผ่านเพียง 1,264 คน จาก 89,568 คน คิดเป็นร้อยละ 1.41 (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2567) และเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเคมี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ผู้วิจัยจึงทำการสอบถามความคิดเห็นจากนักเรียน ถึงสาเหตุที่ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำ สาเหตุส่วนใหญ่มาจากเนื้อหาที่มีความยากและเป็นนามธรรม ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน รวมถึงนักเรียนไม่ทราบว่าความรู้ที่ได้เรียนจะสามารถนำไปใช้อย่างไร

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning; PBL) คือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหา โดยผู้สอนจะทำหน้าที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการศึกษาค้นคว้า การแก้ปัญหาและการสร้างความรู้ใหม่ นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับหลังการเรียนรู้แบบดังกล่าวแล้ว ผู้เรียนยังได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ รวมถึงฝึกการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (Dolmans, Grave, Wolhagen, & Vleuten, 2005) และเมื่อศึกษางานวิจัยที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานในวิชาเคมี เรื่อง ความแรงของกรด-เบส พบว่า ผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบดังกล่าว มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยมีครูเป็นศูนย์กลาง (Tarhan & Acar-Sesen, 2013) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหา วิชาเคมี พบว่าหลังเรียน ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Valdez & Bungihan, 2019)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (Inquiry-Based Learning; 5E) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการศึกษาและค้นคว้า 5 ขั้นตอน เพื่อสร้างความรู้ของตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีผู้สอนคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ แก้ปัญหา และสามารถนำความรู้ที่สร้างขึ้นมาใช้ในชีวิตประจำวัน (ทิตินา แคมมณี, 2560) โดยมีงานวิจัยที่ทำการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องสมดุลเคมี พบว่า ผู้เรียนที่ได้เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด (อับดุลเลาะ อุมาร์, 2560)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ในรายวิชาเคมี เรื่อง กรด-เบส ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Research) โดยทำการศึกษาแบบกลุ่มเดียวและวัดค่าคะแนนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้ (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยภายใต้ขอบเขตและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีธาสุมทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 149 คน

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีธาสุมทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 29 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) จากห้องที่ผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส จำนวน 3 แผน รวม 14 คาบ คาบละ 50 นาที ดังนี้
 - แผนที่ 1 เรื่อง ปฏิกิริยาระหว่างกรด-เบส จำนวน 5 คาบ
 - แผนที่ 2 เรื่อง การไทเทรตกรด-เบส จำนวน 6 คาบ
 - แผนที่ 3 เรื่อง สารละลายบัฟเฟอร์ จำนวน 3 คาบ

โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระเพิ่มเติมเคมี จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

1.2 ศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.67 - 1.00

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ชนิดเขียนตอบ จำนวน 9 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและหลักการสร้างแบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์

2.2 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระเพิ่มเติมเคมี จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์

2.3 ศึกษาารูปแบบข้อสอบวัดสมรรถนะทางด้านวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (PISA)

2.4 ศึกษาเกณฑ์การประเมินระดับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ของ PISA

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส จำนวน 1 ฉบับ ชนิดเขียนตอบ จำนวน 9 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.67 - 1.00

2.6 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยนำมาคัดเลือกข้อสอบให้เหลือจำนวน 4 ข้อ

2.7 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.8 นำแบบทดสอบที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่องกรด-เบส จำนวน 10 ข้อ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและวิธีประเมินความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ 1 ฉบับ จำนวน 10 ข้อ พร้อมข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีการแปลผลค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.51 – 5.00	ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	ความพึงพอใจในระดับมาก
2.51 – 3.50	ความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 – 1.50	ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.6 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลอง

1. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในวิชา เคมี เรื่องกรด-เบส โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ดำเนินการทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบทดสอบมีดัชนีความยากและค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ในช่วง 0.36 – 0.44 และ 0.54 – 0.75 ตามลำดับ

3. ดำเนินการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการศึกษาแบบกลุ่มเดียวและวัดค่าคะแนนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ paired sample t-test แบ่งเป็นค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

2. ค่าสถิติ t-test Dependent sample

ผลการวิจัย

การศึกษามผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง กรด-เบส ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนศรีธนาสมุทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยทำการเปรียบเทียบจากคะแนนแบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ก่อน

และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส

ผลการประเมินสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้าน	ก่อนใช้	หลังใช้
การอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์	การจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้
ผ่าน	18 คน (ร้อยละ 62.07)	29 คน (ร้อยละ 100)
ไม่ผ่าน	11 คน (ร้อยละ 37.93)	0 คน (ร้อยละ 0)

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส มีผลการประเมินสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีผู้เรียนที่ผ่านการประเมินก่อนเรียนจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 62.07 และผู้เรียนที่ผ่านการประเมินหลังเรียนจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 2 คะแนนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน เมื่อจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกรด-เบส คะแนนเต็ม 20 คะแนน

สมรรถนะทางด้านวิทยาศาสตร์	ก่อนใช้การจัดการเรียนรู้			หลังใช้การจัดการเรียนรู้			ค่าสถิติ
ด้านการอธิบาย							
ปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์	N	$\bar{x}$	S.D.	N	$\bar{x}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	29	11.50	4.70	29	16.28	1.44	5.37

* P-value < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส มีค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 11.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.70 และหลังเรียนผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 16.28

คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.44 จึงสรุปได้ว่าผู้เรียนมีคะแนนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกรด-เบส สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.55	0.51	มากที่สุด
รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา สาระเหมาะสม	4.52	0.51	มากที่สุด
เนื้อหา สาระการเรียนรู้ที่เรียน เป็นเรื่องที่ น่าสนใจ	4.48	0.51	มาก
เนื้อหา สาระสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.55	0.57	มากที่สุด
เนื้อหา สาระไม่ซับซ้อน ยุ่งยาก เข้าใจได้ง่าย	4.10	0.49	มาก
รวม ด้านเนื้อหา	4.44	0.52	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้			
การจัดการเรียนรู้ มีเทคนิคในการถ่ายทอด น่าสนใจ	4.59	0.50	มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้ เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้	4.86	0.35	มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4.38	0.49	มาก
การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิด วิเคราะห์ สรุปความรู้	4.79	0.41	มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์	4.90	0.31	มากที่สุด
รวม ด้านการจัดการเรียนรู้	4.70	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส มีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา ผู้เรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.52) โดยความพึงพอใจสูงสุด คือ เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา สาระสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.41) โดยความพึงพอใจสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยมีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$) นอกจากนี้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นผ่านข้อเสนอแนะว่า เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น และเมื่อนักเรียนสามารถอธิบายปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเคมีเป็นเรื่องใกล้ตัวและอยากเรียนรู้เพิ่มเติมอีก

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนศรีธธาสมุทร สามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่ จะเรียนรู้ โดยเลือกใช้คำถามที่เป็นปัญหาที่นักเรียนเคยพบในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจเพิ่มขึ้น ซึ่งในขั้นนี้นักเรียนจะเริ่มกำหนดปัญหา ทำความเข้าใจกับปัญหา และมีการใช้ประสบการณ์เดิมในการตั้งสมมติฐาน ขั้นที่ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา นักเรียนจะเริ่มทำการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ผ่านการทดลอง สำรวจ สืบค้นข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ ขั้นที่ 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อค้นพบที่ได้จากการสำรวจและค้นหา มาทำความเข้าใจ และลงข้อสรุปในเรื่องนั้น ๆ ขั้นที่ 4) ขั้นขยายความรู้ และสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อค้นพบที่ได้มาเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และขั้นที่ 5) ขั้นประเมิน และนำเสนอผลงาน เป็นขั้นที่นักเรียนจะได้นำความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์มาประเมินค่าของ คำตอบว่าเหมาะสม ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่านักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ผ่านการค้นหาและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างเข้าใจและสามารถจดจำได้นานยิ่งขึ้น ซึ่งนักเรียนจะสามารถสร้างความรู้ แก้ปัญหา และนำความรู้ที่สร้างขึ้นมาใช้ในอนาคตได้ นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ได้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการใช้เกมกระดาน เรื่อง ดาวในระบบสุริยะ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์เชิงวิทยาศาสตร์ โดยเปรียบเทียบความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมกระดาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุด (สาอาเดธ หนูน้อย และน้ำเพชร นาสารีย์, 2566) และยังสอดคล้องกับการศึกษาที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหา

เป็นฐานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้หลังจากจัดการเรียนรู้ พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูง (กนกกาญจน์ บุตดี, 2561)

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส พบว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบดังกล่าว มีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, $S.D. = 0.52$) โดยความพึงพอใจสูงสุด คือ เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, $S.D. = 0.41$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า ความพึงพอใจรวมของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก โดยผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้สูงสุด รองลงมา คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ตามลำดับ (กนกกาญจน์ บุตดี, 2561)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องสืบค้นข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้และประสบการณ์เดิมแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนบางคนใช้เวลาในการค้นหาข้อมูลค่อนข้างมาก ผู้สอนจึงต้องยืดหยุ่นเวลาให้กับนักเรียนตามความเหมาะสม
2. ผู้สอนควรวางแผนการมอบหมายงานการสืบค้นข้อมูลไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหามาก่อนเรียน ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาในการสืบค้นข้อมูลได้
3. ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ และแสดงความคิดเห็น โดยผู้สอนทำหน้าที่คอยชี้แนะและสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานวิจัยที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์
2. ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เทียบกับแบบดังกล่าว

องค์ความรู้ใหม่

จากงานวิจัย เพื่อศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 2 รูปแบบ คือ 1) การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และ 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กรด-เบส ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนศรีธธาสมุทร พบว่าสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 2) แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ชนิดเขียนตอบ จำนวน 9 ข้อ ที่สามารถใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในวิชาเคมี เรื่อง กรด-เบส

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ บุตดี. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิศนา ขมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ที่ประชุมอธิการบดี. (2566). รายงานค่าสถิติพื้นฐานการสอบ A-Level ประจำปี 2566. ที่ประชุมอธิการบดีสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2565). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

- หมื่นนัย สาอาตะย์ และนาสารีย์ น้ำเพชร. (2556). การศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับ การใช้เกมกระดาน เรื่อง ดาวในระบบสุริยะ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ เชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 13(3), 1-15.
- อับดุลเลาะ อุมาร์. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่องสมดุลเคมี ที่มีต่อแบบจำลองทางความคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเดชะปัตตณยานุกูล จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Dolmans, D. H., De Grave, W., Wolhagen, I. H., & van der Vleuten, C. P. (2005). Problem-based learning: future challenges for educational practice and research. *Medical education*, 39(7), 732–741.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2017), *PISA 2015 Assessment and Analytical Framework: Science, Reading, Mathematic, Financial Literacy and Collaborative Problem Solving, revised edition*. Paris: OECD Publishing.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (2023), *PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education*. Paris: OECD Publishing.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (2023), *PISA 2025 SCIENCE FRAMEWORK (DRAFT)*. Paris: OECD Publishing.
- Tarhan, L., & Acar-Sesen, B. (2013). Problem Based Learning In Acids And Bases: Learning Achievements And Students' Beliefs. *Journal of Baltic Science Education*, 12(5), 565-578.
- Valdez, J., & Bungihan, M. (2019). Problem-based learning approach enhances the problem solving skills in chemistry of high school students. *Journal of Technology and Science Education*, 9(3), 282-294.

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา*

วัลลภา โพธิ์โต

โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

*Corresponding author e-mail: wallapapotito@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานวิชาการ 2) สร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ 3) ทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ และ 4) ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน ครู จำนวน 115 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน นักเรียน จำนวน 334 คน เครื่องมือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบบันทึก 3) แบบทดสอบ 4) แบบประเมินการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ค่า t - test ผลการวิจัย 1) ข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานวิชาการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 2) ผลการสร้างกลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์การกระจายอำนาจ กลยุทธ์การมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล และกลยุทธ์ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) ผลการทดลองใช้กลยุทธ์พบว่า ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจโดยรวม อยู่ในระดับสูงมาก หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.01 ผลประเมินโครงการตามกลยุทธ์ พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มาก-มากที่สุด 4) ผลการประเมิน กลยุทธ์ พบว่าอยู่ในระดับมาก ผลประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และผลประเมินความความพึงพอใจต่อกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารงานวิชาการ; ความเป็นเลิศ

*Received: 13 May 2024, Revised: 9 June 2024, Accepted: 11 June 2024

Strategies for Academic Management Excellence in the Digital Era: A Case Study of Ubonrattana Ratchakanya Ratchawittayalai School, affiliated with the Office of the Secondary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima Province*

Wallapa Potito

Ubonrattana Ratchakanya Ratchawittayalai School, affiliated with the Office of the Secondary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima Province

*Corresponding author e-mail: e-mail: wallapapotito@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) To study the basic data of academic management towards excellence in the digital era at Ubonrattana Ratchakanya Ratchawittayalai School, Nakhon Ratchasima Province. 2) Create an academic administration strategy Ubonrattana Ratchakanya Ratchawittayalai School, Nakhon Ratchasima Province. 3) To experiment with the strategies for academic management towards excellence in the digital era at Ubonrattana Ratchakanya Ratchawittayalai School, Nakhon Ratchasima Province. 4) To evaluate the strategies for academic management towards excellence in the digital era at Ubonrattana Ratchakanya Ratchawittayalai School. The data providers include: 4 educational institution administrators, 14 basic education committee members, 115 teachers, 5 experts, 9 qualified individuals, 334 students. Research tools used include: 1) Questionnaires 2) Records 3) Test 4) Evaluation forms. Data analysis involved content analysis, statistical methods percentages, mean values, standard deviations, confidence intervals, necessity indexes, t-test. The research findings indicated that: 1) Basic information on academic administration high level practice When sorted from highest to lowest, they include the use of technology for education. Learning management and emphasis on learners, parents and related parties 2) Strategy creation results include : Technology utilization to promote academic work strategies, learning management strategies, power distribution strategies, digital student focus strategies and academic leadership strategy 3) The results of the strategy experiment found that the overall knowledge and understanding test results were at a very high level. After training higher than before training The difference is significant at the .01 level of statistical significance. The results of the project evaluation according to the strategy found that satisfaction was at the very-highest level. 4) The assessment results indicate that of strategy implementation displayed overall high effectiveness. The possibility and benefits evaluation of the strategies are overall at the highest level. Finally, Satisfaction evaluation with the strategies is overall at the highest level as well.

Keywords ; Strategy; Academic Management; Excellence

*Received: 13 May 2024, Revised: 9 June 2024, Accepted: 11 June 2024

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ การดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไป ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถมีความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ถือเป็นแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ ได้ยึดหลักการสำคัญในการพัฒนา คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง เป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนามาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมุ่งสร้างคุณภาพและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติ ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการใช้ประโยชน์ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566 - 2570) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” และมีเป้าหมายหลักดังนี้ (1) คุณภาพการศึกษาไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต (2) กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ (3) มุ่งองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (4) คนไทยได้รับโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (5) ระบบการบริหารจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 นั้น ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบท เศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคม สูงวัยอย่างสมบูรณ์ใน

อนาคตอันใกล้ การติดต่อกับต่างประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะความคิดเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมและพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : ง) เมื่อสังคมเปลี่ยน กระบวนทัศน์ทางการศึกษาเปลี่ยนไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารจึงมีหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน มีทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน ดังนั้นการเตรียมคนเพื่อให้สามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายปรับตัวให้ได้ อย่างเหมาะสม (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557)

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยหรือโมเดล การพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล คือประเทศไทย 4.0 หมายถึง การพัฒนาประเทศโดยนโยบายเศรษฐกิจ ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จึงพัฒนาได้โดยใช้ศักยภาพของมนุษย์เป็นต้นว่า ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนด้วยปัญญาของมนุษย์ การที่จะให้มนุษย์เป็นผลผลิตที่ดีนั้นทุกคนต้องได้รับโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน สถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าเป็นประเทศไทย 4.0 และยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนไทย 4.0 จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นสภาพที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนของการปรับตัวของประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง หรือวิดีโอ ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่และตลอดเวลาทั้งสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น โลกที่อินเทอร์เน็ตเป็นทุกสรรพสิ่ง (Internet of Things) อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่อได้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านบวก เพราะเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันได้ ซึ่งได้ประโยชน์ทั้งแก่ผู้เรียน การเรียนรู้ ครู เพราะเป็นการใช้งานเพื่อเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (สุกัญญา แหม่มข้อย, 2561)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก ถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาใดผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้คือ สถานศึกษามีขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักและร่วมกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทรานี สงวนนาม, 2545 : 143) และในบริบททางการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า Best practice

กำลังเป็นที่นิยมในวงการการศึกษาของประเทศไทย องค์กรทางการศึกษากำหนดให้มีการประกวด Best practice ในด้านต่าง ๆ เช่น การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่งหลายโรงเรียนได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสังกัดจัดทำ Best practice (กรอบวิทย์ พิริยะวัฒน์, 2563)

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และฐานความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง (Smith : 1969 ; Sergiovanni & Others : 1980 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2550; เพชริน สงค์ประเสริฐ : 2550) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อหาองค์ประกอบและกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนได้บริหารจัดการโดยใช้องค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนตามที่ผู้วิจัยได้สรุปไว้ เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการและการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับหนึ่ง เพราะมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนทุก ๆ ด้านที่เป็นมิติของการจัดการศึกษาทั้งเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการ การกระจายอำนาจ การจัดการเรียนรู้ การมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมงานวิชาการ (Adam : 2008 ; สถาบันมาตรฐานและเทคโนโลยีแห่งชาติ National Institute of Standard and Technology : NIST : 2008; วสันต์ นาวเหนือ : 2550 ; สุนิสา วิทยานุกรณ์ ; 2552) และข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา จากผลการทดสอบทางการเรียนปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า มีค่าเฉลี่ยทางการเรียนร้อยละ 84.99 โดยรายวิชาที่มีผลการเรียนต่ำที่สุดคือ รายวิชาภาษาไทยร้อยละ 73.13 และรายวิชาคณิตศาสตร์ร้อยละ 76.36 ตามลำดับ (โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา พ.ศ. 2565)

จากสภาพปัญหาและความเป็นมาดังกล่าว การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นงานหลักที่สำคัญ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่าง มีคุณภาพ โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบปัญหา ในการบริหารจัดการในเรื่องงานวิชาการในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น ด้านเทคโนโลยี ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยการนำกลยุทธ์ที่มีความสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารสถานศึกษา นักวิชาการทางการศึกษา และจากการศึกษาดูงานแนวปฏิบัติที่ดี Best practice ของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา โดยคาดหวังว่าการบริหารงานด้านวิชาการ จะทำให้โรงเรียนอุบลรัตน ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการด้านวิชาการที่มีความเป็นเลิศ ในด้านเทคโนโลยี ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลให้ผลการทดสอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6

โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ทิศทางและภารกิจของโรงเรียน ได้อย่างเป็นระบบ และให้สถานศึกษาอื่น ๆ ในทุกสังกัดได้นำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาตามสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โดยยึดการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
3. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
4. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ ฝ่ายบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2566 ได้แก่ 1) ฝ่ายบริหาร จำนวน 5 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน 3) ครู จำนวน 163 คน 4) นักเรียน จำนวน 2,483 คน รวมจำนวน 2,666 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ฝ่ายบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) จากประชากร 2,666 คน ตามตาราง Krejcie & Morgan กำหนดจำนวนประชากร 2,800 คนให้ใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 338 คน ผู้วิจัยจึงกำหนด กลุ่มตัวอย่าง 467 คน ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน
- 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน
- 3) ครู จำนวน 115 คน
- 4) นักเรียน จำนวน 334 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 5) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

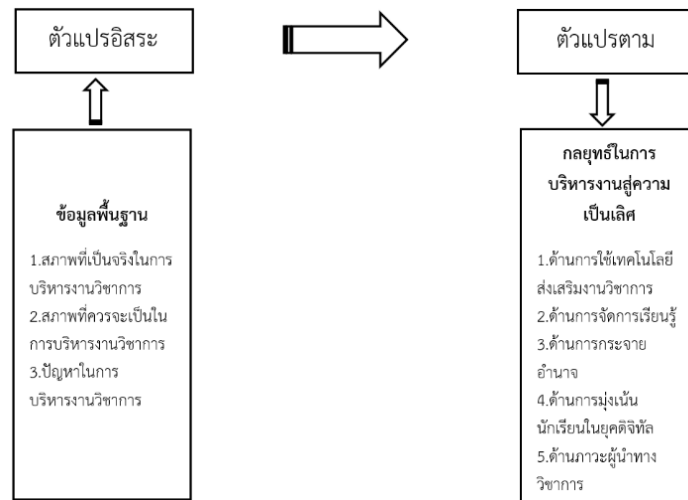
ตัวแปรอิสระ

ข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น ในการบริหารงานวิชาการ สู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา นครราชสีมา และปัญหาในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญา ราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตัวแปรตาม

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา

แผนภาพ แสดงตัวแปรอิสระตัวแปรตาม

ขอบเขตการวิจัย การวิจัยมี 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน ครู จำนวน 115 คน รวมจำนวน 133 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การพัฒนา/การสร้าง/การประเมิน กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้/การประเมินประสิทธิผล กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน และครู จำนวน 115 คน ระยะที่ 4 การประเมินประสิทธิผล กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน ครู จำนวน 115 คน และนักเรียน จำนวน 334 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบค่าความสอดคล้อง และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

1.แบบบันทึก

1) แบบบันทึกเพื่อ วิเคราะห์ ศึกษา เอกสารการวิจัย (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

2) แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เรื่อง ความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

3) แบบบันทึกสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เรื่อง การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อการพัฒนา การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จำนวน 5 คน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

4) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

2. แบบสอบถาม

1) แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา และเพื่อสอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู จำนวน 133 คน และ (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98)

3. แบบทดสอบ

1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อทดสอบ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู จำนวน 163 คน รวมทั้งสิ้น 167 คน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

4. แบบประเมิน

1) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เป็นผู้ประเมิน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

2) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ สู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เป็นผู้ประเมิน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

3) แบบประเมินโครงการตามกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา

4) แบบประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ สู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เป็นผู้ประเมิน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

5) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูที่มีต่อการดำเนินงานตามกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อให้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน และครู จำนวน 115 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 133 คน เป็นผู้ประเมิน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

6) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ใช้เครื่องมือนี้เพื่อให้ นักเรียนจำนวน 334 คน เป็นผู้ประเมิน (ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00)

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด หลักการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

2. สร้างเครื่องมือการวิจัยเพื่อสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

3. นำเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ความครอบคลุมของประเด็นที่ใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ความถูกต้อง ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการว่าเหมาะสมหรือไม่ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 - 1.00

4. รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ด้วยวิธี Item total correlation ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.22 - 0.77 และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้วิธีของ Cronbach

5. ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจัดพิมพ์เครื่องมือเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งเครื่องมือการวิจัยให้กลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับ

2. ตรวจสอบและคัดแยกเครื่องมือการวิจัยที่สมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ และนำประเด็นเหล่านั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น และ ค่า t - test

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลของการวิจัย 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัล โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$) สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยโดยรวม คือ (PNI=0.18)

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) วัตถุประสงค์ 4) เป้าหมาย และ 5) กลยุทธ์การดำเนินงาน ได้แก่ (1) กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ (2) กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ (3) กลยุทธ์การกระจายอำนาจ (4) กลยุทธ์การมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล และ (5) กลยุทธ์ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยที่ผลการประเมิน ระดับความถูกต้องของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.70, \sigma=0.09$) ส่วนผลการประเมิน ระดับความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.74, \sigma=0.09$)

3. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา พบว่า ผลการประเมินโครงการตามกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มาก - มากที่สุด

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ผลการประเมิน มีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.70, \sigma=0.28$) มีความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.75, \sigma=0.24$)

ผลการประเมินความพึงพอใจฝ่ายบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ คณะครู ต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$) ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$)

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานภายในโรงเรียน ยังบริหารโดยยึด

ผู้บริหารเป็นศูนย์กลาง ไม่มีการทำงานเป็นทีมและกระจายอำนาจไปยังบุคลากรตามโครงสร้างการบริหารงาน ทั้งนี้ บุคลากรอาจยังไม่มีความมั่นใจหรือมีอิสระในการทำงานต้องคอยรับคำสั่งจากผู้บริหาร ผู้บริหารมักกำหนดทิศทาง และแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการทบทวนให้เห็นว่าอะไรคือสิ่งที่สำคัญ และทำไมสิ่งนี้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติจึงนำไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลง บางครั้งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้สร้างความไว้วางใจ และชอบลงมือปฏิบัติและกล้าเสี่ยง หมายความว่า ผู้นำชอบทำงานเชิงรุกและ พร้อมทั้งจะเสี่ยงเพื่อนำโรงเรียนไปสู่ ความสำเร็จ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเรียงตามลำดับความสำคัญได้ ดังนี้ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การกระตุ้นการใช้ปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับคณะครู ในโรงเรียน การจัดโครงสร้างของงานในโรงเรียน การสร้างแรงบันดาลใจและการสร้างความศรัทธา ส่วนประสิทธิภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่งเสริมบุคลากรให้กล้าแสดงออกนำเสนอความคิดใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน ด้านการ สนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน ด้านครูและด้านการบริหาร จัดการ ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงควรที่จะต้องตัดสินใจให้รวดเร็ว การตัดสินใจที่รวดเร็วขึ้นอยู่กับข้อมูลที่สามารถ เข้าถึง ได้ฉับไว ทันต่อเหตุการณ์ซึ่งได้จากการหาข้อมูลที่รวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งจะต้องอาศัยวิธีการ ที่ทันสมัยอาศัยเทคโนโลยีในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว สู่ สถานศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการวางแผนรับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาให้ทันสมัยและ ทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับ Ducker (2003) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การ เปลี่ยนแปลง คือ ความเป็นจริงของสังคมใหม่ที่มิมีปัญหาท้าทายสำหรับผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการของ นิวซีแลนด์ สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) ได้กล่าวถึงโมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (Education leadership Model) ซึ่งเป็นโมเดลที่กล่าวถึงเรื่องของคุณภาพ (Ey) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ของผู้นำทางการศึกษา สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และ รับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง สอดคล้องกับ ฐิติพร หงษ์โต และสุวรรณ นาคพนม (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคม อาเซียน พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาคุณใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคม อาเซียน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้ จัดระบบสนับสนุนทางด้าน บุคลากร มีการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างและปรับปรุงนวัตกรรม รู้จักใช้เทคโนโลยีและรู้จักเลือกใช้ สามารถเข้าถึง และประเมินสารสนเทศ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีความสามารถในการ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมีความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและแม่นยำ มี ความสามารถในการนำเสนอจุดเด่นของตนเององค์กร มีความรอบคอบ ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และมีการ ตัดสินใจโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ถูกต้องและมีอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับ วัชรภรณ์ กลิ่นภูและคณะ (2561) ได้ ศึกษาเรื่องส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของเทศบาลบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของเทศบาลบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ปัจจัย สำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารมีความจำเป็นและมีความสำคัญ อย่างยิ่งที่ต้องใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศบริหารองค์การ เนื่องจากกระบวนการวางแผนและตัดสินใจของผู้บริหารย่อมต้องใช้ระบบสารสนเทศเป็นหลักสำคัญของการบริหารงานทุกขั้นตอน การพัฒนาหน่วยงานจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับระบบสารสนเทศที่ดีเป็นสำคัญ โดยระบบสารสนเทศที่ผู้บริหารนำไปใช้ต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ทันต่อเหตุการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตตรงต่อความต้องการ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการมีระบบสารสนเทศใช้ประกอบการวางแผนและตัดสินใจของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการองค์การ

ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในปัจจุบันที่เป็นยุคดิจิทัลจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียน การสอน การค้นคว้า เพื่อความสะดวก รวดเร็วและทันต่อการแข่งขัน โดยเฉพาะงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน และที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมา จึงมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาส่งเสริมงานวิชาการ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารโรงเรียนให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้านสอดคล้องกับ กุณิสรา จิตระยวณิช (2562) ซึ่งกล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการรวมทั้งด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีด้วย

สอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2561 : ออนไลน์) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะยุคดิจิทัล (Characteristics of Digital Era) พัฒนาการจากยุคอุตสาหกรรมมาสู่ยุคดิจิทัลในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเฉพาะในปัจจุบันนี้นับได้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและ อินเทอร์เน็ต ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีนี้เองที่ทำให้ครู อาจารย์และนักเรียนของสถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือแม้แต่สถานที่ คุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัลข้างต้นนี้จึงมีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ทิศนคติต่อเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องย่อมมีผลทำให้การลงทุนและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมเกิดความคุ้มค่าและเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับ Greenb (2019) ได้ศึกษาเรื่อง การวางกลยุทธ์เพื่อสร้างแนวการสอนใหม่ แนวสร้างสรรค์สื่อการสอนแบบทีวีเรียลิตี้ พบว่ากลยุทธ์ที่ดีมีการบูรณาการทางวิชาการกับสื่อเทคโนโลยีการออกแบบกลยุทธ์ที่เน้นความท้าทายสร้างความสนใจ นำสื่อการสอนแบบทีวีเรียลิตี้เป็นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทำให้จดจำ สนุกสนานในการเรียน มีการแข่งขัน กลยุทธ์ที่กระตุ้นการสร้างสรรคทางความคิดของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์แนวสร้างสรรค์การบูรณาการสื่อการสอนกับเนื้อหาวิธีรูปแบบ

การสอนแบบทิวรีเรียลตี้ เป็นวิธีการสอนรูปแบบใหม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จโดยวัดจาก ปฏิกริยาและผลการเรียนเป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณค่าและความสำคัญของประสิทธิภาพการสอน สอดคล้องกับ Schilling (2017) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเชิงกลยุทธ์ของนวัตกรรมทางเทคโนโลยี พบว่าการในการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดีต้องออกแบบให้มีความสอดคล้องกับบริบทขององค์กร รวมทั้งช่วงเวลาที่เหมาะสม ทราบถึงผลกระทบเชิงบวกและลบ คำนึงถึงปัจจัยรอบด้านที่มีอิทธิพลต่อองค์กรสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ โดยการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรมการทางเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ ศักยภาพวิจัยเพื่อนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทำให้กลยุทธ์นั้นโดดเด่นในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในอนาคตสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ทำให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จ

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ ราชภัฏญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) วัตถุประสงค์ 4) เป้าหมาย และ 5) กลยุทธ์การดำเนินงาน ได้แก่ (1) กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ (2) กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ (3) กลยุทธ์การกระจายอำนาจ (4) กลยุทธ์การมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล และ (5) กลยุทธ์ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งผลการประเมินกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์มีความถูกต้องและความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชภัฏญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ได้ผ่านกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของกลยุทธ์ เกิดจากการวิเคราะห์เพื่อระบุปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยการสังเคราะห์แนวคิดทั้งจากนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาในประเทศ เป็นการผสมผสานหลักการ แนวคิด ที่ลงตัว จึงเป็นการพัฒนาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ แนวคิดเกี่ยวกับยุคดิจิทัล และบริบทโรงเรียนอุบลรัตน์ราชภัฏญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา จากนั้นดำเนินการศึกษาสภาพ ที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัล ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และดำเนินการพัฒนาเพื่อกำหนดองค์ประกอบของกลยุทธ์ จึงได้กลยุทธ์ที่มีความสมบูรณ์

สอดคล้องกับ ภูมิภัทร กลางโคตรและคณะ (2561) ทำการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ของกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ และ 3) พัฒนาคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ในการบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ (2) พันธกิจ มีจำนวน 10 ข้อ (3) เป้าประสงค์ มีจำนวน 10 ข้อ (4) ประเด็น กลยุทธ์ มี 4 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การมีค่านิยม

และวิสัยทัศน์ร่วม ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การทำงานเป็นทีมแบบรวมพลังร่วมมือ และประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การมีภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและการจัดการความรู้ 2) กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) 3) คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ ประกอบด้วย คำชี้แจง วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ บทนำ กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ การดำเนินงานตามกลยุทธ์ และบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่าคู่มือการใช้กลยุทธ์มีความเหมาะสมมาก สอดคล้องกับ Hernandez (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเชิงกลยุทธ์ในสถาบันการศึกษาในเม็กซิโก พบว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์จะต้องใช้รูปแบบที่มีความเหมาะสมกับการศึกษานำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา พัฒนาปรับปรุงการศึกษา การสร้างแรงจูงใจในการช่วยเหลือการศึกษาพัฒนาวัฒนธรรมบริบทในพื้นที่ การจัดระเบียบองค์กรส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้การบูรณาการทางความคิดการฝึกอบรมบุคลากรระหว่างองค์กรกับสังคมมีการร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของเยาวชน มุ่งส่งเสริมตามแผน และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพ

3. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา มีผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ผลการประเมินโครงการตามกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มาก – มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเพราะการดำเนินงานตามกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา เป็นการดำเนินงานที่ครอบคลุมงานทุกฝ่าย คือ กลยุทธ์ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ กลยุทธ์การกระจายอำนาจ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์การมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล และกลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ ซึ่งถ้าดำเนินการครบตามวิธีการดำเนินการของแต่ละกลยุทธ์แล้ว ก็จะส่งผลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และเมื่อร่วมลงมือปฏิบัติงานมีการส่งเสริม สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลในระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา มีวิทยากรภายนอกให้การสนับสนุน ก็จะส่งผลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ

สอดคล้องกับ Schilling (2017) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเชิงกลยุทธ์ของนวัตกรรมทางเทคโนโลยี พบว่าการในการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดีต้องออกแบบให้มีความสอดคล้องกับบริบทขององค์กร รวมทั้งช่วงเวลาที่เหมาะสม ทราบถึงผลกระทบเชิงบวกและลบ คำนึงถึงปัจจัยรอบด้านที่มีอิทธิพล ต่อองค์กรสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ โดยการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์นำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ ศึกษางานวิจัยเพื่อนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทำให้กลยุทธ์นั้นโดดเด่นในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในอนาคตสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ทำให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ผ่านกระบวนการพัฒนาโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง PDCA

ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่ว่าพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควบคู่กระบวนการนิเทศ มีนวัตกรรมการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ส่งเสริมงานวิจัย การประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พันธกิจส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานวิชาการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นำไปสู่การวิเคราะห์จัดทำแผนกลยุทธ์ และการวางแผนงานโครงการไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลยุทธ์ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ผลการประเมินความเป็นไปได้ขององค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกลยุทธ์การกระจายอำนาจ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์การกระจายอำนาจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลยุทธ์การกระจายอำนาจเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการจัดการศึกษา เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็น และเกิดความรู้สึกรับรู้ความเป็นเจ้าของจากการร่วมตัดสินใจ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม และมีทักษะชีวิต และวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ บ่งบอกถึงลักษณะของโรงเรียนและเป้าหมายสูงสุดของโรงเรียน จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน หรือสถานศึกษาต่างประเทศ ต่างก็มีจุดเน้นในการพัฒนาสถานศึกษาตามบริบทของตนเองและเกณฑ์คุณภาพต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารโรงเรียนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศนั้นต้องมีปัจจัยองค์ประกอบหลัก และอาศัยกลยุทธ์วิธีการบริหารสถานศึกษาหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการเน้นผู้เรียน ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและปัจจัยอื่น ๆ ในการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทั้งสิ้น องค์ประกอบทุกตัวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้พัฒนาคุณภาพการศึกษา การที่สถานศึกษาจะก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้นั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทุก ๆ ด้าน ต้องเข้าใจการนำองค์กร บริบทขององค์กรของตนเอง และขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อให้องค์กรของตนเองไปสู่เป้าหมายสูงสุดบนพื้นฐานของแนวคิดการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ

การกระจายอำนาจนั้น สอดคล้องกับ Adam (2008) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินงานวิชาการ ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 2) นโยบายการศึกษาต้องชัดเจน 3) มีการทดสอบระดับชาติ 4) การได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน 5) การพัฒนาการเรียนการสอน 6) ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุน 7) บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน 8) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 9) การเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 10) การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน สอดคล้องกับ เทพวรินทร์ เชื้อนปัญญา (2553) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า

กระบวนการบริหารควรประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำองค์กร การควบคุม การประเมินผล การรายงาน และวิธีปฏิบัติเมื่อมีการกระจายอำนาจทางการบริหาร สำหรับรูปแบบการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และนักเรียน ต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความชัดเจนของพันธกิจตามกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการฯ และผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู มีความเข้าใจถึงปรัชญาของโรงเรียน เข้าใจถึงเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษานั้นคือ ความเป็นเลิศทางวิชาการที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่แท้จริง และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ เพราะนักเรียนสามารถค้นคว้าหาคำถามความรู้ได้เร็วขึ้น สะดวกขึ้น สามารถที่จะแข่งขันในระดับนานาชาติได้ สอดคล้องกับ Mohdyakob (2019) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารกลยุทธ์และแผนกลยุทธ์ในโรงเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศ กับความคุ้มค่า พบว่าการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการวางระบบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เหมาะสมกับสถานศึกษาช่วยในการจัดระบบโครงสร้างการปฏิบัติงาน ตรงตามเป้าประสงค์ สร้างความรวดเร็วชัดเจนด้านข้อมูลต่าง ๆ และยังปรับวิสัยทัศน์ต่อองค์กร วัฒนธรรมองค์กรมีความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ สร้างความคุ้มค่าในองค์กรสอดคล้องกับ สริศา ตาไธ้ (2557) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่จรมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่จรมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่จรมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาการเรียนรู้อ ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน และด้านการนิเทศการศึกษา ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีเพศที่ต่างกันมีความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของกลุ่มโรงเรียนแม่จรมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่มีประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่จรมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ สู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษารายละเอียด และวิเคราะห์รายละเอียดของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ก่อนนำไปใช้

1.2 จากผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ สู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กลยุทธ์การกระจายอำนาจ ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้บุคคล องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ตลอดจนมีการกระจายอำนาจให้ผู้ร่วมงานตามสายงานบังคับบัญชารับผิดชอบงานให้มากขึ้น

1.3 จากผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญแก่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและการนำเทคโนโลยีมาส่งเสริมงานวิชาการ.sh,kd-7ho

1.4 สถานศึกษาสามารถนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ที่สร้างขึ้นไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม โดยสถานศึกษาสามารถปรับปรุงเพิ่มเติม รูปแบบ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพหรือบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ ดังนั้น ควรมีการศึกษากลยุทธ์หรือรูปแบบการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมความเป็นเลิศงานวิชาการ จากงานวิจัยอื่นให้มากขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ในบริบทของสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่พิเศษ ดังนั้น ควรมีการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้น เพื่อจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละขนาดและความต้องการของสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุด และมีคุณภาพที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง แล้วสรุปความรู้ และประสบการณ์นั้น ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านงานวิชาการของโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนโดยนำเทคโนโลยี มามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานในด้านวิชาการโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา โดยกำหนดอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประกอบไปด้วย

1. **กลยุทธ์ด้านการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมงานวิชาการ** หมายถึง การนำเทคโนโลยีหรือ อุปกรณ์เทคโนโลยี และโปรแกรมที่มีความสามารถมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ แก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาผ่านระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงกัน

2. **กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนรู้** หมายถึง วิธีหรือกระบวนการในการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีระบบระเบียบ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย หรือจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด

3. **กลยุทธ์ด้านการกระจายอำนาจ** หมายถึง วิธีการมอบอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในการปฏิบัติงานจากส่วนกลางไปสู่ระดับปฏิบัติในระดับล่างให้มีอิสระในการดำเนินการได้

4. **กลยุทธ์ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนในยุคดิจิทัล** หมายถึง การที่สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำหนด และการจัดการเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารที่เป็นเลิศ สะดวก รวดเร็วในการสื่อสารไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ที่สามารถเข้าถึงรับรู้และเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา

5. **กลยุทธ์ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ** หมายถึง วิธีการใช้การศิลปะหรือความสามารถของผู้บริหารที่มุ่งใจ หรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ ให้ร่วมมือดำเนินการทางด้านวิชาการ จนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

แผนภาพ กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญา
ราชวิทยาลัยนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรชนวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*.
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
www.bps.sueksa.go.th.
- กรอบวิทย์ พิริยะวัฒน์. (2563). *เอกสารประกอบการบรรยายหัวข้อการจัดทำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best practice*. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2563 ณ โรงเรียนสตรีวิทยา 2.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์
- ชัยเสกข์ พรหมศรี. (2557). *ภาวะผู้นำร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- จิตติพร หงษ์โต และสุวรรณ นาคพนม. (2560). *รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน*. วารสารสารสนเทศ. 16 (1) : 244-245.

- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ. (2563). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูมิภัทร กลางโคตรและคณะ. (2561). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8 (2), พฤษภาคม - สิงหาคม 2561.
- วัชรารณณ กลิ่นภู และคณะ. (2561). การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน ของเทศบาลบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 4(1), 283.
- วสันต์ นาวเหนียว. (2550). แนวทางการจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนรุ่งสลับ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556) กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา : กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา.(2565).รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา พ.ศ. 2565.
- สรีดา ตาไ้. (2557). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่จริม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนิสา วิทยานุกรณ์. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักการบริหารการศึกษา(Principles of Educational Administration). พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2550). คู่มือปฏิบัติงานด้านการบริหารทั่วไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2561). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล.(School Management in Digital Era) โครงการสานพลังประชารัฐ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2565.

- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ครูสภา ลาดพร้าว.
- Adam S. Green and Others. (2008). An Exploration of High-Quality Student Affairs Learning Outcomes Assessment Practices. *NASPA Journal*. 45(1), 133-157.
- Drucker, Peter F. (2003). *Harvard Business Review on the Innovation Enterprise*. Boston: Harvard Business School.
- Mohd Faiz Mohd Yaakob. (2019). Strategic Management and Strategic Planning in School: Is IT Worth for Teachers. *Academy of Strategic Management Journal*, 18, 3.
- Schilling, M. A., & Jones, G. R. (2017). *Strategic management an integrated approach theory & cases*. 12th ed.. Boston, MA: Cengage Learning.
- Sergiovanni, T.J. & others. (1980). *Educational Governance and Administration*. N.J.: Prentice-Hall, Inc.,
- Smith, P. C.; Kendall, L. M.; & Hulin, L. L. (1969). *The Measurement of Satisfaction in Work and Retirement : A Strategy for the Study of Attitudes*. Chicago: Rand Mc Neely.

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1*

บุญยานุช เทียงธรรม^{1*} ศิลป์ชัย สุวรรณมณี² สุนทรี วรรณไพเราะ³

¹นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

*Corresponding author e-mail: noman.bnt@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 297 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .913 และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .892 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า มีจำนวน 5 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ได้ร้อยละ 87 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .962 + .203 (x_4) + .211 (x_2) + .161 (x_8) + .120 (x_6) + .100 (x_1)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Z} = .302 (x_4) + .277 (x_2) + .240 (x_8) + .199 (x_6) + .117 (x_1)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา; ประสิทธิผลของสถานศึกษา

*Received: 8 January 2024, Revised: 24 January 2024, Accepted: 28 January 2024

The Super Leadership Influence School Effectiveness Under Songkhla Primary Education Service Area Office 1*

Bunyanut Thiangtham¹ Sinchai Suwanmanee² Suntaree Wannapiro³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Thaksin University

²⁻³Lecturer of Faculty of Education in Educational Administration, Thaksin University

*Corresponding author e-mail: nornan.bnt@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research were: 1) to study the super-leadership of school administrators and the school effectiveness under Songkhla Primary Education Service Area Office 1; 2) to study the school effectiveness under Songkhla Primary Education Service Area Office 1; 3) to study the relationship between the super-leadership and school effectiveness under Songkhla Primary Education Service Area Office 1; and 4) to perform a regression analysis for how the super-leadership affecting the school effectiveness under Songkhla Primary Education Service Area Office 1. The sample consisted of 297 Education Personnel in schools under Songkhla Primary Education Service Area Office 1. The results shown: 1) The super-leadership of school administrators under Songkhla Primary Education Service Area Office 1 was at a high level, 2) The school effectiveness under Songkhla Primary Education Service Area Office 1 was at a high level, 3) The relationship between the super-leadership and school effectiveness under Songkhla Primary Education Service Area Office 1 had a high positive relationship at the statistically significant level of .01, and 4) The regression analysis equation using stepwise multiple regression analysis found that five variables were able to predict how the super-leadership influences the school effectiveness under Songkhla Primary Education Service Area Office 1 at 87 percent, at the statistically significant level of .001, and had a forecast standard error of ± 0.10

The regression equation were as follows:

Raw score $\hat{Y} = .962 + .203 (x_4) + .211 (x_2) + .161 (x_8) + .120 (x_6) + .100 (x_1)$

And standard score $\hat{Z} = .302 (x_4) + .277 (x_2) + .240 (x_8) + .199 (x_6) + .117 (x_1)$

Keywords: Super Leadership; School Administrators; School Effectiveness

*Received: 8 January 2024, Revised: 24 January 2024, Accepted: 28 January 2024

บทนำ

การศึกษาเป็นเสาหลักสำคัญที่สามารถวางรากฐานให้ทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และมีทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และสนับสนุนการดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เท้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ด้วยเครื่องมือ อาชีพ สืบสาน รักษา ต่อยอด ศาสตร์พระราชา บนพื้นฐานความเป็นไทยอย่างยั่งยืน” (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2566) สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุด มีหน้าที่หลักในการ จัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ตลอดจนคุณภาพสถานศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาข้อกำหนดในกฎกระทรวงการ ประกันคุณภาพการศึกษาพ.ศ. 2561 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นตัวหลักสำคัญในการขับเคลื่อน สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ตลอดจนภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา (อชิรญาณ์ แยมทับ, 2561) เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 คือ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการ จัดการเรียนรู้ สร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีแรงจูงใจในการทำงาน มีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ภายใน องค์กรสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่มุ่งสร้างความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่และการพัฒนา ความสามารถของครูและบุคลากร อันเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่การมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา (ปริยานุช ศรีสุขคำ และคณะ, 2563) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญ ในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แสดงให้เห็นศักยภาพของผู้บริหารใน การใช้ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่ต้องกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิผลต่อไป สอดคล้องกับเสรี ภักดี (2564) กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาทั้งภายในและภายนอกให้คุ้มค่าและเกิด ประโยชน์สูงสุด และสุนิสา เมฆวิสัย (2565) กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาประเมินได้จากการผลิต นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การมีทัศนคติที่ดี การปรับตัวสิ่งแวดล้อมได้ และการแก้ไขปัญหา ภายในโรงเรียนได้ดี เกิดความพึงพอใจในงานอันนำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าหากจะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 13 ในหมวดหมู่ที่ 12 ที่ว่าประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตนั้น หน่วยงานที่สำคัญที่สุด คือ สถานศึกษา จึงได้มุ่งศึกษาพฤติกรรมหรือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวหลักสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษามีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมี ความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 1 เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดดังกล่าว มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน เป็นระบบ โปร่งใส โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษา สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมที่บูรณาการศาสตร์ความรู้ตามบริบทพื้นที่ ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของชุมชนอย่างหลากหลายและทั่วถึง ทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2566) ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ว่ามีประสิทธิผลเพียงใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกัสถานศึกษาในการกำหนดกลยุทธ์ภายในสถานศึกษา คิดวางแผนดำเนินการ ตลอดจนการออกแบบนโยบายที่สามารถสร้างประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ และเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของตนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

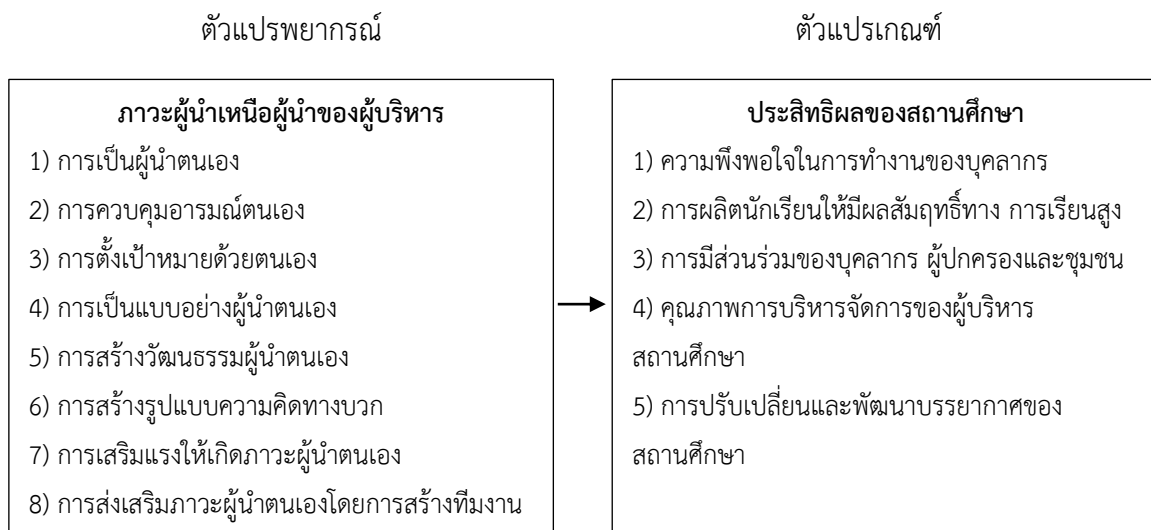
การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของภาวะผู้นำเหนือผู้นำจากนักวิชาการ นักการศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ กฤติยา มามีชัย (2562) ฐิติพร เผือกพิบูลย์ (2563) กิตติศักดิ์ พันธุ์พรหม (2565) ปณิธิ จันภักดี (2565) ภคพร งามประเสริฐสิทธิ์ (2565) วันเพ็ญ นันทะศรี และคณะ (2566) Manz & Sims (1991) Bum & Lee (2018) Furtner et al. (2018) Knotts et al. (2022) และ Krampitz et al. (2023) มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ซึ่งสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างการเป็นผู้นำที่ดี ส่งเสริม สนับสนุน คอยแนะนำ ให้คำปรึกษา และกระตุ้นให้บุคลากรมีความมั่นใจในตนเอง มีอิสระทางความคิดบนพื้นฐานของการคิดเชิงสร้างสรรค์

กล้าคิด กล้าตัดสินใจ จนสามารถนำตนเองได้ องค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 3) การตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การเป็นแบบอย่างผู้นำตนเอง 5) การสร้างวัฒนธรรมผู้นำตนเอง 6) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 7) การเสริมแรงให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง และ 8) การส่งเสริมภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้หลากหลาย จึงได้นำหลักการ แนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา ได้แก่ มาลี ปราศจาก (2561) อชิรญาณ แยมทับ (2561) เสรี ภักดี (2564) อนุสรณ์ สุทธหลวง (2564) ปณิณ จันภักดี (2565) ปรัชญา ตระกูลย์ไธ (2565) วิมลพันธ์ ไวยคุนา (2565) Glickman et al. (2018) Lunenburg & Ornstein (2020) Dries (2021) Verhelst et al. (2021) Baydar (2022) และ Minaz et al. (2022) มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ซึ่งสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง เป้าหมายในการบริหารจัดการการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการบริหารงาน การจัดสรรทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร 2) การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 3) การมีส่วนร่วมของบุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน 4) คุณภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 5) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาบรรยากาศของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .96 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .913 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .98 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .892

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีแบบขั้นตอน (Stepwise)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นผู้นำตนเอง รองลงมาคือ การสร้างวัฒนธรรมผู้นำตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเสริมแรงให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1	n = 286		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การเป็นผู้นำตนเอง (x1)	4.52	0.31	มากที่สุด
2. การควบคุมอารมณ์ตนเอง (x2)	4.44	0.35	มาก
3. การตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง (x3)	4.51	0.29	มากที่สุด
4. การเป็นแบบอย่างผู้นำตนเอง (x4)	4.44	0.39	มาก
5. การสร้างวัฒนธรรมผู้นำตนเอง (x5)	4.52	0.37	มากที่สุด
6. การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก (x6)	4.49	0.44	มาก
7. การเสริมแรงให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง (x7)	4.04	0.30	มาก
8. การส่งเสริมภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน (x8)	4.32	0.39	มาก
รวม	4.40	0.28	มาก

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรับเปลี่ยนและพัฒนาบรรยากาศของสถานศึกษา รองลงมา คือ การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1	n = 286		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร (y1)	4.33	0.44	มาก
2. การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (y2)	4.54	0.31	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมของบุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน (y3)	4.44	0.30	มาก
4. คุณภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา (y4)	4.50	0.29	มากที่สุด
5. การปรับเปลี่ยนและพัฒนาบรรยากาศของสถานศึกษา (y5)	4.60	0.32	มากที่สุด
รวม	4.49	0.27	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .903** และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ด้านการเป็นแบบอย่างผู้นำตนเองกับความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .863** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสิทธิผลของสถานศึกษา (n = 286)					รวม
	(y1)	(y2)	(y3)	(y4)	(y5)	
(x1)	.547**	.570**	.445**	.378**	.356**	.583**
(x2)	.863**	.648**	.566**	.533**	.461**	.793**
(x3)	.480**	.407**	.362**	.363**	.286**	.484**
(x4)	.768**	.777**	.720**	.592**	.422**	.829**
(x5)	.645**	.609**	.820**	.528**	.384**	.750**
(x6)	.639**	.506**	.635**	.781**	.501**	.766**
(x7)	.505**	.546**	.445**	.344**	.322**	.548**
(x8)	.629**	.557**	.790**	.715**	.348**	.758**
รวม	.826**	.748**	.791**	.706**	.503**	.903**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

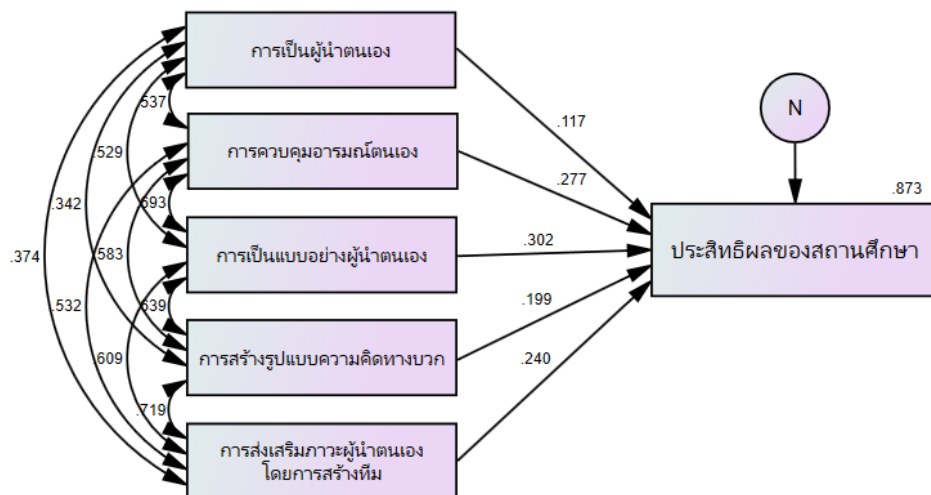
4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรพยากรณ์ของภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ การเป็นแบบอย่างผู้นำตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .302 รองลงมา คือ การควบคุมอารมณ์ตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .277 การส่งเสริมภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .240 การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .199 และการเป็นผู้นำตนเอง (x1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .117 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์สัมประสิทธิ์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ได้ร้อยละ 87 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.10 ดังแสดงในตารางที่ 4 และภาพที่ 2

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ของภาวะผู้นำเหนือผู้นำรายด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	b	S.E.	β		
ค่าคงที่ (Constant)	.962	.092			
1. การเป็นแบบอย่างผู้นำตนเอง (x4)	.203	.023	.302	8.864	.000
2. การส่งเสริมภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน (x8)	.161	.022	.240	7.462	.000
3. การควบคุมอารมณ์ตนเอง (x2)	.211	.024	.277	8.655	.000
4. การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก (x6)	.120	.020	.199	5.903	.000
5. การเป็นผู้นำตนเอง (x1)	.100	.022	.117	4.451	.000
R = 0.934, $R^2 = 0.873$, Adjust $R^2 = 0.870$ S.E.est = 0.10 F = 383.219 Sig = .001					

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

จากตารางที่ 4 และภาพที่ 2 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = .962 + .203 (x4) + .211 (x2) + .161 (x8) + .120 (x6) + .100 (x1)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Z} = .302 (x4) + .277 (x2) + .240 (x8) + .199 (x6) + .117 (x1)$$

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นผู้นำตนเอง รองลงมาคือ การสร้างวัฒนธรรมผู้นำตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเสริมแรงให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นผู้นำตนเอง โดยการประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างผู้นำที่ดี มีความโปร่งใส มีวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการอย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ ผู้บริหารมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของบุคลากรผ่านการอบรม สัมมนา การชี้แนะ ให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของไมตรี จันทรา และคณะ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์และขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของจิตติฤตา ภิภัทรพัชร (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2. จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรับเปลี่ยนและพัฒนาบรรยากาศของสถานศึกษา รองลงมา คือ การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการดำเนินงานที่เป็นระบบ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะและความเชี่ยวชาญจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองทั้งด้านการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ส่งเสริมความเป็นเลิศแก่นักเรียนและคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของสุทิน สุขกาย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของกรนันท์ เอี่ยมภูเขียว (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัย

ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ในจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัจจัยด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านสมรรถนะองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .903** และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ด้านการเป็นแบบอย่างผู้นำตนเองกับความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .863** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีแนวทางในการทำงานที่มุ่งวัดผลสำเร็จ โดยการตั้งเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรได้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีภาวะผู้นำในตนเอง เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรและประสิทธิภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของปณิณ จันภักดี (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .783** และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของชาปิยา สิมลา และนุชนรา รัตนศิริประภา (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ตัวแปรทั้ง 8 ด้าน พบว่า มี จำนวน 5 ด้านที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้ร้อยละ 87 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.10 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพการบริหาร เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถควบคุมและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนการสวมบทบาทเป็น “ครูของคุณครู” หรือเป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” เพื่อพัฒนาให้ครูและบุคลากรมีภาวะผู้นำในตนเอง สอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของปริยานุช ศรีสุขคำ และคณะ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารที่เป็นตัวพยากรณ์

ประสิทธิผลสถานศึกษาได้ร้อยละ 52.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของศราวุธ ตะนัยศรี และคณะ (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 83.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเสริมแรงให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมุ่งให้การเสริมแรง ให้กำลังใจ สร้างความประทับใจ ให้การยกย่องชมเชย ตลอดจนใช้ทักษะทางภาษาในการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ให้คำแนะนำและชี้จุดบกพร่องอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนา และแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นด้วยตัวเอง

1.2 ประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรใช้ศาสตร์การบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการคิด การเสนอความคิดเห็น ควรให้อิสระในการทำงาน สร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ สร้างผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนการเป็นกัลยาณมิตร อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม สร้างความประทับใจ ความน่าเชื่อถือให้แก่ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

1.3 ภาวะผู้นำเหนือผู้นำส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ รวมถึงส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความสามารถในการนำตนเองอย่างต่อเนื่อง เพราะหากผู้บริหารมีภาวะผู้นำเหนือผู้นำสูงก็จะทำให้ครูและบุคลากรมีภาวะผู้นำในตนเองตามมาด้วย ซึ่งทำให้บรรลุผลสำเร็จและเกิดประสิทธิผลของสถานศึกษาได้เร็วขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักและเห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การสร้างวัฒนธรรมผู้นำตนเอง และการส่งเสริมภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหาร การปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนการศึกษาในเชิงปริมาณ

2.2 ควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเหนือผู้นำและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในโอกาสต่อ ๆ ไป

เอกสารอ้างอิง

- กรนันท์ เอี่ยมภูเขียว. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- กฤติยา มามีชัย. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กิตติศักดิ์ พันธุ์พรหม. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาปิยา สิมลา & นุชนรา รัตนศิริประภา. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 20(1), 112–125.
- ฐิติกฤตา ภิภัทรพัชร. (2564). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. 435.
- ฐิติพร เผือกพิบูลย์. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ปณิธิ จันภักดี. (2565). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรัชญา ตระกูลย์ไธ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ปริญญ ศรีสุขคำ, สุภารัตน์ สารสว่าง, และวรรณวิศา สืบบุญสรณ์ คล้ายจำแลง. (2563). อิทธิพลของภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารสหศาสตร์, 21(2), 162–176.
- ภคพร งามประเสริฐสิทธิ์. (2565). ความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

มาลี ปราศจาก. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไมตรี จันทรา, สมพร ญาณสูตร, & พวงเพ็ญ เขียวเสน. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารนาครบุตตรปริทรรศน์*, 11(2), 72–80.

วันเพ็ญ นันทะศรี, ทรัพย์ศิริ จันทร์เกษ, และสุชาติ เสนาสี. (2566). องค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(1), 105–118.

วิมลพันธ์ ไวยคุนา. (2565). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ศราวุธ ตะนัยศรี, สุทธิพร บุญส่ง, & พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2566). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6*, กรุงเทพฯ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. (2566). *แผนการดำเนินงาน*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 15 กรกฎาคม 2566). จาก <https://www.ska1.go.th/service/10>

สุทิน สุขกาย. (2562). การศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(1), 69.

สุนิสา เมฆวิสัย. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

เสรี ภักดี. (2564). *กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

อชิรญาณ แย้มทับ. (2561). ความสามารถทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อนุสรณ์ สุทธหลวง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- Baydar, F. (2022). The Relationship between Participation in Administrative Decisions and School Effectiveness: An Empirical Study on Teachers. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9(1), 143–152.
- Bum, C. H. & Lee, K. (2018). Relationships between self-leadership, commitment to exercise, and exercise adherence among sport participants. *Sport Mont*, 16(2), 39–44.
- Dries, V. (2021). *Sustainable schools for sustainable education: Characteristics of an ESD-effective school Education Sciences*. Faculty of Social Sciences, Department of Training and Education Sciences: University of Antwerp.
- Furtner, M. R, Tutzler, L, & Sachse, P. (2018). The mindful self-leader Investigating the relationships between self-leadership and mindfulness. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 46(3), 353–360.
- Glickman, C. D, Gordon, S. P, & Jovita, R. M. (2018). *Supervision and Instructional Leadership a Developmental Approach*. Pearson.
- Knotts, K, Houghton, J. D, Pearce, C. L, Chen, H, Stewart, G. L., & Manz, C. C. (2022). Leading from the inside out: A meta-analysis of how, when, and why self-leadership affects individual outcomes. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 273–291.
- Krampitz, J, Tenschert, J, Furtner, M, Simon, J, & Glaser, J. (2023). Effectiveness of online self-leadership training on leaders' self-leadership skills and recovery experiences. *Journal of Workplace Learning*, 35(9), 66–85.
- Krejcie, R. V & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607–610.
- Lunenburg, F. C & Ornstein, A. C. (2020). *Educational Administration: Concepts and Practices*. California.
- Manz, C. C & Sims, H. P. (1991). *Super Leadership: Beyond the Myth of Heroic Leadership*. *Organizational Dynamics*, 19(4), 22–30.
- Minaz, M. B, Ozel, Y, & Ay, M. (2022). The Relationship Between Principals' Technological Leadership Competence and School Effectiveness. *Education Quarterly Reviews*, 5(4), 39–57.
- Verhelst, D, Vanhoof, J, & Van, P. (2021). School effectiveness for education for sustainable development (ESD): What characterizes an ESD-effective school organization? *Educational Management Administration & Leadership*, 51(2), 1.

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครู ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว*

วรวิทย์ ตันเหลียง

รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว

สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี

*Corresponding author e-mail: worawitaim@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ พัฒนารูปแบบ ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และประเมินและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 11 คน และครูผู้สอน 62 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.957 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน แบบประเมินและบันทึกผลการใช้รูปแบบ แบบประเมินความสามารถครูและแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นงานเฉพาะ ส่วนใหญ่ครูขาดความรู้ และทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้บริหารต้องร่วมพัฒนารูปแบบและออกแบบการเรียนรู้กับครู และร่วมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทำงานให้มีความเป็นกัลยาณมิตร 2) ผลการพัฒนารูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ (2PLCEE Model) และปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ 3) ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ทั้งกลุ่มนาร่องและกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 4) ผลการประเมินความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศของครูผู้สอนทั้งกลุ่มนาร่องและกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การบริหารจัดการการนิเทศ; การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

*Received: 15 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 2 March 2024

Development of a supervision management model to promote teachers' ability to manage learning according to the professional learning community guidelines of Thesaban 2 Nongbua School*

Worawit Tanliang

Thesaban 2 Nong Bua School, Education Office , Ubon Ratchathani Municipality

*Corresponding author e-mail: worawitaim@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the needs for developing the model, develop the model, and study the results of using the model. and evaluate and improve the model. The sample group includes educational institution administrators: 11 people and teachers: 62 people. Tools used in the research include questionnaires; Reliability value: 0.957, in-depth interviews, conversation recording and lesson transcript form, evaluation form and record of results using the format, teacher competency assessment form and satisfaction assessment form. Statistics used in data analysis include percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that 1) Administrators and teachers have a necessary need to develop a supervisory management model, overall, the average was at a high level. From the in-depth interviews, it was found that organizing learning according to the guidelines for creating professional learning communities is a specific task. Most teachers lack knowledge and skills in organizing active learning. Administrators must jointly develop learning models and designs with teachers. and jointly create an organizational culture that is conducive to working in a friendly manner. 2) The results of the model development have 5 elements: principles, objectives, and conditions for using the model, supervision management process (2PLCEE Model) and factors supporting the supervision management process 3) Results of using the supervision management model. Both the pilot group and the actual experimental group, overall, the average was at a high level and 4) the results of the evaluation of teachers' ability to manage learning, overall, the average is at a high level and satisfaction with the supervision management model of teachers in both the pilot group and the actual experimental group, overall, the average is at a high level.

Keywords: Model development; Supervision management; Creating a professional learning community

*Received: 15 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 2 March 2024

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยระบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เป็นเวทีของครูที่เป็นนักปฏิบัติมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีปฏิบัตินำผลของการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้มีการพัฒนาด้านสติปัญญาที่ซับซ้อน เพื่อเตรียมตัวออกไปใช้ชีวิตในสังคมผ่านการเรียนรู้ที่ไม่เน้นสอนวิชา แต่เน้นความเจริญงอกงามของมนุษย์ ด้วยการเรียนรู้จากการที่นักเรียนลงมือปฏิบัติครูเปลี่ยนจากผู้สอนวิชามาเป็นโค้ช (Coach) สร้างชุมชนการเรียนรู้ในทางวิชาชีพครูร่วมมือรวมพลังกันปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู (Mitchell and Sackney, 2001) สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2556) ที่ระบุว่า นอกจากครูแล้วผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันรวมทั้งกำหนดบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และแนวคิดของ สุพัตร์ พิบูลย์ (2556) ที่ได้ให้ความสำคัญของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูว่า เป็นการนำไปสู่การได้ครูดี มีคุณภาพ ครูต้องมีศักยภาพและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลาย ตรงตามศักยภาพผู้เรียน มีการพัฒนาหรือยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาผู้เรียนอย่างครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ

การบริหารจัดการในโรงเรียนให้สอดคล้องหรือมุ่งเน้นการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน จึงเป็นแนวทางสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความยั่งยืน ตามนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2560-พ.ศ.2579) และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ เป็นมืออาชีพ และมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง เพื่อเร่งพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนได้ รวมทั้งการนิเทศการศึกษาก็ยังเป็นกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะเสริมสร้างหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์จะต้องอาศัยการจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการสำคัญที่ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการคือการนิเทศการศึกษา โดยต้องเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินการต้องมีระบบและขั้นตอน มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศอย่างต่อเนื่อง มีการสังเกตการณ์ มีการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีการประเมินผล มีการสร้างแรงจูงใจ มีแนวทางปรับปรุงแก้ไขที่ชัดเจน ผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญรวมถึงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2550) ดังนั้นการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญของครู

ตามประกาศของคณะกรรมการคุรุสภา (ราชกิจจานุเบกษา, 2556) ที่ได้ออกประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารความรู้สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ในด้านความเป็นครู ครูต้องเป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน สอดคล้องกับสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ ที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับครูสมรรถนะสูง พบว่า สมรรถนะหลักของครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0 คือครูต้องมีทักษะทางวิชาชีพ ในทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน (Pedagogical skills) มีความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้หลักและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนในปัจจุบัน ครูต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมืออาชีพ การวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนในระดับบุคคล มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างกำลังใจผู้เรียน รวมทั้งมีทักษะการหลอมรวมบูรณาการสื่อ เทคโนโลยีและเนื้อหาสู่วิธีสอน (TPACK) ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูที่ประกาศโดยกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การนิเทศการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งสามารถช่วยให้ครูมองเห็นศักยภาพของตนเองอย่างชัดเจน จากข้อมูลสะท้อนกลับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้นิเทศ ดังที่วัชร เล่าเรียนดี (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอน อย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการนิเทศการศึกษาคือกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนและกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูเพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา เป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนโดยผ่านครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อมุ่งให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น โดยที่พฤติกรรมของครูย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน หากครูได้แสดงถึงความรู้ความสามารถและพฤติกรรมที่เหมาะสมแล้วคุณภาพของนักเรียนก็จะดีควบคู่กันไปด้วย (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548) เพราะจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเป็นไปเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมในที่สุด (วัชร เล่าเรียนดี, 2556) ซึ่งภาระงานที่สำคัญต่อการนิเทศการศึกษาเพื่อการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้นิเทศจะต้องให้การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนากลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาวิชาชีพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Glickman, 2010)

โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี เป็นโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและได้นำแนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเข้ามาเป็นพื้นฐานสำคัญในกระบวนการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ดังจะเห็นได้จากการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองผ่านหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การปฏิบัติงานภายใต้แนวคิด

ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ และในทุกหลักสูตรฝ่ายบริหารได้ติดตาม กำกับดูแลและประเมินผลการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องผ่านการนิเทศภายใน และทุกเดือนจะมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบปัญหาในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น (โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว, 2565) และข้อมูลจากการประชุม สรุปและอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ โอกาสในการพัฒนาและการเสนอแนะเพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหาต่างๆ ในด้านการจัดการเรียนรู้ กระบวนการทำงานของครูและบุคลากรทุกคน รวมทั้งความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทุกด้านที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ส่วนใหญ่พบว่า ครูต้องการให้ผู้บริหาร นิเทศ ติดตาม ประเมินผลโดยมุ่งเน้นการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ไม่เน้นการแข่งขันแต่ให้มีบรรยากาศของความร่วมมือในทุกกิจกรรม สนับสนุนให้สร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาทั้งในระดับสายชั้น ระดับโรงเรียนและระดับเทศบาล นอกจากนี้ยังสะท้อนว่าหากมีระบบหรือรูปแบบการบริหารจัดการบุคลากรที่ดีแล้วน่าจะสามารสร้างบรรยากาศการทำงานแบบกัลยาณมิตรมากขึ้น และต้องการให้มีการนิเทศที่ไม่สร้างภาระและความเครียดเพิ่มขึ้น ไม่แข่งขันแต่เน้นการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน มากกว่าการมุ่งผลสัมฤทธิ์หรือจัดลำดับความสามารถมากเกินไป (ธนกร โทณสิน และสมชาย ชัยรินทร์, 2565 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลดังกล่าว การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศจึงนับเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาครูเพื่อให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และให้สอดคล้องกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งครูจะมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้นั้น นอกจากการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเสร็จสิ้นแล้วจะต้องนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาต่อยอดและประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนจริง จึงจะเกิดทักษะที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งนี้การนำความรู้และทักษะไปใช้จริงผู้บริหารจำเป็นต้องมีดำเนินการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการช่วยเหลือ หนุนเสริมและพัฒนาไปพร้อมกับครู รวมทั้งใช้กระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตรงจุด และเหมาะสมกับครูอย่างแท้จริง ซึ่งการทำงานภายใต้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพได้ให้ความสำคัญกับการสร้างภารกิจร่วมมองเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการทำงานแบบกัลยาณมิตรที่มุ่งช่วยเหลือ เดิมเต็ม และลดความโดดเดี่ยวของการเผชิญภาระงานและเผชิญปัญหาการจัดการเรียนรู้เพียงลำพังเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ด้วยทุกเหตุผลดังที่กล่าวอ้างมาทั้งหมด ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานฝ่ายวิชาการ และงานพัฒนาบุคลากร จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว เพื่อให้ครูได้รับประโยชน์หลักและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research : R_1) เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ประกอบด้วย 1) สำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs) ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ 2) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ 3) สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ และ 4) สังเคราะห์และบูรณาการองค์ความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development : D_1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ประกอบด้วย 1) อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ดำเนินการนิเทศการศึกษาหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) จัดกิจกรรมสนทนาและอภิปรายกลุ่ม และถอดบทเรียนการพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 4) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research : R_2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ เพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ครั้งที่ 1 กับกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนเทศบาล ๓ สามัคคีวิทยา ประถมศึกษา ในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) 2) ประเมินผลการนำไปใช้ด้วยแบบประเมิน และแบบบันทึกผลหลังการ

ใช้รูปแบบ แล้วนำผลการวิจัยมาแก้ไขปรับปรุง 3) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ครั้งที่ 2 ในกลุ่มทดลองจริง และ 4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบรูปแบบที่พร้อมที่จะนำไปใช้

ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) เป็นการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ (Development: D₂) เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ 2) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ และ 3) เผยแพร่รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ได้แก่ ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ หน่วยงานทางการศึกษา ช่องทางการสื่อสารในระบบออนไลน์ รวมทั้งเผยแพร่ในสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอกสังกัด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

a. ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว และครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว จำนวน 62 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

b. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

i. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสาเหตุและแนวการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว และแบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) จากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปีขึ้นไป และผ่านการอบรมด้านการทำงานตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแล้วอย่างน้อย 2 ครั้ง

ii. ครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสาเหตุและแนวการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน แบบบันทึกผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ และแบบบันทึกผลการนิเทศหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) จากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปีขึ้นไป และผ่านการอบรมด้านการทำงานตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแล้วอย่างน้อย 2 ครั้ง

iii. ครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๓ สามัคคีวิทยาคาร จำนวน 30 คน อำเภอเมือง

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มทดลองใช้ครั้งที่ 1 กลุ่มนำร่อง (Pilot Group) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) จากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปีขึ้นไป และผ่านการอบรมด้านการทำงานตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแล้วอย่างน้อย 2 ครั้ง

2.2.4 ครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว จำนวน 62 คน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีเป็นกลุ่มทดลองใช้ครั้งที่ 2 กลุ่มทดลองจริง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

3. ด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- a. ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- b. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์มาจากระบบหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การสร้างทีมทำงานในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ (Team teaching and Learning)

3.2.2 การบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมืออาชีพ (Classroom management)

3.2.3 การวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนในระดับบุคคล (Individual Development Plan)

3.2.4 การสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างกำลังใจผู้เรียน (Motivation)

3.2.5 การหลอมรวมบูรณาการสื่อ เทคโนโลยีและเนื้อหาสู่วิธีสอน (TPACK)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ระยะ ประกอบด้วย

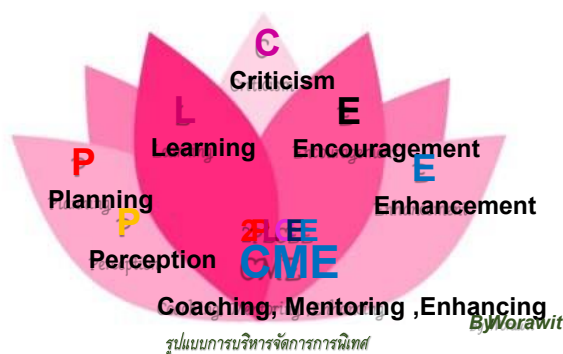
- a. ระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหา แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ และแบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน
- b. ระยะที่ 2 ได้แก่ แบบบันทึกผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการนิเทศภายในสถานศึกษา แบบบันทึกผลการนิเทศการศึกษาหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการนิเทศภายในสถานศึกษา
- a. ระยะที่ 3 ได้แก่ แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว แบบบันทึกผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว

4.4 ระยะที่ 4 ได้แก่ แบบประเมินความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ (Needs) เป็นการให้ข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา (The Needs of school) ความต้องการจำเป็นของครูและนักเรียน (The Needs of teachers and students) และความต้องการจำเป็นของเนื้อหา (Needs from the Subject Matter) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นตัวชี้วัด พบว่า ประเด็นตัวชี้วัด ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และความต้องการจำเป็นของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นประเด็นความต้องการจำเป็นของครูและนักเรียน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 4) ขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ (2PLCEE Model) มี 6 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นที่ 1 รับรู้ปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกัน (Perception : P) ขั้นที่ 2 วางแผนอย่างมืออาชีพ (Planning : P) ขั้นที่ 3 จัดการเรียนรู้เชิงรุกคัดสรร (Learning : L) ขั้นที่ 4 วิพากษ์เพื่อเรียนรู้ (Criticism : C) ขั้นที่ 5 สร้างกำลังใจและสะท้อนผล (Encouragement : E) ขั้นที่ 6 หนุนเสริมและสร้างทีมพัฒนา (Enhancement : E) และ 5) ปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 ระบบการสอนแนะ (Coaching) ปัจจัยที่ 2 ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และปัจจัยที่ 3 ระบบประเมินผล (Evaluating) แสดงดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 : รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว

5. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) พบว่าองค์ประกอบด้านขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก โดยในขั้นที่ 3 จัดการเรียนรู้เชิงรุกคัดสรร (Learning : L) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก ส่วนในกลุ่มทดลองจริง พบว่าองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในองค์ประกอบด้านหลักการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก

6. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างกำลังใจผู้เรียน (Motivation) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการหลอมรวมบูรณาการสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สู่วิธสอน (TPACK) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมในทุกองค์ประกอบ โดยขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศควรเพิ่มขึ้นตอนย่อยที่ 1 รับรู้ปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกัน ในด้านครูรับรู้ความสามารถ จุดเด่น และจุดที่ควรแก้ไขได้ ขั้นตอนย่อยที่ 3 จัดการเรียนรู้เชิงรุกคัดสรร ในด้านการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเพื่อคัดสรรวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของครูผู้สอนในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนในกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) พบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก ส่วนในกลุ่มทดลองจริง พบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา (The Needs of school) ความต้องการจำเป็นของครูและนักเรียน (The

Needs of teachers and students) และความต้องการจำเป็นของเนื้อหา (Needs from the Subject Matter) เพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลทุกด้าน เพราะการพัฒนาแบบจำเป็นต้องมีข้อมูลที่แสดงถึงความพร้อม มีความสอดคล้องและสะท้อนความต้องการจำเป็น (Needs) ที่มาจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ผลการวิจัยของ Timperley et al. (2007) ระบุสอดคล้องว่า การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนั้นต้องออกแบบวิธีการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับความต้องการของผู้เรียนเป็นประเด็นสำคัญ เพราะความต้องการของผู้เรียนจะเป็นแรงผลักดันในผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดการพัฒนารู้สึส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาในที่สุด และสุวิมล ว่องวาณิช (2558) เสนอแนะเพิ่มเติมว่า การศึกษาความต้องการความจำเป็นนับเป็นเครื่องมือบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถกำหนดแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ป้องกันการสูญเสียทรัพยากรกับการดำเนินงานที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์การดำเนินงานมาอย่างแท้จริง ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหาวิชานั้นก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะเป็นเสมือนการกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนางานวิจัย ดังแนวคิดของ Dick and Carey (1996 : 2-7) และวารินทร์ รัชมีพรหม (2542) ที่เสนอว่า ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะต้องวิเคราะห์ปัญหา หรือ ประเมินความต้องการเพื่อให้ได้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การประเมินความต้องการเป็นการกำหนดให้เข้าใจว่าการสอนที่จะทำการออกแบบและพัฒนานั้นต้องการแน่แท้หรือไม่ รวมถึงการวิเคราะห์นักเรียน คุณลักษณะของผู้เรียนทั้งด้านเพศ อายุ พื้นฐาน สังคม เศรษฐกิจ ความถนัด แรงจูงใจ ความรู้พื้นฐานเดิมที่มีมาก่อน รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลและรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles)

2. ผลการพัฒนาแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว มีองค์ประกอบครบถ้วนและครอบคลุมทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ (2PLCEE Model) ทั้ง 6 ขั้นตอนหลัก และ 30 ขั้นตอนย่อยซึ่งถือเป็นกิจกรรม หรือแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับขั้นตอนหลัก และปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ ล้วนแล้วมีความสอดคล้องกันเพื่อนำไปส่งเสริมความสามารถครูให้บรรลุความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน 5 ด้าน ทั้งนี้องค์ประกอบของรูปแบบที่มีทั้งความสอดคล้องและความครอบคลุมในทุกมิติ ได้เป็นปัจจัยบ่งชี้ได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงพอที่จะพัฒนาครูได้ เป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ โดยสอดคล้องกับหลักการทั้ง 5 ข้อ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาแบบทั้ง 3 ข้อ ดังที่ผลการวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่ได้พัฒนาแบบการบริหารจัดการ รูปแบบการนิเทศ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน แสนใจพรหม (2561) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ด้านสุขอนามัยของโรงเรียนบนพื้นที่สูง และพบว่า รูปแบบประกอบด้วย หลักการพัฒนาครู กระบวนการพัฒนาครู และการติดตามผล ผลวิจัยของสุจิตา การิมี (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์โดยใช้แนวคิดการพัฒนา

บทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสะเต็มศึกษาของครู ประถมศึกษา และพบว่ารูปแบบประกอบด้วย ทีมเรียนรู้ ผู้อำนวยการ/ผู้เชี่ยวชาญ เทคโนโลยี สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน ปฏิสัมพันธ์และบริบทของโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมของชุมชน แรงจูงใจ และแหล่งเรียนรู้ ผลวิจัยของมยุรี เจริญศิริ (2563) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา และพบว่า รูปแบบประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้และกระบวนการ 5 ขั้นตอน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบการนิเทศ ได้แก่ วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ (2561) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการนิเทศ PPDER เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้น กระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 และพบว่า รูปแบบประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดผลประเมินผล และผลวิจัยของพิมพ์ณัฐชยา เทียนเจษฎา (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการ ขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ระดับปฐมวัย และพบว่า มีองค์ประกอบระดับศักยภาพของบุคคล ศักยภาพระหว่างบุคคล และระดับศักยภาพขององค์กร และได้รูปแบบการนิเทศ 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ การวัดผล และประเมินผล และกลไกส่งเสริมการนิเทศการสอน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) โดยภาพรวมมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบและสัมพันธ์กับลักษณะของ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ถือเป็นนโยบายหลักต่อการนำไป ปรับใช้ในกระบวนการทำงานกับบุคลากรในสถานศึกษาปัจจุบัน โดยเฉพาะขั้นตอนการบริหารจัดการ การนิเทศ (2PLCEE Model) ทั้ง 6 ขั้นตอนหลัก 30 ขั้นตอนย่อยมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของการ ปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา มีความหลากหลาย ลุ่มลึก เหมาะสมกับธรรมชาติของครูและผู้เรียน รวมทั้งมี ปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศใน 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการสอนแนะ ระบบพี่เลี้ยง และระบบประเมินผล ที่ครอบคลุมลักษณะการจัดการเรียนรู้ทุกมิติ ดังนั้นผลจากการนำรูปแบบไปใช้ทำให้ ครูความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สอดคล้องกับผล วิจัยของบำรุง ป้องนาทราย (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริม ความสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิบัติสู่ผลสัมฤทธิ์ขั้นสูง (High Impact Practices) โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์ และพบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการสร้าง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในระดับมาก ผลวิจัยของปราณี นาคทอง (2565) ที่ศึกษากลยุทธ์การจัดการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และ

พบว่า ผู้บริหาร ครู มีความคิดเห็นต่อการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ผลวิจัยของ Chen, YM. et al. (2021) ที่ศึกษากลยุทธ์การนิเทศรายบุคคลและประสิทธิผลภายใต้มุมมองความเข้มแข็ง: การศึกษานำร่องรูปแบบการจัดการรายกรณีของผู้สูงอายุที่มีการดูแลระดับสูงในชุมชน และพบว่ารูปแบบการนิเทศได้มอบโอกาสในการเพิ่มศักยภาพและการรู้จักตัวเองอีกครั้ง สร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพและความหมายของการดำรงอยู่ และสร้างผลเชิงบวกต่อคุณภาพของการบริการและการปรับปรุงความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผลวิจัยของ Dety Mulyanti (2023) ที่ศึกษาการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของครูและประสิทธิภาพในยุคชีวิตวิถีปกติใหม่ การนิเทศการวางแผนโดยการสร้างโปรแกรมและเครื่องมือโดยใช้แอปพลิเคชัน Google Drive และ Google Form มีการดำเนินการนิเทศผ่านการเยี่ยมชั้นเรียนออนไลน์ การสังเกตการเรียนรู้ และการพูดคุยรายบุคคลกับครู และพบว่า การนิเทศในระบบดิจิทัลให้ประสิทธิภาพในกระบวนการนิเทศ ที่มีส่วนสำคัญช่วยให้ผู้อำนวยการสามารถตรวจสอบกิจกรรมของครูในชั้นเรียนต่างๆ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Risma Anggreyni et al. (2023) ที่ศึกษาผลของการประยุกต์ใช้การนิเทศการบริหารการศึกษาต่อการปรับปรุงคุณภาพครู และพบว่าคุณภาพของครูที่ SD Negeri 34/I Teratai เป็นคนดี สามารถมองเห็นได้ จากความครบถ้วนสมบูรณ์ของเครื่องมือการเรียนรู้ทั้งหมดในรูปแบบแผนการสอนและโมดูล สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนความพร้อมและทักษะของครูในการใช้ความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Clarke (2018) ที่ศึกษาเรื่องนักเรียนและผู้บริหารจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างของ PLC ระบุว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากการใช้ PLC พบว่า การมีส่วนร่วมใน PLC ช่วยให้ครูสามารถเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการและผ่านการโต้ตอบปกติที่เน้นการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้ RTI และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Jane, Brian, and Beverly (2020 : 130) ที่ศึกษาประโยชน์ที่ได้รับจากรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสภาพแวดล้อมระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา และพบว่า การใช้รูปแบบ PLC มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและเพิ่มการรับรู้ของครูเกี่ยวกับประสิทธิภาพโดยรวม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมหรือพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยนำไปสร้างกลุ่มการเรียนรู้ระหว่างครูในสายชั้นเดียวกัน ระหว่างสายชั้น ระหว่างกลุ่มโรงเรียนและเครือข่ายที่กว้างขึ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายและภารกิจร่วมกันผ่านขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศทั้ง 6 ขั้นตอนอย่างเหมาะสม นำรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศไปปรับใช้ในสถานศึกษาที่ต้องการในการสร้าง

1.2 ระบบการทำงานตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติในระดับที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือวิธีการทำงานที่เป็นกลไกหลักเฉพาะของ สถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำหน้าที่หลักในการบริหารจัดการทั้งงานวิชาการและงานพัฒนา บุคลากร สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และการยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยในลักษณะของการบูรณาการรูปแบบการบริหารจัดการและการนิเทศเพื่อ พัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เฉพาะ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การ จัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ เป็นต้น

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศที่พัฒนาแล้วไปต่อยอด และขยายผลในการนิเทศครู เช่น การพัฒนาสมรรถนะการสร้างสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อ สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ เป็นต้น

2.3 ผู้บริหารควรขยายผลด้วยการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) ถึงรูปแบบการบริหารจัดการ ระบบหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ ความเป็นเลิศอย่างกว้างขวาง เช่น การศึกษาความสามารถครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ทักษะการ หลอมรวมบูรณาการสื่อเทคโนโลยีและเนื้อหาสู่วิธีสอน (TPACK) ทั้งนี้ สามารถพัฒนางานวิจัยแบบระยะ ยาว (Longitudinal Study) เพื่อให้เกิดการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

1. การผสมผสานรูปแบบการบริหารจัดการและรูปแบบการนิเทศให้เป็นรูปแบบเดียวที่เอื้อต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องทำหน้าที่บริหารจัดการทุกด้าน และทำหน้าที่นิเทศภายในไปพร้อมกัน
2. ความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูต่อการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแนวทางการสร้าง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีความลุ่มลึกและเป็นหนึ่งเดียวมากขึ้น
3. ผู้วิจัยได้คัดค้นกิจกรรมและวิธีการผ่านการพัฒนาขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศที่มีความ ลุ่มลึกและครอบคลุมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูมากขึ้น ตามขั้นตอนย่อย 30 ขั้นตอน
4. เกิดระบบการสร้างเครือข่ายและการใช้ช่องทางการเรียนรู้ในระบบออนไลน์อย่างกว้างขวาง
5. เกิดระบบการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการบริหาร จัดการการนิเทศ 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการสอนแนะ (Coaching) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และระบบ ประเมินผล (Evaluating) ที่สามารถสร้างประสิทธิภาพและส่งผลต่อความสามารถของครูมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- บำรุง ป้องนาทราย. (2564). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญตามแนวปฏิบัติสู่ผลสัมฤทธิ์ขั้นสูง (High Impact Practices) โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์. วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู. 1(1). 45-60.
- ปราณี นาคทอง. (2565). กลยุทธ์การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน .ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา . พระนครศรีอยุธยา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิมพ์ณัฐยา เทียนเจษฎา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ระดับปฐมวัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มยุรี เจริญศิริ. (2563). การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. เล่ม 130, ตอนพิเศษ 156 ง (12 พฤศจิกายน 2556) : 43-54.
- โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาปีการศึกษา 2565. อุบลราชธานี : โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว.
- วารินทร์ รัชมีพรหม. (2542). การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เอกสารคำสอน.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. สงขลา : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโป.
- วิรัตน์ แก้วสุด เมธาวดี เคหบาล เกรียงไกร เพชรเสถียร วิทยา บุราณ และวิมลพรรณ สิงห์คำ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศ PPDER เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. ปีงบประมาณ 2561. กระทรวงศึกษาธิการ.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2550). การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช : การพัฒนาวิชาชีพ ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สายฝน แสนใจพรม. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ด้านสุขอนามัยของโรงเรียนบนพื้นที่สูง. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูง สำหรับประเทศไทย 4.0. กรุงเทพฯ: บจก. พรักหวานกราฟฟิค.
- สุธิดา การิณี. (2562). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 4. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุพักตร์ พิบุลย์. (2556). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้: แนวคิดและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินท์ (1991) จำกัด.
- Chen, YM., Chen, KM., Chang CC., Chen MC. And Yang LY. (2021). The individualized supervision strategy and effectiveness under the strength perspective: a pilot study for the case management model of the high-care elderly in communities. *BMC Health Serv Res* 21, 546. <https://doi.org/10.1186/s12913-021-06574-2>
- Clarke, G. L. (2018). *The Effects of Teacher Beliefs When Embedding Response to Intervention Within a Professional Learning Community*. Degree of Doctor of Education (Ed. D.), Caldwell University
- Dety Mulyanti. (2023). Educational Supervision to Improve Teachers' Learning Quality and Performance in the New Normal Era. *Al-Ishlah: Journal Pendidikan*, 15(3), 3749-3755.
- Dick W. and Carey L. (1996). *The Systematic Design of Instruction*. 4th ed. New York: Longman.
- Glickman. (2010). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. 8th ed.. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Jane, B. Brian, K. and Beverly, B. (2020). *The Perceived Benefits of the Professional Learning Community Model in the Elementary Setting: A Case Study*. Associate Vice President for Graduate Affairs Melanie Bishop, Ed.D., Missouri Baptist University.
- Risma Anggreyani, Yesi Desria, Yantoro and Bradley Setiyadi. (2023). The Effect of the Application of Education Administration Supervision on Improving the Quality of Teachers. *Journal of Teaching and Learning*, 2(2), 75–83.

Timperley, H., Wilson, A., Barrar, H., & Fung, I. (2007). *Teacher Professional Learning and Development: Best Evidence Synthesis Iteration*. Wellington: Ministry of Education.
Retrieved from <https://www.educationcounts.govt.nz/publications/series/2515/15341>. 2023-10-10.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบCIRCเสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถ ในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*

ชุตินา นันบุญ^{1*} วิไล พลพวง² กาญจนา นิลนวล³

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนธ์

²⁻³อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนธ์

*Corresponding author e-mail:¹Chutima.kkat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองแขงน้อย จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด 2) แบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.23 - 0.78 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34 - 0.76 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (One Sample t-test) และการทดสอบที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test) ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความสามารถในการอ่านจับใจความ; การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC; เทคนิคการสะท้อนคิด

*Received: 31 January 2024, Revised: 1 February 2024, Accepted: 2 March 2024

The Effects Of Circ Cooperative Learning Supplemented With Reflective Thinking Technigue On Thai Comprehension Reading Ability For Grade 6 Students*

Chutima Nanboon¹, Wilai Ponpuak², Kanjana Ninnuan³

¹Student of Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Faculty of Education, Pitchayabundit College

²⁻³Lecturer of Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: Chutima.kkat@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research are 1) to compare the Thai reading comprehension ability of students in Grade 6 after studied to standard 75 percentages. 2) to compare the Thai reading comprehension ability of students in Grade 6 students between before and after and 3) to study the satisfaction of grade 6 students towards on CIRC Cooperative learning supplemented with reflective thinking technique. The sample group is grade 6 students, 25 students, The research instruments were 1) lesson plans base on CIRC Cooperative learning supplemented with reflective thinking technique. 2) the Thai reading comprehension test had difficulty values between 0.23 - 0.78, discrimination values between 0.34 - 0.76 and reliability value was 0.82 3) the satisfaction questionnaire towards CIRC Cooperative learning supplemented with reflective thinking technique of grade 6 students. The statistics for data analysis comprised; mean standard deviation, percentage, One Sample t-test and t-test for dependent samples. The results of this research found that; 1) The Thai reading comprehension ability of grade 6 students after learning was significantly higher than 75 % at the .05 levels. 2) The Thai reading comprehension ability of grade 6 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels. 3) The satisfaction towards on CIRC Cooperative learning supplemented with reflective thinking techniques at the high level.

Keywords: Comprehension reading ability; Cooperative Learning with CIRC Technique and Graphic Organizer; Reflective Thinking Technique

*Received: 31 January 2024, Revised: 1 February 2024, Accepted: 2 March 2024

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนต้องมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ผูกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน ทุก ฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ หากต้องการให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ควร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ แล้วองค์ความรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมอง ของนักเรียนแต่ละคน โดยความรู้ที่เกิดขึ้นนี้นักเรียนจะเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นมาด้วยตนเอง จาก ประสบการณ์เดิมที่ได้รับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาด้วยประสบการณ์ใหม่ อันได้จากการ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครู การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ระดมสมอง การลงมือปฏิบัติ การศึกษาค้นคว้าสืบเสาะ หรือความรู้อันเกิดจากการสร้างโครงสร้างทางปัญญาใหม่ที่เกิด จากการได้รับประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารความเข้าใจมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการทำงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาชาติได้ อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อ พัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคม และเศรษฐกิจนอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณีชีวิตทัศนโลกทัศน์ และสุนทรียภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้จำนวน 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม และในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ในชีวิตรจริง ได้ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เหมาะสมกับโอกาสและบุคคลจนถึงการพัฒนาทักษะให้ผู้เรียน

ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยยังเน้นการฝึกฝนผู้เรียนให้มีความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิดความรู้และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมายและถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ (สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2550) แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจะให้ความสำคัญเรื่องการอ่านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และพยายามจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ท1.1 ป.6/1 จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน พบว่าการอ่านจับใจความของนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านหนองแวงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนระดับโรงเรียนเฉลี่ยร้อยละ 68.90 ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงเป้าหมายที่โรงเรียนได้ตั้งไว้ และในการสรุปการประเมินผลการเรียนยังพบว่าความรู้ด้านการอ่านผู้เรียนมีคะแนนต่ำมากที่สุด (โรงเรียนบ้านหนองแวงน้อย, 2565) ซึ่งเห็นได้จากระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ

แนวทางการพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความให้สูงขึ้นมีหลายวิธี แต่วิธีหนึ่งที่จะทำให้ระดับคุณภาพ การประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน คือการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC (CIRC : Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการทักษะการอ่านและเขียนเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และอาจส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียน จากการช่วยเหลือกันและกัน เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นรูปแบบการสอนที่มีการฝึกกระบวนการ ทำงานกลุ่ม และทักษะการทำงานร่วมกันทางสังคม สมาชิกกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ร่วมกัน และทำกิจกรรมร่วมกันรับผิดชอบร่วมกัน (ทิศนา แคมณี, 2552; สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2555) การที่สมาชิกต้องช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จและต้องพยายามหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและเพื่อนสมาชิก ย่อมจะส่งผลให้นักเรียนแต่ละคนมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมมากขึ้น การจัดการเรียนรู้แบบ CIRC จำแนกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมความพร้อม 2) การนำเสนอ 3) จัดกิจกรรมกลุ่ม และ 4) สรุปและประเมินผลการเรียน (ทิศนา แคมณี, 2555) ด้วยวิธี CIRC จึงเป็นวิธีเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่าน ไปพร้อมกับเน้นการเรียน เป็นกลุ่มไปด้วย และเห็นได้ ว่าเป็นการเรียนที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนที่ดี เพราะผู้สอนเปิดโอกาสให้เรียนเป็นกลุ่มและเป็นคู่ นักเรียน ที่ความสามารถในการอ่านสูงได้ช่วยเหลือนักเรียนที่ ความสามารถในการอ่านต่ำ ช่วยให้มีสมาธิในการอ่านดีขึ้น เพราะนักเรียนที่เก่งจะเข้าใจคำสอนของครูและรับรู้ได้ดีกว่าผู้ที่เรียนอ่อน นักเรียน เกิดความมั่นใจในการเรียนการ

แสดงออก ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (จิราณูช ภูทองเงิน, 2563) ที่ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียน เด็กเรียนรู้โดยไม่เหน็ดเหนื่อยไม่เบื่อหน่ายเพราะได้รับกำลังใจและความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมกลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่มจะจัดให้เด็กได้อยู่คละกันทุกระดับความสามารถจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นพัฒนาความคิดยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน ทำให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์หรือมุมมองกว้างขึ้นและนักเรียนมีการปรับตัวในสังคมดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกเพราะทุกคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิดได้แสดงออกแสดงความคิดเห็นลงมือกระทำเท่าเทียมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการระดมความคิดนำข้อมูลให้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อประเมินคำตอบที่เหมาะสมที่สุดเป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มากและวิเคราะห์และตัดสินใจเลือก นอกจากนี้ยังส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่นการอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเข้าใจกันทั้งส่งเสริมทักษะ การสื่อสารทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

เมื่อพิจารณากระบวนการเรียนรู้แบบ CIRC จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียนโดยเฉพาะโดยให้กระบวนการกลุ่มเรียนรู้ 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นการสอน 3) ขั้นการจัดกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นสรุปและประเมินผล รูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลักคือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะของนักเรียนด้านการอ่านและการเขียน การคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะทางภาษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนความกระตือรือร้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้จากงานวิจัยของ (ขวัญชนก อยู่ศรี, 2565) ที่ได้วิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบการสอนเขียนที่เน้นกระบวนการร่วมกับเทคนิค CIRC ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความสามารถในการเขียนข้อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 งานวิจัยของ (จารุวรรณ สังขะจารย์, 2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC และนำเทคนิคการสะท้อนคิด (Reflective Thinking) มาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคิดไตร่ตรองและช่วยสะท้อนการคิดของผู้เรียนกลับมายังผู้สอนซึ่งวิธีการสะท้อนคิดจะเริ่มจากการทบทวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว มาวิเคราะห์และตั้งคำถามเกี่ยวกับตนเอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูงขึ้น และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านและการคิดไตร่ตรองของพรนิภา บรรจงมณี

(2548) การนำเทคนิคการสะท้อนคิดไปใช้พัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ เช่น การเขียนบันทึกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การวิเคราะห์พัฒนาการของณัฐวัฒน์ มะลิวรรณ (2556) ได้วิจัยปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษา พลรพี ทุมมาพันธ์ (2545) อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิผลวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน : วิจัยแบบผสมวิธีของลำพอง กลมกุล (2554) และงานวิจัยของชยานันต์ ยอดศิริ (2566) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวต่างก็ได้รับผลลัพธ์ในการพัฒนาผู้เรียนที่ดีขึ้นทั้งสิ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดมาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลายได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษา พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและมีความสุขกับการเรียนภาษาและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดกับเกณฑ์ร้อยละ 75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอำเภอเจริญศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 249 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองแวงน้อย โรงเรียนสังกัดกลุ่มอำเภอเจริญศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ซึ่งทุกห้องเรียนจัดนักเรียนคละความสามารถ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดจำนวน 8 แผนเวลา 16 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาตรฐานและตัวชี้วัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์เนื้อหาวิชา สาระการเรียนรู้และระยะเวลาของแผนการจัด การเรียนรู้ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจำนวน 8 แผน

3.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดตามกำหนดการสอน จำนวน 8 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง

3.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก) เพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสม โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปซึ่งถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมซึ่งได้ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.21-4.58 จัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาอำนาจจำแนก ความยากง่าย ความเที่ยงตรง และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จากเอกสารหนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษา

3.2.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกตอบ จำนวน 45 ข้อ

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ซึ่งมีค่า IOC(Index of Item-Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 เพื่อนำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก ความยากง่าย และความเชื่อมั่นของแบบ ทดสอบต่อไป

3.2.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองแขงน้อย ซึ่งได้เรียนในเนื้อหาไปแล้ว นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนนและวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยนำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป (วรณี แกมเกตุ, 2551: 222) พบว่า มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.23 - 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.34 - 0.76 เลือกไว้จำนวน 30 ข้อ

3.2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยที่เลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR-20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 103) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 และจัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพนำไปใช้ในการทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.1 วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับ หลักการแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อแผนการจัด การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดและวิธีการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภทแบบสอบถามจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 กำหนดนิยามความพึงพอใจเพื่อใช้เป็นกรอบสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนและเกณฑ์แปลผลความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านประเมินความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) วิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) พบว่า แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 และปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1. ผู้วิจัยปฐมนิเทศเพื่อตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

4.2. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3. ดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด จนครบจำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง หลังจากดำเนินการทดลองครบทุกแผนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิม ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.4 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบCIRCเสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

5. วิเคราะห์ข้อมูล

5.1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้ t-test แบบ One Sample t - test

5.2. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ t-test for Dependent Samples

5.3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบCIRCเสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ตารางที่ 1

คะแนน	n	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	P-value
คะแนนตามเกณฑ์	25	22.50	-	75.00	9.30*	.000
คะแนนหลังเรียน	25	25.84	1.79	86.13		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.84 คิดเป็นร้อยละ 86.13 โดยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ตารางที่ 2

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	P-value
ก่อนเรียน	25	30	18.20	3.07	60.67	15.19*	0.000
หลังเรียน	25	30	25.84	1.79	86.13		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.20 คิดเป็นร้อยละ 60.67 และหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.84 คิดเป็นร้อยละ 86.13 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากตารางที่ 3

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4.76	0.52	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด	4.84	0.37	มากที่สุด
3	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ฝึก การตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง	4.64	0.57	มากที่สุด
4	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความอย่างเป็นกระบวนการ	4.80	0.41	มากที่สุด
5	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.68	0.69	มากที่สุด
6	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง	4.76	0.44	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและกระตือรือร้นในการเรียน	4.88	0.33	มากที่สุด
8	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย	4.84	0.37	มากที่สุด
9	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน	4.72	0.54	มากที่สุด
10	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.64	0.64	มากที่สุด
11	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนและเพื่อนๆ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.60	0.71	มากที่สุด
12	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น	4.72	0.54	มากที่สุด

13	กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	4.84	0.47	มากที่สุด
14	กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	4.72	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและกระตือรือร้นในการเรียน มากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย และกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความอย่างเป็นกระบวนการ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนและเพื่อนๆ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

อภิปรายผล

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.84 คิดเป็นร้อยละ 86.13 โดยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC ไปใช้นั้นเริ่มด้วยครูอธิบาย ยกตัวอย่างการอ่านประเภท ต่าง ๆ ให้นักเรียนรู้เข้าใจและฝึกปฏิบัติเมื่อครูนำเสนอ บทอ่านนักเรียนใช้วิธีการอ่านที่ได้เรียนรู้มาอ่าน ทำความเข้าใจกับประเด็นสำคัญ ความเชื่อมโยงของประโยคในบทอ่าน โดยมีครูเป็นผู้แนะนำเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ มีพัฒนาการด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจและได้รับความรู้หลังจากนั้นครูใช้กิจกรรมการอ่านบูรณาการไปสู่การเขียน โดยให้นักเรียน เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านลงในตารางและแผนภูมิก่อน ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปฝึกปฏิบัติการเขียนสรุปความได้อย่างถูกต้องจากนั้นให้นักเรียนได้สะท้อนความคิดจากการฝึกปฏิบัติตามทฤษฎีของบลูม จากวิธีการดังกล่าวจึงส่งผลให้ผลการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของวัชรา เล่าเรียนดี (2545) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิด เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและสอดคล้องกับ (สลาวัน 1995, อังอิงใน ทิศนา ขมมณี, 2556) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนแบบ CIRC ซึ่งขั้น C (Coopemative) คือ การให้นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยจับคู่กันอ่านผลัดกันอ่าน แกะไขการอ่านของเพื่อน เข้ากลุ่มช่วยกันสรุป ขั้น IR (Integrated Reading) จะ

เป็นการบูรณาการการสอนอ่าน นักเรียนร่วมกันอ่านบทอ่าน ร่วมกันคิดพิจารณา จับใจความสำคัญบอก รายละเอียดจากเรื่อง เรียงลำดับเหตุการณ์ บอกความหมายของคำศัพท์จากบริบท การแปลความตีความ และขั้น C (Composition) คือ การเขียนสรุป และแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของนาตยา บุญนาค (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้เทคนิคการสอน CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคการสอน CIRC มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ (2) นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคการสอน CIRC มีคะแนนความสามารถในการเขียนสรุปความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงาน วิจัยของบุญปรารถนา มาลาทอง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถด้านการอ่านภาษาไทย หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของชยานันต์ ยอดศิริ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.20 คิดเป็นร้อยละ 60.67 และหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.84 คิดเป็นร้อยละ 86.13 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาทำความเข้าใจในทฤษฎีของกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC แนวคิดเกี่ยวกับการสะท้อนคิดเป็นอย่างดีซึ่งนำไปสู่การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม ที่ละความสามารถคือเก่ง ปาน กลางอ่อน กลุ่มละ 4 คนให้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มในเรื่องของการเรียนรู้ ผู้วิจัยชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อตกลงเรื่องการทำงานนักเรียนทำความเข้าใจถึงข้อตกลงต่างๆ กิจกรรมกลุ่ม 4 คน จับคู่ย่อย แต่ละคู่ช่วยกันฝึกอ่านออกเสียง หาความหมายของคำศัพท์และแต่งประโยคจากคำศัพท์ นักเรียนช่วยกันอ่านเรื่อง และช่วยกันตอบคำถามจากเรื่องและสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ผู้วิจัยตรวจสอบบันทึกคะแนน และประเมินและให้นักเรียนทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคล ซึ่งกิจกรรมแต่ละจุดประสงค์ต้องการวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1987) อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ กิจกรรมมีการ

ฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล มีการประเมินผล การฝึกเพิ่มเติมและการทดสอบ มีการจัดระบบให้รางวัลแก่ทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายมีการเพิ่มโอกาสและเวลาการฝึกการอ่านมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของชมพูนุช บุญอากาศ (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีต่อความสามารถ ในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษกลุ่มที่ได้รับการอ่านแบบร่วมมือกันเรียนรู้ CIRC ร่วมกับเทคนิคสะท้อนคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษกลุ่มที่ได้รับการอ่านแบบร่วมมือกันเรียนรู้ CIRC ร่วมกับเทคนิคสะท้อนคิดหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอ่านแบบร่วมมือกันเรียนรู้ CIRC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของชยานันต์ ยอดศิริ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิด อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิด ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตลอดจนนักเรียนได้รับทั้งความรู้และมีความสนุกสนานและกิจกรรมการสะท้อนคิดของนักเรียนซึ่งเกิดจากความเข้าใจในความคิดของตนเองอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะสื่อสารกับผู้อื่นด้วยการพูดหรือเขียน ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในที่สุด นอกจากนี้การสะท้อนคิด ยังส่งผลต่อบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในวันต่อ ๆ ไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร มีอาษา (2560) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนุช ภูทองเงิน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของไพโรจน์ ศรีคง และ ศิริพร พิงเพ็ชร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทยและความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับชยานันต์ ยอดศิริ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความ

สามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดผลเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดไปใช้ในการสอนการอ่านและการเขียนทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น นำไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้แก่ครูผู้สอน ทั้งควรมีการเผยแพร่และประเมินติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนการจัดการเรียนและสรุปผลหลังการสอน ทุกครั้งกับผู้เรียนเสมอเพราะจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านและรู้ถึงผลความสำคัญใน กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทางการเรียนภาษาไทยทักษะอื่น ๆ เช่น การอ่านเพื่อตีความ การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยในกลุ่มของผู้เรียนที่มีลักษณะที่ต่างกันอย่างด้านพื้นฐานผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยใน ระดับชั้นประถมศึกษา เช่น วิธีสอน การสอนเสริม ความพร้อมของสถานศึกษาและ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การศึกษาครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ให้กับครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชาภาษาไทยและกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอน circ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นทำให้เหมาะสมกับดังภาพที่ 1

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC

เสริมด้วย เทคนิคการสะท้อนคิด มี 4

ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อม
2. ขั้นนำเสนอทเรียน
3. ขั้นปฏิบัติการกลุ่ม
4. ขั้นการประเมินผลและมอบรางวัล

- 1.ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย
- 2.ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิด

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระศิลปะ (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กนกวรรณ ภูทิมา. (2560). การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนนิทานภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิษฐา มาทุ่ง. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญคำประพันธ์ประเภทกลอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนไกรพิทยาคม โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญการอ่านจับใจความสำคัญคำประพันธ์ประเภทกลอน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38.
- จารุวรรณ สังฆะจารย์. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิราณัฐ ภูทองเงิน. (2563).การพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC. สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี : ฟิบาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.

- ชยานันต์ ยอดศิริ. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต.
- ชมพูนุท บุญอากาศ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ทิตนา แคมมณี.(2560). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัตยา บุญนาค. (2561). ผลการใช้เทคนิคการสอน CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านมะเดื่อ จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ศษ. ม.หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญปรารถนา มาลาทอง. (2562). ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพโรจน์ ศรีคง และ ศิริพร พึ่งเพชร. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความสำคัญ ภาษาไทยและความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC. คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร มีอาษา. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3. การค้นคว้า อิสระการศึกษามหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*

จิราพัชร ช่วยรักษา^{1*} กัลยมน อินทุสุต²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

*Corresponding author e-mail: phatt0603@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 306 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น 0.977 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน และ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน และ ครูที่ปฏิบัติการสอนที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรียนรู้; สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้; บุคคลรอบรู้

*Received: 20 January 2024, Revised: 27 February 2024, Accepted: 2 March 2024

Educational Institutions Of Learning According To Teachers' Perspectivesaffiliated With The Samutprakarn Primary Educational Service Area Office 2*

Chiraphat Chuairaksa¹ Kanyamon Indusuta²

¹Master of Education in Educational Administration, Ramkhamhaeng University

²Lecturer of Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

*Corresponding author e-mail: phatt0603@gmail.com

ABSTRACT

The research objectives were as follows to study teachers' and compare teachers' opinions regarding educational institutions of learning affiliated with the Samutprakarn Primary Educational Service Area Office 2 categorized by education level, work experience, and school size. The research included a sample of 306 teachers from schools associated with the Samutprakarn Primary Educational Service Area Office 2 opening the ready-made Cohen table. The instrument used for data collection was a questionnaire employing proportional stratified random sampling, with a reliability index ranging from 0.80 to 1.00 (Cronbach's alpha). Statistical analyses were conducted, incorporating frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and pairwise comparison utilizing Scheffe's post hoc method. The results of the research showed that 1) Overall, teachers' opinions regarding educational institutions of learning affiliated the Samutprakarn Primary Educational Service Area Office 2, were at a high level. 2) When comparing teachers' opinions, it was found that: Teachers with different education levels had different opinions about being part of an educational institution of learning both overall and in specific aspects. And Teachers with different work experience levels have similar opinions about being part of an educational institution of learning both overall and in specific aspects. And Teachers from schools of different sizes had significantly different opinions about being part of an educational institution of learning affiliated with the Samutprakarn Primary Educational Service Area Office 2, both overall and in specific aspects at the .05 significance level.

Keywords: Learning organizations; Educational institutions of learning; Personal mastery

*Received: 20 January 2024, Revised: 27 February 2024, Accepted: 2 March 2024

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ต้องเผชิญทั้งตัวบุคคลและองค์กร การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะวิธีการสอนออนไลน์ที่นำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน และความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจที่ส่งผลถึงการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกขององค์กร ทำให้เวทีการแข่งขันต่างๆ ขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมทั่วโลก ทำให้องค์กรและหน่วยงานทั้งหลายต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ เพื่อความอยู่รอด และมีภูมิคุ้มกันอย่างมั่นคง ซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ทั้งหลายนั้นกลายเป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์สำหรับคนทั้งองค์กร เพื่อการเข้าสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (วันชัย ปานจันทร์, 2564)

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่อง การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 1 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งได้อ้างถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดกลยุทธ์ให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กร มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสาร มีการติดต่อสื่อสาร มีการยอมรับความคิดเห็นใหม่ๆ ไปสร้างองค์การให้แข็งแรง ภายใต้บริบทเดิมไปสู่แนวคิดใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ (ณัฐ ไร่จินดา, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีบทบาทหน้าที่จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ โดยกำหนดกลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกับศักยภาพ เป็นผู้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นใน

ศตวรรษที่ 21 แต่จากรายงานแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 พบว่าผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ และระดับ สพฐ. ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งอีกปัญหาหนึ่ง คือ บุคลากรขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ครูสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก ครูไม่ครบชั้นและมีภาระงานมาก ขาดการทำงานเป็นทีม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2, 2566)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ฐานะที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับกระตือรือร้นของสถานศึกษาในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาของตนเองให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้โดยอาศัยการเป็นบุคคลรอบรู้ มีแบบแผนความคิด มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เรียนรู้การทำงานเป็นทีมและการคิดอย่างเป็นระบบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้มีความสำคัญที่จะสามารถนำมาแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของครู ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่องสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อที่จะนำข้อมูลให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้และนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

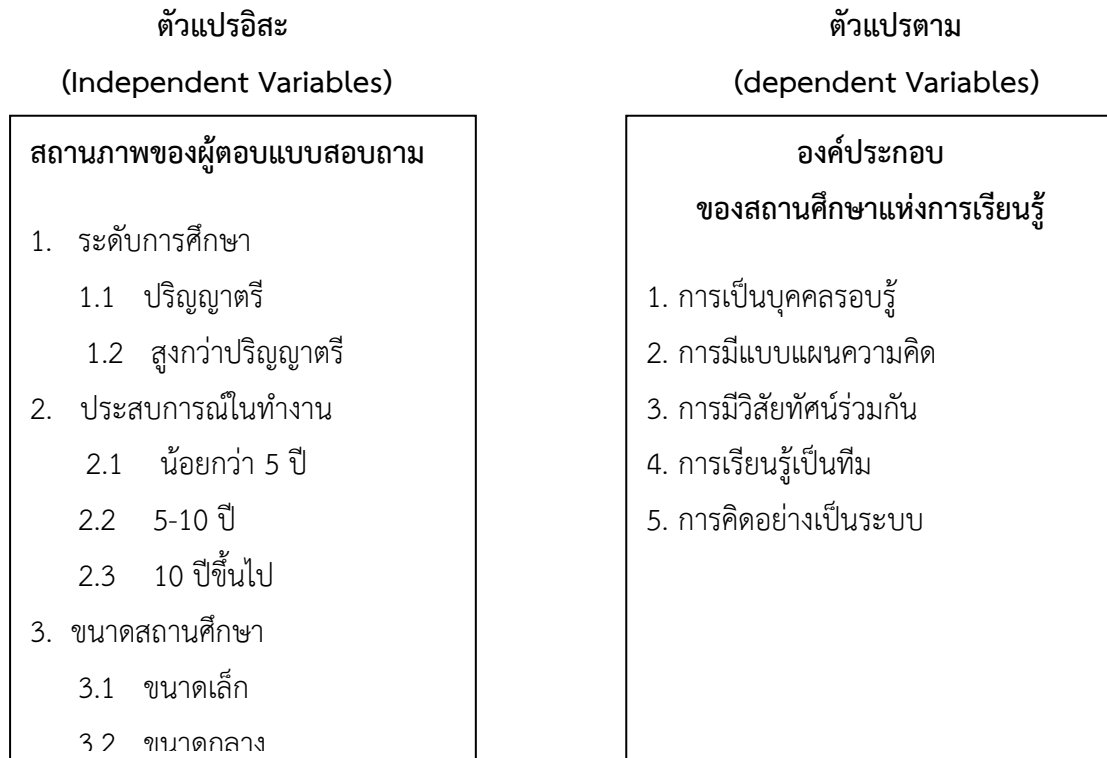
สมมติฐานการวิจัย

ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัย โดยแบ่งได้ เป็น 5 ด้าน

ดังนี้ 1) การเป็นบุคคลรอบรู้ 2) การมีแบบแผนความคิด 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 5) การคิดอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยปรากฏภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 71 โรงเรียน มีประชากรทั้งหมด 1,580 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 โดยแบ่งตามพื้นที่ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างกำหนดได้มาจากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของโคเฮน (Cohen, Manion, and Morrison, 2011) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้จำนวน 306 คน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ศึกษาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลายๆ ทฤษฎี แล้วพบว่านักวิจัยหลายท่านใช้ทฤษฎีของปีเตอร์ เซงเก้ และ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มากำหนดขอบข่ายเนื้อหา เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบแนวคิดการวิจัย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะ

2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม และพัฒนาแบบสอบถาม เพื่อนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม ตามค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8 - 1.0

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข และผ่านการหาค่า (IOC) แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.977

4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น ไปดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ดำเนินการติดต่อประสานงานจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามผ่าน Google Form ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 306 คน

3) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ

2) สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครู โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD เognทในการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ Best (1970)

3) การเปรียบเทียบสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test)

4) การเปรียบเทียบสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม

สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้	4.17	0.69	มาก
ด้านการมีแบบแผนความคิด	4.08	0.78	มาก
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.18	0.67	มาก
ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	4.18	0.66	มาก
ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	4.05	0.81	มาก
รวม	4.13	0.69	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($x = 4.18$) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้มีค่าเฉลี่ย ($x = 4.17$) ด้านการมีแบบแผน มีค่าเฉลี่ย ($x = 4.08$) และด้านการคิดอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ย ($x = 4.05$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	Sig.
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้	4.09	0.73	4.33	0.58	-3.026 *	.003
ด้านการมีแบบแผนความคิด	3.98	0.83	4.27	0.63	-3.375 *	.001
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.11	0.72	4.32	0.54	-2.802*	.005
ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.10	0.69	4.37	0.55	-3.664*	.000
ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	3.94	0.85	4.26	0.67	-3.492*	.001
เฉลี่ยรวม	4.04	0.73	4.31	0.56	-3.465*	.001

จากตาราง 2 พบว่า ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 แตกต่างกัน โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 สูงกว่า ครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตาราง 3 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้	ประสบการณ์ในการทำงาน			F	Sig.
	น้อยกว่า	ระหว่าง	มากกว่า		
	5 ปี	5 - 10 ปี	10 ปี		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้	4.09	4.17	4.28	1.921	.148
ด้านการมีแบบแผนความคิด	3.97	4.11	4.19	2.142	.119
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.09	4.18	4.30	2.195	.113
ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.12	4.18	4.29	1.587	.206
ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	3.92	4.07	4.20	2.842	.060
เฉลี่ยรวม	4.04	4.14	4.23	2.339	.098

จากตาราง 3 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้าน

สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้	ขนาดสถานศึกษา			F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่/ ใหญ่พิเศษ		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้	3.47	4.36	4.52	101.904 *	.000
ด้านการมีแบบแผนความคิด	3.28	4.29	4.49	106.008 *	.000

สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้	ขนาดสถานศึกษา			F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่/ ใหญ่พิเศษ		
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.60	4.28	4.54	70.649 *	.000
ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	3.64	4.28	4.52	62.266 *	.000
ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	3.25	4.22	4.50	100.592 *	.000
เฉลี่ยรวม	3.45	4.29	4.51	102.070 *	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison Method)

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่/ ใหญ่พิเศษ
		3.45	4.29	3.51
ขนาดเล็ก	3.45		*	*
ขนาดกลาง	4.29			*
ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	4.51			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ / ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 สูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง ในขณะที่ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 สูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

การอภิปรายผลการวิจัย

1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ทั้งในโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ต้องมีการแสวงหาความรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อจะช่วยให้องค์กรสามารถเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกเพื่อความอยู่รอดและสร้างเสถียรภาพให้แก่องค์กรในระยะยาว ดังนั้น ผู้บริหารและครูจึงเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในการสร้างสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ ที่บุคลากรต้องเป็นบุคคลรอบรู้สามารถต่อยอดความรู้ ถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้ มีแบบแผนทางความคิดที่จะช่วยกำหนดทิศทางการศึกษาในการกำหนดจุดหมายแนวทางการดำเนินงานในอนาคตของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน มีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการทำงาน เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีการคิดอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงความรู้ วิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน มองเห็นปัญหาและ สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในภาพรวม สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (2006) ได้กล่าวถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรที่บุคคลในองค์กรนั้นมุ่งมั่นที่จะเพิ่มขีดความสามารถของตน สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นความปรารถนาเป็นสิ่งที่ใหม่ๆ เกิดขึ้นและมีการขยายขอบเขตของแบบแผนของการคิดที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ๆ ได้อย่างอิสระ มีการเชื่อมโยงและมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการวางองค์กรในระดับกว้าง และเน้นผลสำเร็จของบุคคลที่มีองค์กรเป็นแหล่งของการเรียนรู้ สอดคล้องกับ นครินทร์ จีบจิตต์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1.1) ด้านการเรียนรู้เป็นทีมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กรอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีการกำหนดหน้าที่ของแต่ละคนให้ชัดเจนและสร้างผลรวมให้กับสถานศึกษาตระหนักถึงความร่วมมือ การแบ่งปัน และสร้างผลรวมที่สูงกว่าจากทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Goh (2003) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เป็นทีม เป็นการทำงานเป็นทีม และความร่วมมือว่าเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ การเน้นถึงการทำงานเป็นทีม โดยที่การทำงานเป็นทีมนี้ สมาชิกในทีมจะนำเอาทักษะและความรู้ที่สะสมมาแก้ปัญหาและพัฒนาความคิดใหม่ ๆ ให้องค์กร สอดคล้องกับ สุนิสา มัยจัน (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ด้านการเรียนรู้ของทีมอยู่ในระดับมาก

1.2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา นำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการปฏิบัติงาน แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา มีมุมมองต่อภาพรวมและอนาคตของสถานศึกษาร่วมกัน มุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษา ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งนภา จันทรลี (2562) ได้กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการให้บุคลากรในสถานศึกษามีมุมมองต่อภาพรวมและอนาคตของสถานศึกษาร่วมกัน สามารถปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกันมีความผูกพัน และทุ่มเทให้กับสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา นำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพรณ เสี่ยงเพราะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.3) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความกระตือรือร้นที่พัฒนาดตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ และมีวินัยในตนเอง พัฒนาดตนเอง แสวงหาที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาดศักยภาพและขีดความสามารถของตนเองเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น นำนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ช่วยกันขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง มีส่วนในการสร้างและถ่ายทอดความรู้ภายในสถานศึกษานำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Goh (2003) กล่าวว่า การเป็นบุคคลที่รอบรู้เป็นทักษะและความสามารถในการทำงานของพนักงาน องค์กรที่เป็นองค์กรเพื่อการเรียนรู้จะเน้นการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของพนักงาน การฝึกอบรมในองค์กรเพื่อการเรียนรู้จะแตกต่างจากการฝึกอบรมสมัยก่อนกล่าวคือ จะเน้นที่การฝึกประสบการณ์ที่จะสามารถพัฒนาทั้งทีมหรือทั้งหน่วยงานโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับ สุนทรี วิชากรณ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ในระดับมาก

1.4) ด้านการมีแบบแผนความคิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เปิดใจยอมรับในการเปลี่ยนแปลงและพร้อมนำความรู้มาพัฒนางาน วางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน มีวิจรณ์ญาณที่สามารถจำแนก แยกแยะกระบวนการได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง มองเห็นโอกาสที่จะพัฒนาสถานศึกษา มีการฝึกทักษะทางความคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในองค์กร สามารถ

วิเคราะห์สถานการณ์ ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของตนเองให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ วันชนก อาจปรุ (2564) ได้กล่าวว่า การมีแบบแผนความคิด เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลที่มีการวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการ มีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดทบทวนสถานการณ์ต่างๆ รอบตัวก่อนการตัดสินใจด้วยความรอบคอบ วิเคราะห์งานได้ชัดเจน พร้อมทั้งจะเรียนรู้วิธีการ แนวคิดใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร สอดคล้องกับ วีรภัทร รักชนบท (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ด้านการมีแบบแผนความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 สามารถร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับและสามารถตรวจสอบได้ มีการกำหนดโครงสร้าง กระบวนการคิดอย่างมีลำดับขั้นตอน แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง สามารถวางแผนการขับเคลื่อนสถานศึกษาเป็นระบบ มีกระบวนการพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบและสถานศึกษามีการสร้างระบบสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกของหน่วยงาน เพื่อเติมเต็มความรู้ให้กับบุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (1996) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างเป็นระบบเป็นโครงสร้างแนวทางความคิดแบบหนึ่ง สำหรับทำให้แบบแผนต่างๆ สมบูรณ์ชัดเจน และยังเป็นลักษณะของการคิดเชื่อมโยงมองภาพรวมหรือภาพจากความคิดเชิงสังเคราะห์มากกว่าวิเคราะห์แยกแยะ มองเห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของระบบ สอดคล้องกับ นุชรา โพธิ์พัฒนชัย (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการคิดเชิงระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า

2.1) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 แตกต่างกัน โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนมากได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้างาน หัวหน้าฝ่าย เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีองค์ความรู้ที่หลากหลาย สามารถปรับตัวทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมุมมองทางการศึกษาและโลกทัศน์ที่กว้างไกล ที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สุพญา อร่ามรัตน์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีกับสูงกว่า

ปริญญาดรี มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ธัญมน ยวนหมื่น (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าครูจะมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ครูสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ โดยการเข้าร่วมอบรมเสริมความรู้จากโครงการต่างๆ และในปัจจุบันที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้หลากหลาย สามารถสืบค้นข้อมูลและแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน จึงมีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพรพรณ เสียงเพราะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ภาวิณี ชื่นทรัพย์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

2.3) ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจะมีความพร้อมที่แตกต่างกันทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยีต่างๆ ที่สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษจะมียมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก อีกทั้งภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนที่ทุกสถานศึกษาจะมีภาระงานที่ใกล้เคียงกัน สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษจะมีความพร้อมและเพียงพอต่อการบริหารให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ ในขณะที่สถานศึกษาที่มีขนาดกลางและขนาดเล็กจะมีความพร้อมน้อย จึงทำให้สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันทำให้การเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ธัญมน ยวนหมื่น (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่าความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สุนิสา มุ้ยจัน (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

- 1.1) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุม พูดคุยกันภายในองค์กร เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน
- 1.2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเพื่อให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน
- 1.3) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุม อบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมความรู้ให้กับบุคลากร ให้ผู้เข้ารับอบรม จัดทำสรุปผลการอบรมและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน
- 1.4) ด้านการมีแบบแผนความคิด สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น และนำรูปแบบความคิดเหล่านั้นมาวิเคราะห์ และหาแนวทางปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์กับสถานศึกษา
- 1.5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และให้เห็นความสำคัญของการทำงานที่เป็นระบบ โดยสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1) ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้
- 2.2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้
- 2.3) ควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2566). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

จิราพรรณ เสียงเพชร (2561). *การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- ณัฐ ใจจินดา (2563). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสำนักงานศึกษาธิการภาค 13. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทองเพียร เตยหอม (2562). แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธัญมน ยวนหมื่น (2563). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นครินทร์ จับจิตต์ (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- นุชรา โพธิ์พัฒนาชัย (2564). การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่หนองแขม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ.
- ภาวิณี ชื่นทรัพย์ (2562). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งนภา จันทรีลี (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วันชนก อาจปฐ (2564). แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วันชัย ปานจันทร์ (2564). หลักการการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีรภัทร รักชนบท (2561). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุทธญา อร่ามรัตน์ (2562). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- สุนทรีย์ ธิชากรณ์ (2563). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 .วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชชนนครสวรรค์.*
- สุนิสา มัยจีน (2563). *การศึกษการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.(ออนไลน์)(อ้างอิงเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2566).* จาก <https://samut2.spn2.go.th/>
- Goh, S. C. (2003). *Toward Learning Organization: The Strategic Building Blocks.* S.A.M. Advanced Management Journal.
- Marquardt, M. (1996). *Building the Learning Organization: A Systems Approach* Senge, P. M. (2006). *The Fifth Discipline Field Book: Strategies and Tools for Building a Learning Organization.* New York: Doubleday.

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา ต่อทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย*

ปวีศา ปราสาสิน¹ วิไล พลพวก²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

*Corresponding author e-mail: Som02699@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการคิดพื้นฐานโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กปฐมวัยด้วยเกมการศึกษา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา แบบแผนการวิจัย ใช้แบบกลุ่มวัดก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเพียงน้อยนาสมบูรณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1)แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา 2)เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน 3)แบบทดสอบทักษะการคิดพื้นฐานมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.26-0.67 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.30-0.75 ค่าความเชื่อเท่ากับ 0.86 และ 4)แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (Dependent Samples t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป; เกมการศึกษา; ทักษะการคิดพื้นฐาน

*Received: 18 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 6 March 2024

The Effects Of High Scope Learning Experiences With Educational Games On Basic Thinking Skills For Early Childhood*

Pavarisa Prasasin¹ Wilai Ponpuak²

¹Master of Education in Curriculum and Instruction, Pitchayabundit College

¹Lecturer of Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: Som02699@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research were: 1) to compare the basic thinking skills between before and after studied high scope learning experiences with educational games on basic thinking Skills for early childhood and 2) to study the satisfaction of early childhood towards on high scope learning experiences with educational games. The research design used is one-group pretest–posttest design. The sample group is Early Childhood 2, semester 1, academic year 2022, 30 students of Ban Na Piang Noi Na Somboon school semester1, academic year 2022, were drawn from cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans on high scope learning experiences with educational games. 2) educational games for developing basic thinking skills, 3) the basic thinking Skills test had discrimination values between 0.36-0.68 , difficulty values between 0.45-0.75 , and reliability value was 0.86 3) the satisfaction questionnaire towards high scope learning experiences with educational games of early childhood. The statistics for data analysis comprised; mean standard deviation, percentage, and t-test for dependent samples. The results of this research found that; 1) The basic thinking skills of the early childhood after learning on High scope learning experiences with educational games was significantly higher than before at the .01 levels. 2) The satisfaction towards on high scope learning experiences with educational games at the high level

Keywords: The results of learning experiences integrating high scope concept;
Educational games; Basic thinking skills

*Received: 18 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 6 March 2024

บทนำ

ในการจัดประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะ ในระยะแรกเริ่มชีวิต และช่วงระยะปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐาน ของพัฒนาการก้าวต่อไปของชีวิตเด็กแต่ละคน ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนด ความสามารถ แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ และความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของเด็ก ที่จะส่งผลต่อเนื่องจากช่วงวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์สำคัญ จะเกี่ยวข้อง กับการจัดสภาพแวดล้อมทุกด้าน ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ในวิถีชีวิตของเด็กและในสังคมภายนอก อันจะส่งผลเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถพัฒนาต่อเนื่องไปสู่ระดับ ที่สูงขึ้น ดังนั้น การฝึกทักษะต่าง ๆ ต้องให้เด็กมีประสบการณ์ สำคัญผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเล่น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ลองผิดลองถูก สำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำจริง การปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคล และธรรมชาติรอบตัวเด็ก ตามบริบทของสภาพแวดล้อม จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์ สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ

จากผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเพิงน้อยนาสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่ผ่านมานั้นพบว่าก่อนเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ครูกำหนดไว้ให้ เด็กจะมีพฤติกรรมเฉื่อยอาย ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าหยิบ จับสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ครูวางไว้ให้ ไม่มีความมั่นใจ ในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวสมควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อจะช่วยให้เด็กมีทักษะในการ เรียนรู้และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจพัฒนาทักษะการ คิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษาซึ่ง เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยังเป็น การถ่ายทอดความคิดโดยผ่านประสบการณ์จริงในการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ เด็กสามารถเลือกเกมการศึกษาได้ด้วยตัวเอง ซึ่งจะเป็นการปูพื้นฐานและใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดพื้นฐานโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กระดับปฐมวัยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design โดยมี รูปแบบการทดลอง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเพิงน้อยนาสมบูรณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposiv Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กระดับปฐมวัย จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ เนื้อหาแบ่งเป็น 2 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 5 แผน

2 เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน โดยเกมการศึกษามี 4 เกม คือ เกมจับคู่ภาพกับเงา จะช่วยพัฒนาทักษะการเปรียบเทียบ เกมเรียงลำดับจะช่วยพัฒนาทักษะการจัดเรียงลำดับปริมาณและขนาด เกม นับจำนวนจะช่วยพัฒนาทักษะการนับจำนวน เกมต่อภาพจิ๊กซอว์จะช่วยพัฒนาทักษะการจำแนก

3 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดพื้นฐาน 20 ข้อ

4 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กระดับปฐมวัย 10 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กระดับปฐมวัย

1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 แนวการจัด ประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ดำเนินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กระดับ ปฐมวัย จำนวน 2 แผนการเรียนรู้ เนื้อหาแบ่งเป็น 2 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 5 แผนการเรียนรู้ เวลาในการสอน แผนละ 30 นาที รวมระยะเวลาการทดลอง 5 ชั่วโมง ไม่รวมการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ใน แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็ก ระดับปฐมวัย ประกอบด้วย

1. จุดประสงค์การเรียนรู้
2. สารการเรียนรู้
3. การจัดกิจกรรม
 - 3.1) ขั้ววางแผน
 - 3.2) ขั้วปฏิบัติด้วยเกมการศึกษา
 - 3.3) ขั้วทบทวน
4. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
5. การวัดผลและประเมินผล
6. บันทึกผลหลังสอน

1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์และแบบประเมินคุณภาพของแผนการจัด ประสบการณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรม สารการเรียนรู้ จุดประสงค์ และภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์และแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ที่ปรับปรุง แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรม สารการเรียนรู้ จุดประสงค์ และความ

ชัดเจน ของภาษาที่ใช้ในการเขียนแผน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนว Likert แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.5 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาแปลผล และใช้เกณฑ์การแปลผลเพื่อเป็นแนวทางในการแปลความหมายของผลจากการประเมิน คุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

- 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งผลของการประเมินแผนการจัดประสบการณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.56 ซึ่งอยู่ในระดับ มาก ที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.6 นำแผนการจัดประสบการณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะดังนี้ ด้านภาษาให้เป็นภาษาเขียน ด้านกิจกรรมให้มีกิจกรรมหลากหลายขึ้น และเกณฑ์การประเมินผลให้ ชัดเจน

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านชุมช้าง ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา เวลา และสื่อ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ ในเรื่องของเวลา รูปแบบในการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น

1.8 นำแผนการจัดประสบการณ์ ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเพ็ญน้อยนาสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

2 เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน

2.1 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และเอกสารตำรา ที่เกี่ยวกับเกมการศึกษา การคิดพื้นฐาน การประเมินผลพัฒนาการ ทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

2.2 ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบ

ไฮสโคป จัดทำเกมการศึกษาและที่สอดคล้องกับเนื้อหาและให้มีความ เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหน่วยการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และกิจกรรมที่สามารถนำมาฝึกทักษะการคิดพื้นฐาน

2.3 กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ที่ฝึกทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดลำดับ ทักษะการนับ และทักษะจำแนกหมวดหมู่ จำนวน 30 ชุด ซึ่งมีเนื้อหาของภาพ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วย

2.4 นำเกมการศึกษาและแบบประเมินคุณภาพของเกมการศึกษา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้อง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องกล่องที่ใช้บรรจุเกมการศึกษาจากกล่องพลาสติกเป็นกล่องกระดาษ ประดับตกแต่งให้สวยงาม เปลี่ยนสติ๊กเกอร์ติดสัญลักษณ์ โดยการใช้แท่งพลาสติกอัดกาวและเคลือบพลาสติกใสเพื่อความคงทน หยิบจับง่ายและ ไม่เป็นอันตรายกับนักเรียน

2.5 นำเกมการศึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินคุณภาพ ของเกมการศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวลีเคิร์ท (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

2.6 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาแปลผล และใช้เกณฑ์การแปลผลเพื่อเป็นแนวทางในการแปลความหมายของผลจากการประเมินคุณภาพของเกมการศึกษา โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545:65)

- 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ผลของการประเมินของเกมการศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.60 ซึ่งอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.7 นำเกมการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องของขนาด และความชัดเจนของภาพ ความคงทนของเกมการศึกษา กล่องที่ใช้บรรจุ เกมการศึกษาจากกล่องพลาสติกเป็นกล่องกระดาษที่หนาขึ้น ประดับตกแต่งให้สวยงาม เปลี่ยนสติ๊กเกอร์ติดสัญลักษณ์ โดยการใช้แท่งพลาสติกอัดกาวและเคลือบพลาสติกใส เพื่อความคงทน

2.8 นำเกมการศึกษาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมอีกครั้ง
หนึ่ง

2.9 นำเกมการศึกษาไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือก
นักเรียนในการทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากเกณฑ์ของระดับชั้นเรียน บริบทห้องเรียนที่มีความใกล้เคียงอัน
มาจากเป็นสถานศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกัน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเกมการศึกษา และเวลา ผล
ปรากฏว่าต้องปรับความหนา ของกระดาษ ให้มีความแข็งแรงและทนทานขึ้น ปรับความชัดเจนของภาพ เพิ่ม
จำนวนเกม ให้มากขึ้น และปรับสัญลักษณ์ของนักเรียน จากที่เคยใช้สติ๊กเกอร์พลาสติกอ่อน ก็เปลี่ยน มาใช้เป็น
แท่งพลาสติกอัดด้วยกระดาษแข็ง และเคลือบพลาสติกอีกครั้ง

2.10 ปรับปรุงเกมการศึกษาให้สมบูรณ์และเหมาะสมสำหรับเด็ก ชั้นอนุบาลปีที่ 2

2.11 นำเกมการศึกษาไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดประสบการณ์เพื่อ
พัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กระดับปฐมวัย

3 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดพื้นฐาน

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทาง
ในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบ ได้แก่ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะ การคิด
พื้นฐาน การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย และตัวอย่างแบบทดสอบวัดการคิด พื้นฐานที่มีผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดทักษะการคิดพื้นฐาน เป็นแบบทดสอบ เพื่อวัดทักษะการ
คิดพื้นฐาน ก่อนและหลังการทดลอง จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้จริง 20 ข้อ โดยแยกเป็นแบบทดสอบวัดทักษะการนับ
5 ข้อ วัดทักษะการเปรียบเทียบ 5 ข้อ วัดทักษะ การจัดลำดับ 5 ข้อ และวัดทักษะการจำแนก 5 ข้อ ลักษณะของ
แบบทดสอบเป็นรูปภาพ แล้วให้เด็กปฐมวัยเลือกคำตอบที่เป็นรูปภาพ โดยเวลาทดสอบครูจะเป็นผู้อ่านคำถาม ให้
เด็กปฐมวัยฟัง เด็กจะพิจารณาภาพในแบบทดสอบที่เป็นคำตอบของคำถามนั้น แบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ในแต่
ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว และมีคะแนน 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน

3.3 นำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จแล้วไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความ
ถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ รูปภาพ และความชัดเจนของข้อความ แล้วนำแบบทดสอบ
มาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของ
เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ของตัวเลือก และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะ (ภาคผนวก ก)

3.5 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดพื้นฐาน จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อ
ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องกับพฤติกรรมชี้
วัดทักษะการคิดพื้นฐาน

3.6 วิเคราะห์ข้อมูล หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับ พฤติกรรมชี้วัด

ทักษะการคิดพื้นฐาน ของแบบทดสอบวัดวัดทักษะการคิดพื้นฐาน โดยใช้สูตรหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ระหว่างข้อสอบแต่ละข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์ การให้คะแนน ดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนด

ให้ +0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนดหรือไม่

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนด

ผลการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ของแบบทดสอบวัดวัดทักษะการคิดพื้นฐานกับ พฤติกรรมชี้วัดทักษะการคิดพื้นฐาน ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00

3.7 ปรับปรุงแบบทดสอบวัดวัดทักษะการคิดพื้นฐานตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ เสนอแนะและนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความเหมาะสม

3.8 นำแบบทดสอบวัดวัดทักษะการคิดพื้นฐานไปปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปใช้ (Try-out) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชุมช้าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คนละกลุ่มกับที่เคยได้รับการทดลองโดย ใช้แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน จำนวน 20 คน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาตรวจ วิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อคำนวณหาความยากง่ายของแบบทดสอบ (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และ ค่าความ เชื่อมั่น (rtt) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR20) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความ ยากง่าย ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งผลปรากฏว่าได้แบบทดสอบซึ่งมีความ ยากง่ายตั้งแต่ 0.45-0.75 และมีค่าอำนาจ จำแนก ตั้งแต่ 0.36-0.68 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 ได้ข้อสอบ ฉบับสมบูรณ์ที่นำไปใช้จริง จำนวน 20 ข้อ

3.9 นำแบบทดสอบที่วิเคราะห์หาคุณภาพแล้ว จำนวน 20 ข้อ ไปใช้ทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

4.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของของเด็กปฐมวัยที่มีต่อ การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา โดยผู้วิจัยศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง แบบสอบถามความพึงพอใจให้ครอบคลุม องค์ประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรม เกมการศึกษา ใช้คำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

3 หมายถึง พึงพอใจมาก ใช้สัญลักษณ์

2 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง ใช้สัญลักษณ์

1 หมายถึง พึงพอใจน้อย ใช้สัญลักษณ์

การพิจารณาระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย พิจารณาจากค่าเฉลี่ย ของคะแนน โดยเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

2.51-3.00 หมายถึง พึงพอใจมาก

1.51-2.50 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

1.00-1.50 หมายถึง พึงพอใจน้อย

4.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น ไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา และความครอบคลุมองค์ประกอบ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำ ในเรื่องคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นผู้วิจัยได้นำไป ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบไฮสโคป ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของความพึงพอใจ ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา โดยใช้สูตร หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ระหว่างข้อสอบแต่ละข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ที่กำหนด

ให้ +0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ที่กำหนดหรือไม่

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ที่กำหนด

กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1

4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา ที่ปรับปรุงแล้วไปจัดพิมพ์ และนำไปสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังจบการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อตามขั้นตอนต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเพียงน้อยนาสมบูรณ์ จังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดพื้นฐาน จำนวน 20 ข้อ

2 ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปให้เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมเกมการศึกษา ตาม แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3 ทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดพื้นฐานชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

4 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา

5 นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดทักษะการคิดพื้นฐานและแบบสอบถาม ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ข้อมูล

1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดพื้นฐานก่อนเรียนและหลัง เรียนของนักเรียน โดยใช้ Dependent samples t-test

2 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานโดยการจัดประสบการณ์ก่อนเรียนและหลังการเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กระดับปฐมวัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดพื้นฐานก่อนเรียนและหลังเรียนของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	30	20	11.33	2.87	16.023	0.000
หลังเรียน	30	20	17.33	1.76		

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของเด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการคิดพื้นฐานก่อนเรียน เท่ากับ 11.33 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 17.33 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโฮสโคป

ที่	รายการความพึงพอใจ (n = 30)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	เด็กปฐมวัยชอบการเปรียบเทียบจากการเล่นเกม	2.73	0.45	มาก
2	เด็กปฐมวัยชอบการเรียนรู้ที่ได้วางแผนการทำงานด้วยตนเอง	2.63	0.49	มาก
3	เด็กปฐมวัยชอบการเรียนรู้ที่ได้ลงปฏิบัติด้วยตนเอง	2.58	0.50	มาก
4	เด็กปฐมวัยชอบการเรียนรู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นให้เพื่อนฟัง	2.73	0.45	มาก
5	เด็กปฐมวัยชอบการคิดจากการเล่นเกมส่งเสริมการคิด	2.75	0.44	มาก
6	เด็กปฐมวัยชอบการนับจำนวนจากการเล่นเกม	2.60	0.50	มาก
7	เด็กปฐมวัยชอบที่เกมการศึกษามีภาพและสีที่สวยงาม	2.50	0.51	ปานกลาง
8	เด็กปฐมวัยชอบเกมที่เล่นแล้วมีความสุขสนุกสนาน	2.68	0.47	มาก
9	เด็กปฐมวัยชอบภาพที่เลือกด้วยความสนใจ	2.73	0.45	มาก
10	เด็กปฐมวัยชอบที่เกมมีขนาดที่เหมาะสม หยิบจับง่าย	2.48	0.51	ปานกลาง
	รวม	2.64	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโฮสโคป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.64$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ และมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.75$) ในข้อ 5 คือ เด็กปฐมวัยชอบการคิดจากการเล่นเกมส่งเสริมการคิด ข้อ 4 เด็กปฐมวัยชอบการเรียนรู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นให้เพื่อนฟัง และข้อ 9 เด็กปฐมวัยชอบภาพที่เลือกด้วยความสนใจตามลำดับ และส่วนที่นักเรียนชอบปานกลางคือข้อ 10 เด็กปฐมวัยชอบที่เกมมีขนาดที่เหมาะสมหยิบจับง่าย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโฮสโคปด้วยเกมการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย สามารถนำมาอภิปรายผล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโฮสโคปด้วยเกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโฮสโคปด้วยเกมการศึกษา มีกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนเน้นผู้เรียนให้ได้ฝึกปฏิบัติและลงมือทำ สามารถที่จะส่งเสริมพฤติกรรมความเห็นคุณค่าในตัวเองในทุกขั้นตอนของกิจกรรมตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจเลือกเกมที่จะเล่น การเล่นเกมร่วมกับเพื่อนในห้อง และการออกมาทบทวน บอกความรู้สึกของตนให้เพื่อนฟังหลังจากร่วมกิจกรรมเสร็จแล้ว ส่งเสริมให้เด็กมี

ความกล้าพูด กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสมตามพัฒนาการของตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน ผู้เรียนวางแผนหรือลงมือทำ โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุน และคอยกระตุ้นเร้าให้เด็กทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เด็กได้สร้างความเข้าใจในสิ่งที่ได้ปฏิบัติ ซึ่งประกอบไปด้วยการเลือก และการตัดสินใจ การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีกระบวนการ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งทำให้เด็กสามารถคาดได้ว่าช่วงเวลาต่อไปเป็นกระบวนการใดและทำให้เด็กสามารถจัดการควบคุมได้ว่าต้องทำอะไรในกิจกรรม แต่ละช่วงด้วยตนเองโดยมีกระบวนการเรียนรู้วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ทบทวน (Review) ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความต่อเนื่องกันเป็นขั้นเป็นตอน ส่วนเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก็ส่งเสริมทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย มีความหลากหลายตามความถนัดและชอบเด็กแต่ละคนทำให้เด็กสามารถเลือกแต่ตัดสินใจว่าจะเล่นเกม อะไรก่อนหลัง โดยนักเรียนเป็นผู้กำหนดได้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีอิสระในการคิด ส่งเสริม ให้บรรยากาศของการเรียนรู้ของเด็กไม่ถูกปิดกั้น และมีทักษะการคิดพื้นฐานอยู่ในรูปแบบ ของเกมการศึกษา ได้แก่ ทักษะการนับ ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดลำดับ ทักษะ การจำแนก เป็นต้น รูปแบบในการเล่นไม่ยากเกินความสามารถของนักเรียน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาเป็นกระบวนการที่ส่งเสริม การเรียนรู้ของเด็กให้รู้จักสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ และเชื่อมโยง ซึ่งส่งผล ต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาพร บุญวงศ์ (2551) ที่ได้วิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปสูงกว่าการจัดประสบการณ์แบบปกติและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปกับการจัดประสบการณ์แบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ บุชบา วุฒิสาร (2554) ที่ได้วิจัยพบว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปเด็กได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยตนเอง มีความเป็นอิสระ เด็กได้แสดงออกและกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเป็นการฝึกฝนในการทำกิจกรรมในขั้นตอนการวางแผน ปฏิบัติ ทบทวนจึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับณัฏฐา มหาสุคนธ์ (2561) ที่นักเรียนปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับจิรภา วงษ์สมบัติ (2561) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยและผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของไฮสโคปที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมและมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมและสอดคล้องกับณัฏฐา นันทราช (2563) ที่ได้วิจัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษามีทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกม การศึกษา จะเป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยการได้ลงมือกระทำ เด็กได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเกมการศึกษา ได้พัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน และได้ฝึกฝนการพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ไปในตัว ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ ภายในห้องเรียน ได้ช่วยเหลือกับในการร่วมทำกิจกรรม รู้จัก การแบ่งงาน การวางแผน เมื่อเด็กกลุ่มนี้เลื่อนขึ้นไปชั้นประถม เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา เด็กกลุ่มนี้จะรู้จักการวางแผน การแบ่งงานอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุผล

ดังกล่าวจึงทำให้ทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา อยู่ในระดับมากโดยผู้วิจัยอ่านข้อคำถามให้เด็กฟังและให้เด็กตอบข้อคำถามแต่ละข้อ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยได้เล่นเกมที่ส่งเสริมการคิด ได้แสดงความคิดเห็นให้เพื่อนฟัง ได้เลือกเล่นเกมที่สนใจ ที่ได้วางแผนการทำงานด้วยตนเอง ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้รับการตรวจสอบแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ และผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงให้มีความคงทนสวยงาม รูปภาพ ชัดเจน เนื้อหาสาระของรูปภาพสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร ดึงดูดความสนใจ ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี และเนื้อหาไม่ยากเกินไป เหมาะสมกับวัย พัฒนาการสอดคล้องกับคุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

จึงขอเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะศึกษางานวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ทักษะการนับจำนวน ที่ให้เด็กปฐมวัยที่ดูภาพและนับจำนวน แล้วระบุจำนวนในแบบฝึกเด็กปฐมวัยนั้นระบุจำนวนตัวเลขได้ จากกิจกรรม ครูควรให้เด็กใช้กิจกรรม/รูปภาพที่เป็นจำนวนนับ ในการฝึกบ่อยๆ เด็กจะเกิดทักษะการคิดและทักษะการจำสามารถเรียนรู้ได้ดี

1.2 ทักษะการเปรียบเทียบรูปภาพในเกมการศึกษา ครูต้องใช้ภาพที่มีสีสันสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจ คอยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ให้กำลังใจนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

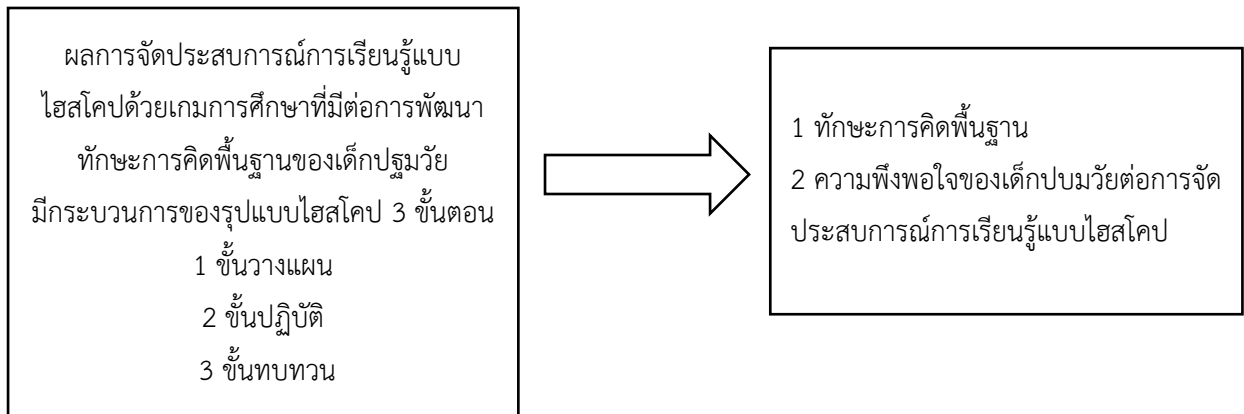
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา

2.2 ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานด้วยกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเล่านิทาน ชุดฝึกกิจกรรม หรือเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยครั้งนี้เป็นแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพแนวทางส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบไฮสโคป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิการ์ สุริยะมาตร. (2560). การพัฒนากิจกรรมเสริมตามแนวคิดของไฮสโคปในการพัฒนา กิจกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิตติมา สวัสดิ์กำจรพงศ์. (2546). การเรียนรู้พัฒนาการของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- จิรภา วงษ์สมบัติ. (2561). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ณัฐฐา มหาสุคนธ์. (2561). การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนอนุบาลชั้นอนุบาลชั้นปี ที่ 1. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ณัฐฐา นันทราช. (2563). การพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*

ศุภากร ศรีพรหม¹ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์² ระพีพรรณ ร้อยพิลา³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²⁻³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*Corresponding author e-mail: supazer2536@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ อำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 340 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.970, 0.976 และ 0.975 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวม ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ 87.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.92 5) การวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร 4 ด้านที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; องค์กรแห่งการเรียนรู้

*Received: 26 February 2024, Revised: 10 April 2024, Accepted: 12 April 2024

Administrator's Academic Leadership and Transformational Leadership Affecting a Learning Organization within Schools Under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office*

Supakorn Sriprom^{1*} Sikan Pienthunyakorn² Rapeepan Roypila³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University

¹⁻²Lecturer of Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: supazer2536@gmail.com

ABSTRACT

This correlational research aimed to examine, compare, and identify the relationship, determine the predictive power, and establish guidelines for developing administrators' leadership affecting a learning organization under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, as perceived by school administrators and teachers. The sample group of this research comprised 340 participants. The sample size was determined using multi-stage random sampling. The data collection tools were sets of 5-point scale questionnaires, comprising the administrator's academic leadership, administrator's transformational leadership, and a learning organization with the reliability of 0.970, 0.976, and 0.975. Data analysis statistics consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation, Independent Samples t-test, One-Way ANOVA, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis. The results of this research showed that: 1) The administrators demonstrated overall academic and transformational leadership, as well as a learning organization at the highest level. 2) The administrators demonstrated overall academic and transformational leadership, classified by positions, and school sizes, exhibited differences at the .05 and .01 levels of significance, respectively but the overall learning organization, showed differences at the .01 level of significance. In terms of types of school program provision, there were no difference overall. 3) The academic and transformational leadership of administrators had a positive relationship with a learning organization at the .01 level of significance, indicating a very high correlation. 4.) The administrators' academic and transformational leadership could jointly predict a learning organization at the .01 level of significance, with 87.70 percent, and the standard error of estimate of ± 1.192 . 5) This research proposed guidelines for developing administrators' leadership of executives in four areas that affecting a learning organization.

Keywords: Academic Leadership; Transformational Leadership; Learning Organization

*Received: 26 February 2024, Revised: 10 April 2024, Accepted: 12 April 2024

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกๆระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะ และทักษะ อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ แม้ในภาพรวมคนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน 15 ปีของรัฐ แต่ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยัง ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำองค์กร จึงถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาและการบริหารงานภายในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ และมีความเข้าใจในหลักการบริหาร ตลอดจนอาศัยภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาช่วยในกระบวนการบริหารและในกระบวนการดำเนินงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในด้านการกำหนดภาระงานของโรงเรียนที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การออกแบบการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน การให้ความสนใจความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน (กาญจนา สุระคำ, 2562) ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ก็มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมีคุณลักษณะ ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้กับส่วนรวม เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาตนเองและพัฒนาครูเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย (นิลาวัลณ์ จันทะรังษี, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานอย่างสร้างสรรค์ ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใหม่ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มุ่งสู่ความเป็นเลิศและมีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีคุณภาพและสามารถดำรงอยู่ได้ในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนว่ามีอยู่ในระดับใด ส่งผล

ต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
5. เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

1.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1.2 ครูผู้สอน

1.1.2 ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน

1.1.2.1 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1.2.2 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1.3 ขนาดของโรงเรียน

1.1.3.1 ขนาดเล็ก

1.1.3.2 ขนาดกลาง

1.1.3.3 ขนาดใหญ่

1.2 ตัวแปรตาม แบ่งเป็นดังนี้

1.2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

- 1.2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน
- 1.2.1.2 การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ
- 1.2.1.3 การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา
- 1.2.1.4 การมีวิสัยทัศน์

1.2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

- 1.2.2.1 การสร้างแรงบันดาลใจ
- 1.2.2.2 การกระตุ้นการใช้ปัญญา
- 1.2.2.3 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
- 1.2.2.4 การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

1.2.3 องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

- 1.2.3.1 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 1.2.3.2 โครงสร้างและระบบการทำงาน
- 1.2.3.3 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน
- 1.2.3.4 การทำงานเป็นทีม
- 1.2.3.5 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,313 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 235 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,078 คน จากทั้งหมด 212 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2566 กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำโดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง 329 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 117 คน และครูผู้สอน จำนวน 223 คน จากโรงเรียน 117 โรงเรียน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้สถานศึกษาในการแบ่ง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) โดยการสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.450-0.891 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.970

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.557-0.966 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.976

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.499-0.889 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.975

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนและส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ รวมทั้งสิ้น 340 ฉบับ ได้นำเอกสารกลับคืนมา จำนวน 340 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อย และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม และคัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสถิติที (t - test) ชนิด Independent Samples ค่าสถิติเอฟ (F - test) แบบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทีละขั้นตอน (Stepwise multiple Regression)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามตัวแปร พบว่า

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ไม่แตกต่าง

2.3 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และภาวะผู้นำทางวิชาการ ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยได้ร้อยละ 87.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.92

4.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 8 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้านที่สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้ ได้แก่ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Z_t' = .314 + .522Y_t + .406X_t$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_{zt}' = .563Z_{yt} + .390Z_{xt}$$

5. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำนวน 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยครั้งนี้สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ถือว่าเป็นผลดีต่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนพึงมี เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรรณนพพร สิ้นน้อย และธีระพงศ์ บุศรากุล, 2562) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยครั้งนี้สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่เป็นผลดี ซึ่งแสดงว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับสถานศึกษา และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องมีเพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อยุคดิจิทัลที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธัญญา มาศแดงสีดา, 2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.3 ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยครั้งนี้สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะช่วยให้งานที่ทำมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรรวมถึงมุ่งสร้างคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุนิสา มัยจิ้น, 2563) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่าการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารงานต่าง ๆ จึงมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อนัญญา ชาระวงศ์, 2561) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน

2.1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ต่างอยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเช่นเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนได้รับฟังนโยบายการบริหารจัดการทางด้านการศึกษาจากผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่เช่นเดียวกัน รวมถึงผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนต่างตระหนักว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่จะทำให้เกิดเกิดคุณภาพกับผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ดังที่ (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2560) กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพทางการเรียนการสอนของครูผู้สอน และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีบริบทของโรงเรียนที่ใกล้เคียงกัน ผู้บริหารและครูผู้สอนจึงมองว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก ผู้บริหารจึงใช้ศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนช่วยในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมมาตร สุวรรณคำ, 2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในความเป็นจริงแล้วผู้บริหารให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่จะต้องมีการกระตุ้นให้บุคลากรพัฒนาตนเองและสามารถปฏิบัติงานให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นได้ และมองว่าตนเองมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แต่ในมุมมองของครูผู้สอนมองว่าผู้บริหารอาจยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาความสามารถของบุคลากรทั้งโรงเรียนให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้ทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธีรศักดิ์ สารสมักร, 2563) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน

2.2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพเพียงพอที่จะกระตุ้นให้บุคลากรสามารถพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำโรงเรียนสู่เป้าหมายที่คาดหวังไว้ ดังที่ (นิลาวัลณ์ จันทะรังษี, 2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมีคุณลักษณะ ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้กับส่วนรวม เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาตนเองและพัฒนาครูเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

2.2.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีบริบทของโรงเรียนที่ใกล้เคียงกัน คือ มีบุคลากรที่ทำงานในโรงเรียนไม่มากนัก ผู้บริหารจึงต้องใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและการเรียนการสอนได้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่จำเป็นต้องแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเท่ากันกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชนันท์สร ปิยะภัทรวิรัตน์, 2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า

2.3.1 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมองว่าโรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แต่ในมุมมองของครูผู้สอนอาจมองว่า ยังมีอีกหลายด้านในโรงเรียนที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้เกิดภาพความสำเร็จที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนัทพงษ์ วัชระพันธ์, 2564) ได้วิจัยเรื่อง บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3.2 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียนที่แตกต่างกันนั้น ต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า โรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรทุกคนสามารถขยายศักยภาพของตนเองได้ ดังที่ (Senge, 1990) ได้ให้ความหมายไว้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ซึ่งทุกคนสามารถขยายศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างผลงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เป็นที่ซึ่งเกิดรูปแบบการคิดใหม่ ๆ หลากหลายมากมายที่ซึ่งแต่ละคนมีอิสระที่จะสร้างแรงบันดาลใจ และเป็นที่ซึ่งทุกคนต่างเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกัน

2.3.3 ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีบริบทของโรงเรียนที่

ใกล้เคียงกัน มองว่าองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนบุคลากร และทรัพยากรต่าง ๆ ที่เพียงพอ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านบุคลากรหรือด้านอื่น ๆ ก็อาจจะไม่กระทบต่อการดำเนินงานในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุนิสา มัยจิน, 2563) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และความ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{xtzt} = .914$) ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยผู้บริหารมีบทบาทในการทำหน้าที่บริหารงานภายในโรงเรียน ตลอดจนมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ (สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล, 2562) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .905$)

3.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r_{yzt} = .926$) ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จใน สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม และผลักดันให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่กำหนดไว้ และก่อให้เกิดความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ (รุ่งนภา จันทรลี, 2562) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม พบว่า

4.1 ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยรวม ที่นำมาวิเคราะห์ สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม (Z_t) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .563 ส่วนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .390 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของบุคลากร ให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยผู้บริหารสามารถเป็นต้นแบบในการดำเนินงาน ดังที่ (นิลาวัลณ์ จันทะรังสี, 2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมีคุณลักษณะ คักยภาพ ความรู้ ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อสร้างความสมบูรณ์ให้กับส่วนรวม เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาตนเองและพัฒนาครูเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

4.2 ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยรวม ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 8 ด้าน พบว่ามี 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม (Z_t) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Y_2) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Y_4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน (X_1) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Y_3) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การที่ผู้บริหารจะพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องเริ่มต้นจากการที่ผู้บริหารรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดความศรัทธา และเชื่อมั่นในความสามารถที่จะนำบุคลากรและสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

ผลการวิจัยในข้อ 4.1 และ 4.2 สอดคล้องกับ (อรณิษฐา ทศตา, 2564) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่สามารถทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มี 4 ด้าน

คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_1) ด้านการกระตุ้นให้เกิดเชาวน์ปัญญา (X_2) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี
อุดมการณ์ (X_3) และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X_4) ซึ่งมีค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 50.40 แสดงว่า
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลโดยตรงต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยถึงแม้พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่
ในระดับมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานต้นสังกัดยังควรสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารในโรงเรียน
ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยการส่งเสริมให้ผู้บริหารรู้จักและเข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็น
ผู้นำทางวิชาการ มีการจัดอบรม สัมมนา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ศึกษาหลักสูตร นโยบาย
ต่าง ๆ ให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน สามารถนำครูและโรงเรียนให้มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ได้

1.2 จากผลการวิจัยถึงแม้พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่
ในระดับมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ยังควรส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารในโรงเรียนให้ได้พัฒนาศักยภาพของ
ตนเองให้สูงขึ้น ให้ทันต่อยุคดิจิทัลที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยการจัดอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการ
วิจัย นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานในโรงเรียน

1.3 จากผลการวิจัยถึงแม้พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามยังควรส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาใน
ด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งกระตุ้นให้ทุก
ส่วนสามารถมองเห็นภาพและมีความต้องการที่จะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับ
สภาพการณ์เปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้
เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาในจังหวัดอื่น

2.2 ศึกษาองค์ประกอบหรือตัวแปรอื่น ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน
ประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เช่น อายุ วุฒิการศึกษา ทักษะการใช้งานเทคโนโลยี
เป็นต้น

2.3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.4 สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในรูปแบบ PSSTO

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Person for the Learning) 2) โครงสร้างและระบบการทำงาน (Structure and Working system) 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) 4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) และ 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร (Organization's Learning Culture) หรือเรียกว่า PSSTO Model ในส่วนของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำและให้การสนับสนุน ส่งเสริม ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเอง ให้เกียรติ ยอมรับความสามารถ และรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระคำ. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชนันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2560). *การบริหารการศึกษาและทรัพยากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.
- ธนัทพงษ์ วังทะพันธ์. (2564). *บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธัญญา มาศแดงสีดา. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธีรศักดิ์ สารสมิตร. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง; 29 พฤษภาคม 2563; อุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- นิลาวัลณ์ จันทะรังษี. (2565). *ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรรณนพพร สีน้อย และธีระพงศ์ บุศรากุล. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*. *MBU Education Journal : Faculty of Education Mahamakut Buddhist University*, 7(2), 187-199.
- รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมมาตร สุวรรณขำ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*, 4(1), 89-114.

- สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุนิสา มัยจิน. (2563). *การศึกษการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรณิชา ทศดา. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(2), 188-199.
- อนัญติยา ชาระวงศ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน*. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(71), 153-163.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline :The art and practice of the learning organization*. London: Century Press.

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*

ลัดดา เจียมจูงไร¹ จิรวัดน์ กิตติพิเชฐสรรค์² เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร³ ฤชดา ผ่องพิทยา⁴

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาคุณูปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก

²อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาคุณูปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก

³อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาคุณูปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

*Corresponding author e-mail: Ladda_ji@snr.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพความคาดหวัง 2) พัฒนารูปแบบ และ 3) ประเมินผลรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวังในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษ ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือฯ และขั้นที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับสภาพที่คาดหวังการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการพัฒนารูปแบบพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบฯ มี 10 ด้าน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ครุวิทยาาสตร์ คณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพ 3) การคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ 4) เครือข่าย การมีส่วนร่วม 5) การบริหารงานบุคคล 6) การจัดทำแผนกลยุทธ์ 7) หลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 8) การใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี 9) การวัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ 10) ผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษา 3. ผลการประเมินผลรูปแบบและคู่มือ พบว่า รูปแบบและคู่มือมีระดับความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา; การบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

*Received: 21 February 2024, Revised: 7 March 2024, Accepted: 9 March 2024

School Administration Model of Effective Enrichment Program in School under the Secondary Educational in Bangkok Province*

Ladda Jiamjurai¹ Jirawat Kitipichedsun² Saowaphank Lampetch³ Kisda Pongpittaya⁴

¹Degree of Doctor of Education in Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Krirk University

²Lecturer of Doctor of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Krirk University

³Lecturer of Doctor of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Krirk University

⁴Assistant Professor of Graduate School, Phetchabun Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Ladda_ji@snr.ac.th

ABSTRACT

The purposes of research were to 1) Study the needs assessment in organizing effective teaching and learning of effective enrichment program in school under the secondary educational in Bangkok province 2) Develop of school administration model of effective enrichment program, and 3) Evaluate the school administration model of effective enrichment program. The research procedure 3 steps. Step 1: Studying the needs assessment in organizing effective teaching and learning of effective enrichment program. Step 2: Developing of school administration model of effective enrichment program. And Step 3: evaluating the appropriateness. The research findings respective that: 1. The current conditions to develop the school administration model of effective enrichment program. Overall and each aspect was at moderate level. The expected conditions to develop the school administration model of effective enrichment program, overall and each aspect was at the highest level. 2. The school administration model of effective enrichment program consisted of 10 components, including: 1) leadership of administrators, 2) quality science and mathematics teachers, 3) selection of students with special abilities in science and mathematics, 4) networking and participation, 5) personnel management, 6) creation of effective strategic plans, 7) science and mathematics curricula that facilitate student learning, 8) media use and innovative technology, 9) measurement and evaluation that promotes science and mathematics, and 10) results from the management of educational institutions that teach classrooms. 3. Results Evaluation of the school administration model of effective enrichment program and Guideline Handbook in components of accuracy, appropriateness, and feasibility overall was at the highest level.

Keywords: The development of school administration model; School administration model of effective enrichment program; The secondary educational in Bangkok province

*Received: 21 February 2024, Revised: 7 March 2024, Accepted: 9 March 2024

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงไปอย่างสำคัญในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตและการสื่อสาร โดยเฉพาะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ เทคโนโลยีชีวภาพเทคโนโลยีวัสดุ และอื่น ๆ ที่ใช้เครื่องจักรคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่เพิ่มขึ้น และใช้แรงงานคนทำงานในภาคการผลิตแบบเก่าที่ลดลงงานหลายอย่างมีความจำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ทำงานแทนคนได้ ทำให้คนที่มีความรู้ทักษะแบบง่าย ๆ ในประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมและประเทศตลาดเกิดใหม่ถูกปลดจากงาน คนที่ทำงานในภาคความรู้ข้อมูลข่าวสาร บริการ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น คนที่ทำงานในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมการผลิตมีสัดส่วนลดลงคนทำงานที่มีความรู้ทักษะแบบใหม่เพิ่มขึ้นคนที่ไม่มีความรู้ทักษะแบบใหม่ คิดและทำอะไรใหม่ ๆ แก้ปัญหาเชิงซับซ้อนไม่เป็น ต้องตงงานหรือไม่ก็ต้องเปลี่ยนแปลงการทำงานแบบใช้แรงที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทักษะมากและใช้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานแทนไม่ได้ (วิทยากร เชียงกูล, 2559) ซึ่งส่งผลต่อระบบการศึกษาของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ดังนั้นกระบวนการในการจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความท้าทายของการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยจึงพยายามปรับกระบวนการในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามก็ยังประสบปัญหาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการบริหารจัดการ และการเรียนรู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริงตามบริบทของพื้นที่ได้ นักเรียนที่จบการศึกษาประสบปัญหาในการทำงานประเทศขาดนวัตกรรมในการพัฒนาประเทศ มีการลงทุนด้านการศึกษาสูงแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำ การแก้ไขกับปัญหาการศึกษาได้ดำเนินการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่ไม่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาประเทศได้ตามวัตถุประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563, นริศรา ใจคง และสิริกานต์ แก้วคงทอง, 2564)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ระบุถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษต้องได้รับสิทธิในการพัฒนาความสามารถพิเศษของตนอย่างเต็มที่ ให้เป็นผู้มีความเป็นเลิศที่มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์สามารถนำประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงและมั่งคั่งอย่างต่อเนื่องและถาวร โดยได้รับการสนับสนุนและเสริมพลังจากรัฐ ครอบครัวและสังคม และมีโอกาสได้นำความสามารถนี้ไปปรับใช้ในครอบครัว สังคม ประเทศชาติและสังคมโลกอย่างมีความสุขและอย่างมีคุณธรรมโดยโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน สอดคล้องกับมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ทำเป็นผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานครยังขาดแนวทางในบริหารจัดการที่ชัดเจน ทั้งเรื่องการบริหารหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ความรู้ความเข้าใจของครูที่รับผิดชอบการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ความพร้อมด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์กับหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, จรุญ จัปปัง และคณะ, 2555)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ในประเทศ และพัฒนาการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ให้มีมาตรฐาน จึงได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิผล เพื่อนำเสนอแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และสถานศึกษาที่สนใจ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และดำเนินการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง ในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินผลรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในรูปแบบผสมผสาน (Mixed-Method) ซึ่งใช้ทั้งวิธีการทำวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และตัวแทนครูผู้สอน จำนวน 250 คน และสถานศึกษาดั้งเดิม จำนวน 3 แห่ง เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.940 ตัวอย่างในปีการศึกษา 2566 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ และสร้างข้อสรุป โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และบริหารสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน เครื่องมือวิจัย เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) จากตัวแปรที่ศึกษา 10 ด้าน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางอาจารย์ด้านการบริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน รวมจำนวน 11 คน ประชุมกลุ่มสนทนาศึกษาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อวิพากษ์รูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หลังจากนั้นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ โดยเชิงปริมาณ ใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง ในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สรุปผลเป็น 3 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) ผลการศึกษา วิเคราะห์เอกสารผลการดำเนินงานและผลการประเมินการดำเนินงานของการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง ในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และ 3) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาต้นแบบ (Best Practice) การจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษา วิเคราะห์เอกสารผลการดำเนินงานและผลการประเมินการดำเนินงานของการบริหารสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ และองค์ประกอบการบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษประกอบด้วย 9 ด้าน คือ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านการวางแผนการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดการสอนห้องเรียนพิเศษ 3) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของห้องเรียนพิเศษ 4) การจัดทำแผนกลยุทธ์ของห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 5) ด้านการประเมินและการควบคุมกลยุทธ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ 6) ด้านการบริหารงานและผลการปฏิบัติงาน 7) ด้านการบริหารงานบุคคล 8) ด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษและ 9) ด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม

1.1.2 องค์ประกอบการบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) ด้านสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพ 4) ด้านหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 5) ด้านการวัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 6) ด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 7) ด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือในการบริหารห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ 8) ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง ในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษ อย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบัน พบว่า ระดับสภาพปัจจุบันการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานและผลการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการวางแผนการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดการสอนห้องเรียนพิเศษ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ

ระดับสภาพที่คาดหวังการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดการสอนห้องเรียนพิเศษด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์ของห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของห้องเรียนพิเศษส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ค่าลำดับความต้องการ (Priority Need Index) การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา ค่าลำดับความต้องการ 0.32-0.38 ค่ามากกว่า 0.30 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทุกข้อ

1.3 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาต้นแบบ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยผู้วิจัยได้สรุปประเด็นจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ และองค์ประกอบการบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพ เพื่อมาสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำมีภาวะทางอารมณ์มีความซื่อสัตย์ความรับผิดชอบ มีภาวะผู้นำ มีการออกแบบภาระงานของกลุ่มงาน แนวปฏิบัติแบ่งภาระงาน ออกเป็น 4 กลุ่มงาน อย่างชัดเจนมีการตรวจสอบว่าห้องเรียนมีการจัดระเบียบที่เหมาะสมและไม่มีการกีดขวางที่อาจทำให้นักเรียนไม่สะดวกในการเรียนรู้มีการวางแผน ติดตามการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนของครูสร้างแรงจูงใจ ค่าตอบแทน การให้ รางวัลและ การยกย่องชมเชยมีการสร้างเครือข่าย จัดทำ MOU ความร่วมมือในการพัฒนากับหน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทรัพยากรทางการศึกษาต่างๆ จัดกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ร่วมกัน

2) องค์ประกอบการบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพ พบว่า จัดห้องเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน มีพื้นที่เหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ มีอุปกรณ์การสอนทันสมัยครูจะต้องเข้าใจถึงนักเรียนแต่ละคนเข้าใจถึงความสนใจและความแตกต่างทางวัฒนธรรมเฉพาะบุคคล มีหลักสูตรและวัดผลในการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างการทดลองและการเรียนรู้ที่น่าสนใจมีสื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัย เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเอง มีแหล่งเรียนรู้ภายใน เช่น ห้องสมุด สวนวิทยาศาสตร์ ป้ายประชาสัมพันธ์

2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ สรุปผลเป็น 3 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) ผลการยกย่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษา 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา และ 3) ผลการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาฯ พบว่า ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มี 2 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษประกอบด้วย องค์ประกอบ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่มีคุณภาพ 3) ด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 4) ด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม 5) ด้านการบริหารงานบุคคล 6) ด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพ 7) ด้านหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 8) ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 9) ด้านการวัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ 10) ด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ

2.1.2 องค์ประกอบการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่มีคุณภาพ 3) ด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 4) ด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม 5) ด้านการบริหารงานบุคคล 6) ด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพ 7) ด้านหลักสูตรด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 8) ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในห้องเรียน พิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 9) ด้านการวัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ 10) ด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาฯ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอให้นำองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ และองค์ประกอบการบริหารจัดการ ห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพมาหลอมรวมกัน ซึ่งผลการตรวจร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาฯ จากการ สนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ได้องค์ประกอบ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร 2) ด้านครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่มีคุณภาพ 3) ด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 4) ด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม 5) ด้านการบริหารงานบุคคล 6) ด้านการจัดทำแผนกล ยุทธ์การบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิภาพ 7) ด้านหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียน 8) ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 9) ด้านการ วัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ 10) ด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการ สถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ ซึ่งได้จากการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 การจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาฯ ผู้วิจัยได้สร้าง คู่มือการบริหารสถานศึกษาฯ ประกอบด้วย 1) บทที่ 1 บทนำ 2) บทที่ 2 วิธีการ กระบวนการของรูปแบบ และ 3) บทที่ 3 การประเมินและให้ ข้อมูลป้อนกลับซึ่งครอบคลุม 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) โครงสร้างและสาระสำคัญของรูปแบบ 4) วิธีการ กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับ ของรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แนวทางองค์ประกอบของรูปแบบ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) โครงสร้างและสาระสำคัญของรูปแบบ 4) วิธีการ

กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษา พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมขององค์ประกอบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบคุณภาพแต่ละองค์ประกอบจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความถูกต้อง ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความถูกต้องสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เท่ากันทั้งสองด้าน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม ด้านความเหมาะสม เกือบทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม เท่ากันทั้งสองด้าน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เท่ากันทั้งสองด้าน และด้านความเป็นไปได้ ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความถูกต้องสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพ รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมขององค์ประกอบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบคุณภาพแต่ละองค์ประกอบจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกองค์ประกอบในทุกด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบคุณภาพแต่ละองค์ประกอบจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความถูกต้อง ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความถูกต้องสูงสุด คือ ด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบฯ รองลงมา คือ ด้านหลักการและเหตุผลของคู่มือการใช้รูปแบบฯ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จของคู่มือการใช้รูปแบบฯ ด้านความเหมาะสม ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านหลักการและเหตุผลของคู่มือการใช้รูปแบบฯ และด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาสาระของคู่มือการใช้รูปแบบฯ ด้านวิธีการ กระบวนการของคู่มือการใช้รูปแบบฯ และด้านเงื่อนไขความสำเร็จของคู่มือการใช้รูปแบบฯ และด้านความเป็นไปได้ ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความถูกต้องสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบฯ รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาสาระของคู่มือการใช้รูปแบบฯ และด้านเงื่อนไขความสำเร็จของคู่มือการใช้รูปแบบฯ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านหลักการและเหตุผลของคู่มือการใช้รูปแบบฯ

สรุปข้อคิดเห็นของการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาฯ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 11 คน ซึ่งข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่า ควรปรับปรุงแบบการบริหารให้เป็นวงจรการควบคุมคุณภาพ (PDCA Cycle) เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษซึ่งจะเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง ในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับสภาพปัจจุบันการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานและผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่บุคลากรทางการศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษายอมรับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งอ ซึ่งในการบริหาร จัดการสถานศึกษาหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (COVID-19) ที่สถานศึกษา ต้องใช้วิธีการบริหารงานและการปฏิบัติงานที่หลากหลายให้เข้ากับการที่นักเรียนไม่สามารถมาเรียนในสถานศึกษาได้ และให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายใน สถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสมมา ธนินัย (2560) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันดำเนินการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ

ส่วนค่าความคาดหวังของด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ และค่าความคาดหวังของด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการศึกษามุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น สิ่งที่คาดหวังเป็นอันดับแรก ๆ ของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษ คือ ผู้เรียนที่จะต้องพัฒนาให้มีความรู้ทักษะ เจตคติ ความคิด พฤติกรรม หรือคุณลักษณะตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือมีพัฒนาการมากขึ้น ดังนั้น ค่าความคาดหวังของด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ และค่าความคาดหวังของด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จึงมีค่าสภาพความคาดหวังในระดับมากที่สุด ครุจึงคาดหวังว่าจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน สอดคล้องกับ Ng, P. T. (2003) เสนอองค์ประกอบสถานศึกษาที่มีรูปแบบความเป็นเลิศ (School excellence model: SEM) ในประเทศสิงคโปร์ ไว้ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำ (leadership) เป็นวิธีการนำ

โรงเรียนและระบบการนำโรงเรียนคุณค่าที่มีอยู่ และเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนรวมทั้งผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และการทำให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic planning) เป็นวิธีการที่โรงเรียนสร้างกลยุทธ์ร่วมกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มุ่งเน้นทิศทางเชิงกลยุทธ์ โดยการวางแผนปฏิบัติการพัฒนาเพื่อสนับสนุนทิศทาง ปรับใช้แผน และกำกับติดตามการปฏิบัติงาน 3) การบริหารบุคลากร (Staff management) เป็นวิธีที่โรงเรียนพัฒนาและใช้ประโยชน์จากศักยภาพของพนักงานอย่างเต็มที่ ในการสร้างโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศ 4) ทรัพยากร (resources) เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรภายใน และทรัพยากรจากภายนอก ให้มีส่วนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อสนับสนุนการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการดำเนินการของกระบวนการ 5) กระบวนการมุ่งเน้นผู้เรียน (student-focused processes) วิธีการในการออกแบบของโรงเรียน เช่น การปฏิบัติ การบริหารจัดการ และการปรับปรุงกระบวนการที่สำคัญในการให้การศึกษาแบบองค์รวมและทำงานต่อการเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี 6) ผลลัพธ์ด้านการบริหารและการดำเนินงาน (administrative and operational results) อะไรบ้างที่ทำให้โรงเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเกิดจากควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน 7) ผลลัพธ์ด้านบุคลากร (staff results) ว่ามีอะไรบ้างที่โรงเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ซึ่งเกิดจากการฝึกอบรมและการพัฒนาและขวัญกำลังใจของบุคลากร 8) ผลลัพธ์ด้านเครือข่ายและสังคม (partnership and society results) ว่ามีอะไรบ้างที่โรงเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของเครือข่าย และชุมชนในภาพรวม และ 9) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (key performance results) เพื่อชี้วัดว่าอะไรที่โรงเรียนบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาแบบองค์รวมของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่โรงเรียนสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการจากการศึกษา และยังสอดคล้องกับ Baldrige Performance Excellence Program (2013) ได้ระบุถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (MBNQA) ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1. ภาวะผู้นำ 2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3. การมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4. การวัดผลประเมินผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5. การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6. การจัดการด้านกระบวนการ กระบวนการที่สร้างคุณค่า และ 7. ผลการดำเนินการ 7.1) ผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ความสำคัญแก่นักเรียน 7.2) ผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับสมรรถนะของนักเรียน การให้บริการทางการศึกษา 7.3) ผลลัพธ์ด้านการเงินและตลาด 7.4) ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของโรงเรียน 7.5) ผลลัพธ์ด้านธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม

2. จากการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบดังนี้ 1.ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2.ด้านครุวิทยศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพ 3.ด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 4.ด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม 5.ด้านการบริหารงานบุคคล 6. ด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีประสิทธิผล 7.ด้านหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 8.ด้านการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีในห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 9.ด้านการวัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ 10.ด้านผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษที่งานวิจัยครั้งนี้ได้องค์ประกอบเหล่านี้ เกิดจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยโดยกระบวนการทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพด้วยความรัดกุม จึงทำให้ได้องค์ประกอบที่เป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้ ซึ่งองค์ประกอบที่

ได้แต่ละองค์ประกอบนั้น ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ อย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งการที่ได้ องค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่ได้มานั้น สอดคล้องกับ นงลักษณ์ เรือนทอง (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ทราบ 1) องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ และ 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ 1.1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 1.2) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ 1.3) การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้ และความน่าเชื่อถือ 1.4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 1.5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 1.6) เน้นการเรียนการสอน 1.7) การสอนที่มีวัตถุประสงค์ และ 1.8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ซึ่งมีความ เหมาะสมถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับ สิริกานต์ ทิพย์ภักดี และทวีศิลป์ กุล นานาด (2565) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัด อ่างทอง พบว่าระบบการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครูที่มีความเชี่ยวชาญใน สาระวิชาที่สอน เงินที่เพียงพอในการใช้จ่าย ระบบการคัดเลือกที่ทำให้ได้นักเรียนเก่งและพร้อมสนับสนุนค่าใช้จ่าย หลักสูตรที่มีมาตรฐานและตอบโจทย์กับนักเรียน และสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและเพียงพอ กระบวนการ ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การจัดโครงสร้างการบริหารตามหน้าที่หลักและการแบ่งงานตาม ความเชี่ยวชาญเหมาะสม การสั่งการหรือการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การควบคุม ติดตามงาน และการแก้ไข ข้อบกพร่องอย่างเป็นระบบ ผลผลิตที่ได้ คือ นักเรียนมีคุณภาพและมีศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับสูง

3. จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการที่ผู้บริหารมีทักษะภาวะผู้นำจะมีผลต่อการบริหารโรงเรียนทั้งระบบ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะมี ส่วนสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ บทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ทางการ บริหารการศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 หรือโลกยุคใหม่ เพื่อนำพา สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งสอดคล้องกับคชา ประณีตพลกรัง (2564) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปร สำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้เชิงทฤษฎี ความสามารถ มีทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรม และ ประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 หรือโลก ยุคใหม่เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการ เปลี่ยนแปลงของโลก และยังสอดคล้องกับ อรุณา ไมยวงศ์ (2564) พบว่า แนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กที่ควรได้รับการพัฒนา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ ผู้บริหารควรเป็นผู้

สุภาพเรียบร้อย บุคลิกภาพดี เป็นผู้นำและผู้มีองค์ความรู้ 2) การติดต่อสื่อสาร ควรใช้โซเชียลมีเดียในการติดต่อสื่อสารและมีแผนการดำเนินงานที่มีเป้าหมาย 3) โครงสร้างองค์การ ควรแบ่งโครงสร้างองค์การออกเป็น 4 ฝ่ายอย่างชัดเจน และ 4) ทรัพยากรทางการศึกษา ควรดำเนินการโดยขอรับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ

จากผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบและคู่มือการใช้งานรูปแบบ เนื่องจากเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางของการดำเนินงาน และการเป้าหมายของรูปแบบและคู่มือที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามรูปแบบที่กำหนดขึ้นไว้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความชัดเจน เพราะเมื่อบุคลากรภายในสถานศึกษาได้นำรูปแบบและคู่มือการใช้งานรูปแบบไปใช้แล้วก็จะสามารถดำเนินการได้ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลถึงการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกฤตการ สังข์ทอง (2562) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MECCA เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (Motivation) ขั้นที่ 2 สำรวจและศึกษาบทอ่าน (Exploration) ขั้นที่ 3 วิเคราะห์บทอ่าน (Critical thinking) ขั้นที่ 4 สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Construction of knowledge) ขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ (Application) 4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และ 5) ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ วลีดา อุ่นเรือน (2563) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อีกประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนำรูปแบบไปใช้และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับสภาพที่คาดหวังการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ควรสนับสนุน หรือมีนโยบายการเปิดชั้นเรียนตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในสังกัดที่มีความพร้อม
2. สถานศึกษาที่สนใจ นำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ไปใช้ ควรศึกษารูปแบบและคู่มือให้เข้าใจก่อน

3. สถานศึกษาที่จะนำรูปแบบและคู่มือไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรคำนึงถึงข้อจำกัดของสถานศึกษา เช่น ขนาดของสถานศึกษา ความพร้อมของครู และความพร้อมของนักเรียน เป็นต้น

4. ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีความรู้แนวทางวิชาการและบุคลากรทุกฝ่ายภายในโรงเรียน รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการวางแผนและดำเนินงานร่วมกัน และต้องมีการประเมินความก้าวหน้าของการทำงานเป็นระยะ ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยโดยรูปแบบผสมผสาน (Mixed-Method) ซึ่งใช้ทั้งวิธีการทำวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรได้มีการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบ กระบวนการ กลยุทธ์ แนวทางการดำเนินงาน โดยอาจใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการสอนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มการนำรูปแบบและคู่มือไปทดลองกับสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมตามบริบทเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกันไป

3. จากผลการศึกษาความต้องการการพัฒนา พบว่า ด้านที่ต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรกคือผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์จากการบริหารจัดการสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษ

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 2 ด้านหลักคือ

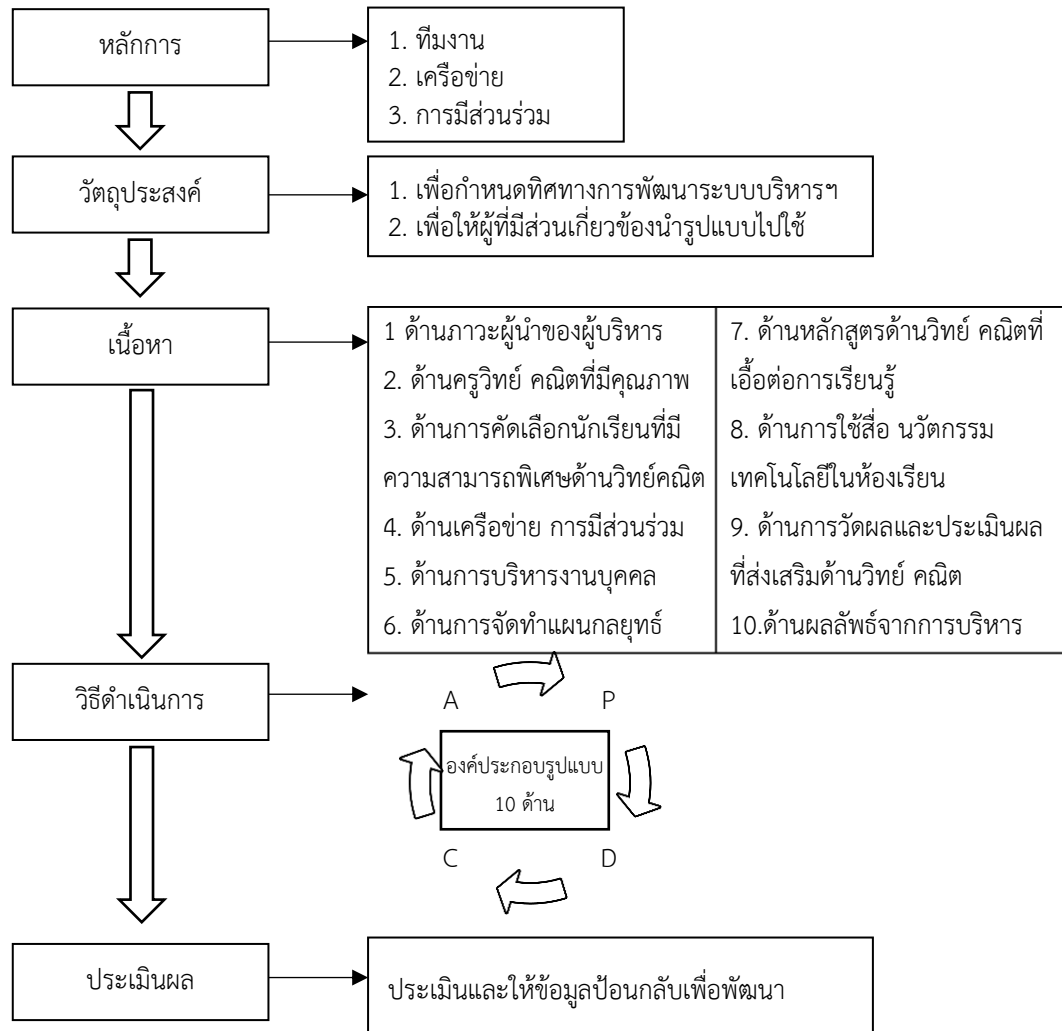
ด้านแนวคิด ทฤษฎีของรูปแบบ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1. หลักการของรูปแบบ เป็นแนวความคิดภาพรวมที่ใช้ในการกำหนดวิธีการ กิจกรรมซึ่งประกอบด้วยทีมงานทั้งบุคลากรภายในและภายนอก การพัฒนาเครือข่าย และการสร้างการมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาระบบบริหารฯ และเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

3. เนื้อหาและสาระสำคัญของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบการบริหาร มีจำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2. ด้านครูวิทยุ คณิตที่มีคุณภาพ 3. ด้านการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทย์คณิต 4. ด้านเครือข่าย การมีส่วนร่วม 5. ด้านการบริหารงานบุคคล 6. ด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์ 7. ด้านหลักสูตรด้านวิทย์ คณิตที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 8. ด้านการใช้สื่อ

นวัตกรรม เทคโนโลยีในห้องเรียน 9. ด้านการวัดผลและประเมินผลที่ส่งเสริมด้านวิทย์ คณิต และ 10. ด้านผลลัพธ์จากการบริหาร

4. วิธีการ กระบวนการของรูปแบบ เป็นขั้นตอนของการดำเนินการที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบ ซึ่งใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ

5. การประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินการของรูปแบบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสิน เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานของรูปแบบว่าประสบความสำเร็จเพียงใด และสามารถบอกถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานในรูปแบบ เพื่อใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาต่อไป

ด้านการนำรูปแบบไปใช้ 4 ขั้น ได้แก่

1. การวางแผน (Plan)
2. การปฏิบัติ (Do)
3. การตรวจสอบ (Check)
4. การปรับปรุง (Act)

เมื่อนำ ด้านแนวคิด ทฤษฎีของรูปแบบ จำนวน 5 ด้าน และ ด้านการนำรูปแบบไปใช้ 4 ชั้น จึงเรียกว่า “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร”

เอกสารอ้างอิง

- คชา ประณีตพลกรัง. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา Principal Leadership. *วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน*, 2(1), 22–30.
- จรรยา จักรบั้ง และคณะ. (2555). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. 6(2): 59-72.
- ทิพวรรณ ลำเนาแก้ว. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราขนครินทร์.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. *ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- นริศรา ใจคง และสิริกานต์ แก้วคงทอง. (2564). นิเวศการเรียนรู้: เรื่องเก่าบนวิถีใหม่. *วารสารการศึกษาไทย*. 18(3), 64.
- วลิดา อุ่นเรือน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิทยากร เชียงกุล. (2559). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 “จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สกุลการ สังข์ทอง. (2562). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MECCA เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. *ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- สัมมา ธนินิธิ. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สิริกานต์ ทิพย์ภักดี และทวีศิลป์ กุลนภาดล. (2565). การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดอ่างทอง. *วารสารการบริหารการศึกษา มศว*, 19(36), 39 – 51.

อรอุมา ไมยวงศ์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Baldrige Performance Excellence Program. (2013). *Education Criteria for Performance Excellence 2013–2014*. Gaithersburg, MD: U.S. Department of Commerce, National Institute of Standards and Technology. (Online) (Retrieved 30 August 2023) from <http://www.nist.gov/baldrige>.

Ng, P. T. (2003). The Singapore School and the School Excellence Model, *Educational Research for Policy and Practice*, 2(1), 27–39.

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ประเภทวิชาอุตสาหกรรมในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ 2*

เผด็จ บุญเป็ง^{1*} พูนชัย ยาวีราข² ไพโรจน์ ด้วงนคร³ ไพโรภ รัตนขวงค์⁴

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²⁻⁴อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: Phadejb@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ 2. ศึกษาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ในสถานศึกษาที่สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐต้องการ 3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ 4. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ผลการศึกษา พบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารแผนกวิชา 2. สมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้างในสถานศึกษาที่สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐต้องการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้ทักษะชีวิต (Life Skills) 3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 พบว่ามี 5 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ 1) พัฒนาการบริหารแผนกวิชา โดยการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายตามหลักสูตรและแผนการเรียน (SO) 2) พัฒนาคุณภาพสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (ST) 3) พัฒนาความรู้ตามสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 (ST) 4) สร้างกระบวนการวัดผลประเมินผลที่เป็นระบบและส่งเสริมการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน 5) พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาด้วยการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (WO) 4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและมากที่สุด สรุปได้ว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารงานวิชาการ; สมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21

*Received: 20 February 2024, Revised: 8 March 2024, Accepted: 9 March 2024

Academic Affairs Administration Strategies for the 21st Century Professional Competency of Industrial Students in Educational Institutions under Institute of Vocational Education Northern Region 2*

Phadej Boonpeng¹ Phoonchai Yawirach² Pairoj Duangnakhon³ Pairoj Rattanachuwong⁴

¹Doctor of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²⁻⁴Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: phadejb@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to examine the current academic affairs administration 2) to investigate the 21st century professional competency of industrial students in construction program needed by business and public sectors; 3) to develop academic affairs administration strategies for educational institutions and 4) to evaluate the academic affairs administration strategies for educational institutions under Institute of Vocational Education Northern Region 2. The results showed that: 1. The current circumstance of academic affairs administration of educational institutions, in overall, was rated at the high level. The individual items analysis showed that the item holding the highest mean was discipline section administration. 2. The 21st century professional competency of industrial students in construction program needed by business and public sectors, in overall, was rated at the high level. The individual aspects analysis showed that the aspect holding the highest mean was life skill. 3. The development of academic affairs administration strategies for educational institutions under discipline department for developing the 21st century professional competency of industrial students in construction program consisted of 5 key strategies. Strategy 1: Developing discipline section by participating with curriculum (SO) 2: Developing digital media and innovation for quality instructional management (ST) 3: Developing knowledge underlying the 21st century professional competency (ST) 4: Constructing systematic assessment and evaluation processes, promoting the use of evaluation results for improving instructional process 5: Developing educational supervision system by using efficient technology (WO). 4 The evaluation of academic affairs administration strategies in educational institutions under Institute of Vocational Education Northern Region 2 for developing the 21st century professional competency of industrial students in construction program in overall was rated at the high and highest level which meant the strategies were accurate, suitable and feasible.

Keywords: Strategies; Academic Affairs Administration; Professional Competency in the 21st Century

*Received: 20 February 2024, Revised: 8 March 2024, Accepted: 9 March 2024

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งมีหน้าที่ผลิตและพัฒนากำลังคนจึงต้องปฏิรูปทั้งระดับแนวคิด โครงสร้างและวิธีการดำเนินงานดังพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ในมาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาต้องจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ โดยยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จะมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555 - 2569) ที่กำหนดนโยบายที่ 1 มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคมทั้งในประเทศ ภูมิภาค อาเซียน และระดับสากล โดยได้กำหนดโครงการสำคัญ เช่น โครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งปริมาณและคุณภาพภายในประเทศ และโครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพตามกรอบความร่วมมือกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสากล เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555)

สภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดการอาชีวศึกษาผู้เรียนอาชีวศึกษาจะมีปัญหาด้านทักษะการสื่อสารและภาษาอังกฤษโดยเฉพาะผู้เรียนในสายอาชีพ ควรพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศให้แก่ผู้เรียนเพื่อรองรับการเข้าเป็นสมาชิก AEC ควรกำหนดให้การพัฒนาภาษาอังกฤษเป็นนโยบายหลักของอาชีวศึกษา พัฒนาให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตอาสาทำประโยชน์แก่สังคม และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้มากขึ้นและส่งเสริมให้มีสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นความสามารถในการสื่อสาร คือทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี คือ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการคิด คือ ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดอย่างมีระบบ ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา คือ ทักษะการวิเคราะห์ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต คือ ทักษะระหว่างบุคคลและเข้าใจตนเอง ทักษะระหว่างบุคคลและการร่วมมือร่วมใจ ทักษะการเข้าใจและรู้ทิศทางของตนเอง ทักษะในการปรับตัว ทักษะในฐานะ

สมาชิกของสังคม (อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล, 2556) การพัฒนานักศึกษาด้านสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นกำลังคนที่มีความต้องการสูงในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง ควรพัฒนาในทุกด้านให้ตรงต่อความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ อย่างแท้จริงเพื่อประสิทธิภาพในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ด้วยเหตุผลและความสำคัญของปัญหาการวิจัยดังกล่าวมา ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม โดยการเสนอกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ สังคม เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาช่างก่อสร้างตามความต้องการของตลาดแรงงานด้านธุรกิจการก่อสร้างเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดการพัฒนาคนในสาขาวิชาช่างก่อสร้างต่อไปโดยเฉพาะสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ในสถานศึกษา ที่สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ต้องการ
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง
4. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Method) ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หัวหน้าแผนกวิชาช่างก่อสร้าง และครูผู้สอนแผนกวิชาช่างก่อสร้างในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ 2 จำนวน 4 แห่ง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 รวม 60 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ 2 จำนวน 4 แห่ง รวม 12 คน

2. การศึกษาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรมสาขาวิชาช่างก่อสร้างที่สถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ ต้องการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร/ผู้จัดการ ครูฝึก/ครูพี่เลี้ยงของสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ที่รับนักศึกษาสาขาวิชาช่างก่อสร้างเข้าฝึกประสบการณ์ 40 แห่ง และครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องแผนกวิชาช่างก่อสร้างในสถานศึกษา ในภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2566 4 แห่ง รวม 100 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน หัวหน้าแผนกวิชาช่างก่อสร้าง จำนวน 4 คน และครูผู้สอนแผนกวิชาช่างก่อสร้าง จำนวน 4 คน

3. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อยกร่างกลยุทธ์โดยใช้เทคนิคการวางแผนกลยุทธ์เป็นทีม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดสาระของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ และสร้างกลยุทธ์ ตรวจสอบกลยุทธ์ด้วยการประชุมสนทนากลุ่ม โดยนักวิชาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ 2 และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำนวน 8 คน

4. การประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 โดยใช้แบบสอบถามการประเมินความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Suitability) และความเป็นไปได้ (Possibility) ผู้ประเมินได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการศึกษา จำนวน 4 คน ผู้บริหาร/ผู้จัดการจากสถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ 12 แห่งๆ ละ 1 คน จำนวน 12 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 4 แห่งๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 จากแบบสอบถาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารแผนกวิชา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์รายวิชาของหลักสูตรและแผนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุน ให้มีการพัฒนาสำนักงาน ห้องเรียนห้องปฏิบัติการให้สะอาดเรียบร้อย ทันสมัยเสมอ อยู่ในระดับมาก ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ของการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารแผนกวิชา การวางแผน (Planning) พบว่า 1) มีการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นของนักศึกษาและตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด 2) ใช้มาตรฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดองค์การ (Organizing) พบว่า 1) มีการสำรวจความต้องการในการที่จะทำการเปิดแผนกสาขาวิชาให้ตรงกับตลาดแรงงานและตรงกับความต้องการของนักศึกษา 2) จัดทำแผนการเรียนการสอนให้ครบถ้วนและถูกต้องตามหลักสูตร ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การสั่งการ (Commands) พบว่า 1) มีการประชุม

สร้างความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้มีคุณภาพ นักเรียน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ สร้างอาชีพให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ดี 2) มีการออกคำสั่งมอบหมายหน้าที่ปฏิบัติการสอนแต่ละแผนกวิชา รวมไปถึงการส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การควบคุม (Control) พบว่า 1) มีการควบคุม ส่งเสริม กำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน 2) กำกับติดตามการฝึกงานของนักศึกษา และการวัดผล ประเมินผล 3) มีการวิจัยชั้นเรียนแต่ละรายวิชาในแผนกวิชาให้เป็นไปตามแผนการเรียนและหลักสูตร

ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการวิเคราะห์ เนื้อหารายวิชา ให้ตรงกับความต้องการจำเป็น เพื่อออกแบบการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับเนื้อหาวิชาของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการจัดทำโครงการ เพื่อประกวดสื่อการเรียนการสอน ของครูผู้สอน ทุกภาคเรียน อยู่ในระดับมาก ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การวางแผน (Planning) พบว่า 1) วางแผน จัดทำ จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียนการสอนสื่อนวัตกรรม 2) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้ การจัดการองค์การ (Organizing) พบว่า 1) จัดทำแผนและโครงการ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการเพื่อบรรจุเข้าในแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2) จัดทำบันทึกขออนุญาตดำเนินโครงการ ตามแผนและโครงการที่ทำได้ การสั่งการ (Commands) พบว่า 1) แต่งตั้งคณะกรรมการและบันทึกเชิญประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ 2) จัดให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อแบ่งงานและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ การควบคุม (Control) พบว่า 1) กำกับ ติดตาม ดูแล และรวบรวมสรุปผลการดำเนินงานปลายภาคเรียนและปลายปีงบประมาณ 2) นำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้างในสถานศึกษาที่สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐต้องการ จากแบบสอบถามในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการใช้ทักษะชีวิต (Life Skills) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักศึกษา มีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน และการเสริมสร้างทักษะทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง พบว่า 1) นักศึกษามีความจริงใจในการจัดการปัญหาและความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม 2) นักศึกษามีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน และการเสริมสร้างทักษะชีวิตทางด้านสังคมได้เป็นอย่างดี 3) นักศึกษามีทักษะชีวิต สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับระบบความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องในงานที่ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ นักศึกษามีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในงานที่ปฏิบัติ เช่น กฎหมายเทศบัญญัติการก่อสร้าง กฎหมายแรงงาน และการประกันสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ พบว่า 1) นักศึกษา

มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาชีพการก่อสร้าง สามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับระบบความปลอดภัยในงานก่อสร้างได้เป็นอย่างดี 2) นักศึกษายังขาดความรู้เรื่องกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในงานก่อสร้าง เช่น กฎหมายเทศบัญญัติการก่อสร้าง และกฎหมายแรงงาน เป็นต้น ข้อเสนอแนะควรเสริมเนื้อหาในวิชาของหลักสูตร โดยเน้นการปฏิบัติ มากกว่าทฤษฎี ควรเพิ่มเนื้อหารายวิชากฎหมายการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพในงานก่อสร้างให้ครอบคลุม

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ได้แก่ 5 กลยุทธ์หลัก องค์ประกอบของกลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการบริหารแผนกวิชา โดยการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ (SO) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 8 ตัวชี้วัด 3 โครงการ 2 กิจกรรม กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาคุณภาพสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (ST) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 7 ตัวชี้วัด 3 โครงการ 1 กิจกรรม กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาความรู้ตามสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 (ST) ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์รอง 25 ตัวชี้วัด 8 โครงการ 2 กิจกรรม กลยุทธ์หลักที่ 4 สร้างกระบวนการวัดผลประเมินผลที่เป็นระบบและส่งเสริมการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานตามกรอบของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพระดับคุณวุฒิวิชาชีพ 4 (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2554) และตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) (WT) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 7 ตัวชี้วัด 2 โครงการ กลยุทธ์หลักที่ 5 พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาด้วยการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (WO) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 4 ตัวชี้วัด 2 โครงการ 2 กิจกรรม

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ด้านความเหมาะสม (Suitability) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ องค์ประกอบของกลยุทธ์ กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง ตัวชี้วัด โครงการ/กิจกรรม พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและมากที่สุด สรุปได้ว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 จากแบบสอบถาม (Questionnaires) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารแผนกวิชา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อยพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์รายวิชาของหลักสูตรและแผนการจัดการสอนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ของการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารแผนกวิชา การวางแผน (Planning)

พบว่า 1) มีการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นของนักศึกษาและตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด 2) ใช้มาตรฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดองค์การ (Organizing) พบว่า 1) มีการสำรวจความต้องการในการที่จะทำการเปิดแผนกสาขาวิชาให้ตรงกับตลาดแรงงานและตรงกับความต้องการของนักศึกษา 2) จัดทำแผนการเรียนการสอนให้ครบถ้วนและถูกต้องตามหลักสูตร ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การสั่งการ (Commands) พบว่า 1) มีการประชุมสร้างความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้มีคุณภาพ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ สร้างอาชีพให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ดี 2) มีการออกคำสั่งมอบหมายหน้าที่ปฏิบัติการสอนแต่ละแผนกวิชา รวมไปถึงการส่งเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนการสอน การควบคุม (Control) พบว่า 1) มีการควบคุม ส่งเสริม กำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน 2) กำกับติดตามการฝึกงานของนักศึกษา และการวัดผลประเมินผล 3) มีการวิจัยชั้นเรียนแต่ละรายวิชาในแผนกวิชาให้เป็นไปตามแผนการเรียนและหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารแผนกวิชาของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 มีความเหมาะสมและมีมาตรฐานเป็นไปตามกรอบของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพระดับคุณวุฒิวิชาชีพ 4 (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2554) และตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) อีกทั้งยังมีการกำหนดวัตถุประสงค์รายวิชาของหลักสูตรและแผนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ ปินตาแสน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 15 ที่พบว่า สภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากโดยด้านโครงสร้างและนโยบายมีผลต่อการบริหารงานวิชาการมากที่สุด สอดคล้องกับ รณชัย คงเติม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเลย ที่พบว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้สามารถส่งเสริมนักเรียนในเรื่องทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้จริง ตรงตามบริบทและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในระบบการศึกษา เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจการดำเนินงาน เป็นที่รวมของจุดหมาย เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องหลักสูตร และสอดคล้องกับ นันทนา ชมชื่น (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก ที่พบว่า การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หัวข้อพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาด้านอารมณ์ สังคม ด้านพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จึงได้นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเนื่องจากเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันของการบริหารวิชาการ

2. ผลการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้างในสถานศึกษาที่สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐต้องการ จากแบบสอบถาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการใช้ทักษะชีวิต (Life Skills) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ นักศึกษา มีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน และการเสริมสร้างทักษะทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง พบว่า 1) นักศึกษามีความตั้งใจในการจัดการปัญหาและความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม 2) นักศึกษามีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน และการเสริมสร้างทักษะชีวิตทางด้านสังคมได้เป็นอย่างดี 3) นักศึกษามีทักษะชีวิต สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนา นักศึกษาด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม และกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษาในการมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาชีพ มีความเข้าใจตลอดจนปรับประยุกต์ใช้กับงานได้อย่างถูกต้องโดยคำนึงถึงความปลอดภัย สอดคล้องกับ บุญสืบ โพธิ์ศรี (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะแรงงานมืออาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาในระบบอาชีวศึกษาในอนาคตของประเทศไทย ที่พบว่า องค์ประกอบหลักที่ 1 ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คือ ด้านความรู้ สถิติปัญหา การใช้สมอง องค์ประกอบย่อยได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์แบบมุ่งเป้า สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ในกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่กล่าวว่า คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่เรียนหรือทำงาน ด้านความรู้เชิงทฤษฎีและข้อเท็จจริงเป็นหลัก และสอดคล้องกับ รณชัย คงเดิม (2561) ที่ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเลย พบว่า สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากการใช้เทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตเป็นอย่างมากจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพแห่งองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะให้กับมนุษย์ยุคใหม่ เพื่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้สำหรับการดำรงชีพในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง พบว่ามีกลยุทธ์หลัก 5 กลยุทธ์ องค์ประกอบของกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการบริหารแผนกวิชา โดยการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายตามหลักสูตรและแผนการเรียน (SO) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1.1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนการสอน การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอน กลยุทธ์รองที่ 1.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารแผนกวิชาของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 มีความเหมาะสมและมีมาตรฐานเป็นไปตาม

กรอบของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพระดับคุณวุฒิวิชาชีพ 4 (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2554) และตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) และให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนการสอน เป็นอย่างมากเพราะหลักสูตรคือหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและมาตรฐานในการเรียนรู้อย่างชัดเจน เป็นเป้าหมายของสำคัญของการพัฒนาการศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ ปินตาแสน (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการบริหารงานวิชาการเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 15 ที่พบว่า สภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากโดยด้านโครงสร้างและนโยบายมีผลต่อการบริหารงานวิชาการมากที่สุด สอดคล้องกับรณชัย คงเดิม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเลย ที่พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้สามารถส่งเสริมนักเรียนในเรื่องทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้จริง ตรงตามบริบทและความต้องการของผู้เรียน การจัดการศึกษาจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับเรื่องของการจัดหลักสูตร หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในระบบการศึกษา เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจการดำเนินงาน เป็นที่รวมของจุดหมาย เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องหลักสูตร

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาคุณภาพสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (ST) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 2.1 พัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ วัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการจัดการกระบวนการเรียนการสอน กลยุทธ์รองที่ 2.2 สร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์เนื้อหา รายวิชาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเนื้อหาวิชาและตรงตามความต้องการ มีการวางแผน จัดทำ จัดทำสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการกระบวนการเรียนการสอน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเรียนรู้ที่ทันต่อยุคสมัยปัจจุบัน สอดคล้องกับ มานะ ครุฑาโรจน์ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคการศึกษา 4.0 ที่พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารประกอบด้วยทักษะยุคใหม่และการมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยมีสมรรถนะที่จำเป็นคือความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการนำสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับ นันทนา ชมชื่น (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก ที่พบว่า การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาด้านอารมณ์ สังคม ด้านพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด จึงได้นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเนื่องจากเป็นภารกิจสำคัญของ

สถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันของการบริหารวิชาการ

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาความรู้ตามสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 (ST) ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 3.1 พัฒนาความรู้เกี่ยวกับระบบความปลอดภัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน กลยุทธ์รองที่ 3.2 พัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติงาน กลยุทธ์รองที่ 3.3 พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก กลยุทธ์รองที่ 3.4 เสริมสร้างแรงจูงใจในความต้องการทำงานให้สำเร็จ มีความพึงพอใจ ภาคภูมิใจในการทำงาน กลยุทธ์รองที่ 3.5 พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กลยุทธ์รองที่ 3.6 พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการทำงานและการนำเสนอผลงาน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ส่งเสริมและพัฒนา นักศึกษาให้มีทักษะ มุ่งเน้นการพัฒนาให้นักศึกษามีสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ให้นักศึกษาเกิดมีความ เป็นผู้นำ มีความรู้ สามารถสื่อสารและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ให้เหมาะกับการผู้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ในกรอบคุณวุฒิ อาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่กล่าวว่า คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา มีความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงานหรือ การศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำ ความ รับผิดชอบและความเป็นอิสระในการดำเนินการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ รมช.ย. คงเดิม (2561) ที่ ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียน เอกชน จังหวัดเลย พบว่า สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากการใช้เทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อวิถี การดำรงชีวิตเป็นอย่างมากจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในเชิงบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพแห่งองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ยุคใหม่ เพื่อ ประสิทธิภาพของการเรียนรู้สำหรับการดำรงชีพในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับ ศศิกิตติยา เทพเสนา (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดทักษะการเป็น ผู้ประกอบการนวัตกรรม ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการด้านการใช้ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ พบว่า ทักษะการสร้างเครือข่ายทางความคิด เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการ จำเป็นสูงที่สุด จึงนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์หลักที่ 4 ยุทธศาสตร์พัฒนาประสิทธิภาพการใช้สื่อเทคโนโลยีและ แหล่งการเรียนรู้เน้นทักษะการเป็นผู้ประกอบการนวัตกรรม

กลยุทธ์หลักที่ 4 สร้างกระบวนการวัดผลประเมินผลที่เป็นระบบและส่งเสริมการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานตามกรอบของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพระดับ คุณวุฒิวิชาชีพ 4 (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2554) และตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) (WT) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 4.1 สร้างกระบวนการ วัดผลประเมินผลที่เป็นระบบและมีคุณภาพ กลยุทธ์รองที่ 4.2 ส่งเสริมการนำผลการประเมินมาปรับปรุง

พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานตามกรอบของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพระดับคุณวุฒิวิชาชีพ 4 (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2554) และตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ที่เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เห็นความสำคัญของการวัดผลประเมินผลที่เป็นระบบ มีการวางแผนในการนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยมีการติดตามตรวจสอบอย่างเป็นระบบ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวัดและประเมินผล กำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน สื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสังกัด มีระเบียบแนวปฏิบัติให้สถานศึกษาดำเนินการ มีการกำกับติดตามดูแลให้วัดและประเมินผลเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพสูงสุดสอดคล้องกับ ปัญจรัตน์ คำทองสุข (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษานั้นควรจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลและการประเมินผลแก่ครูผู้สอน จัดอบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลและประเมินผลแก่ครูผู้สอน จัดทำคู่มือเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลและประเมินผลแก่ครูผู้สอน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยและขยายฐานเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ไชยา ประพันธ์ศิริ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ที่พบว่า ควรส่งเสริมให้มีการวางแผนงานด้านวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ต้องมีเครื่องมือสำหรับการประเมินที่มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบผลการประเมินร่วมกันปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้การบริหารงานวิชาการเกิดคุณภาพสูงสุด และสอดคล้องกับ พิรสิขณ์ มีสมสาร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาการรู้ดิจิทัลของนักเรียนนักศึกษา ที่พบว่า การวัดและประเมินผลของสถานศึกษามีความสำคัญเพื่อใช้ประเมินสัมฤทธิ์ของนักเรียนนักศึกษาว่าเป็นไปตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ซึ่งการวัดและประเมินผลจำเป็นต้องมีการปรับวิธีการใหม่ๆ หลากหลาย เพื่อจะได้รูปแบบที่เหมาะสม

กลยุทธ์หลักที่ 5 พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาด้วยการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (WO) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 5.1 พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาด้วยการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์รองที่ 5.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการนิเทศการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา มีการวางแผนการนิเทศติดตามโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ กำหนดบทบาทหน้าที่ในการนิเทศติดตามอย่างชัดเจน สร้างความเข้าใจในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนที่มองเห็นประโยชน์ของการนิเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพสูงสุด สอดคล้องกับ มานะ ครุฑาโรจน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุคการศึกษา 4.0 ที่พบว่า การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร เพื่อการบริหารวิชาการที่สำคัญ และช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ อนุวัจน์ จงเดิน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ที่พบว่า การสร้างระบบกลไกการประกันคุณภาพที่เข้มแข็งภายในสถานศึกษาให้เป็นกระบวนการปฏิบัติงานปกติในสถานศึกษา จัดทำสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่งเสริมให้ครูคัดสรรเลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการด้านวิชาการอย่างเหมาะสมและหลากหลาย

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและมากที่สุด สรุปได้ว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาแต่ละขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ก่อนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ องค์กรประกอบกลยุทธ์ ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง ตัวชี้วัด โครงการและกิจกรรม ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร คณะครู ตัวแทนผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับ ไชยา ประพันธ์ศิริ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากและมากที่สุด กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ ดำเนินการจัดทำอย่างเป็นระบบมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกก่อนการกำหนดทิศทางขององค์กรและกำหนดกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และโครงการ/กิจกรรม สอดคล้องกับ พงศ์ศิลป์ รัตนอุดม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก ที่พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีภาพรวมอยู่ในระบบมาก เป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาและสถานประกอบการได้มีความร่วมมือกันบริหารจัดการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี นำไปประยุกต์ใช้ได้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการนั้นๆ ได้จริง ส่งผลให้ได้รับการยอมรับและสอดคล้องกับ อภิรัฐรา ทรงกิตติพิศาล (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการ ที่พบว่า การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการมีความครอบคลุมงานหลักที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการโดยเน้นการพัฒนา

ความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนต้องดำเนินการอย่างเป็นองค์รวมทั้งระบบ ให้มีความเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องกันตั้งแต่การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติและการประเมินผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารแผนกวิชา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์รายวิชาของหลักสูตรและแผนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีมาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา จัดทำแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้มีคุณภาพ มีการสำรวจความต้องการเปิดแผนกสาขาวิชาให้ตรงกับตลาดแรงงานและตรงกับความต้องการของนักศึกษา นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ สร้างอาชีพให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

2. จากผลการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้างในสถานศึกษาที่สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐต้องการ จากแบบสอบถามในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้ทักษะชีวิต (Life Skills) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการย่อย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษา มีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน และการเสริมสร้างทักษะทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัด ควรบริหารงานวิชาการโดยเน้นให้การจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีทักษะชีวิต มีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อเป็นบุคคลในศตวรรษที่ 21 โดยสมบูรณ์ต่อไป

3. จากผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง พบว่ามีกลยุทธ์หลัก 5 กลยุทธ์ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร คณะครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์ เพื่อนำสู่การปฏิบัติมีการประชุมชี้แจง สื่อสารสร้างความเข้าใจ ซึ่งจะนำกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา แสวงหาการมีส่วนร่วมจากครูและบุคลากรเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน จุดมุ่งหมายคือให้กลยุทธ์ที่ได้เสนอประสบความสำเร็จต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารแผนกวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ตลาดแรงงาน สถานประกอบและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำผลไปวางแผนการรับนักศึกษา จัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำรูปแบบไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ นักศึกษามีพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและเป็นบุคคลในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายใต้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัด ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกปีการศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์ให้มีความเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ คือ กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 5 กลยุทธ์ องค์ประกอบของกลยุทธ์ ดังนี้

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *กรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ พ.ศ. 2562*. 6 มีนาคม 2562.
- ไชยา ประพันธ์ศิริ (2561). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย คณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. สุโขทัย: วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย.
- นันทนา ชมชื่น (2563). การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 10(1), 88-99.
- บุญสืบ โพธิ์ศรี. (2560). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการสัมมนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: รัตนโรจน์การพิมพ์.
- ปัญญารัตน์ คำทองสุข. (2560). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ผ่องพรรณ ปินตาแสน. (2560). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 15. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พงศ์ศิลป์ รัตนอุดม (2564). รูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*, 16(1), 58-75.
- พิรสิทธิ์ มีสมสาร. (2561). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวคิดการพัฒนารูติกิจของนักเรียนนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานะ ครุฑาโรจน์. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคการศึกษา 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(9), 351-369.
- รณชัย คงเดิม (2561). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). (2554). *มาตรฐานตามกรอบของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพระดับคุณวุฒิวิชาชีพ 4*. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *การศึกษาแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทย ช่วงปี 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- อนุวัฒน์ จอเจน. (2560). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อนุสรณ์ แสงนันทนวล. (2556). *อาชีวศึกษากับการพัฒนาประเทศ*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.bme.vec.go.th>

อิฏฐิรา ทรงกิตติพิศาล (2563). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1*

กมลทิพย์ เกษรพรหม^{1*} ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: 29kamonthip29@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาและ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูจำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ตอนที่ 1 ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษา ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง 4) สมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 91 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ (Stepwise Multiple Regression Analysis) $\hat{Y} = 0.23 + 0.24 (X_4) + 0.31 (X_2) + 0.19 (X_3) + 0.19 (X_1)$ $\hat{Z} = 0.28 (z_4) + 0.31 (z_2) + 0.21 (z_3) + 0.19 (z_1)$

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหารสถานศึกษา; ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

*Received: 7 February 2024, Revised: 4 March 2024, Accepted: 9 March 2024

Administrative Factors Affecting Effectiveness Of Schools In Wangsaiphun District Under The Office Of Phichit Primary Educational Service Area 1*

Kamonthip Kesornprom¹ Poompipat Rukponmongkol²

¹Master of Education in Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

²Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 29kamonthip29@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research were: 1) to study the level of school administration factors 2) to study the level of school effectiveness, 3) to analyze the relationship between administrative factors and school effectiveness and 4) to present the predict effectiveness of schools in Wangsaiphun under the office of phichit primary educational service area 1. The sample group used in the research were 92 administrators and teachers. The instrument was a set of questionnaires divided into 2 parts: 1) administrative factors of schools and 2) school effectiveness The following statistics were analyzed: frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. Research findings were as follows: 1) The school administrative factors affective school effectiveness, as a whole and each aspect, were at a high level. 2) School effectiveness, as a whole and each aspect, was at a high level. 3) Relationship between administrative factors and school effectiveness was a statistically significant high. 4) The predict equations of administrative factors affecting effectiveness of school had a statistical significance of .91 level of significance. All predict equations were shown as follows: (Stepwise Multiple Regression Analysis)

$$\hat{Y} = 0.23 + 0.24 (X_4) + 0.31 (X_2) + 0.19 (X_3) + 0.19 (X_1)$$

$$\hat{Z} = 0.28 (z_4) + 0.31 (z_2) + 0.21 (z_3) + 0.19 (z_1)$$

Keywords: Administrative Factors ; School Effectiveness

*Received: 7 February 2024, Revised: 4 March 2024, Accepted: 9 March 2024

บทนำ

การบริหารจัดการหน่วยงานหรือสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นกลไกสำคัญในการผลักดัน การพัฒนาหน่วยงานหรือสถานศึกษามุ่งสู่มาตรฐานสากล ซึ่งจะทำให้เกิดคุณลักษณะต่อการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่เป็นเป้าหมายปลายทางของการจัดการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในภาครัฐและเอกชนหรือธุรกิจสถานประกอบการ ภาคประชาชน และภาคท้องถิ่น แต่จากข้อเท็จจริงก็ยังคงเห็นปัญหาการศึกษา ที่สะท้อนการลงทุนสูงทางงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา แต่คุณภาพของผู้เรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ ผู้เรียนขาดทักษะการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งสะท้อนผลกลับไปยังความด้วยคุณภาพ และประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา คุณภาพของครูและผู้บริหารโรงเรียนรวมถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีผลต่อการศึกษา ได้แก่ ปรัชญาการศึกษา ความต่อเนื่องของนโยบายการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาภาวะเปราะบางที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2558)

การตรวจสอบว่าประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่นั้น ประกอบด้วยประสิทธิผลโรงเรียนเกิดจากปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ดี มีองค์ประกอบที่ครบถ้วน โรงเรียนที่มีปัจจัยการบริหารที่ดี มีสภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ มีทรัพยากรต่างๆ ที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณและมีทรัพยากรมนุษย์ที่พร้อมเพรียง ย่อมส่งผลให้การบริหารงานโรงเรียนในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็น งบประมาณ บุคคล วิชาการและการบริหารทั่วไป มีประสิทธิภาพประสิทธิผลตามเป้าหมายที่โรงเรียนได้วางไว้ เมื่องานตามขอบข่ายที่วางไว้มีประสิทธิภาพได้ประสิทธิผลก็ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน โดยส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะ ในด้านต่างๆ สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (พิมพ์พรณ สุริโย, 2552)

จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้พบว่าผลการเปรียบเทียบการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 กับระดับต้นสังกัด(สพฐ.) และระดับประเทศ พบว่า ภาพรวม 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนรวมเฉลี่ยต่ำ โดยภาพรวมยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2566) สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สภาพสถานศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน (SWOT Analysis) ในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self - Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2565 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 11 โรงเรียน พบว่าจุดที่ควรพัฒนาในด้านคุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเป้าหมายทั้ง 8 กลุ่มสาระการ

เรียนรู้ ในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ให้มีความชัดเจนมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ปรับปรุงพัฒนา แผนปฏิบัติการประจำปี และกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน สามารถนำกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน และในด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูควรประเมินเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและนำผลการพัฒนาที่ได้ปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทันทีเพื่อนักเรียนจะได้นำไปใช้พัฒนาตนเองหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1, 2566)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ปรับปรุงพัฒนาแผนปฏิบัติการประจำปี ระบบการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาให้มีความชัดเจนมีประสิทธิภาพและกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการที่จะจัดการศึกษาให้ได้ผลตามที่คาดหวังและก่อให้เกิดประสิทธิผล ตามที่ต้องการได้นั้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องทราบว่าอะไรคือปัจจัยที่สำคัญและส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องศึกษาว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและประโยชน์ของปัจจัยการบริหารที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยใช้ปัจจัยการบริหารลักษณะขององค์การ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคคลในองค์การ ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษา ปรับปรุงพัฒนางานการบริหารในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยใช้ปัจจัยการบริหารเป็นตัวแปรพยากรณ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. มีปัจจัยการบริหารอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยการบริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดย ปัจจัยการบริหาร จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1)ลักษณะขององค์การ 2)ลักษณะของสภาพแวดล้อม 3)ลักษณะของบุคคลในองค์การ 4)ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (Steers 1977)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ได้จำแนกประสิทธิผล ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2)ด้านความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน 3)ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม 4)ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน (Mott, 1972 อ้างถึงใน Hoy & Miskel, 1991)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบไปด้วยผู้บริหารจำนวน 11 คน และครูจำนวน 107 คน รวมทั้งสิ้น 118 คน

กลุ่มตัวอย่าง

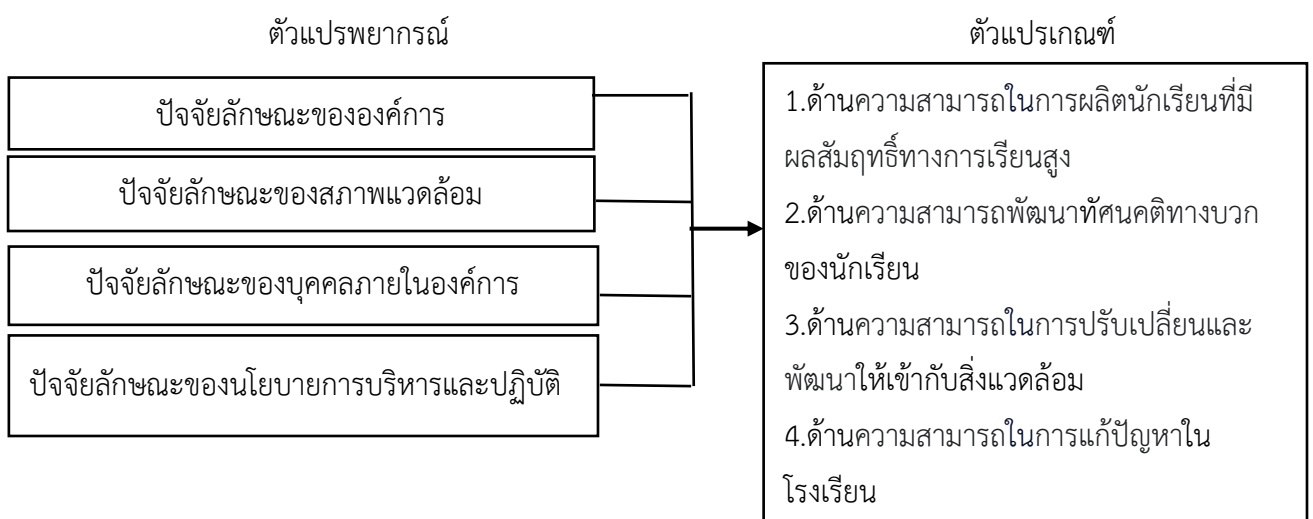
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ผู้บริหารในอำเภอวังทรายพูน จำนวน 11 คน ครูในอำเภอวังทรายพูน จำนวน 81 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 92 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครูในอำเภอวังทรายพูน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะขององค์กร ด้านลักษณะของภาพแวดล้อม ด้านลักษณะของบุคคลในองค์กร และด้านลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ

ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนอำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิบูลย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบไปด้วยผู้บริหารจำนวน 11 คน และครูจำนวน 107 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 118 คน จากโรงเรียนในอำเภอลำทะเมนชัยทั้ง 11 โรงเรียน

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครูในอำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิบูลย์ เขต 1 โดยโรงเรียนในอำเภอลำทะเมนชัย จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วย 1)โรงเรียนอนุบาลลำทะเมนชัย 2)โรงเรียนเนินหัวโล้นหนองยางพิทยาคม 3)โรงเรียนบ้านทุ่งโม่ง 4)โรงเรียนวัดหนองปล้อง 5)โรงเรียนวัดใหม่สามัคคีธรรม 6)โรงเรียนบ้านท่ากระดาน 7)โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล 8)โรงเรียนบ้านคลองสะแกป่าหวาย 9)โรงเรียนบ้านยางสาม

ต้น 10)โรงเรียนบ้านหนองพระ 11)โรงเรียนชุมชนวัดหนองลากซ้อน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 92 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครูในอำเภอวังทรายพูน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple Choice) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ตำแหน่งวิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย จำนวน 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยลักษณะขององค์กร 2) ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม 3) ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร 4) ปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบไปด้วย 4 ด้าน รวมทั้งสิ้นดังนี้ 1.ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2. ด้านความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน 3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม 4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยแบ่งออกเป็น ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยลักษณะขององค์กร 2) ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม 3) ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร 4) ปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและปฏิบัติ

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารและครูในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 92 ฉบับ กลับคืนมาได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดและนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยความถี่ (f) และร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

4. สร้างสมการพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.90 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.10 จำแนกสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.00 ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 79.30 บุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.70 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 5- 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.90 รองลงมาคือ ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.80 และประสบการณ์ 1- 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.30 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 68.50 รองลงมาสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2.1 การวิเคราะห์ ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีรายละเอียดผลวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวม

ด้านที่	ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ลักษณะขององค์การ	4.15	0.41	มาก
2	ลักษณะของสภาพแวดล้อม	4.13	0.51	มาก
3	ลักษณะของบุคคลภายในองค์การ	4.21	0.58	มาก
4	ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ	4.21	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย		4.18	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันทั้ง 2 ด้าน คือ ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร และปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ รองลงมา คือ ปัจจัยลักษณะองค์กร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด คือ ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังรายละเอียดที่แสดงในตาราง

ตารางที่ 2 แสดงประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวม

ด้านที่	ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.15	0.41	มาก
2	ความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน	4.13	0.51	มาก
3	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม	4.21	0.58	มาก
4	ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน	4.21	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย		4.18	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาใน
อำเภอวังทรายพูนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X ₁	1.00	0.87**	0.88**	0.90**	0.91**
X ₂		1.00	0.82**	0.85**	0.90**
X ₃			1.00	0.89**	0.89**
X ₄				1.00	0.92**
Y					1.00
ประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y)					

**p < .01

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยลักษณะขององค์การ ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์การ และปัจจัยลักษณะของนโยบาย การบริหารและการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย เรียงระดับความสัมพันธ์ คือ X₄ปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์อยู่ใน ระดับสูง รองลงมาคือ X₁ปัจจัยลักษณะขององค์การ X₂ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม และ X₃ปัจจัย ลักษณะของบุคคลภายในองค์การตามลำดับ

ตอนที่ 5 การศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

5.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)เมื่อใช้ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นตัวแปรเกณฑ์ ดังตารางที่ 4

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E. _b	Beta	t	Sig.
Constant	0.23	0.13		1.78	.078
X ₄	0.24	0.07	0.28	3.24	.002
X ₂	0.31	0.06	0.31	4.65	.000
X ₃	0.19	0.06	0.21	2.78	.007
X ₁	0.19	0.08	0.19	2.27	.025

R = 0.97 R² = 0.91 AdjustedR² = 0.91 F = 5.17

** p < .01 * p < .05

ตารางที่ 4 พบว่า แสดงผลการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่า ปัจจัยการบริหาร คือ ปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (X_4) ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม (X_2) ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร (X_3) ปัจจัยลักษณะขององค์กร (X_1) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.97 และร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน ร้อยละ 0.91 และมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน โดยมีค่า $F = 5.17$ และมีค่า $Sig. = .025$ สามารถสร้างสมการทำนายได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.23 + 0.24 (X_4) + 0.31 (X_2) + 0.19 (X_3) + 0.19 (X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.28 (z_4) + 0.31 (z_2) + 0.21 (z_3) + 0.19 (z_1)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร ปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ปัจจัยลักษณะองค์กร และปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยอภิปรายตามผลที่ได้ในภาพรวมดังนี้

ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยการบริหารมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะสามารถเป็นแนวทางในการดำเนินงานการบริหารของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะด้านบุคคลภายในองค์กร และปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต้องอาศัยกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมืออันสำคัญก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัย สุภาวรรณ คำระมาดและภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรในความเป็นปรกติใหม่ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้สรุปไว้ว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันสองด้าน คือ โครงสร้างองค์กรและเทคโนโลยีดิจิทัล รองลงมา คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และน้อยที่สุดคือ การสร้างแรงจูงใจ 2) ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับสุขภาพองค์กรในความเป็นปรกติใหม่ของ

สถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาให้สำเร็จด้วยดี และวางนโยบายในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ความสามารถในการจูงใจได้บังคับบัญชาให้มาร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเสียสละ ด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังอย่างสุดความสามารถ สอดคล้องกับธนกร ภาโนมัย และเพียงแข ภูผายาง (2564) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่าระดับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนและความสามารถในการพัฒนาเจตคติทางบวกของนักเรียน ตามลำดับ ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และบรรยากาศองค์การ ตามลำดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน ตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และบรรยากาศองค์การ ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พิจารณารายด้าน พบว่าตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 4 ด้านคือ ปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์การ ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม และปัจจัยลักษณะขององค์การ แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายการบริหารและการปฏิบัติเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางแผนไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสุทธาทิพย์ หาญเมืองและภูมิพิพัฒน์รักพรมงคล (2563) ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการ

บริหารงานวิชาการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือด้านการแนะแนว ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ปัญหาบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านที่มีความถี่มากที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 2. แนวทางพัฒนาบริหารงานวิชาการควรมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรโดยมีคณะกรรมการดำเนินงานจากทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัดและบริบทของสถานศึกษามีการติดตามและควบคุมงานวิชาการใช้แนวคิดแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มุ่งเน้นผลการจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนให้ปฏิบัติจริง ติดตามวัดผลประเมินผล และมีการรายงานให้ผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองทราบ นำผลมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของครู ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา

2) ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคคลภายในของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถซึ่งถือเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัว รวมถึงการเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อโลก ทันต่อเหตุการณ์ และทันต่อยุคสมัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเทคโนโลยี ด้านงานวิชาการ ด้านข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กร สอดคล้องกับพรหมินทร์ บุญพันธ์และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2566) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของสภาพแวดล้อม ก็เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยความสำเร็จหรือประสิทธิผลของสถานศึกษา ที่แสดงถึงคุณภาพของการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับปัจจัยการบริหารในทุกๆด้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของมานพ จันทร์ศรีและภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2564) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ ส่วนด้านการสำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) ปัญหาการบริหารระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการสำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 3) แนวทางพัฒนาการบริหารระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ คือ ควรส่งเสริมให้มีระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ

สถานศึกษา ครอบคลุมงานทั้ง 4 ด้าน การจัดการเรียนการสอน และใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

4) ปัจจัยลักษณะขององค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องอาศัยปัจจัยการบริหารที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การบริหารงานดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร สกุลไทยและภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2566) ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 5 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ 2. จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้ให้ความสำคัญต่อ ปัจจัยทางการบริหารที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน ทำให้ทราบว่า นโยบายการบริหารและการปฏิบัติมีความสำคัญ เพราะว่่านโยบายการบริหารและการปฏิบัติคือ กระบวนการบริหารและการจัดการ พัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับสาวิตรี บุญนุกูล (2563) ได้ทำการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยลักษณะขององค์กร ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะของบุคคลภายในองค์กร และปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย (Policy) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สามารถนำผลการศึกษาจากงานวิจัย ไปพัฒนาและใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น สร้างตัวชี้วัดที่เป็นเครื่องตัดสินถึงระดับความสำเร็จในการบริหารองค์กร ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่มีความชัดเจน ในการกำหนดภาพรวมความสำเร็จขององค์กร จึงเห็นได้ว่าการบริหารองค์กรอาจต้องใช้หลักปัจจัยการบริหารเข้ามา

ขับเคลื่อน ดังนั้นปัจจัยการบริหารจึงถือได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลได้มากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการพัฒนาองค์การ (Organization) เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษานำไปปรับใช้ในการจัดทำโครงสร้างการบริหารที่ดีขององค์การอย่างเหมาะสมทำให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ตั้งไว้จัดวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้ปฏิบัติงานไม่ซ้ำซ้อน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม บริบท ที่เปลี่ยนแปลงได้ จัดสภาพแวดล้อมภายในให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถานศึกษา

1.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร (Personal) ผู้บริหารสร้างความผูกพันต่อองค์การ ดูแลให้ความสำคัญต่อความสนใจในการรักษาไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์การ ความผูกพันดี สิ่งเหล่านี้เป็นตัวเร่งการจูงใจให้คนทำงานได้ตามเป้าหมายขององค์การ บุคลากรที่มีความผูกพันสูงก็มักจะมี ความตั้งใจในการทำงานสูงด้วย ซึ่งเป็นผลให้สามารถพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายตลอดจนมีความรู้สึกที่จะยังคงอยู่กับองค์การต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาประกอบการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถค้นหาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมถูกต้องและชัดเจนกับสถานศึกษาแต่ละแห่งและเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

3. ควรศึกษาปัจจัยทุกระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

4. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

5. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การ เช่น ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ งบประมาณ การนิเทศงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในที่ทำงาน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ล้วนเป็นปัจจัยที่ต้องใช้ในการบริหารองค์การทั้งสิ้น

เอกสารอ้างอิง

ณธกร ภาโนมัย, เพียงแข ภูผายาง. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- ปรมินทร์ บุญพันธ์, ภูมิพัฒน์รักพรมงคล. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 6(2), 215-217.
- พิมพรรณ สุริโย. (2552). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มานพ จันทรศรี, ภูมิพัฒน์รักพรมงคล. (2564). แนวทางพัฒนาการบริหารระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในกลุ่มโรงเรียนคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. *วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 10(1), 95-97.
- ศิริพร สกุลไทย, ภูมิพัฒน์รักพรมงคล. (2566). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 6(2), 40-43.
- สาวิตรี บุญนุกูล. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธาทิพย์ หาญเมือง, ภูมิพัฒน์รักพรมงคล. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 5(9), 90-91.
- สุภาวรรณ คำระมาด, ภูมิพัฒน์ รักพรมงคล. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1. *วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 6(2), 238-241.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, สำนักงาน. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. พิจิตร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, สำนักงาน. (2565). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 5 ปี 2566-2570*. พิจิตร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *ปรัชญาการศึกษา ความต่อเนื่องของ นโยบายการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาภาวะเปราะบางที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. (1991). *Educational Administration*. New York: Random House
- Steers, R.m. (1977). *Organizational Effectiveness: A Behavioral View*. Santa MonicaCalifornia: Goodyear Publishing Company Inc.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7*

กฤษฎา พันไชย^{1*} บรรจบ บุญจันทร์²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: Kitsada16399@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 346 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประสิทธิผลของโรงเรียนมีค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวม เท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านแรงจูงใจในการทำงานของครู และด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87, 0.92, 0.94 และ 0.92 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ (X_4) และปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน (X_2) ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 71.00 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = 1.688 + .317X_1 + .156X_4 + .151X_2$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = .443Z_{X_1} + .219Z_{X_4} + .211Z_{X_2}$$

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของโรงเรียน; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; บรรยากาศของโรงเรียน;
แรงจูงใจในการทำงานของครู; การบริหารงานวิชาการ

* Received: 14 January 2024, Revised: 7 February 2024, Accepted: 8 February 2024

Factors Affecting Schools Effectiveness under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7*

Kitsada Punchai¹ Banjob Boonchan²

¹Master of Education in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Kitsada16399@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study school effectiveness, 2) to study factors affecting school effectiveness, and 3) to create a forecasting equation for factors affecting school effectiveness under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7. The samples used in the research were 346 school administrators and teachers using a multi-stage random sampling method. The research tools were the school effectiveness questionnaire with an overall reliability of 0.97 and the questionnaire on transformational leadership, school atmosphere, teacher motivation, and academic administration, the reliability were 0.87, 0.92, 0.94, and 0.92, respectively. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results found that 1) the effectiveness of the school, overall and in each aspect, was at a high level, 2) the factors affecting the effectiveness of the school, overall and in each aspect, were at a high level, and 3) factors affecting school effectiveness with statistical significance at the .05 level were transformational leadership (X_1), academic administration (X_4), and school atmosphere (X_2), which can jointly explain the variance in school effectiveness at 71.00%. The forecasting equation can be constructed as follows:

Predictive equations in raw score format $\hat{Y} = 1.688 + .317X_1 + .156X_4 + .151X_2$

Predictive equations in standard score format $\hat{Z}_y = .443Z_{X_1} + .219Z_{X_4} + .211Z_{X_2}$

Keywords: School effectiveness; Transformational leadership; School atmosphere; Teacher motivation; Academic administration

*Received: 14 January 2024, Revised: 7 February 2024, Accepted: 8 February 2024

บทนำ

การศึกษาจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม การทำให้บุคคลในชาติมีความเจริญงอกงามทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีคุณภาพ มีศักยภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้น ต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติ จึงถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมาย และถือเป็นความท้าทายในการดำเนินการศึกษาของโรงเรียนทุกแห่ง ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบที่บ่งบอกว่าโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น พิจารณาได้จากประสิทธิผลของโรงเรียน (ทินกร คลังจินดา และคณะ, 2558) สำหรับประสิทธิผลของโรงเรียนสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสิ่งสำคัญที่สุด คือ การเน้นที่ตัวนักเรียนที่นักเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นไปตามที่ต้องการ และสิ่งที่เกิดควบคู่กันไปคือการบรรลุจุดหมายอื่นของโรงเรียนด้วย เช่น การที่นักเรียนมีความเป็นอยู่ที่ดีในโรงเรียน นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน ผู้ปกครองเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียน ตลอดจนครูมีความรักความสามัคคีและมีความพึงพอใจในงาน (รัชพล จอมไตรคุป, 2563) ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสำคัญต่อหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมาก เพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันหมายถึงความมีชื่อเสียงและการยอมรับ อีกทั้งความภาคภูมิใจของบุคลากรในสถานศึกษา เป็นแรงกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเกิดความพยายามที่จะรักษาระดับมาตรฐานคุณภาพอีกทั้งการพัฒนาสถานศึกษาอย่างไม่หยุดยั้งมีทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน มั่นคง และสามารถหล่อหลอมเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรที่มีคุณค่า มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่เพียงพอในการบริหารจัดการ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนดส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น ครู ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ครู ยังคงเป็นบุคลากรหลักและเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมโดยตรงที่จะพัฒนางานหรือภารกิจของโรงเรียน และความพึงพอใจหรือแรงจูงใจในการทำงานของครูก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อขวัญและกำลังใจ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Hoy & Miskel, 1991) นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนยังมีอีกหลายปัจจัย เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และการบริหารงานวิชาการ (กิตติยา บุญแซม, 2561) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน บรรยากาศองค์การของโรงเรียน และแรงจูงใจในการทำงานของครู (ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ และคณะ, 2561) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจ และการสื่อสาร (ชลธิชา นารี และคณะ, 2562) สภาพแวดล้อม บุคคล และ

นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (จินตนา พุกคณา และคณะ, 2563) ครูผู้สอน ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน (สาวิตรี บุญกุล, 2563) ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งภาวะผู้นำก็ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับองค์กรทุกประเภทไม่ว่าองค์กรของรัฐหรือเอกชน เพราะว่าองค์กรจะมีความเจริญรุ่งเรืองหรือตกต่ำหรือไม่ขึ้น สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ผู้บริหารในองค์กรนั้นมีภาวะผู้นำเพียงพอที่ใ้มนำให้บุคลากรทำงานให้แก่องค์การตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่นั่นเอง ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องสำคัญและน่าสนใจ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 225 โรงเรียนในปัจจุบัน ได้รายงานผลการศึกษาในการทดสอบทางการศึกษาระดับพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างปีการศึกษา 2563-2565 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมทุกวิชามีแนวโน้มต่ำลงทุกปี นับว่าเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสิทธิผลโรงเรียน อีกทั้งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน มีความเกี่ยวข้องกับครูผู้สอน จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3,022 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 225 คน และครู จำนวน 2,797 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 346 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครู จำนวน 320 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ

Krejcie and Morgan (1970) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการแบ่ง (Strata) แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) บรรยากาศของโรงเรียน 3) แรงจูงใจในการทำงานของครู และ 4) การบริหารงานวิชาการ

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ขนาดโรงเรียน และตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลของโรงเรียน และตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามการวิจัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผลปรากฏว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวม เท่ากับ 0.97 และแยกตามรายด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89, 0.95, 0.92 และ 0.91 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยแยกตามรายปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศของโรงเรียน แรงจูงใจในการทำงานของครู และการบริหารงานวิชาการ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87, 0.92, 0.94 และ 0.92 ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม แต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายด้าน

5.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายด้าน

5.4 สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำนวน 346 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครู จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 92.49 และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 49.13 ทั้งนี้สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 100 แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ประสิทธิภาพของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.23	0.56	มาก
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.49	0.52	มาก
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	4.30	0.61	มาก
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน	4.33	0.60	มาก
รวม	4.34	0.52	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.25	0.73	มาก
2. ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน	4.27	0.73	มาก
3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานของครู	4.22	0.78	มาก
4. ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ	4.29	0.73	มาก
รวม	4.26	0.71	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า อยู่ ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานของครู

3. การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การถดถอย จากคะแนนดิบ ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์การถดถอย จากคะแนนมาตรฐาน (β)	t	p
ค่าคงที่	1.688		17.839*	.000
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง (X_1)	.317	.443	5.393*	.000
ปัจจัยด้านการบริหาร งานวิชาการ (X_4)	.156	.219	3.433*	.001
ปัจจัยด้านบรรยากาศ ของโรงเรียน (X_2)	.151	.211	2.696*	.007
R = 0.843, R ² = 0.710, Adjusted R ² = 0.707, p = .000				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ (X_4) ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน (X_2) ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ (X_4) และปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน (X_2) ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 เท่ากับ .843 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ได้ร้อยละ 71.00 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = 1.688 + .317X_1 + .156X_4 + .151X_2$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = .443Z_{X_1} + .219Z_{X_4} + .211Z_{X_2}$$

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 สรุปผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานของครู ตามลำดับ
3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 เท่ากับ

0.843 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้ร้อยละ 71.00

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูปลูกฝังนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีนโยบายส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรม จริยธรรม ไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม ได้มีการส่งเสริมตั้งแต่ในระดับปฐมวัย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กพัฒนาทุกด้าน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้อย่างมีความสุข ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาวิตรี จำปาศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาวิตรี บุญนุกูล (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรเชษฐ จันทร์เช็ง (2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิชัย ดาบไธสง (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นปัจจัยรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้มีการจัดอบรมงานวิชาการให้ความรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางและวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุรภัทร ประทุม และคณะ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติยา บุญแซม (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะอภิปรายแต่ละปัจจัย ดังนี้

3.1 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 คือ ผู้ที่นำนโยบายมาสู่การปฏิบัติของครู เมื่อผู้บริหารแสดงให้เห็นการทำงานที่มีความรู้สึกไว้วางใจ ยอมรับฟัง ให้โอกาสผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและแสดงศักยภาพ ย่อมส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีในองค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ขององค์กรที่ชัดเจน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย สนับสนุนผู้ร่วมงานให้พัฒนาความสามารถสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ย่อมเป็นการกระตุ้นให้ร่วมงานเกิดแรงผลักดันในการทำงานและการพัฒนาตนเอง ซึ่งส่งผลต่อเจตคติในการทำงานและเจตคติของผู้ร่วมงานที่มีต่อผู้บริหารด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาพุฒิพงศ์ สิริภิญโญ และคณะ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติยา บุญแซม (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพ

มาศ ดนตรีพงษ์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ หอมขจร (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มศิษรภูมิ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มศิษรภูมิ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

3.2 ด้านการบริหารงานวิชาการส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้มีการจัดอบรมงานวิชาการให้ความรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ แนวทางและวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ กำหนดวิธีการปฏิบัติอย่างชัดเจนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติยา บุญแซม (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิสา ภูเงิน (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา พุฒณา และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านงานวิชาการส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

3.3 ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะมีหน้าที่ในการมอบหมายงานให้กับทุกฝ่ายในโรงเรียนได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ และติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการ

รับรู้ความรู้สึกหรือความเข้าใจบุคลากร และมอบงานให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งประสานระดมทรัพยากรในการจัดหาสิ่งต่าง ๆ ในการดำเนินงาน และประเมินการผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน และบรรยากาศของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียนบรรยากาศของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิสา ภูเงิน (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา พุกคณา และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะบรรยากาศสภาพแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ควรจัดหาสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรสร้างความสัมพันธ์ที่สอดคล้องระหว่างความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ความเข้าใจของบุคคล

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ในการทำงานของคณะครูอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของครูที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

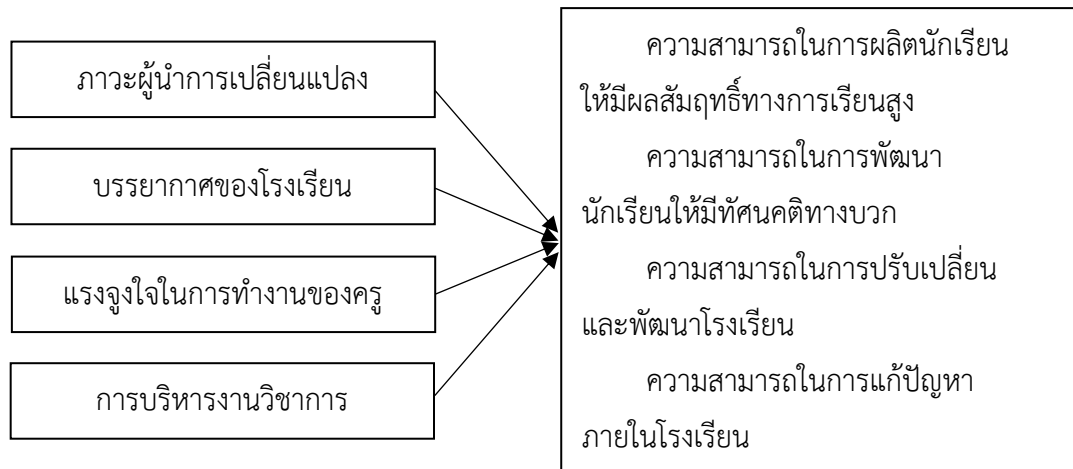
2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เช่น ปัจจัยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน จากกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น ๆ และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโอกาสต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ประสิทธิผลของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา บุญแซม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จตุรภัทร ประทุม, ประยูร อิ่มสวาสดี และสมพงษ์ ปั่นหุ่น. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 27(2), 119-130.
- จินตนา พลฤคณา, สุเมธ งามกนก และประยูร อิ่มสวาสดี. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกลุ่ม โรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร”, 8(1), 215-229.
- ชลธิชา นารี, วิโรจน์ ชมภู และประยูร อิ่มสวาสดี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วารสาร e-Journal of Education Studies, Burapha University, 1(1), 11-24.
- ทินกร คลังจินดา และวัลลภา อาริรัตน์. (2558). บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 38(2), 138-147.
- ทิพมาศ ดนตรีพงษ์, ชัยพจน์ รักษาม และสมุทรา ชำนาญ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 9(2), 272-285.

- พระมหาพุดผิงค์ สิริภิญโญ, พิมพ์อร สดเอี่ยม และพระครูอดุล สีลาภรณ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(19), 162-170.
- รัชพล จอมไตรคุป. (2563). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- วันวิสาข์ หอมขจร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มศิษรภูมิ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- วุฒิชัย ดาบโธสง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*.
- สาวิตรี จำปาศักดิ์ (2561). การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- สาวิตรี บุญนุกูล (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 14(1), 5-14.
- สุนิสา ภูเงิน. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- สุรเชษฐ จันท์แข็ง. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Educational administration: Theory, research and practice* (4th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The method of constructing and attitude scale. In *Attitude Theory and Measurement*, 90-95. New York: Wiley & Son.

สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย*

ธนากร ชมภูเครือ^{1*} ทศนะ ศรีปัตตา²

¹นักศึกษาลัทธิสุตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*Corresponding author e-mail: thanakornch65@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยและ 2.แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยใช้แบบสอบถามสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 285 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีจินตนาการ 2) ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงภาพในอนาคตที่ดีต่อการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ต้องรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลต่าง ๆ ด้วยความเคารพ ต้องประยุกต์ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมมาคิดใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นจนงานสำเร็จตามเป้าหมายและส่งเสริมการเรียนรู้ของครูภายในทีม ต้องสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาโดยใช้จินตนาการโดยการออกมาเป็นวิสัยทัศน์ และมีความเป็นกันเองกับบุคลากร

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

*Received: 4 March 2024, Revised: 6 March 2024, Accepted: 7 March 2024

Conditions and Guidelines for Developing Creative Leadership of School Administrators under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office*

Thanakorn Chompukrue^{1*} Tatsana Sripadta²

Master of Education Program in Educational Administration, Naresuan University

Lecturer of Faculty of Education, Naresuan University

*Corresponding author e-mail: thanakornch65@nu.ac.th

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the creative leadership condition of school administrators under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office and guidelines for developing creative leadership among school administrators under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office. The research method was divided into 2 steps; namely, step 1: study of the creative leadership condition of school administrators under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office. The 285 samples consisted of teachers and school administrators using a 5 rating scale questionnaire on the condition of creative leadership of school administrators under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office. Data were analyzed using mean and standard deviation. The second step is study of guidelines for developing creative leadership of school administrators. under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office. The data were obtained from 3 experts using an in-depth interview for developing creative leadership on school administrators. under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office. Data were analyzed by content analysis. The results of this research were: 1) Condition of creative leadership of school administrators under the Sukhothai Secondary Education Area. consisted of 5 areas. It was found that the highest mean was creativity, followed by having vision. and the lowest mean was having imagination; 2) Results of the study of guidelines for developing creative leadership from school administrators under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office found that the Secondary Educational Service Area Office creative leadership of school administrators should be developed. by allowing school administrators to present a picture of the good future creating new things. The different opinions of various people must be listened to with respect. Knowledge from previous experiences must be applied to new ideas to benefit the schools. The school administrators and teachers must be able to work together focusing on goals and promotes the learning of teachers within the team. The school administrators build confidence using imagination by coming out as a vision. And be approachable.

Keywords: Development Guidelines; Life's Quality

*Received: 4 March 2024, Revised: 6 March 2024, Accepted: 7 March 2024

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเทศไทยมีจุดเน้นในการขับเคลื่อนเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมทั้งการวิจัย เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้และสร้างปัญหาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้นำจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในทุกระดับของสังคมเพราะผู้นำเป็นผู้ริเริ่มการกระทำและแสดงบทบาทที่สำคัญในการตัดสินใจขององค์กร (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556)

การมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการบริหารงานในองค์กร เพราะเป็นกระบวนการที่ผู้นำสามารถโน้มน้าวหรือจูงใจบุคคลในองค์กร ให้ทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน การใช้ศักยภาพภายในตัวบุคคล ในการจูงใจ โน้มน้าวให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบด้วยความทุ่มเทเสียสละ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน และองค์กรที่ได้กำหนดไว้ (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด จึงต้องมีภาวะผู้นำสูงเพื่อจัดการองค์การในยุคของการเปลี่ยนผ่าน ที่ต้องการความยืดหยุ่นปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และก้าวไปข้างหน้าจึงเป็นภาวะที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร ให้ความสนใจ ต่อวัฒนธรรมองค์กร ที่มุ่งผลลัพธ์ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสมและต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้วย (ละเอียด เอี่ยมศรี, 2564)

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์พฤติกรรมจากองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยจำแนก ได้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการมีจินตนาการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 73 คน ครูจำนวน 1,036 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,109 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม และครู จำนวน 258 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงเอกสารประกอบการสอน, สติพร เชาวน์ชัย, 2561) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของครูในแต่ละสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจาก การศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ในขั้นตอนที่ 1 โดยการเลือก

จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในแต่ละด้าน มาเป็นกรอบในการศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive Selection) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. อาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก ในสาขาการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ในการสอนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก และมีความรู้และมีประสบการณ์ทางการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก และมีความรู้และมีประสบการณ์ทางการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุโขทัย	กลุ่มตัวอย่าง (n = 285)		ระดับ สมรรถนะ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.27	0.26	มาก
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.22	0.31	มาก
3	ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.29	0.19	มาก
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.25	0.19	มาก
5	ด้านการมีจินตนาการ	4.21	0.27	มาก
รวม		4.25	0.11	มาก

จากตาราง 1 สภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) รองลงมา คือ ด้านการมี วิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีจินตนาการ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.21$) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย สามารถแสดงผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.ด้านการมีวิสัยทัศน์ จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านคิดว่าผู้บริหารสามารถแสดงภาพในอนาคตที่ดี ต่อการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้ ผู้บริหารควรมีการวางแผนการ ทำงานที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจน ด้วยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ใช้กระบวนการ บริหารเชิงกลยุทธ์ กับบุคลากร ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงภาพความสำเร็จร่วมกันได้อย่างชัดเจน โดยที่ผู้บริหาร ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อประสบการณ์ของการทำงานนั้น ๆ การกำหนดวิสัยทัศน์ ที่มีความคิด ร่วมกัน โดยมีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วม สรุปรูปปรุงการดำเนินการต่อไป

2. ด้านความยืดหยุ่น จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านคิดว่าผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ของบุคคลต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้ ผู้บริหารต้องรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น เพราะการรับฟังจะเป็นประโยชน์ ทำให้งานบางอย่างเกิดความยืดหยุ่น การรับฟังต้องอยู่ภายใต้เหตุ และผล และอยู่ภายใต้การมีส่วนร่วมด้วยกัน การกำหนด บุคลากรในการทำงานโดยมีบทบาท หน้าที่ของแต่ละ ทีมหรือบุคลากรอย่างชัดเจน การทำงานเป็นทีมต้องอาศัยความร่วมมือ ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติ

3. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านคิดว่ามีวิธีการใดที่จะทำให้ผู้บริหาร สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมมาคิดใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ ให้ความเห็น ดังนี้ ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ติดตามความเคลื่อนไหว การดำเนินการของภาครัฐ และนโยบายของประเทศ ผู้บริหารเมื่อมีการดำเนินงานต่างๆ ที่เป็นรูปแบบ สะท้อนผลการทำงานภาพความสำเร็จของแต่ละงานได้ การทำงานที่เป็นรูปแบบที่ดี คือการบริหารเชิงกล ยุทธ์ ที่ออกแบบวางแผน ร่วมมือสู่ความสำเร็จร่วมกัน อาศัยทฤษฎีเชิงระบบมาเป็นกรอบการทำงาน

4. ด้านการทำงานเป็นทีม จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านคิดว่าผู้บริหารสามารถเปิดใจให้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้ การแลกเปลี่ยนในการประชุม มีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอความคิดเห็นให้มากที่สุด ให้ครอบคลุมตามประเด็นหรือเรื่องต่างๆ เมื่อมีการทำงานรูปแบบเป็นทีม การมีส่วนร่วม ในการทำงาน จากบุคลากรหลากหลายและมีจำนวนมากๆ ควรสะท้อนการทำงานเป็นการสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การดำเนินงานต่างๆ เมื่อมีการวางแผน การปฏิบัติ การติดตาม และสรุปในทุกๆ กระบวนการ

5. ด้านการมีจินตนาการ จากประเด็นสัมภาษณ์ท่านคิดว่าผู้บริหารสามารถสร้างความเชื่อ ความศรัทธาโดยใช้จินตนาการโดยการออกมาเป็นวิสัยทัศน์ได้อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็น ดังนี้ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการทำงาน โดยต้องแสดงความรู้ ความสามารถและทักษะ ความเชี่ยวชาญ ในด้านต่างๆ ได้ โดยการทำงานอย่างต่อเนื่อง การทำงานแบบมีส่วนร่วม จะช่วยส่งต่อการทำงานผู้บริหารต้องเป็นที่ปรึกษาให้กับบุคคลให้กับทีมและการนำทางไปสู่เป้าหมายให้สำเร็จ ภาวะผู้นำทางจิตวิญญาณ ที่เป็นการคาดการณ์อนาคต การออกแบบและสร้างให้เป็นความจริง สถานการณ์ในอนาคตที่มี “ความเป็นไปได้ (Probability)”

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวม พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีจินตนาการ

1.1 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสามารถสร้างสรรค์ความคิดที่แปลกใหม่และเป็นที่ยอมรับ สามารถนำความคิดที่แปลกใหม่นำไปสู่การเปลี่ยนที่ดีขึ้น มีความคิดที่หลากหลายไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียว มีทักษะในการคิด ขอบสังเกต มองรายละเอียด ปลีกย่อยอย่างรอบด้าน สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) กล่าวว่า การมีความคิดสร้างสรรค์ คือ พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิดหลายทิศทางที่นำไปสู่กระบวนการคิดในสิ่งแปลกใหม่ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมองค์กรหรือสังคม เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัย การบูรณาการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิม ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วันเพ็ญ แก้วปาน (2561) ได้กล่าวว่า มีแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ โดยมีความตั้งใจจริง มีสมาธิกับงาน มีความอดทนสูงไม่ยอมเลิกสิ่งที่ตั้งใจทำ มีความมานะพยายาม ไม่หวั่นไหวต่อความล้มเหลวหรือคำ

วิพากษ์วิจารณ์ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมั่นแสน (2561) กล่าวว่า มีความคิดสร้างสรรค์ คือแนวใหม่ถ้าผู้นำเราไม่มีความคิดแนวใหม่ได้แต่วิเคราะห์คนอื่นอย่างเดียวแล้ว เราก็ต้องเดินตามคนอื่นไป เพราะฉะนั้นเมื่อเราวิเคราะห์วิจารณ์สังคมและคนอื่นแล้วเราต้องมีแนวคิดในลักษณะที่เป็นแนวคิดใหม่ๆเป็นแนวคิดของเราหรือมีความคิดสร้างสรรค์ให้กับสังคมและองค์กรด้วย ผู้นำจึงต้องฝึกพัฒนาความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ

1.2 ด้านการมีจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจินตนาการเป็น ความเชื่อ ความศรัทธา ความคาดหวังที่ก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจ การจินตนาการโดยให้ออกมาเป็น วิสัยทัศน์ร่วมกับการคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงกระบวนการบริหารสถานศึกษา การมี อารมณ์ขัน เป็นคนเรียบง่ายรักสนุกขี้เล่น การมองโลกในแง่บวก การมีความเป็นกันเองกับบุคลากร เพื่อ สร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความสุขน้อยลง ประกอบกับ ปัจจุบันด้วยภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นทำให้การใช้ความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน หลายขั้นตอนลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สไบแพร สัฟโส (2562) ได้กล่าวว่า จินตนาการ คือ การคิดสร้างภาพในสมองซึ่งภาพเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นหรือเกิดขึ้นมาก่อน เป็นการคาดเดาว่าสิ่งนั้น เป็นอย่างไรเป็นการคิดในสิ่งที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา อาจเป็นการ เพื่อฝืนเหนือความเป็นจริงไม่มีหลักฐานยืนยันประกอบ ถึงแม้จะยังไม่เป็นจริงในขณะนั้นอาจจะเป็นจริงได้ ในอนาคต ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติกาญจน์ ปฏิพัทธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล และวิไลพรณ์ เสรีวัฒน์ (2556) กล่าวว่า การมีจินตนาการเป็นความเชื่อ ความศรัทธา ความคาดหวัง ซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจ ที่สำคัญต้องมีความเชื่อมั่นว่ามีความเป็นไปได้ จินตนาการเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกับการคิดสร้างสรรค์เป็น พฤติกรรมในการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่เด่นชัดไว้ในจิตใจมีเหตุผลโดยบุคคลที่จะมี คุณสมบัติการมีจินตนาการจะมีพฤติกรรมหรือการแสดงออก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส ชุณหวัน (2562) เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุ ราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่น ด้านการ แก้ปัญหา และด้านจินตนาการ

2. จากการศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควร พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงภาพในอนาคตที่ดีต่อการ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สามารถชี้แจงวิสัยทัศน์ในการวางแผนงานให้ครูเข้าใจเพื่อนำไปสู่ปฏิบัติ สามารถสร้าง แรงจูงใจให้ครูไปสู่จุดหมายเดียวกัน สามารถสื่อสาร วิสัยทัศน์ที่จัดทำเป็นแผนพัฒนาสถานศึกษาให้ครู เข้าใจ มีการนำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนมาพิจารณาประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์โรงเรียน สามารถนำ

วิสัยทัศน์ไปสู่การเปลี่ยนแปลง กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่มีทิศทางชัดเจน มีความเป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) กล่าวว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ คือ พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการมองภาพในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรสามารถเห็นวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขตที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bennis (2002) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านวิสัยทัศน์ คือ ให้ผู้ตามได้รับรู้วิสัยทัศน์และทำความเข้าใจ เพื่อปรับเปลี่ยนสู่การปฏิบัติ ผู้นำจะชักนำพวกเขาให้ไปถึงที่หมายด้วยความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว

2.2 ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลต่าง ๆ ด้วยความเคารพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่าง ๆ มีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ ในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่นในการตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการเมื่อได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ต่อวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) กล่าวว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว คือ พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคยการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่างๆ การเปิดกว้างรับความคิดใหม่ๆ อย่างอิสระและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

2.3 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมมาคิดใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน สามารถสร้างสรรค์ความคิดที่แปลกใหม่และเป็นที่ยอมรับ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แสดงความคิดที่หลากหลายไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน มีทักษะในการคิด สังเกต มองรายละเอียดปลีกย่อยอย่างรอบด้าน เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนานตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติกาญจน์ ปฏิพัทธ์ (2555) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การตอบสนองเชิงจินตนาการ การนำบุคคลอื่นโดยใช้แนวทางใหม่ หรือวิธีการใหม่ ๆ อย่างท้าทาย และมีความยืดหยุ่น ที่สำคัญภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และสนับสนุนให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ ยังสอดคล้องกับ ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง (2559) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การที่ผู้นำใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและดำเนินงานตามสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งรู้จัก กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้อื่น โดยเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่จะสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยอาศัยการเรียนรู้เนื้อหาความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นจนงานสำเร็จตามเป้าหมาย มีการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูภายในทีม มีความสามารถจูงใจสร้างความร่วมมือในการทำงานจากครูภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาด้วยการเรียนรู้แบบทีม เปิดใจรับฟังรับความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ สามารถกำหนดบทบาทมอบหมายงานและการวางแผนร่วมกับ

สมาชิกเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม คือ พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการ นำบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันมีเป้าหมายร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทของสมาชิก การมอบหมายงาน การวางแผนร่วมกันมีการติดต่อสื่อสารประสานงานกัน มีการตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งาน บรรลุผลตามเป้าหมายและลักษณะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาโดยใช้ จินตนาการโดยการออกมาเป็นวิสัยทัศน์ มีความเป็นกันเองกับบุคลากร เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงาน ให้มีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความสุข ใช้ความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน หลายขั้นตอน บูรณาการทักษะความรู้เพื่อก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงตาม สภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติกาญจน์ ปฏิพัทธ์ (2555) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ คือ การตอบสนองเชิงจินตนาการ การนำบุคคลอื่นโดยใช้แนวทางใหม่ หรือวิธีการใหม่ ๆ อย่าง ทำหาย และมีความยืดหยุ่น ที่สำคัญภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดการ ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และสนับสนุนให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สไบแพร สัพโส (2562) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ คือ การคิดสร้างภาพในสมอง ซึ่งภาพเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นหรือเกิดขึ้นมาก่อน เป็นการคาดเดาว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไรเป็นการคิดใน สิ่งที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา อาจเป็นการเพื่อฝ่าฝืนเหนือความเป็นจริง ไม่มีหลักฐานยืนยันประกอบ ถึงแม้จะยังไม่เป็นจริงในขณะนั้นอาจจะจริงได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมี วิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่น ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมี จินตนาการ ดังนั้นผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ควรนำเอาสภาพและแนวทางต่างๆ ไปจัดการฝึกอบรมและพัฒนาให้ผู้บริหารในสังกัดมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาตัวชี้วัดองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อจะได้ทราบ ถึงพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นว่าองค์ประกอบด้านใดมีความสำคัญ มากที่สุด

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพัทธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล และวิไลพรณ์ เสรีวัฒน์ . (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: สิ่งที่ดีควรค่าสำหรับทุกคนในอนาคต*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุฑามาส ชุ่นห้วน. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ* *สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชัยเสณัฐ พรหม.(2561). *ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์การ :แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ละเอียต เอี่ยมศรี (2564). “ผู้บริหารเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ” ใน *การศึกษาเชิงผลิตภาพ: การเรียนการสอนเพื่อสร้างผลผลิตและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ แก้วปาน. (2561). *ภาวะผู้นำ: หลักการและการประยุกต์ในการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สไบแพร สัพโส. (2562). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สถิรพร เขาวนชัย. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Bennis. (2002). *Transformational, Transactional Leadership Styles and Job Performance of Academic Leaders*. *International Education Studies*, 6(11), 29-34.

รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4*

มรกต อนุเคราะห์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

Corresponding author e-mail: moragotanukroh@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ใช้วิธีวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์เอกสาร ศึกษาแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และศึกษาความต้องการจำเป็นจากรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาניתเทศก์และบุคลากรอื่น และผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 183 คน และ 2) สร้างและตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) ทดลองใช้ และ 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์จากรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มที่เป็นตัวแทนศึกษานิตเทศก์และบุคลากรอื่น และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ประธานศูนย์เครือข่ายการศึกษา จำนวน 39 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหาร องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหาร องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายงานและกระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินการบริหาร และองค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารองค์การ; องค์การคุณภาพ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

*Received: 16 March 2024, Revised: 8 April 2024, Accepted: 8 April 2024

The Model of Quality organizational management of Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4 : M-Smart Quality PIMI Model*

Moragot Anukroh

Chiangrai Primary Educational Service Area Office 1
Corresponding author e-mail: moragotanukroh@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research was to develop a quality organizational management of Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4. The research utilizes a four step research and development methodology. as follows: 1) The basic data was studied through document synthesis, guidance was sought from qualified individuals, totaling 9 people. Additionally, assessing the necessary requirements from the deputy directors of the educational service area offices, educational supervisors, and other personnel, as well as the school directors or acting directors, totaling 183 individuals. 2) To create and verify accuracy and feasibility, qualified individuals, totaling 9 people 3) Experimental usage. 4) Evaluation of suitability and benefits by deputy directors of the educational service area offices, directors of representative education supervision groups and other personnel, and school directors serving as chairpersons of educational network centers, totaling 39 individuals. The results showed that the framework comprised 5 components as follows: 1) Fundamental components of administration 2) Objectives of administration 3) Scope of work and management processes 4) Evaluation guidelines for administration and 5) Factors influencing success.

Keywords: The organizational management model; Quality organization; Educational Service Area Office

*Received: 16 March 2024, Revised: 8 April 2024, Accepted: 8 April 2024

บทนำ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (Global Megatrends) ที่ครอบคลุมขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นในวงกว้างและคาดว่าจะส่งผลต่อไปในอนาคต ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดในการพัฒนานวัตกรรม เน้นการต่อยอด และผสมผสานเทคโนโลยีต่างสาขาเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พลวัตการพัฒนาในอนาคตของโลกสามารถปรับเปลี่ยนไปได้อย่างพลิกผัน อันนำมาซึ่งโอกาสสำคัญ ทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่ผู้ที่ไม่สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความอยู่รอด ทั้งในระดับปัจเจก องค์กร หรือแม้กระทั่งในระดับประเทศ (ภาควิชาครีเอชันเพื่อการศึกษาไทย, 2562)

การเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบที่มีการปฏิสัมพันธ์เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงค้นคว้า การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือทำ และการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษาทุกระดับที่ผู้บริหารการศึกษา ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ชุมชน สังคมที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใช้เป็นกรอบการคิดและตัดสินใจ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถการคิดเป็นระบบมีจิตสาธารณะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ระบบการบริหารและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้จัดการศึกษามีคุณภาพส่งต่อนักเรียน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดและยังเป็นการยกระดับการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้มีวิธีการและผลการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นการยืนยันและนำไปสู่การประกันคุณภาพ นำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยมีระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพเป็นระบบที่ทำให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นการรวมสิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะซับซ้อนให้ประสานเป็นหนึ่งเดียว โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การวางแผนคุณภาพการควบคุมคุณภาพและการปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด ทำให้ผู้ใช้บริการที่มีส่วนได้ส่วนเสียพึงพอใจและการมีต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสม (สุวดี อุปินใจ และคณะ, 2565)

การจัดการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีวิสัยทัศน์ประเทศคือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม แผนแม่บทประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ด้าน

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายวัยเรียน/วัยรุ่นมีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมืองมีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562 : 3)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะการเรียนรู้ การอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะ. การคิดแก้ปัญหา ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานและมีความรอบรู้ พัฒนาค้นให้เหมาะสมตามช่วงวัย มีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคมเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ส่วนรวม โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาค้นให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, 2560 : 1; อัจฉรา นิยมภา, 2561 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีโรงเรียน จำนวน 127 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น อำเภอเชียงของ จำนวน 32 โรงเรียน อำเภอเทิง จำนวน 42 โรงเรียน อำเภอพญาเม็งราย จำนวน 19 โรงเรียน อำเภอเวียงแก่น 20 โรงเรียน และอำเภอขุนตาล 14 โรงเรียน ได้มีพันธกิจในการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างองค์การคุณธรรมบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีความสามารถและเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้สมรรถนะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และความปลอดภัยรอบด้าน พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพโดยการสร้างเครือข่ายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม รวมถึงพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4, 2565 : 11)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อใช้เป็นแบบจำลองในการบริหารที่แสดงองค์ประกอบความสัมพันธ์ในการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางและองค์ประกอบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขั้นที่ 1.2 ศึกษาแนวทางการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อกำหนดข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางที่สามารถนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบ โดยเกิดจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขั้นที่ 1.3 ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 183 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษและบุคลากรอื่น จำนวน 53 คน ผู้อำนวยการ

สถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 127 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควร เกี่ยวกับการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ในการศึกษาสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 ยกร่างรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขั้นที่ 2.2 ตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารองค์การ คุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามความเชี่ยวชาญ คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ระดับนโยบาย จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยหรือนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ฯ ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 183 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 127 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษและ บุคลากรอื่น จำนวน 53 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการดำเนินงานตามรูปแบบและความพึงพอใจต่อ การใช้รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 39 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการกลุ่มที่เป็นตัวแทนศึกษานิเทศก์และบุคลากรอื่น จำนวน 10 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ประธานศูนย์เครือข่ายการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 26 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหาร มีดังนี้ 1) หลักการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ดี 2) หลักการมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้รับบริการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ 3) หลักการพัฒนาย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพ 4) หลักการมีส่วนร่วมพัฒนาของเครือข่ายเพื่อให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสีย 5) หลักการใช้พื้นที่เป็นฐานเน้นให้ความสำคัญและเชื่อมั่นกับศักยภาพของบุคลากรในองค์การ และ 6) หลักการใช้นวัตกรรมขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหาร มีดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2) เพื่อส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาและใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต 3) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาองค์การให้มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายงานและกระบวนการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

1. ขอบข่ายงานการบริหารองค์การคุณภาพ มีดังนี้ 1.1 การบริหารจัดการองค์การ (M : Management) 1.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษา (S : Structure) 1.3 การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา (M : Man) 1.4 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (A : Achievement) 1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วม (R : Relationship) และ 1.6 การพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล (T : Technology)

2. กระบวนการบริหารองค์การคุณภาพ มีดังนี้ 2.1 การวางแผนคุณภาพ (P : Quality Planning) 2.2 การดำเนินการคุณภาพ (I : Quality Implementation) 2.3 การติดตามและประเมินผลคุณภาพ (M : Quality Monitoring and Evaluation) และ 2.4 การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ (I : Quality Improvement and Development)

องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

1. ประเด็นการประเมินการบริหารองค์การคุณภาพ มีดังนี้ 1.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 1.3 ด้านสมรรถนะผู้เรียน 1.4 ด้านทักษะชีวิต 1.5 สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา 1.6 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการขับเคลื่อนพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพบริบท และ 1.7 สภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้/ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2. วิธีการประเมินองค์การคุณภาพ มีดังนี้ 2.1 พิจารณาจากรายงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2.2 สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 2.3 ใช้แบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 2.4 ใช้แบบประเมินสภาพจริง องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีดังนี้ 1) ปัจจัยด้านความเข้าใจสภาพบริบทพื้นที่ของสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน และสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการสื่อสารเชิงบวก สร้างความเข้าใจในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติจริงได้ของผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในชุมชน 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วัฒนธรรมลงสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจังของผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน และ 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การสร้างเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่หรือผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ควรเข้าร่วมดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะขั้นตอนการสร้างความสำเร็จกับสถานศึกษาเครือข่ายและชุมชน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหารองค์การคุณภาพ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหารองค์การคุณภาพ องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายงานและกระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินการบริหารองค์การคุณภาพ และองค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารองค์การคุณภาพ โดยมีขอบข่ายงานและกระบวนการบริหารองค์การคุณภาพ M-Smart Quality PIMI Model ดังภาพ

ภาพที่ 1 ขอบข่ายงานและกระบวนการบริหารองค์การคุณภาพ

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 พบว่า มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 พบว่า 1) รูปแบบมีความสอดคล้องของการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหาร องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหาร องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายงานและกระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินการบริหาร และองค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เริ่มจากพบปัญหาสำคัญที่ทำให้การบริหารองค์การคุณภาพไม่ประสบผลสำเร็จและไม่พัฒนาขึ้น เนื่องจาก ปัญหาในด้านการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติยังไม่มี ความชัดเจน เกิดความไม่เข้าใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนด หลักการในการบริหารองค์การให้เป็นไปตามหลักการบริหารคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการนำ องค์การอย่างมีวิสัยทัศน์เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ดี 2) หลักการมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ 3) หลักการพัฒนายอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนในการพัฒนา คุณภาพ 4) หลักการมีส่วนร่วมพัฒนาของเครือข่ายเพื่อให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสีย 5) หลักการใช้พื้นที่ เป็นฐานเน้นให้ความสำคัญและเชื่อมั่นกับศักยภาพของบุคลากรในองค์การ และ 6) หลักการใช้นวัตกรรม ขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม สอดคล้องกับ ชูเกียรติ ก่อเกิด (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการความรู้ในสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน 3) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน สอดคล้องกับ ประชุม แร่งกลีรณ์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนา สมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานตามสมรรถนะที่จำเป็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและ

เชิงคุณภาพในการวิจัยเชิงปริมาณ สอดคล้องกับ โต้งสยาม โสมาภา (2557) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ ปัจจัยและแนวปฏิบัติเป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาเอกชน เพื่อรับรางวัลพระราชทาน พบว่า ปัจจัยและแนวปฏิบัติเป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลประกอบด้วย สองด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง ด้านบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) การมีผู้นำมีความเป็นมืออาชีพ 2) สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม 3) การมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอน 4) การมีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจน 5) การมีการติดตามความก้าวหน้า 6) การมุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน 7) การเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและ 65 แนวปฏิบัติ และด้านที่สอง ด้านการบริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อรับรางวัลพระราชทาน มี 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) คุณภาพนักเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 3) การบริหารการจัดการ 4) บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร 5) ความดีเด่นของสถานศึกษา และ 6) แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับ สุวดี อุปินใจ และคณะ (2565) นำเสนอระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ผ่านการประเมินประสิทธิภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ด้านความถูกต้องและด้านความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ชื่อ ระบบ PIMECI ดังนี้ 1) P คือ Quality Planning การวางแผนคุณภาพ 2) I คือ Implementation นำแผนคุณภาพสู่การปฏิบัติ 3) M&E คือ Monitoring and Evaluation การกำกับติดตามและการประเมินคุณภาพ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหาร องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการบริหาร องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายงานและกระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินการบริหาร และองค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ โดยรวมและทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยเป็น เช่นนี้ เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารองค์การคุณภาพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้ได้รูปแบบ ฯ จำนวน 5 องค์ประกอบ สอดคล้องกับ สมพร ลีภัยรัตน์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียน มาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษาได้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา 4) การสร้างทีมงานในการพัฒนานักเรียน 5) การควบคุมคุณภาพ 6) คุณภาพนักเรียน 7) การนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ และ 8) การบริหารจัดการการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องของการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่า รูปแบบที่มี

ความเหมาะสมและมีประสิทธิผลจะต้องเป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงโครงสร้าง และสามารถทำให้องค์กรมีความสำเร็จในการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรเพ็ญ ลอรัตนาวงศ์ (2558) ที่กล่าวว่าประสิทธิผล หมายถึง การที่องค์กรมีความสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ทศพล ทิฆะพร (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี 2) การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และ 3) การทดลองใช้รูปแบบผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารเครือข่ายโดยภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับมาก และผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมและทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด ผลวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่า รูปแบบ ฯ ได้ผ่านกระบวนการสร้าง ตรวจสอบ และทดลองใช้ จึงส่งผลให้รูปแบบมีประสิทธิผลจะต้องเป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงโครงสร้าง และสามารถทำให้องค์กรมีความสำเร็จในการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ วรวรรณ สังข์พันธ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลัง พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยผู้ทดลองใช้ระบบดังนี้ โดยทีมนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นว่า ระบบมีคุณภาพด้านความมีประโยชน์ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดเล็ก แสดงให้เห็นว่า ระบบมีคุณภาพด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นคุณภาพด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ด้วยการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐาน เน้นให้

ความสำคัญและเชื่อมั่นกับศักยภาพของบุคลากรในองค์กร ผู้บริหารนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการพัฒนาองค์การ

1) ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีความเข้าใจถึงสภาพบริบทพื้นที่ของสถานศึกษาแต่ละโรงเรียน ที่มีความแตกต่างกัน และสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการสื่อสารเชิงบวก สร้างความเข้าใจในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติจริงได้

2) ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความมุ่งมั่น ตั้งใจในการร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมลงสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

3) ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่หรือผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ควรเข้าร่วมดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจกับสถานศึกษาเครือข่ายและชุมชนให้มีส่วนร่วมของเครือข่าย การสร้างเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา

1.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีเวทีให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งเขตพื้นที่ เพื่อให้นำไปสู่การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำรูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 นี้ไปใช้

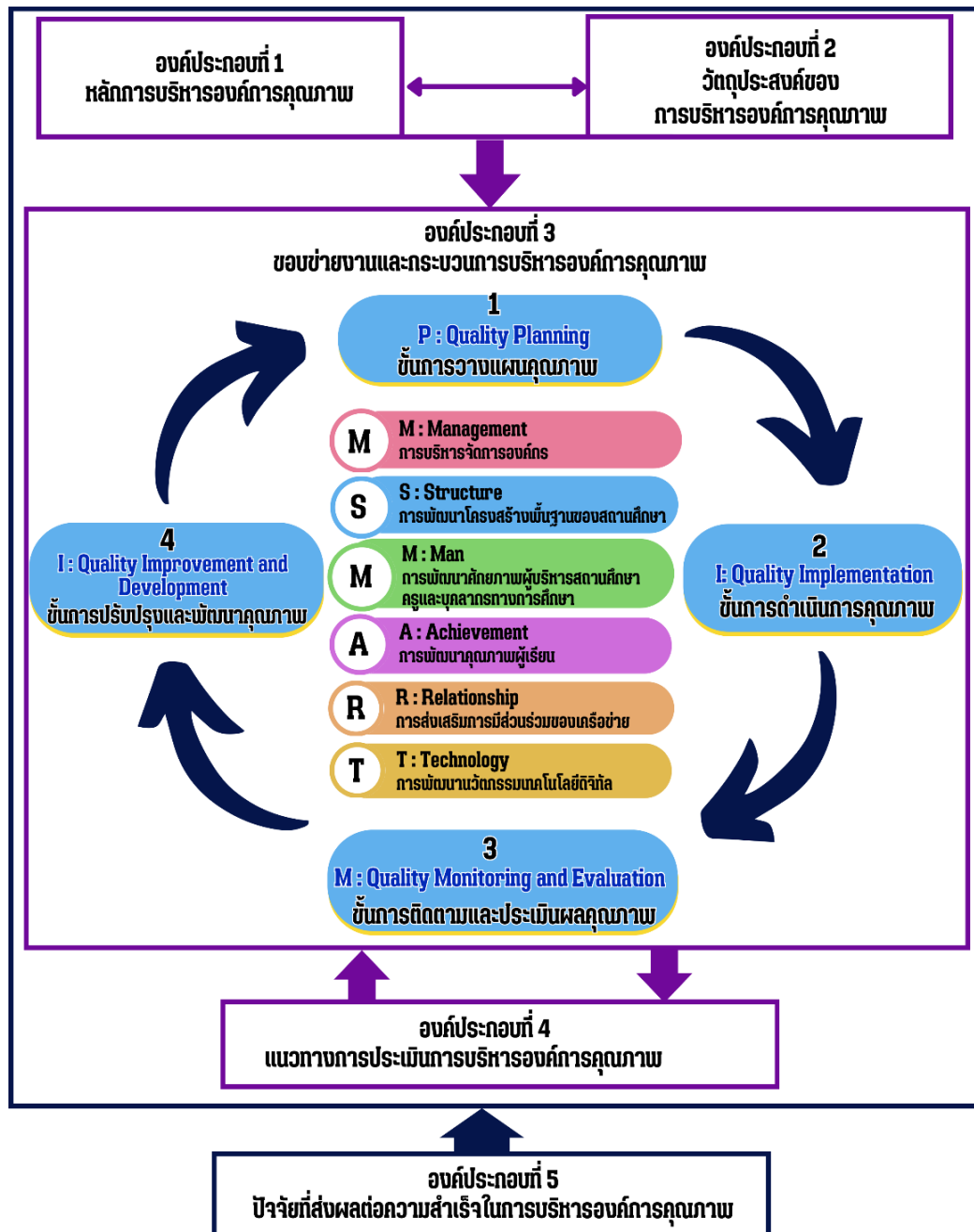
2.2 ควรนำรูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ไปใช้พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้รูปแบบนี้เหมาะสมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ด้วย

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคุณภาพ

(The Model of Quality organizational management of Educational Service Area :

M-Smart Quality PIMI Model)

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ ลอรัตนาวงศ์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูเกียรติ ก่อเกิด. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- โต่งสยาม โสมาภา. (2557). การวิเคราะห์ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานคุณลักษณะ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(3), 101-121.
- ทศพล ทิฆะพร. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(1), 85-94.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2560). *พื้นฐานการจัดการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชุม แรงกลีกรณ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 10(2), 129-136.
- ภาศีเครือข่ายเพื่อการศึกษาไทย. (2562). *การศึกษาในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นจาก <https://www.tepforum.org/forum/#>
- วรวรรณ สังสัพพันธ์. (2560). *การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลัง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาพร ถ้ายรัตน์. (2560). *รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุดี อุปปินใจ และคณะ. (2565). ระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. *ขั้นพื้นฐาน ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต*. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(3), 1369-1391.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ประจำปีงบประมาณ 2565*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี*
(พ.ศ. 2561-2580). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์
ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
อัจฉรา นิยมภา. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศักยภาพผู้บริหารยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: วิสต้า อินเตอร์ ปริ้นท์.

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้*

อุษณีย์ ทองด้วง^{1*} เบญจพร ชนะกุล² นพรัตน์ ชัยเรือง³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*Corresponding author e-mail: 6355701025@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา 4) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 5) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้ จำนวน 196 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาพบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.853$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านนวัตกรรมการสื่อสาร นักสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้ร้อยละ 73 ($R^2 = .73$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 5.1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้เท่าทันสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษา 5.2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน 5.3) ผลักดันให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนสร้างสรรคงานให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และ 5.4) แสวงหาความรู้ และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร; ประสิทธิภาพการศึกษา; โรงเรียนร่วมพัฒนา; การบริหารจัดการสถานศึกษา

*Received: 6 March 2024, Revised: 8 April 2024, Accepted: 12 April 2024

School Administrators' Attributes for 21st Century Affecting School Management Effectiveness in the Southern Group Partnership School Project*

Utsanee Thongduang¹ Benchaporn Chanakul² Nopparat Chairueng³

¹Master of Education in Educational Administration, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

^{2,3}Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 6355701025@nstru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) School administrators' attributes for 21st century 2) Affecting school management effectiveness 3) The relationship between school administrators' attributes for 21st century affecting school management effectiveness 4) school administrators' attributes for 21st century affecting school management effectiveness in the southern group partnership school project, and 5) Development guidelines school administrators' attributes for 21st century affecting school management effectiveness in the southern group partnership school project. The sample of 196 administrators and teachers of southern group partnership school project schools were stratified Random sampling. Data were collected by a questionnaire with the reliability of 0.98 and were analyzed by percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the research were as follows: 1) The overall school administrators' attributes for 21st century were at a high level 2) The overall affecting school management effectiveness were at a high level 3) The overall the relationship between school administrators' attributes for 21st century affecting school management effectiveness there is a high positive relationship ($r=0.853$) with statistical significance at the .01 level. 4) School administrators' attributes for 21st century, Communicator, Creator, Having a vision, and Creativity and innovation affecting effectiveness management of schools was able to forecast effectiveness management of schools in the southern group partnership school project at 73 percent, Statistically significant at the .05 level. 5) Development guidelines school administrators' attributes for 21st century 5.1) Educational institution administrators must be aware of the situation and environment in which education is organized, 5.2) Create an education quality development plan that is consistent with the school context. and promote community participation 5.3) Encourage teachers and school personnel to create quality and standard work, 5.4) Seek knowledge and used in creating innovations.

Keywords: School Administrators' Attributes ; School Management Effectiveness ; Partnership School Project; Educational institution management

*Received: 6 March 2024, Revised: 8 April 2024, Accepted: 12 April 2024

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ระบบการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก โรงเรียนต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียน ด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จทางวิชาการ แต่เพียงอย่างเดียว เพื่อให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ และตระหนักรู้สิ่งต่างๆได้ทั่วโลก รวมทั้งมีความสามารถทางเทคนิค ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, 2560, 2843) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวใหม่คุณสมบัติในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถชักนำ จูงใจ ชี้นำ ใช้อิทธิพลหรืออำนาจที่มีอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้หรือชี้นำให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้อยินดี เต็มใจ พร้อมใจ ยินดีในการกระทำ ร่วมดำเนินการตามที่ผู้นำต้องการให้มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการ เพื่อบริหารและปรับปรุงคุณภาพผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป (กฤษรดา ยองโย, 2561) อันเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ถ่ายทอดเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นผู้บุคคลแห่งการเรียนรู้พัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กร ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณสื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ๆ พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคมทักษะชีวิต รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมรมศิษย์เก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น สถานประกอบการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (ศศิรดา แวงไทย, 2559) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ส่งเสริมให้การบริหารงานสถานศึกษาประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

โครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา (Partnership School Project) เป็นแนวคิดการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้บทบาทความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ บริษัท มูลนิธิ องค์กร หรือสถาบันที่สนับสนุนทรัพยากร และมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านต่าง ๆ โดยมีแนวคิดในการดำเนินการจากการปฏิรูปประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา คือ ความเป็นอิสระ (Autonomy) และความรับผิดชอบ (Accountability) โดยมุ่งเน้นการยกระดับ

คุณภาพการศึกษาด้านต่างๆ เพื่อให้ภาคีต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยการสนับสนุนให้สถานศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกคนในชุมชน และเป็นศูนย์กลางการ พัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยรอบสถานศึกษา โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Student Centric) และมีลักษณะเป็นโรงเรียนนิติบุคคลที่มีความเป็นอิสระภายใต้การดูแล ของกระทรวงศึกษาธิการ เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริการมีการโดยไม่แสวงหาผลกำไร เริ่มดำเนินการตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในสถานศึกษาจำนวน 134 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 61 จังหวัดของประเทศไทย มีความหลากหลายของหน่วยงานสังกัดสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ทั้งนี้ ในการบริหารงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการ โดยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ต่อเนื่องในตำแหน่ง 4 ปี ส่งผลให้การกำหนดเป้าหมายในการบริหารสถานศึกษาขาดความชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง (มติชนออนไลน์, 2561)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนร่วมพัฒนา ในกลุ่มภาคใต้ ที่ผู้บริหารจะต้องมีซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะต่างๆ ที่ส่งผลต่อการนำพาสถานศึกษาไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนทำให้การดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นความรู้และเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา ให้ในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้
4. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้
5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 เชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากร ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาในกลุ่มภาคใต้ จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 390 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากร ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาในกลุ่มภาคใต้ จำนวน 196 คน ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคัดเลือกกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเคริจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) โดยการคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วน

1.2 เชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูและบุคลากร จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาในกลุ่มภาคใต้ โดยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) นักสร้างสรรค์ 2) นักการสื่อสาร 3) การมีวิสัยทัศน์ และ 4) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) ทักษะคิดทางบวกของนักเรียน 3) การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในองค์กร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ โดยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.98

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ซึ่งข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ โดยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.96

3.2 เชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

4.4 วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้ ใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ นักสร้างสรรค์ ($\bar{x}$ = 4.28) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม ($\bar{x}$ = 4.26) การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.21) และนักการสื่อสาร ($\bar{x}$ = 4.07) ปรากฏดังตาราง

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. นักสร้างสรรค์	4.28	0.34	มาก
2. นักการสื่อสาร	4.07	0.43	มาก
3. การมีวิสัยทัศน์	4.21	0.41	มาก
4. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม	4.26	0.37	มาก
รวม	4.21	0.34	มาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ทักษะคิดทางบวกของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.18) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในองค์กร ($\bar{x}$ = 4.17) การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}$ = 4.14) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.13) ปรากฏดังตาราง

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	4.13	0.39	มาก
2. ทักษะคิดทางบวกของนักเรียน	4.18	0.39	มาก
3. การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม	4.14	0.43	มาก
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในองค์กร	4.17	0.40	มาก
รวม	4.15	0.36	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ พบว่า โดยรวมคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (X_{tot}) กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา (Y_{tot}) ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.853$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปรากฏดังตาราง

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{tot}
X_1	0.599**	0.673**	0.696**	0.682**	0.741**
X_2	0.629**	0.695**	0.771**	0.715**	0.787**
X_3	0.631**	0.681**	0.757**	0.705**	0.777**
X_4	0.647**	0.675**	0.681**	0.580**	0.722**
X_{tot}	0.705**	0.767**	0.821**	0.757**	0.853**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. ≤ 0.01

4. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ จากการหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งหมดจำนวน 4 ตัว ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ นักการสื่อสาร (X_2) นักสร้างสรรค์ (X_1) การมีวิสัยทัศน์ (X_3) และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (X_4) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ได้ร้อยละ 73 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรทำนาย	Unstandardized		Standardized		t	Sig.
	Coefficient		Coefficients			
	B	Std.Error	Beta			
ค่าคงที่	0.413	0.184			2.253	0.025*
นักสร้างสรรค์ (X ₁)	0.240	0.064	0.224		3.771	0.000*
นักการสื่อสาร (X ₂)	0.256	0.056	0.307		4.569	0.000*
การมีวิสัยทัศน์ (X ₃)	0.205	0.061	0.233		3.353	0.001*
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (X ₄)	0.189	0.057	0.195		3.337	0.001*
R=0.854, R ² = .729, Adjusted R ² = .724, S.E.est = .190, F-ratio = 128.636						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.05

สามารถสร้างสมการพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.413 + 0.256(X_2) + 0.240(X_1) + 0.205(X_3) + 0.189(X_4)$$

สมการพยากรณ์คะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.307(X_2) + 0.224(X_1) + 0.233(X_3) + 0.195(X_4)$$

5. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้

5.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จัก ทิศทางของตนเอง ทิศทางของสถานศึกษา และทิศทางของประเทศ รู้เท่าทันสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ในการจัดการศึกษา

5.2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ การมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน การจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน มีกระบวนการการเรียนรู้บนพื้นฐานความ แตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร จัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยการผลักดันให้ครูและบุคลากรใน โรงเรียนที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน สร้างแรงบันดาลใจ วางแผนการ ดำเนินงานของโรงเรียนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา นำความรู้และประสบการณ์ประยุกต์ใช้เพื่อการ ตัดสินใจ และพัฒนากระบวนการงาน

5.4 แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การ แสวงหาความรู้ และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและบุคลากรทางการ ศึกษา มีส่วนร่วมกับบุคลากรในการกำหนดเป้าหมายการทำงาน และสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาองค์ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่ม ภาคใต้ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ นักสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์ และนักการสื่อสาร ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการ บริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจะต้อง บริหารโรงเรียนตามแนวการบริหารแบบใหม่ ที่จะต้องมีแนวคิด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และวิธีการทำงานที่ สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ ยุทธศาสตร์ของชาติ แผนพัฒนาการศึกษา และสอดคล้องกับบริบท ของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมีอาชีพ ที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปใน กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของบัณฑิต คุณาวุฒิกิจ (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานในฐานะ ที่เป็นผู้ ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้นำนโยบายและ โครงการต่างๆไปสู่การปฏิบัติและเป็นผู้บ่งชี้ความสำเร็จขององค์กร ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะและ ความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานคุณลักษณะและคุณสมบัติในฐานะผู้นำ องค์กรจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำงานให้บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของสิริพร ราศรีและจิรนาถ ภูริเศวตกำจร (2564) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะคิดทางบวกของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในองค์กร การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ประสิทธิภาพของโรงเรียนคือระดับผลสำเร็จของโรงเรียนที่เกิดจากความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยความร่วมมือของครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทักษะคิดทางบวก สามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของธรรมาวุธ (2556) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยการพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทักษะคิดทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และรวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน จนทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นประสิทธิภาพในภาพรวมทั้งระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสธราจันทร์บุญนาค (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีทักษะคิดทางบวก การแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และ 3) ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 คุณลักษณะสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้ร้อยละ 31.6

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ พบว่า โดยรวมคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการ

การศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 จะสามารถสร้างความพร้อมให้กับตนเองและองค์กร ในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลจิรา รักษนคร (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญที่สุดต่อการบริหารจัดการการศึกษาของสถาบัน เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ ความตื่นตัว ความมียุทธวิธี ประสิทธิภาพ ความคิด ความเป็นเลิศทางวิชาการ และอุทิศตน ความเสียสละ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นครูให้นำนโยบายการศึกษาออกปฏิบัติ และดำเนินการเพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์, สุรัตน์ ดวงชาทม และเพ็ญผกา ปัญญา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพโดยรวมและประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .875

4. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ จากการหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า ตัวแปรแรงจูงใจในการทำงานทั้งหมด จำนวน 4 ตัว ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ นักการสื่อสาร นักสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ได้ร้อยละ 73 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรและกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะของการเป็นนักการสื่อสาร นักสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีความรู้ในหลักการเชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ จึงส่งผลต่อผลลัพธ์ในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของกุลจิรา รักษนคร (2562) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กร ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมาก ทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนไปในทางที่ส่งผลต่อความสำเร็จ พัฒนาระบบการศึกษา แสวงหาวิธีการ ทักษะ ศักยภาพและความสามารถ ในการนำพาองค์กรทางด้านการศึกษาไปสู่ศตวรรษที่ 21 ที่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ที่สามารถสนองตอบปัจจัยตามความคาดหวังของสังคม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิศรา อรุณกิตติพร, ธนวิน ทองแพง และ พงศ์เทพ จิระโร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า สมการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถทำนายประสิทธิผลได้ร้อยละ 51.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา กลุ่มภาคใต้ ได้แก่ 5.1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้เท่าทันสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษา 5.2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน 5.3) ผลักดันให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และ 5.4) แสวงหาความรู้ และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ กฤษณา ยองใย (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในมีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต้องมีความพร้อมในด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น กล่าวคือมีทักษะทางปัญญาสูง เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีจิตเชิงสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงาน ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหาร การศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองตอบต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสอดคล้องกับแนวคิดของโยธิน คชนิล (2561, 411) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ เป็นกลไกและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการบริหารจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารตามนโยบาย ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัว ปรับวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สามารถสนองตอบต่อการแข่งขันและทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 พัฒนาขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้มีคุณภาพ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้

1.1 จากผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยการปรับเปลี่ยน

รูปแบบและวิธีการสื่อสารให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม สามารถเข้าถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนและจัดทรัพยากรทางการศึกษาที่สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ของครู ให้มีความเหมาะสม ครบถ้วน และทันสมัย เพื่อให้สถานศึกษามีทรัพยากรทางการศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

1.3 จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา และตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นนักการสื่อสารเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิผล และการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่ของตนเอง

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ให้มีประสิทธิผลและบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ โดยในการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลผู้บริหารจะต้องมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ ที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในโลกแห่งความเป็นจริงได้ ซึ่งแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร

สถานศึกษาของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่มภาคใต้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักทิศทางของตนเอง ทิศทางของสถานศึกษา และทิศทางของประเทศ รู้เท่าทันสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน มีกระบวนการการเรียนรู้บนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลักดันให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน นำความรู้และประสบการณ์ประยุกต์ใช้เพื่อการตัดสินใจ และพัฒนากระบวนการงาน แสวงหาความรู้ และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมกับบุคลากรในการกำหนดเป้าหมายการทำงาน และสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนางานองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แผนปฏิบัติการ “โครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา (Partnership School Project)”*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).
- กฤษธรา ยองโย. (2561). *ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018” ; 30 พฤศจิกายน 2561. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์, สุรัตน์ ดวงชาตม และเพ็ญผกา ปัญจนะ. (2565). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(41), 185-195.
- กุลจิรา รักชนกร. (2563). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. *Journal of Learning Development*, 5(3), 328-344.
- ธร สุนทรายุทธ. (2556). *ทฤษฎีองค์การและพฤติกรรม : หลักการ ทฤษฎีการวิจัย และปฏิบัติการทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- บัณฑิต คุณาวุฒิกร. (2561). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา*. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 3(1), 27-40.
- มติชนออนไลน์. (2561). *‘โรงเรียนร่วมพัฒนา’ สะท้อนปัญหา ‘โรงเรียนทั่วไป’*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 8 มกราคม 2567). จาก https://www.matichon.co.th/education/news_1206128.
- โยธิน คชนิล. (2561). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUTE SCHOOL CONFERENCE 2018” 30 พฤศจิกายน 2561. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- วรศรา อรุณกิตติพร ธนวิน ทองแพง และพงศ์เทพ จิระโร. (2562). ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์*, 14(1), 139-149.
- ศศิธรดา แสงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 6(1), 7-11.
- สิริพร ราศรีและจิรนาถ ภูริเศวตกำจร. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ.2564 “สู่ชีวิตวิถีใหม่ ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและการบริการ” วันที่ 27 มีนาคม 2564. นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 2843-2854.
- โสธดา จันทรบุญนาท. (2564). ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30 (3) : 607 – 610.

ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 *

ศศิวิมล แสงประสิทธิ์^{1*} วิไล พลพวง²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

*Corresponding author e-mail: Sasi.1990.vimol@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยระหว่างก่อนและหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT แบบแผนการวิจัยที่ใช้คือ แบบกลุ่มเดียววัดก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 32 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 - 0.67 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.75 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (One Sample t-test) และการทดสอบที่ แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียนแบบ ร่วมมือแบบ TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ; เทคนิคทีมเกม(TGT); ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

*Received: 31 January 2024, Revised: 18 February 2024, Accepted: 21 February 2024

The Effects of TGT Cooperative Learning on Thai learning Achievement for Grade 1 students*

Sasivimol Saengprasit^{1*} Wilai Ponpuak²

¹Student of Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Faculty of Education Pitchayabundit College

²Lecturer of Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: Sasi.1990.vimol@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare the Thai learning achievement of grade 1 students after studied on TGT Cooperative learning to the standard 75 percentage. 2) to compare the Thai learning achievement of grade 1 students between before and after studied on TGT Cooperative learning and 3) to study the satisfaction of grade 1 students towards on TGT Cooperative learning. The research design used is one-group pretest–posttest design. The sample group is grade 1 students at Ban Mak Khaeng School, Mueang District, Udon Thani Province, semester 1, academic year 2023, 32 students, were drawn from cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans base on TGT Cooperative learning 2) the Thai learning achievement test had discrimination values between 0.27 - 0.67 , difficulty values between 0.20 – 0.75 and reliability value was 0.83 3) the satisfaction questionnaire towards TGT Cooperative learning of grade 1 students. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, One Sample t-test and t-test for dependent samples. The results of this research found that; 1) The Thai learning achievement of grade1 students who studied TGT Cooperative learning after learning was significantly higher than 75 % at the .05 levels. 2) The Thai learning achievement of grade1 students who studied TGT Cooperative learning after learning was significantly higher than before at the .05 levels. 3) The satisfaction towards on TGT Cooperative learning at the highest level.

Keywords: Cooperative learning; Team Game Tournament; Achievement

*Received: 31 January 2024, Revised: 18 February 2024, Accepted: 21 February 2024

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติและเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในสังคม มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง จึงได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่นักเรียนทุกคน ต้องเรียนและต้องสอบให้ได้ จึงกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้จำนวน 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และในการสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกทักษะต่าง ๆ ให้ สัมพันธ์กันทั้งการรับเข้ามา คือ การอ่านและการฟังกับทักษะการถ่ายทอดออกไป คือ การพูดและการ เขียน ในด้านการเขียน ถือเป็นทักษะที่ยุ่ยากซับซ้อนและเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสาร อย่างยิ่งสังเคราะห์นั้น เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความคิดโดยฝึกการอ่านคิด วิเคราะห์ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2549)

การเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เน้นในเรื่องการฟังและการดู การพูด การอ่าน การเขียน หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมอันเป็นพื้นฐานของทักษะที่ใช้ในชีวิตประจำวันเน้นให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เหมาะสมกับโอกาส และบุคคลจนถึงการพัฒนาทักษะให้ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2549) นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยยังเน้นการฝึกฝนผู้เรียนให้มีความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิดความรู้และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมายและถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ (สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2550) ดังนั้น จึงเป็นบทบาทและภาระหน้าที่ของครูผู้สอนในการศึกษาค้นคว้า แสวงหาเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยทำให้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าการเรียนการสอนที่ผ่านมานักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.83 ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้คือร้อยละ 80 (โรงเรียนบ้านหมากแข้ง,

2565) ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ซึ่งเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่มีแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อต่อการเรียนและมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีมแข่งขัน (Team Games Tournament: TGT) เป็นการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รวมกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกใน แต่ละทีมจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือ ความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ มา รวมกลุ่มกันในอัตราส่วน 1:2:1 ซึ่งสมาชิกของทีม จะได้แข่งขันกันในเกมเชิงวิชาการ โดยความสำเร็จของทีม จะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT จัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางการอ่านภาษาไทยของ นักเรียนในทางที่ดีขึ้น เพราะขณะที่นักเรียนเล่นนั้น นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติที่ดี ทักษะในการเคลื่อนไหว สมรรถภาพทางกายและพัฒนาสังคม ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ การ เล่นยังทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระสนุกสนานเพลิดเพลินและพร้อมที่จะกระทำกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งการ จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1. ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ขั้นที่ 3 จัดทีม ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการแข่งขัน และขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ ต้องใช้การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนใน ลักษณะที่เรียกว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยของ รัตนา บุตรอุดม (2559) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ออกเสียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน หลังการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค TGT โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียน ภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาถิ่น ในชีวิตประจำวัน หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียน ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยอรรถพล อุษา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT มีทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของอุกฤษฏ์ ทองอยู่ (2562) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ผลการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ เกริก เกียรติ นรินทร์ (2563) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคเรียนรู้แบบ ร่วมมือ ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิค

TGT กับการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดย กลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำมาเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT (Team Game Tournament) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย ได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย ให้มีความสนุกสนานและมีความสุขกับการเรียนภาษาไทยและเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในทุกหน่วยการเรียนรู้และทุกชั้นปี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัยแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 ห้องเรียน รวม 240 คน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 32 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม
3. เนื้อหา/ระยะเวลาในการวิจัย เนื้อหาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ภาคเรียนที่ 1/2566
4. เครื่องมือวิจัยและการหาคุณภาพการวิจัย
 1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนเรียน-หลังเรียน เป็นแบบ
ปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการ
เรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT จำนวน 12 ข้อ

3. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT มีลำดับขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้าน
หมากแข้ง

3.2 จัดทำกำหนดโครงสร้างเนื้อหาและเวลาในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

5.1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับ
พฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจและการนำไปใช้

5.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนข้อตามตารางที่ได้วิเคราะห์ไว้ ให้
สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อคัดเลือก
ไว้ใช้จริง 20 ข้อ ตามสัดส่วนจำนวนข้อสอบที่กำหนด

5.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจ สอบ
ความสมบูรณ์ ถูกต้อง ความชัดเจน ข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

5.4 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง
ตามเนื้อหาของแบบทดสอบโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ เิง
พฤติกรรมเป็นรายข้อโดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบวัดได้ ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อสอบวัดได้ ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อสอบวัดได้ ไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม

กับเชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยหาค่า IOC (ไพศาล วรคำ, 2555: 253) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 คัดเลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ เพื่อนำไปทดลองใช้ หาค่าอำนาจจำแนก (r) ความยากง่าย (p) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่อไป

5.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว

5.7 นำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ไว้จำนวน 20 ข้อ พบว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.25 – 0.75 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.48 – 0.72

5.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่เลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR 20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 103) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 เป็นไปตามเกณฑ์

5.9 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำไปใช้ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 75 (One Sample t-test)

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	p
คะแนนตามเกณฑ์	15	-	75	3.31*	0.000
คะแนนหลังเรียน	15.69	1.18	79.70		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.69 คิดเป็นร้อยละ 79.70 โดยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT (Dependent t-test)

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	32	20	9.25	1.55	20.50*	0.000
หลังเรียน	32	20	15.69	1.18		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก่อนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.25 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.69 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ TGT

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนได้เล่นเกมและมีความสุขสนุกสนานไม่น่า ร่องลงมาคือ นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ชอบได้อย่างอิสระ นักเรียนชอบทำงานร่วมกับเพื่อนและทำงานเป็นกลุ่ม และ นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบและชอบการนำเสนองานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนได้เล่นเกมและมีความสุขสนุกสนานไม่น่าเบื่อ	4.56	0.67	มากที่สุด
2	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.12	0.66	มาก

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3	นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบและชอบการนำเสนองานหน้าชั้น	4.32	0.72	มาก
4	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.23	0.59	มาก
5	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.25	0.82	มาก
6	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.12	0.60	มาก
7	นักเรียนมีความผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด	4.23	0.75	มาก
8	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	3.96	0.53	มาก
9	นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ชอบได้อย่างอิสระ	4.46	0.64	มาก
10	นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและอ่านหนังสือได้คล่องขึ้น	4.28	0.67	มาก
11	นักเรียนกล้าแสดงออกและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.15	0.70	มาก
12	นักเรียนชอบทำงานร่วมกับเพื่อนและทำงานเป็นกลุ่ม	4.36	0.56	มาก
โดยรวม		4.25	0.58	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบTGT โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ1นักเรียนได้เล่นเกมและมีความสุขสนุกสนานไม่น่าเบื่อ ($\bar{X}=4.56$) รองลงมาคือข้อ 9 นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ชอบได้อย่างอิสระ ($\bar{X}=4.46$) ข้อ 12 นักเรียนชอบทำงานร่วมกับเพื่อนและทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X}=4.36$) และข้อ3 นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบและชอบการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน ($\bar{X}=4.32$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 8 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X}=3.96$)

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียนแบบร่วมมือแบบTGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบTGTไปใช้เริ่มด้วยครูอธิบายยกตัวอย่างการอ่านประเภทต่าง ๆ ทำให้นักเรียนรู้และเข้าใจและฝึกปฏิบัติประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ช้้นนำ ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นความ สนใจของนักเรียน เพื่อเชื่อมโยงความรู้สู่เรื่องที่สอน2) ช้้นสอน สอนเนื้อหาสาระ3) ช้้นจัดทีม แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 4-6 คน คละความสามารถ 4) ช้้นการแข่งขัน นักเรียนแต่ละกลุ่มจะแข่งขันกันตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน 5) ช้้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน มอบรางวัลให้ทีมที่ชนะ และในการจัดการเรียนรู้เป็นแบบการแข่งขันเป็นทีมนี้้นสมาชิกในทีม

จะต้องมีความสามัคคีและคอยช่วยเหลือกัน อีกทั้งยังต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อทีม นักเรียนจึงให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม อีกทั้งการจัดทีมยังเป็นแบบละความสามารถ ในแต่ละทีมจึงมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนเก่งกว่าอธิบายให้คนที่อ่อนกว่าให้เข้าใจในเนื้อหาและฝึกปฏิบัติตามใบงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้สมาชิกภายในทีม ทำให้ทีมมีโอกาสทำคะแนนได้มาก ผลจากการแข่งขันทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และตั้งใจเรียน สอดคล้องกับทฤษฎีของDavid DeVries (อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. 2544) ที่ได้กล่าวว่า การแข่งขันในเกมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าจะทำให้เกิดความตื่นเต้น การที่ต้องแข่งขันจะทำให้นักเรียนใช้เวลาอย่างเป็นประโยชน์ และทีมเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งเทคนิค TGT มีจุดเน้นคือทำให้ดีที่สุดเพื่อทีมและช่วยเหลือเพื่อนร่วมทีมให้มากที่สุด ซึ่งการสนับสนุนและให้กำลังใจเพื่อนให้ประสบความสำเร็จทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา บุตรอุดม (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 ที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ เรื่อง About ASEAN ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสระพงศ์ โสภาย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 83.06 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning นักเรียนได้สร้างประสบการณ์ร่วมกัน วิเคราะห์ประสบการณ์ บูรณาการการสังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด ฝึกปฏิบัติจากกรอบความคิดที่กำหนด ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทุกคน ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากการจัดการเรียนสอนด้วยการได้ลงมือทำด้วยตัวเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจได้ง่ายและ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบ TGT ได้ร่วมกันเล่นเกมโดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ละความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ 1: 2: 1 ซึ่งแต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มีความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน และสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมีความร่วมมือกันในการทำงาน ให้ความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ วัชรวิภา เลาเรียนดี (2547) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วมนักเรียนได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจมุ่งเน้นการร่วมกันปฏิบัติงานที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ทุกคนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตนทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบกลุ่ม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนรู้แตกต่างกัน

กัน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และจัดมีกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่องเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันเรียนรู้ ทำกิจกรรม ทบทวนความรู้ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยกระบวนการกลุ่มเช่นนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนอยู่ในวัยที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน จึงทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการสื่อสารและการแลกเปลี่ยน ความรู้ระหว่างกันซึ่งสอดคล้องกับ สลาบิน (Slavin, 1995) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับที่แตกต่างกันได้มาอยู่ร่วมกันจะทำให้ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้ ร่วมกันทำกิจกรรมในชั้นเรียน รวมถึงแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นกำลังใจให้กันและกันอย่างต่อเนื่องและเกิดความตระหนักว่าความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มถือเป็นความสำเร็จของกลุ่มด้วย อันจะนำและการเสริมแรงในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน (TGT)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เสริมแรงผู้เรียนในแต่ละกลุ่มผ่านการยกย่องความสำเร็จที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้รับรวมถึงมีการมอบรางวัลให้กับกลุ่มของผู้เรียนที่ได้รับคะแนนสะสมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งรางวัลที่ผู้วิจัยมอบให้ ผู้เรียนนี้จะเป็แรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามและมีความกระตือรือร้นในการเรียน การพัฒนาตนเองและการแข่งขันระหว่างกลุ่มในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น โดยการยกย่องความสำเร็จดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความพึงพอใจ เพราะได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองในชั้นการได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคม (Esteem needs) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์ (Maslow, 1970 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2558) ที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการขั้นพื้นฐานตามลำดับขั้นโดยธรรมชาติ การที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องการเสียก่อน ซึ่งหากผู้สอนสามารถใช้ความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ได้ก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสระพงศ์ โสภาย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 83.06 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 สอดคล้องกับสหรัฐ ลักษณะสุด (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องผล การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ดา เสนสาย (2565) วันทนา เล่หมื่นตรี (2566) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำรายงานหรือทำกิจกรรมและนักเรียนเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT มีความสำคัญและมีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หลังจากได้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT นอกจากนี้ ยังมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดและครูได้แจ้งผลการประเมินแบบทดสอบหลังเรียนให้นักเรียนทราบทันที ซึ่งการที่ได้รับทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง อีกทั้งการได้รับการเสริมแรงทางบวกจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนและได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานอย่างสร้างสรรค์ รู้หน้าที่ของตน ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียน แต่ละคนกล้าแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม จึงทำให้นักเรียน มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติ นรินทร์ (2563) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิค TGT กับการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย กลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และ ผลการวัดความพึงพอใจของผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของของศักดิ์ดา เสนสาย (2565) วันทนา เล่ห์มนตรี (2566)ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้แบบTGT อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบTGTต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้TGT มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ TGT ควรเพิ่มเรื่องที่อ่านหรือเนื้อหาที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวันเช่น หนังสือพิมพ์ หรือการอ่านป้ายโฆษณา เป็นต้น

1.2 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT โดยรวมอยู่ในระดับมากส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น จึงควรนำการจัดการเรียนรู้

แบบร่วมมือแบบ TGT ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำรายงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ
องค์ความรู้ใหม่

2.1 ควรมีการนำการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ไปทดลองใช้เปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ ทั้งในระดับชั้นอื่นๆด้วย

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT วิชาภาษาไทยร่วมกับเทคนิควิธีการ สอนรูปแบบอื่นๆ เช่น Jigsaw TGT TAI เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: 2552(2),1-11.
- เกริกเกียรติ นรินทร์. (2563). *การศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชาเทคโนโลยี.วิทยการคำนวณ. ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโรงเรียนบ้านหนองหาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2549. *การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศนา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล วรคำ. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา Education Research*. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัตนา บุตรอุดม. (2559). *การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 ที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน โรงเรียนอนุบาลบึงนาราง. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2550). *ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน*. พิมพ์ครั้งที่2. นนทบุรี: ซีซีเนอลิตซ์ลิงส์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5*

ปี. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาลาดพร้าว.

รัตนา บุตรอุดม. (2559). *การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT โดยใช้ชุดฝึกทักษะการ*

อ่านและเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน

โรงเรียนอนุบาลบึงนาราง. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน.

มหาวิทยาลัยบูรพา.

โรงเรียนบ้านหมากแข้ง. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น*

พื้นฐานพุทธศักราช 2551. อุตรธานี: โรงเรียนบ้านหมากแข้ง.

วัชร เล่าเรียนดี. (2547). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม: มหาวิทยาลัย*

ศิลปากร.

วันทนา เล่ห์มนตรี. (2566). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์*

ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต.

ศักดิ์ดา แสนสาย (2565). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์*

ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต.

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. (พิมพ์ครั้งที่*

4) .เชียงใหม่: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.

สพรัฐ ลักษณะสุด. (2563). *การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขันเพื่อ*

พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วิจัยผลงานทางวิชาการ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

อุกฤษฏ์ ทองอยู่. (2562). *การศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้*

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 นาเรียง

ราษฎร์บำรุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.

- อรรคพล อุษา. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยนเรศวร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อิสระพงศ์ โสภาย (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้การเรียนรู้ด้วยเทคนิคTGTสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.
- Slavin.(1995). *Cooperative Learning: Theory, research and practice*. 2nd ed. Massachusetts: Simon& Schuster.

รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลที่ประสบผลสำเร็จของนักเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*

เสาวพา เวศกาวิ¹ จิรวัดน์ กิตติพิเชฐสรรค์² ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง³

¹สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

²มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

³มหาวิทยาลัยเกริก

Corresponding author e-mail: saovapawesk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะดิจิทัล สร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัล และประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้าแผนกวิทยาลัยอาชีวศึกษา 281 คน และครูผู้สอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น พร้อมกันนี้มีการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะดิจิทัลของนักเรียน 1.1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดและความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียน พบว่า ทักษะที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ การใช้โปรแกรมการนำเสนอการใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย และการใช้งานอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ 1.2) Best Practice ของการพัฒนาทักษะดิจิทัล ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน 10 ปี 3 ครั้ง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการหลักสูตรการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียน คือ 1) รู้จักการใช้ 2) มีความเข้าใจ 3) มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ 4) รู้เท่าทันสื่อและ 3) รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนและผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความคุ้มค่าของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะดิจิทัล; รูปแบบ; นักเรียน; วิทยาลัยอาชีวศึกษา

*Received: 5 February 2024, Revised: 28 February 2024, Accepted: 1 March 2024

The development of digital skills of vocational college students under the Office of the Vocational Education Commission*

Saovapa Weskavee¹ Jirawat Kitipichetsan² Chairit Sangsvang³

¹Office of the Vocational Education Commission

²Phetchabun Rajabhat University

³Krirk University

Corresponding author e-mail: saovapawesk@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study digital skills, create a digital skills development model, and evaluate the digital skills development model of vocational college students under the Office of the Vocational Education Commission. The sample group consisted of 281 directors, deputy directors, and department heads of vocational colleges and 354 teachers in vocational colleges. The research instruments were questionnaires. The data were analyzed with mean, standard deviation, and needs. In addition, qualitative data were interviewed to support the research. The research results found that 1. Digital skills of students: 1.1) The necessity of digital skills development of students is at the highest level and the necessity of digital skills development of students found that the skills with the highest necessity are using presentation programs, using security applications, and using the Internet, respectively; 1.2) Best Practice of digital skills development of vocational colleges that received the award from the King 3 times in 10 years. The data obtained from interviews with school administrators and academic supervisors indicated that the curriculum for digital skills development of students is: 1) Knowing how to use; 2) Having understanding; 3) Having analytical and creative thinking; 4) Being media literate. And 3) The model for digital skills development of students and the evaluation results of the model for digital skills development of students are appropriate, feasible, correct, and worthwhile at the highest level.

Keywords: Digital skills; Model; Students; Vocational college

*Received: 5 February 2024, Revised: 28 February 2024, Accepted: 1 March 2024

บทนำ

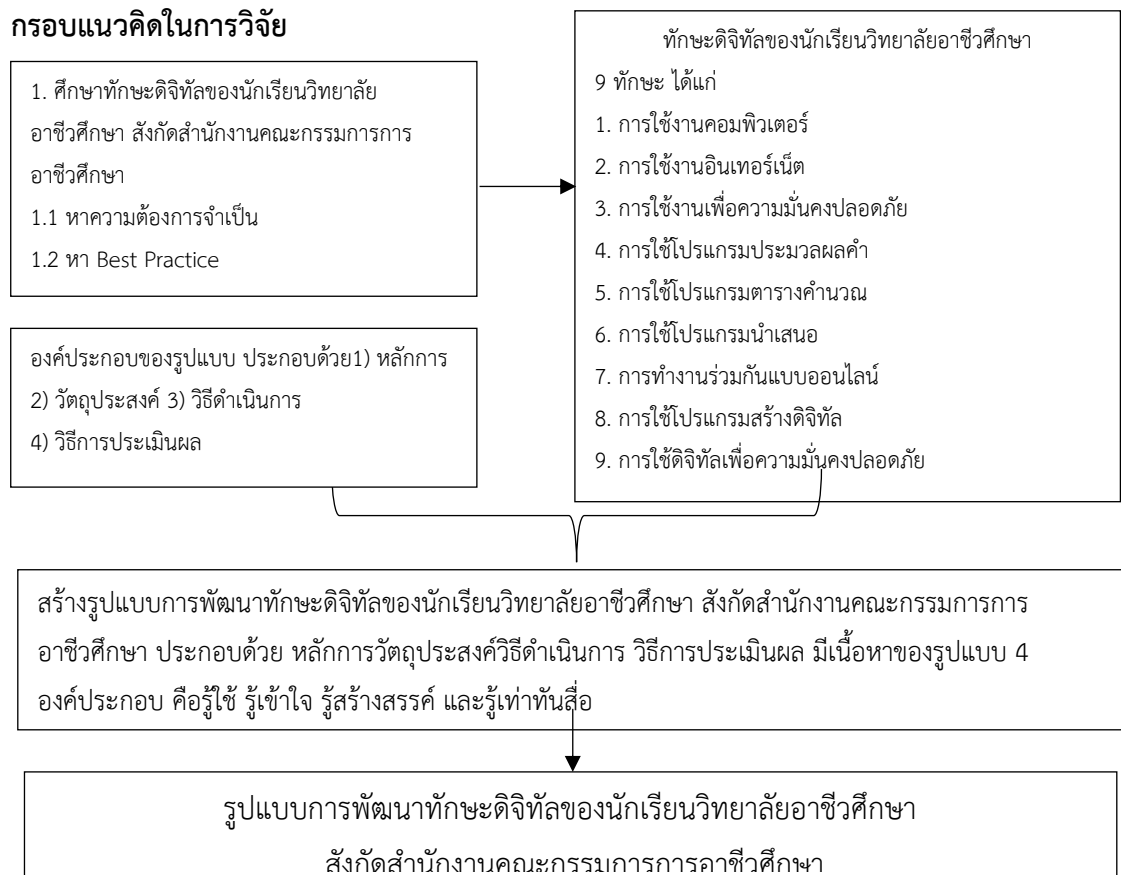
แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมยุทธศาสตร์ที่ 5 “การพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล” แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 5 กำหนดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 63 - 69 ได้กล่าวถึงการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารจึงควรพัฒนาศักยภาพทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธ์กับเทคโนโลยีในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายด้านการเรียนรู้การใช้ดิจิทัลเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างอาชีพ เนื่องจากสถานประกอบการจะคัดเลือกฝีมือแรงงานโดยวัดคุณภาพจากความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น สถานศึกษาที่จัดการจัดการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีการใช้คอมพิวเตอร์ในทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้คนไทยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ มีทักษะการทำงานที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน และจากการที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร ทั้งสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น โดยมีเป้าหมายในระยะ 10 ปี ข้างหน้า คือประชาชนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์ และเป็นพลเมืองดิจิทัลทัดเทียมประเทศอื่น ๆ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การใช้มาตรฐานสมรรถนะการใช้ดิจิทัลเพื่อการรับรองโดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์กรมหาชน, 2560) มีเป้าหมายการพัฒนาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันอีกทั้งแบ่งหลายระดับเป็นมีความชัดเจนและเข้าใจตรงกันทั้งประเทศ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ และเชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับประเทศและระดับสากล ได้กำหนดความฉลาดรู้ทางดิจิทัล เป็นระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะขั้นต้นสำหรับการทำงาน มีความสามารถในการเข้าถึงโลกดิจิทัล สามารถใช้งานอุปกรณ์ และติดต่อสื่อสารบนสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัย โดยตระหนักถึงกฎหมาย และจริยธรรม รู้จักและเข้าใจพื้นฐานทำธุรกรรมออนไลน์ขั้นต้นได้ และการรับรู้ดิจิทัล หรือ “Digital Literacy” จากความสำคัญดังกล่าววิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้นักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลตามที่สถานศึกษากำหนดนั้นยังไม่มีรูปแบบการพัฒนาที่ทักษะดิจิทัลแก่นักเรียนที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัย

อาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้นักเรียนให้มีทักษะดิจิทัลทั้ง 9 ด้าน และมีองค์ประกอบการรู้ดิจิทัลคือ การรู้ใช้ รู้เข้าใจ รู้สร้างสรรค์ และรู้เท่าทันสื่อเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีทักษะชีวิตที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความเป็นพลเมืองโลก (Global citizenship) ในยุคศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 1.1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 1.2) เพื่อหา Best Practice การพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1). แนวคิดการบริหารสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น (need assessment) 3) แนวคิดทักษะดิจิทัล 4) มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพดิจิทัล 5) ทฤษฎีระบบ 6.) ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) 7) รูปแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Method) ซึ่งใช้ทั้งวิธีการทำวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา และการหา Best Practice ของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา และขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา ดังภาพ

สรุปผลการวิจัย

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะดิจิทัล ของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนอาชีวศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้โปรแกรมประมวลคำ ($\bar{X} = 3.58$) ด้านการใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล ($\bar{X} = 3.52$) ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 3.51$) ด้านการใช้โปรแกรมตารางคำนวณ ($\bar{X} = 3.50$) ด้านการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ($\bar{X} = 3.46$) ด้านการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X} = 3.45$) ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X} = 3.44$) ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.43$) และ ด้านการใช้โปรแกรมการนำเสนอ ($\bar{X} = 3.38$) สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 4.59$) ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ด้านการใช้โปรแกรมประมวลคำ ($\bar{X} = 4.58$) ด้านการใช้โปรแกรมการนำเสนอ ($\bar{X} = 4.57$) ด้านการใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการใช้โปรแกรมตารางคำนวณ ($\bar{X} = 4.55$) ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ตและ ด้านการทำงานร่วม

กันแบบออนไลน์ ($\bar{X} = 4.54$) ด้านการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 4.59$) ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ด้านการใช้โปรแกรมประมวลคำ ($\bar{X} = 4.58$) ด้านการใช้โปรแกรมการนำเสนอ ($\bar{X} = 4.57$) ด้านการใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการใช้โปรแกรมตารางคำนวณ ($\bar{X} = 4.55$) ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ตและ ด้านการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ($\bar{X} = 4.54$) ด้านการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับ

1.1 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทักษะที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนี้ ลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการใช้โปรแกรมการนำเสนอ ($PNI_{modified} = 0.35$) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ($PNI_{modified} = 0.33$) ลำดับที่ 3 ได้แก่ ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต ($PNI_{modified} = 0.32$)

1.2 หา Best Practice ของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน 10 ปี 3 ครั้ง นำมาสังเคราะห์เพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำข้อมูล Best Practice ของวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน วิทยาลัยพณิชยการบางนาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ โดยมีวิธีการศึกษา 1) ศึกษาเอกสารเพื่อหา Best Practice ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน 10 ปี 3 ครั้ง ใน 4 ประเด็น คือ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. วิธีการดำเนินการ และ 4. วิธีการประเมินผล 2) การสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการหลักสูตร วิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในแนวทางที่สถานศึกษาปฏิบัติที่เป็นเลิศ (ข้อมูล Best Practice) พบว่ามีการบริหารจัดการ การบังคับบัญชา รูปแบบของคณะกรรมการ ที่วิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงาน มีวิธีการวางแผน วิธีการปฏิบัติ วิธีการตรวจสอบ และ วิธีการปรับปรุงแก้ไข

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อมูลที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา นำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และ วิธีการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้ โดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เมื่อ วันที่ 17 ธันวาคม 2566

1. ผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษารูปแบบ และพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 ด้าน 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. วิธีการดำเนินการ 4. วิธีการประเมินผล และคู่มือรูปแบบพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 รู้ คือ 1. รู้จักการใช้ 2. มีความเข้าใจ 3. มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ 4. รู้เท่าทันสื่อ

2. ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินรูปแบบพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคู่มือการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

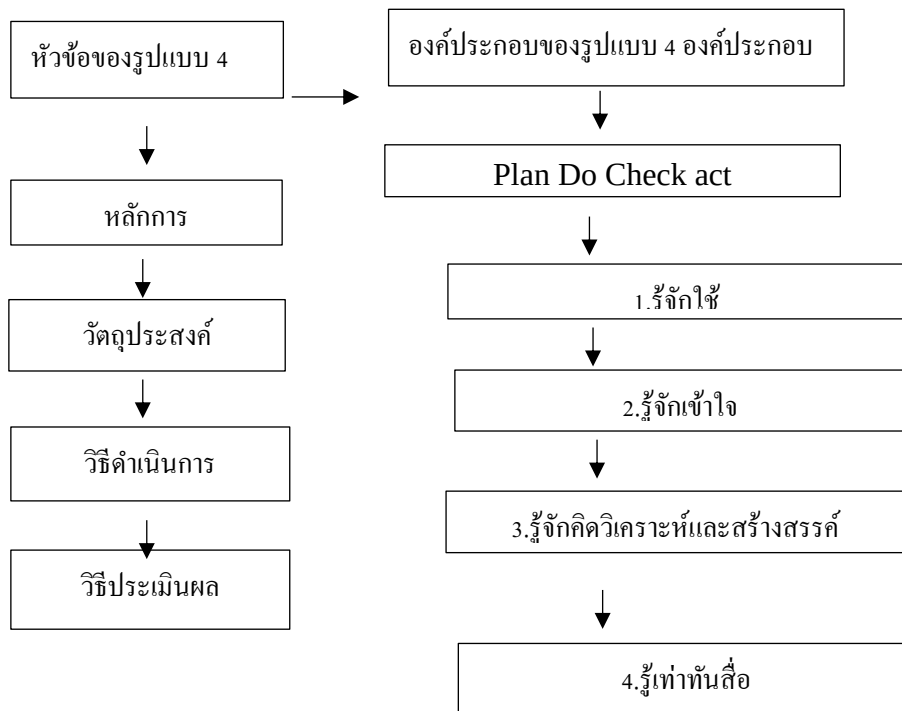
3. ผลการประเมินรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความคุ้มค่ามีผลการประเมินทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลจากการนำรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและทำการตรวจสอบ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความคุ้มค่า

การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยนำข้อมูล Best Practice ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงใหม่ วิทยาลัยพัฒนการเซตุน และวิทยาลัยพัฒนการบางนา

วิธีการศึกษา 1) ศึกษาหา Best Practice ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน 10 ปีจำนวน 3 ครั้ง โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตร วิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในแนวทางที่สถานศึกษาปฏิบัติที่เป็นเลิศ (ข้อมูล Best Practice) 4 ด้านคือ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และวิธีการประเมินผลว่า มีการบริหารจัดการ การบังคับบัญชา รูปแบบของคณะกรรมการที่วิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงาน มีวิธีการวางแผน วิธีการปฏิบัติ วิธีการตรวจสอบ และวิธีการปรับปรุงแก้ไข อย่างไร 2) นำข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลการสัมภาษณ์มาร่างเป็นคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4 ด้านคือ 1.หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. การดำเนินการ 4. วิธีการประเมินผล 3) ทบทวน ปรับปรุง แก้ไข พิสูจน์อักษร ให้มีความถูกต้อง 4) ได้คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังภาพ

รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ภาพที่ 2 ร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นไปได้ ความเป็นไปได้ และความคุ้มค่าของรูปแบบพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คือ การรู้ใช้ การรู้เข้าใจ การรู้สร้างสรรค์ และการรู้เท่าทันสื่อ มีผลการประเมินทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย มีรายละเอียดที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา รวมถึงการบริหารจัดการสถานศึกษาใน

วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในด้านต่างๆ เพื่อใช้พัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียน ในแต่ละสาขาวิชาอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับ มณีนุช ภูยงค์ (2561) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการใช้โปรแกรมการนำเสนองาน ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ด้านการใช้โปรแกรมประมวลผลคำ ด้านการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ด้านการใช้โปรแกรม ตารางคำนวณ ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต ด้านการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ด้านการใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล และด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ ตามลำดับ และ 3) สรุปแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ โรงเรียนควรอบรมให้ ครูทุกคนในการใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์ ควรมีการใช้งานคอมพิวเตอร์ในการวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

2. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทักษะที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการใช้โปรแกรมการนำเสนอ ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย และด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินงานตามแผนแม่บทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยกำหนดความฉลาดรู้ทางดิจิทัลเป็นระดับต่าง ๆ สำหรับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มคนทำงาน มีความสามารถในการเข้าถึงโลกดิจิทัล สามารถใช้งานอุปกรณ์ การนำเสนอ และติดต่อสื่อสารบนสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัย โดยตระหนักถึงกฎหมายและจริยธรรม และการสื่อออนไลน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานทั้ง 4 มิติ คือ การใช้ (Use) การเข้าใจ (Understand) การสร้าง (Create) และ การรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์กรมหาชน, 2560) ได้ประกาศใช้เป็นเป้าหมายการพัฒนาทักษะดิจิทัล ให้ปรับตัวเข้ากับดิจิทัล ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ ใน 9 ด้าน ประกอบด้วยการใช้งานคอมพิวเตอร์ การใช้งานอินเทอร์เน็ต การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัยการใช้โปรแกรมประมวลผลคำการใช้โปรแกรมตารางคำนวณ การใช้โปรแกรมนำเสนอ การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล และทักษะการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย และสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องการนักเรียนที่สามารถหา

ความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยวิธีที่หลากหลายและนำมาแลกเปลี่ยนอยู่เสมอ และใช้เทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์ โดยครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำของนักเรียน และครูมีจรรยาบรรณเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงครูควรพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ พิศุทธิภา เมธิกุล และวิชุดา กิจธรรรม (2559) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของนักศึกษาวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (PNI Modified = 0.39) เมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูมีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด (PNI Modified = 0.41) รองลงมา คือ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (PNI modified = 0.39)

3. การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นการดำเนินงานผ่านกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้ 1) INPUT ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทรัพยากรต่างๆ ที่ต้องใช้ในกระบวนการบริหาร โดยยึดหลัก 4M ประกอบด้วย Man, Money, Material, Method 2) PROCESS เป็นกระบวนการหลักการบริหารจัดการ ในครั้งนี้ใช้หลักการบริหารสถานศึกษาการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยกำหนดการบริหารใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และคุณภาพผู้เรียน 3) OUTPUT คือ ผลผลิต เป็นผลที่ได้จากการนำรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา คือ การรู้ใช้ การรู้เข้าใจการรู้สร้างสรรค์และ การรู้เท่าทันสื่อ ในทักษะดิจิทัล 9 ด้าน และ 4) OUTCOME คือ ผลลัพธ์ที่เป็นได้มาจากผลผลิตของการดำเนินงานซึ่งแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งในเรื่องความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ ตามเกณฑ์หรือเป้าหมายที่วางไว้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูม (Bloom's Taxonomy) เป็นความสามารถใน 3 ระดับ คือ การจดจำ การทำความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ 5) Feed Back คือ ข้อมูลย้อนกลับ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการซึ่งสามารถนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพต่อไปและ 6) Feedforward คือ เป็นการปรับปรุงระบบที่ได้ข้อมูลมาจากปัจจัยภายนอกหรือภายในที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในที่นี้ผลการดำเนินการผู้เรียนควรมีความสามารถและพฤติกรรมการเรียนรู้และมีทักษะดิจิทัล และระดับความสามารถ 6 ระดับ คือ การจดจำ การทำความเข้าใจ การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ การประเมิน และการสร้างสรรค์ โดยรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นได้นำทฤษฎีระบบมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมาใช้ส่งผลเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดระบบราชการ 4.0 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560) ที่ได้เสนอไว้ว่า ระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่ให้เป็น

องค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและปรับตัวเข้าสู่สภาพความทันสมัย คือ ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล ทักษะในการนำเครื่องมืออุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่อยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมี ประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถ 4 มิติ คือ การใช้ การเข้าใจ การสร้าง และการ เข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความคุ้มค่าของรูปแบบพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คือ การรู้ใช้ การรู้เข้าใจ การรู้สร้างสรรค์ และ การรู้เท่าทันสื่อ มี ผลการประเมินทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบมีการดำเนินการที่ผ่านกระบวนการ ต่าง ๆ มาอย่างเป็นขั้นตอนและเหมาะสม โดยเฉพาะการสอบถาม ความคิดเห็นการประชุมกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดเก็บ ข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องครอบคลุมสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวม ทั้งสิ้น 44 แห่ง รวมทั้งในการสร้างรูปแบบ มีการรอบแนวคิดหลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่าง ๆ ผ่านการ ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษา ทำให้รูปแบบการพัฒนา ทักษะดิจิทัลของนักเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของ นักเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา “รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี ประจำตำบลผ่านกระบวนการภาคีเครือข่ายในประเทศไทย” พบว่าคู่มือของรูปแบบการพัฒนากระบวนการ ภาคีเครือข่ายในโรงเรียนประจำตำบล มีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารในสังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษาทุกแห่ง ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ครูผู้สอน ไปปรับปรุงแผนจัดการเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัลของนักเรียนให้ครอบคลุมตาม รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

1.2 ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ หัวหน้าแผนก วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัย สารพัดช่าง รวมทั้งวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นำ ผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ครูผู้สอน ไปปรับปรุงแผนจัดการเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัล ของนักเรียนให้ครอบคลุมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในวิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการอาชีพ

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559- 2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (ดีป้า) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
- พิศุทธิภา เมธีกุล และวิชุดา กิจธรรม. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 10(2): 1-14..
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ องค์การมหาชน. (2564). *ตัวชี้วัดในการรับรองสมรรถนะกำลังคนตามมาตรฐานอาชีพ*. กรุงเทพฯ: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการข้าราชการพลเรือน (2561). *แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบราชการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟิก จำกัด.
- อมรรัตน์ จินดา. (2558). *สภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- Bloom, B.S. (1964). *Taxonomy of Education Objectives, Handbook1: Cognitive Domain*. New York: David Mikey.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.

การนิเทศเชิงออกแบบ : นวัตกรรมการนิเทศเพื่อแก้ปัญหา กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์*

พลพิพัฒน์ วัฒนเศรษฐานุกุล¹ นิษฐ์ธำ พิระชัยภาวงศ์² นันทกรฐ์ ทิพย์สูงเนิน³
สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์⁴ ชินกฤต ศรีสุข^{5*}

^{1,2}ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

³รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

⁴อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

⁵ครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุพรรณภูมิ

*Corresponding author e-mail: Chinakrit.s@tupp.ac.th

บทคัดย่อ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กล่าวถึงการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ การศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ซึ่งให้ความสำคัญกับการนิเทศเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน แต่จากผลการประเมิน PISA ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 จนถึงปี พ.ศ. 2561 ผู้เรียนไทยมีสมรรถนะด้านการอ่าน รวมถึงด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการ นิเทศเพื่อพัฒนาครูให้มากขึ้น หนึ่งในรูปแบบที่ถูกพัฒนาขึ้นเป็นนวัตกรรมการนิเทศ คือ “การนิเทศเชิง ออกแบบ” หรือ “Design Supervision” ซึ่งมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเอาใจใส่ (Empathize) 2) ขั้นกำหนดปัญหา (Define) 3) ขั้นสร้างแนวคิด (Ideate) 4) ขั้นสร้างต้นแบบ (Prototype) และ 5) ขั้นทดสอบ (Test) โดยประโยชน์ของการนิเทศเชิงออกแบบ คือ ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับความเข้าใจและเห็นอกเห็น ใจซึ่งกันและกัน พัฒนาผู้นิเทศและครูให้มีวิธีการแบบองค์รวมในการแก้ปัญหา (Holistic Problem Solving) รวมถึงวิธีการคิดของการเรียนรู้และการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (mindset of continuous learning and growth) เพื่อสร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการสนทนาที่สร้างสรรค์และตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: การนิเทศ; การนิเทศเชิงออกแบบ; การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

*Received: 9 January 2024, Revised: 1 March 2024, Accepted: 2 March 2024

Design Supervision: Innovative Supervision to Creatively Solve Problems in Teaching and Learning Management Process*

Polpipat Wattanasettanukul¹ Nittha Peerachaipawong² Nannakorn Thipsungnoen³
Sirinthorn Sinjindawong⁴ Chinakrit Srisuk^{5*}

^{1,2}Supervisor, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

³Deputy Director of the Office of Educational Service Area, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

⁴Lecturer of Faculty of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Sripatum University

⁵Teacher The Triamudomsuksa patthanakarnsuwannabhumi School

*Corresponding author e-mail: Chinakrit.s@tupp.ac.th

ABSTRACT

The National Education Plan for the years 2560 – 2579 (B.E. 2017 – 2036) discusses the development of the efficiency of the educational management system within the 6th strategy. It emphasizes the importance of supervision in developing the teaching and learning management process. However, based on the results of the PISA assessment from the year B.E. 2543 (2000) to B.E. 2561 (2018), Thai students' competencies in reading, mathematics, and science have consistently declined. As a result, schools have to place importance on supervision to improve teachers' capabilities. One of the innovative supervision approaches is "Design Supervision" which consists of 5 steps: 1) Empathize: Understanding the needs of teachers and students 2) Define: Identifying and defining the issues or problems 3) Ideate: Generating creative ideas and potential solutions 4) Prototype: Creating a prototype or model of the proposed solution and 5) Test: Testing the prototype and gathering feedback for improvement. The benefits of the "Design Supervision" is in promoting a participatory approach to problem-solving in the teaching and learning process, fostering understanding and empathy among stakeholders. It aims to develop educational supervisors and teachers with a holistic problem-solving approach and a mindset of continuous learning and growth. This creates a conducive environment for constructive and responsive discussions, meeting the needs of the learners as a priority.

Keywords: supervision; design supervision; creative problem solving

*Received: 9 January 2024, Revised: 1 March 2024, Accepted: 2 March 2024

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กล่าวถึงการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ การศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ซึ่งให้ความสำคัญกับการนิเทศ เพราะเป็นกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) คุณภาพผู้เรียน ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน จะทำให้ครูเพิ่มประสิทธิภาพใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง มีการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก มีระบบการตรวจสอบ และประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

แต่จากรายงานธนาคารโลกวิเคราะห์สมรรถนะด้านการอ่าน รวมถึงด้านคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนไทย ปรากฏว่า มีแนวโน้มถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากผลการประเมิน PISA ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 จนถึงปี พ.ศ. 2561 ซึ่งล่าสุดไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 68 ในด้านการอ่าน อันดับที่ 59 ในด้านคณิตศาสตร์ และอันดับที่ 55 ในด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ประเทศไทยมีคะแนนสูงกว่าประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เท่านั้น และยังพบอีกว่า ประมาณร้อยละ 60 ของผู้เรียนได้คะแนนด้านการอ่านต่ำกว่าสมรรถนะขั้นต่ำ และร้อยละ 53 มีคะแนนไม่ถึงระดับสมรรถนะขั้น ต่ำในด้านคณิตศาสตร์ ในขณะที่ร้อยละ 44 ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์สมรรถนะขั้นพื้นฐานในด้าน วิทยาศาสตร์ สะท้อนให้เห็นว่า ครูไทยยังไม่สามารถพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร (เกาะกระแส, 2566) นั่นความหมายว่าโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการนิเทศเพื่อ พัฒนาครูให้มากขึ้นด้วยเช่นกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนที่มีการนิเทศที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ครูสามารถจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ทั้ง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในรายวิชา อีกทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนให้ครู สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะที่ จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 (Austin et al, 2023 and Royal Gazette, 1999) ดังนั้นจึงมีความพยายาม ในการพัฒนาศาสตร์ของการนิเทศไว้อย่างต่อเนื่อง โดย Brown (2008) and Brown (2010) ได้นำเอา กระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ร่วมกับการนิเทศ ทำให้เกิดนวัตกรรมการนิเทศขึ้นมา ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “การนิเทศเชิงออกแบบ” หรือ “Design Supervision” ซึ่งมีข้อดีอยู่หลายประการ เพราะเป็นกระบวนการ ที่เน้นความเข้าใจและการเห็นอกเห็นใจต่อผู้รับการนิเทศ อีกทั้งยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากการระดม

ความคิดของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ประชาคมชาวบ้าน ผู้ปกครอง หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านไปพร้อม ๆ กัน การทำงานร่วมกันนี้จะส่งเสริมมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การหาวิธีแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ วิธีการนี้ยังเป็นกระบวนการแบบวนซ้ำ จึงช่วยให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนได้อย่างต่อเนื่อง และในขั้นสร้างต้นแบบและทดสอบยังช่วยลดความเสี่ยงของแนวคิดที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ ทำให้สามารถตรวจสอบแนวคิดก่อนที่จะเริ่มลงมือแก้ปัญหาจริงได้

จากสิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้เขียนซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ มีความสนใจที่จะนำเสนอการนิเทศเชิงออกแบบ : นวัตกรรมการนิเทศเพื่อแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานการศึกษา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน หรือบุคคลที่สนใจในศาสตร์ของการนิเทศได้นำไปใช้ ซึ่งจะส่งผลทำให้ครูสามารถคิดค้นวิธีแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน อีกทั้งยังทำให้ครูมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การนิเทศ

Rogers (1956) and Oktavani et al. (2023) กล่าวถึง การนิเทศว่าเป็นแนวทางที่เน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (person-centered approach) ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการค้นพบตนเองที่แท้จริงของครู ชี้แนะพวกเขาให้รู้จักศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตัวเอง จากการพูดคุย การสังเกต และการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการแบ่งปันประสบการณ์การทำงานที่ดีระหว่างกัน และร่วมกันสร้างองค์ความรู้ใหม่ไปด้วยกัน ดังนั้น การนิเทศครูจึงต้องอาศัยผู้นิเทศที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน มีทัศนคติเชิงบวก รวมถึงรู้จักฟังอย่างเข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของผู้อื่นด้วย

Schon (1989) and Barron et al. (2022) กล่าวถึง การนิเทศว่าผู้นิเทศควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ครู ผ่านการสะท้อนผลในระหว่างการปฏิบัติงาน (reflection-in-action) และ การสะท้อนผลหลังการปฏิบัติงาน (reflection-on-action) เพราะฉะนั้นวิธีการสะท้อนผลที่ดีจึงถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาชีพที่สามารถช่วยให้ครูมีความเข้าใจตนเอง รู้คุณค่าของงานที่ทำ และสนับสนุนให้ครูเกิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานและการทดลอง ดังนั้น ผู้นิเทศและครูจึงควรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันก่อให้เกิดความเชื่อใจ ความศรัทธา ความเคารพซึ่งกันและกัน รวมถึงการสื่อสารอย่างเปิดเผย

Carroll and Holloway (1998) and O'Neil (2023) กล่าวถึง การนิเทศว่าเป็นกระบวนการพัฒนาครูที่เน้นการบูรณาการระหว่างมุมมองทางทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอนกับสถานการณ์การทำงานจริงหน้างาน ดังนั้น ผู้นิเทศจึงต้องมีความคิดยืดหยุ่น โดยผู้นิเทศต้องหมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการชี้แนะและสนับสนุนครูให้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ ผู้

นิเทศต้องสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (feedback) อย่างสร้างสรรค์ และแนะนำสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำในอนาคตให้แก่ครูได้ (feed forward) เพื่อให้ครูสามารถกำหนดเป้าหมาย สำนวจความเป็นไปได้ และมองเห็นการพัฒนาตนเองในวิชาชีพในอนาคต

Kadushin and Harkness (2014) and Hickson (2023) กล่าวถึง การนิเทศว่ามีแนวคิด ดังนี้

- 1) การนิเทศเป็นกระบวนการติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาชีพให้แก่ครูด้วย
- 2) ความสัมพันธ์ของผู้นิเทศและครูเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ โดย การนิเทศต้องสร้างความไว้วางใจ เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารอย่างเปิดเผย และการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศกับครูซึ่งความสัมพันธ์เชิงบวกจะช่วยเพิ่มการเรียนรู้ การเติบโตในวิชาชีพ และความพึงพอใจในงานของครู
- 3) ผู้นิเทศต้องเป็นแบบอย่างในการทำงานอย่างมืออาชีพให้กับผู้รับการนิเทศ รวมถึงการมีจริยธรรม และแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับครู และ
- 4) ผู้นิเทศต้องให้ข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ โดยพัฒนาจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อนของครู

สรุป การนิเทศ คือ กระบวนการที่ผู้นิเทศใช้ในการติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาชีพให้แก่ครู โดยเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (person-centered approach) ซึ่งผู้นิเทศจะต้องรู้จักตัวตนที่แท้จริงของครู ทำงานร่วมกับครู แบ่งปันประสบการณ์การทำงานที่ดีระหว่างกัน มีการสะท้อนผลในระหว่างการทำงาน (reflection-in-action) และสะท้อนผลหลังการปฏิบัติงาน (reflection-on-action) เพื่อให้ครูเพื่อให้ครูสามารถกำหนดเป้าหมาย สำนวจความเป็นไปได้ และมองเห็นการพัฒนาตนเองในวิชาชีพในอนาคต

การนิเทศเชิงออกแบบ : นวัตกรรมการนิเทศเพื่อแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์

การนิเทศเชิงออกแบบ หรือ Design Supervision เป็นนวัตกรรมการนิเทศที่นำการคิดเชิงออกแบบมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศ ทำให้การนิเทศรูปแบบนี้เป็นวิธีการที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลางโดยแท้จริง (teacher-centered approach) เพราะเน้นความต้องการของครูจากการสัมภาษณ์ การสังเกต หรือการ สำนวจ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ครูเป็นผู้กำหนดปัญหาร่วมกับผู้เรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมสร้างแนวคิดที่หลากหลายและวิธีแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้เกิดการทดลองสร้างต้นแบบหรือแบบจำลองก่อนนำไปใช้งานจริง และทำการทดสอบ เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจ (Brown, 2008 and Brown, 2010) ซึ่งการนิเทศเชิงออกแบบ มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเอาใจใส่ (Empathize) ผู้นิเทศจะต้องเริ่มด้วยการเข้าใจมุมมอง ประสบการณ์ แรงจูงใจ และความท้าทายของทั้งครูและผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต หรือการสำวจ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึก โดยสามารถทำได้ ดังนี้

1.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ (Conduct Interviews) ผู้นิเทศควรจัดกิจกรรมสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวหรือแบบกลุ่ม โดยใช้คำถามปลายเปิดกับครูและผู้เรียน เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมอง ประสบการณ์ แรงจูงใจ และความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและผู้เรียน

1.2 สังเกตปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน (Observe Classroom Interactions) ผู้นิเทศใช้เวลาสังเกตครูและผู้เรียนในระหว่างกระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยให้ความสนใจกับพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันเอง และ ผู้เรียนกับครู

1.3 ใช้เครื่องมือ (Use Tools) ผู้นิเทศใช้แผนที่ความคิดหรือแผนภาพ เพื่อจัดระเบียบและแสดงข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตให้เข้าใจได้ง่าย ๆ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จะช่วยทำให้เห็นภาพของต้นตอปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่แท้จริง และยังทำให้เข้าใจมุมมอง ประสบการณ์ แรงจูงใจ และความท้าทายของทั้งครูและผู้เรียนอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

1.4 มีส่วนร่วมในการฟังอย่างกระตือรือร้น (Engage in Active Listening) ผู้นิเทศต้องตั้งใจฟังครูและผู้เรียนในระหว่างการสัมภาษณ์ แสดงความสนใจและความเห็นอกเห็นใจอย่างแท้จริง พยายามทำความเข้าใจมุมมอง ประสบการณ์ แรงจูงใจ และความท้าทายของพวกเขาโดยไม่ตัดสิน เก็บรายละเอียดสัญญาณทั้งที่เป็นคำพูดและไม่ใช้คำพูด เพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

2. ขึ้นกำหนดปัญหา (Define) ผู้นิเทศร่วมกับครูและผู้เรียนในการกำหนดปัญหา โดยสามารถทำได้ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ผลลัพธ์ของการเอาใจใส่ (Analyze Empathy Findings) ผู้นิเทศทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่รวบรวมระหว่างขั้นเอาใจใส่ นำเสนอด้วยแผนที่ความคิดหรือแผนภาพเพื่อช่วยให้เห็นภาพของต้นตอปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่แท้จริง ผู้นิเทศและครูจะต้องร่วมกันหารูปแบบ เทคนิค กิจกรรม เนื้อหาสาระ รวมถึงการวัดและประเมินผล ที่ผู้เรียนสนใจใฝ่เรียนรู้

2.2 จัดลำดับความสำคัญของความท้าทาย (Prioritize Challenges) ผู้นิเทศและครูร่วมกันค้นหาว่า ผู้เรียนควรถูกพัฒนาทักษะอะไรก่อน ครูควรใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่กล่าวมาข้างต้น หน่วยการเรียนรู้ใดที่ควรถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อพัฒนาเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนสนใจใฝ่เรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนอะไรที่ควรนำมาใช้กับหน่วยการเรียนรู้นี้ หรือ ผู้เรียนกลุ่มใดที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก โดยผู้นิเทศและครูต้องคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

2.3 กำหนดปัญหา (Formulate Problem Statements) ผู้นิเทศระบุปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการหยิบยกขึ้นมาทำก่อน ซึ่งควรเขียนเป็นข้อความที่ชัดเจนจากความเห็นของทั้งผู้นิเทศและครู ข้อความนั้นควรกระชับ เฉพาะเจาะจง และเน้นที่ผลลัพธ์ที่ต้องการ เช่น "เราต้องการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน เรื่องธุรกิจสีเขียว สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์"

2.4 กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Set Goals and Objectives) ผู้นิเทศและครูกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่จะเป็นแนวทางในการออกแบบและดำเนินการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งต้องสอดคล้องกับข้อความในขั้น 2.3 ด้วย นอกจากนี้ยังต้องร่วมกันระบุผลผลิตและผลลัพธ์ที่ต้องการจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งสร้างเกณฑ์ที่วัดได้ เพื่อประเมินความสำเร็จของการแก้ปัญหา

2.5 ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม (Involve Stakeholders) ผู้นิเทศและครูจะต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ปรากฏชาวบ้าน ผู้ปกครอง หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเรื่องนั้น ๆ ร่วมให้มุมมองและข้อเสนอแนะ เพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนมีความเข้าใจตรงกัน และพร้อมจะร่วมมือร่วมใจกันทำตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้ประสบความสำเร็จไปด้วยกัน

3. ขั้นสร้างแนวคิด (Ideate) ผู้นิเทศ ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันสร้างแนวคิดที่หลากหลายและวิธีแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ โดย ผู้นิเทศสนับสนุนให้เกิดการระดมความคิดหรือเวิร์กช็อปการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อสำรวจและค้นพบรูปแบบ เทคนิค กิจกรรม เนื้อหาสาระ รวมถึงการวัดและประเมินผล ที่ผู้เรียนสนใจใฝ่เรียนรู้ โดยสามารถทำได้ ดังนี้

3.1 ระดมสมอง (Brainstorm) ผู้นิเทศอำนวยความสะดวกในการระดมสมองหรือเวิร์กช็อปที่มีทั้งผู้นิเทศ ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เข้าร่วมสามารถแบ่งปันความคิดได้อย่างอิสระและสร้างแนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้ กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมคิดอย่างสร้างสรรค์และนำเสนอวิธีการที่แปลกใหม่

3.2 คิดแตกต่าง (Think Different) ผู้นิเทศส่งเสริมการคิดที่แตกต่างระหว่างผู้เข้าร่วมระดมความคิดหรือเวิร์กช็อป กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมสร้างแนวคิดให้ได้มากที่สุด โดยไม่ตัดสินหรือประเมินความคิดนั้นแต่อย่างใด ในขั้นนี้ให้เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างแนวคิดที่หลากหลาย ซึ่งสามารถปรับปรุงและผสมผสานได้ในภายหลัง

3.3 สร้างไอเดีย (Generate the Ideas) ผู้นิเทศใช้เทคนิคการสร้างไอเดีย เช่น SCAMPER ซึ่งเป็นเทคนิคการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถใช้เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ปรับปรุงสิ่งที่มียู่ หรือแก้ปัญหา (Eberle, 1996) ดังนี้

3.3.1 S - Substitute: คิดแทนที่องค์ประกอบบางอย่างของแนวคิดด้วยสิ่งอื่น ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนวัสดุ ส่วนผสม กระบวนการ หรือส่วนประกอบ

3.3.2 C - Combine: พิจารณารวมความคิดอย่างหลากหลาย เพื่อสร้างสิ่งใหม่หรือครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3.3.3 A - Adapt: คิดเกี่ยวกับวิธีการปรับหรือแก้ไขแนวคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือบริบทที่แตกต่างกัน

3.3.4 M - Modify: สำรวจความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนแง่มุมต่างๆ ของแนวคิด เช่น ขนาด รูปร่าง สี หรือฟังก์ชันในการใช้งาน

3.3.5 P - Put to another use: นำแนวคิดนี้ไปใช้ใหม่ในรูปแบบต่างๆ

3.3.6 E - Eliminate: ระบุงค์ประกอบของแนวคิดที่อาจไม่จำเป็นต้องมี หรือไม่มีประโยชน์แล้วกำจัดออก

3.3.7 R - Reverse or Rearrange: จัดเรียงส่วนต่างๆ ของแนวคิดใหม่เพื่อดูว่ามีข้อมูลเชิงลึกหรือความเป็นไปได้ใหม่ๆ เกิดขึ้นหรือไม่

การใช้ SCAMPER จะเป็นระบบในการแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ที่สามารถทำให้การระดมความคิดหลุดพ้นจากรูปแบบเดิม ๆ และค้นพบวิธีแก้ปัญหาที่เป็นนวัตกรรมหรือสร้างแนวคิดใหม่ ๆ SCAMPER จึงเป็นเทคนิคอเนกประสงค์ที่สามารถนำไปใช้กับงานด้านต่างๆ ทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ การตลาด การแก้ปัญหา การระดมความคิด และการนิเทศได้ด้วย

3.4 ทำงานและสร้างสรรค์ร่วมกัน (Collaborate and Co-Create) ผู้นิเทศ ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยกันระดมสมอง ส่งเสริมการบูรณาการความคิด สร้างข้อเสนอแนะของกันและกัน และสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันของกระบวนการคิด ใช้ประโยชน์จากมุมมองและประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้เข้าร่วม เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ในการแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์

4. ขั้นสร้างต้นแบบ (Prototype) ผู้นิเทศและครูเลือกแนวคิดที่ได้จากขั้นสร้างแนวคิด มาสร้างต้นแบบหรือแบบจำลองของการแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบ เทคนิค กิจกรรม เนื้อหาสาระ รวมถึงการวัดและประเมินผลใหม่ ๆ หรือ อาจจะเป็นนวัตกรรมสื่อการจัดการเรียนการสอน การสร้างแหล่งเรียนรู้ แม้แต่การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนจำลอง เพื่อประเมินความสำเร็จของการแก้ปัญหาเบื้องต้นก่อนลงมาทำจริง โดยสามารถทำได้ ดังนี้

4.1 เลือกแนวคิดที่มีแนวโน้มจะแก้ปัญหาคได้ (Select Promising Ideas) ผู้นิเทศและครูทบทวนแนวคิดที่สร้างขึ้นในขั้นสร้างแนวคิด และเลือกแนวคิดที่มีแนวโน้มจะแก้ปัญหาคได้มาสองถึงสามข้อที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น

4.2 สร้างแบบจำลอง (Create a model) ครูสร้างแบบจำลองที่เป็นตัวแทนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่ต้องใช้ทรัพยากรมาก เช่น ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ แม้แต่การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนจำลอง เพื่อประเมินความสำเร็จของการแก้ปัญหาเบื้องต้น

4.3 รวบรวมคำติชมและทำซ้ำ (Collect Feedback and Iterate) ผู้นิเทศรวบรวมคำติชมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับแบบจำลอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ แล้วให้ข้อเสนอแนะกับครูอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และจุดที่ต้องปรับปรุงพัฒนา โดยผู้นิเทศให้กำลังใจครูในการทำซ้ำจนสามารถพัฒนาแบบจำลองได้ดีขึ้นกว่าเดิม

4.4 ทดสอบในสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุม (Test in a Controlled Setting) ครูนำต้นแบบไปใช้ในสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่มีการควบคุม นำร่องใช้กับกลุ่มทดลอง โดยมีผู้นิเทศร่วมสังเกต

พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยตนเอง และ ผู้เรียนกับครู เพื่อประเมินประสิทธิภาพของต้นแบบในการแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์

5. ขั้นตอนทดสอบ (Test) ครูใช้ต้นแบบที่ปรับปรุงพัฒนาในชั้นเรียนจริง โดยมีผู้สังเกตเห็นว่าเมื่อนำไปใช้จริงในชั้นเรียนแล้ว ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ต้องการจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรกหรือไม่ โดยสามารถทำได้ดังนี้

5.1 นำต้นแบบไปใช้ (Apply Prototype) ครูนำต้นแบบไปใช้ในชั้นเรียนจริง โดยผู้สังเกตเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้ต้นแบบที่ถูกสร้างขึ้น มาสามารถใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จ เช่น ช่วยเหลือในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การใช้สถานที่ หรือเทคโนโลยีอื่นที่มีความจำเป็นที่ต้องการใช้งาน

5.2 สังเกตและรวบรวมข้อมูล (Observe and Collect Data) ผู้สังเกตการใช้ต้นแบบในชั้นเรียนจริง ให้ความสนใจกับผู้เรียนว่ามีระดับการมีส่วนร่วม การทำงานร่วมกัน และการตอบสนองโดยรวมเป็นอย่างไร รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณผ่านการสังเกตในชั้นเรียน และการสำรวจการสัมภาษณ์ หรือการสอบถามภายหลังจากการสังเกตในชั้นเรียน เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกให้ครอบคลุมทุกมิติ

5.3 สะท้อนผลกลับ (Reflect) ผู้สังเกตให้ข้อเสนอแนะอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา เพื่อให้ครูทำความเข้าใจ และรับคำแนะนำสำหรับการปรับปรุง โดยเปิดโอกาสให้ครูได้ประเมินตนเองด้วย

5.4 วัดและประเมินผล (Assess and Evaluate) ผู้สังเกตร่วมกับครูประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ที่จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อ เปรียบเทียบข้อมูลกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในช่วงต้น

5.5 ทำซ้ำและปรับแต่ง (Iterate and Refine) หากผลการประเมินยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ก็ให้ครูทำซ้ำและปรับแต่งให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น หรือผู้สังเกตอาจท้าทายครูด้วยการยกระดับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดให้สูงขึ้น เพื่อให้ครูพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้นตามความท้าทายใหม่

สรุป การนิเทศเชิงออกแบบ (Design Supervision) มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเอาใจใส่ (Empathize) 2) ขั้นกำหนดปัญหา (Define) 3) ขั้นสร้างแนวคิด (Ideate) 4) ขั้นสร้างต้นแบบ (Prototype) และ 5) ขั้นตอนทดสอบ (Test)

ประโยชน์ของการนิเทศเชิงออกแบบ

การนิเทศเชิงออกแบบแสดงให้เห็นว่าสามารถแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ ได้ ซึ่งนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การพัฒนาวิชาชีพที่ดีขึ้น และประโยชน์สำหรับผู้นิเทศ ครู และผู้เรียน ดังนี้

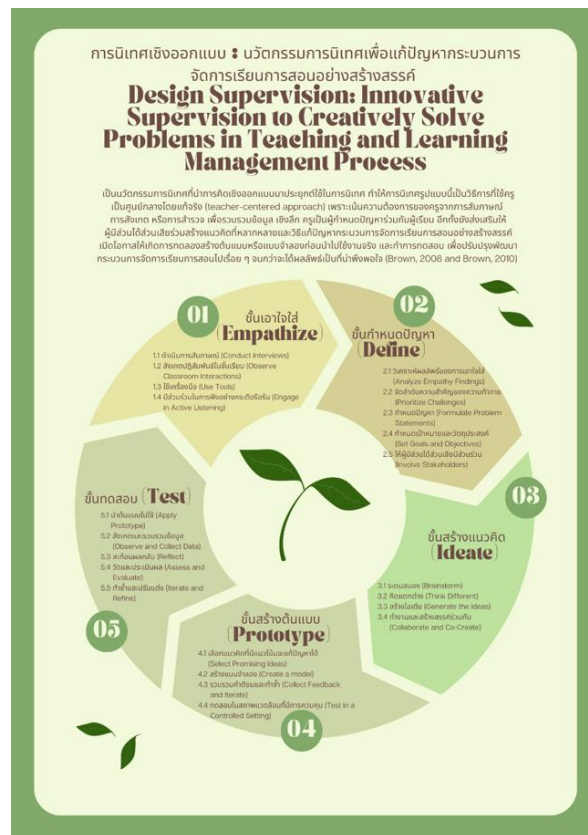
1. เปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยไม่ตัดสินกัน จึงทำให้เกิดวิธีแก้ปัญหาใหม่ ๆ และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน
2. ให้ความสำคัญกับความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกับมุมมอง ประสบการณ์ แรงจูงใจ และความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและผู้เรียน จึงทำให้ผู้นิเทศต้องเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (person-centered approach)
3. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการสื่อสารแบบเปิดเผย สร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการสนทนาที่สร้างสรรค์การแบ่งปันความรู้ และการสร้างแนวทางแก้ไขร่วมกัน
4. เป็นกระบวนการวนซ้ำของการสร้างต้นแบบ การทดสอบ และการปรับแต่งแนวทางการแก้ปัญหา จากข้อเสนอแนะและข้อมูลเชิงลึกที่รวบรวมระหว่างการทดสอบ เพื่อตอบสนองความต้องการของครูและผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทำการทดสอบและวนซ้ำจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้
5. สร้างแนวทางการแก้ปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะการนิเทศเชิงออกแบบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา จึงช่วยให้ครูสามารถปรับรูปแบบ เทคนิค กิจกรรม เนื้อหาสาระ รวมถึงการวัดและประเมินผล ที่ผู้เรียนสนใจใฝ่เรียนรู้
6. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการนิเทศ โดยการนิเทศเชิงออกแบบสนับสนุนให้ผู้นิเทศรวบรวมคำติชม ข้อมูล และข้อมูลเชิงลึกจากหลายแหล่ง เพื่อช่วยแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างครอบคลุม
7. ส่งเสริมวิธีการแบบองค์รวมในการแก้ปัญหา (Holistic Problem Solving) โดยพิจารณาจากมุมมองที่หลากหลายและปัจจัยที่เชื่อมโยงถึงกัน นำไปสู่การบูรณาการความคิด สร้างข้อเสนอแนะของกันและกัน และสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันของกระบวนการคิด
8. ส่งเสริมความคิดของการเรียนรู้และการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (mindset of continuous learning and growth) ด้วยการใช้หลักการคิดเชิงออกแบบในการนิเทศ ผู้นิเทศสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และการพัฒนา สนับสนุนให้ครูทดลองและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุป ประโยชน์ของการนิเทศเชิงออกแบบ คือ ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน พัฒนาผู้นิเทศและครูให้มีวิธีการแบบองค์รวมในการแก้ปัญหา (Holistic Problem Solving) รวมถึงวิธีการคิดของการเรียนรู้และการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (mindset of continuous learning and growth) เพื่อสร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการสนทนาที่สร้างสรรค์และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทสรุป

การนิเทศเชิงออกแบบ คือ กระบวนการที่ผู้นิเทศใช้ในการติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาชีพให้แก่ครู โดยเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (person-centered approach) ซึ่งผู้นิเทศจะต้องรู้จักตัวตนที่แท้จริงของครู ทำงานร่วมกับครู แบ่งปันประสบการณ์การทำงาน ที่ตระหว่างกัน มีการสะท้อนผลในระหว่างการปฏิบัติงาน (reflection-in-action) และสะท้อนผลหลังการปฏิบัติงาน (reflection-on-action) เพื่อให้ครูเพื่อให้ครูสามารถกำหนดเป้าหมาย สำนวจความเป็นไปได้ และมองเห็นการพัฒนาตนเองในวิชาชีพในอนาคต โดยการนิเทศเชิงออกแบบ (Design Supervision) มี กระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเอาใจใส่ (Empathize) 2) ขั้นกำหนดปัญหา (Define) 3) ขั้นสร้างแนวคิด (Ideate) 4) ขั้นสร้างต้นแบบ (Prototype) และ 5) ขั้นทดสอบ (Test) ดังภาพที่ 1

และประโยชน์ของการนิเทศเชิงออกแบบ คือ ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน พัฒนาผู้นิเทศและครูให้มีวิธีการแบบองค์รวมในการแก้ปัญหา (Holistic Problem Solving) รวมถึงวิธีการคิดของการเรียนรู้และการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (mindset of continuous learning and growth) เพื่อสร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการสนทนาที่สร้างสรรค์และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการนิเทศเชิงออกแบบ (Design Supervision) 5 ขั้นตอน

ที่มา : (Brown, 2008 and Brown, 2010)

เอกสารอ้างอิง

- เกาะกระแส. (2566, ธันวาคม 11). *ธนาคารโลกชี้ คะแนน PISA เด็กไทยถดถอย ย่ำ 3 ประเด็นสำคัญ รัฐต้องเร่งแก้ด่วน*. <https://thaipublica.org/2020/12/world-bank-thailand-report-students-assessment/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา* สาธิตการพิมพ์สหกรณ์การเกษตรของไทย บริษัท จำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- Austin, K. S., Allen, G. E., Brunsting, N. C., Common, E. A., & Lane, K. L. (2023). Active supervision: empowering teachers and families to support students in varied learning contexts. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 67(2), 98-105.
- Barron, C. C., Dayton, C. J., & Goletz, J. L. (2022). From the voices of supervisees: What is reflective supervision and how does it support their work?(Part I). *Infant Mental Health Journal*, 43(2), 207-225.
- Brown, T. (2008). Design thinking. *Harvard business review*, 86(6), 84.
- Brown, T. (2010). *Change by design*. Lian Jing/Tsai Fong Books.
- Carroll, M., & Holloway, E. (Eds.). (1998). *Counselling supervision in context*. Sage.
- Eberle, B. (1996). *Scamper on: Games for imagination development*. Prufrock Press Inc.
- Hickson, H. (2023). *Exploring how social workers learn and use reflection* (Doctoral dissertation, La Trobe).
- Kadushin, A., & Harkness, D. (2014). *Supervision in Social Work, 5e*. Columbia University Press.
- National Education Act, 1999. (1999, August 14). *Royal Gazette*, Volume 116, chapter 74 a,
- O'Neil, M. (2023). Mentoring and Supervision in Field Education. *Ministry in Context: A Guide to Theological Field Education and Ministry Internships in Australia and New Zealand*, 48.
- Oktavani, M., Farizi, A., Salsabila, M. S., Suryati, S., & Maselena, A. (2023). Educational Administration and Supervision Orientation Development. *Journal of Learning and Educational Policy (JLEP) ISSN: 2799-1121*, 3(04), 24-31.
- Rogers, C. R. (1956). Intellectualized psychotherapy. *Contemporary Psychology*, 1(12), 357-358.

- Schon, D. A. (1989). Quotations. A Symposium on Schon's Concept of Reflective Practice: Critiques, Commentaries, Illustrations. *Journal of Curriculum and Supervision*, 5(1), 6-9.
- Willenberg, E. P. (1966). Chapter VII: Organization, Administration, and Supervision of Special Education. *Review of Educational Research*, 36(1), 134-150.

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล*

พัสดราภรณ์ แยมกัญจน์วัฒน์^{1*} บรรจบ บุญจันทร์² อริสา นพคุณ³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรดุขบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

³อาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: phattraporn@tupr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล เนื่องจากรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษามีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะและคุณลักษณะที่ดีสมัยทุกด้าน ซึ่งเชื่อมโยงกับมนุษย์และสังคมที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 ปรับบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ และสร้างระบบการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ระบุว่าบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ศักยภาพในการปฏิบัติงาน และพร้อมรับความท้าทายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล ได้แก่ การพัฒนาระบบสารสนเทศในการวิเคราะห์และจัดการความรู้ การส่งเสริมความก้าวหน้าและการพัฒนาวิชาชีพครู และการส่งเสริมบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; กลยุทธ์การบริหาร; องค์การสมรรถนะสูง

*Received: 26 February 2024, Revised: 5 April 2024, Accepted: 7 April 2024

Strategies for Managing High-performing Educational Institutions in the Digital Age*

Phattraporn Yaemkanchanawat¹ Banjob Boonchan² Arisa Nopakun³

¹Ph.D. Students, in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³Inviting Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: phattraporn@tupr.ac.th

ABSTRACT

This article aims to propose guidelines for developing management strategies for high-performing educational institutions in the digital era. Because the 20-year national strategic framework (2017-2036) has set goals for developing people in every dimension and at every age to be good, talented and quality people, creating opportunities and social equality, creating growth based on an environmentally friendly quality of life. The master plan under the national strategy and the national reform plan for education has guidelines for developing early childhood to have good development, competencies, and characteristics appropriate to their age in every aspect, which is connected to humans and society with learning reform for the 21st century and being Thailand 4.0. The role of teachers has been adjusted to become modern teachers. The efficiency of the education management system at all levels has been increased. The education system has been created for international academic excellence. The National Education Plan 2017-2036 states that high-performing personnel must be people with knowledge, abilities, potential to perform, and ready to accept the challenges of change that occur. Therefore, it is necessary to use strategies for managing high-performance educational institutions in the digital era, including developing information systems for analyzing and managing knowledge, promoting advancement and professional development of teachers, and promoting outsiders to participate in learning management.

Keywords: Educational Institution Administration; Management Strategies; High Performance Organizations

*Received: 26 February 2024, Revised: 5 April 2024, Accepted: 7 April 2024

บทนำ

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยการบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาธิการภายใต้กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2560-2570) รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) กับรูปแบบการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีการปรับมิติทางการศึกษาในส่วนสำคัญของนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อร่วมกันพลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล (Transforming Education to Fit in the Digital Era) ประกอบไปด้วย 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา 6) การพัฒนาระบบข้าราชการและบริการภาครัฐยุคดิจิทัล 7) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

ในสถานการณ์ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเน้นการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อสร้างสมรรถนะสูงให้กับนักเรียนและบริหารการศึกษาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ กลยุทธ์บางประการที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพ การบริหารองค์กรโดยเฉพาะสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องวางแผนการบริหารงานการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความชัดเจน ถูกต้อง และรวดเร็ว เป็นแบบเรียลไทม์ วิธีการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษา รวมถึงการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนไป การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เปลี่ยนวิธีการจัดการสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อบรรลุความต้องการของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างเป็นระบบให้สมรรถนะของบุคลากรเพิ่มขึ้น เพื่อสามารถปฏิบัติงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานควบคู่กันไปด้วย วิธีการให้ความรู้เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติ สร้างแรงจูงใจ และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้นำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติ ออกมาใช้ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลเพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะสูง มีความจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา

การบริหารเชิงรุกที่สร้างความพร้อมให้กับสถานศึกษา โดยสมาชิกเข้าใจตัวตนของสถานศึกษา จึงกำหนดทิศทางการดำเนินงาน สร้างความสอดคล้องของการปฏิบัติงานให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม สามารถพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน นำไปสู่การเพิ่มโอกาสความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กลยุทธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการบริหารสถานศึกษา

ความสำคัญของกลยุทธ์

กลยุทธ์นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดไว้ การกำหนดกลยุทธ์ที่มีความชัดเจนตั้งแต่ระดับองค์กร ส่วนงานต่างๆ ในองค์กร เห็นภาพรวมในสิ่งเดียวกัน และสามารถวางกลยุทธ์ในแต่ละส่วนงานออกมาได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นเอง ความสำคัญของกลยุทธ์มีดังต่อไปนี้ (อนิวัช แก้วจำนง, 2551; ญัญญพันธ์ เจริญนันทน์, 2552)

1 กำหนดทิศทางขององค์กร (Set Direction) เป็นการกำหนดพันธกิจที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการวางเป้าหมาย ความสำเร็จ และกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุผล เป็นกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ต่ออนาคต ทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม

2 สร้างความสอดคล้องในทางปฏิบัติ (Harmony) เป็นการจัดการเชิงกลยุทธ์ให้ความสนใจต่อการกำหนดการประยุกต์ การตรวจสอบ รวมทั้งการควบคุมกลยุทธ์ขององค์กรในฐานะเป็นระบบที่ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญต่างๆ รวมเข้าด้วยกัน แนวคิดนี้ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์และความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์และแนวทางดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรและการดำเนินงานเป็นเอกภาพ

3 สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร (Provide Readiness) เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการกำหนดกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้บริหารจัดการในส่วนต่างๆ และสมาชิกขององค์กรเกิดความเข้าใจภาพรวมและศักยภาพของธุรกิจ รวมทั้งอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อองค์กร ทำให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง หรือความท้าทายของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

4 สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน (Improve Competitive) เป็นการจัดการเชิงกลยุทธ์ ช่วยสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพในการแข่งขันให้แก่ธุรกิจ เนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร รวมทั้งเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพแก่สมาชิก ช่วยสร้างความเข้าใจและแนวทางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและคู่แข่ง

5 การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร (Stakeholders) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร ได้แก่ พนักงานผู้ปฏิบัติงาน ผู้ลงทุนและผู้ถือหุ้น ลูกค้ายาใหญ่และราย

ย่อย คนกลางที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลาดและคู่แข่ง เป็นต้น ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังต่อองค์กรทั้งในระดับมากและน้อยแตกต่างกันไป และคาดหวังให้องค์กรเจริญก้าวหน้าเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนกลับคืน และให้การสนับสนุนต่อไป

6 องค์กรควรคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว (Short-term and Long-term Advantage) องค์กรจะต้องวางแผนการกลยุทธ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินการเพื่อบรรลุผลสำเร็จทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

7 การมุ่งเน้นผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) องค์กรควรใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร โดยประสิทธิภาพสามารถบ่งบอกถึงคุณภาพในการใช้ทรัพยากรในองค์กรอย่างคุ้มค่าในการดำเนินงาน ส่วนประสิทธิผล คือการวัดผลที่ได้รับจากการดำเนินงานว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยสามารถเปรียบเทียบผลที่ได้จากการคาดการณ์ตามแผนที่วางไว้ล่วงหน้ากับผลในปัจจุบันได้ และควรให้ผลที่วางแผนไว้กับผลที่เป็นจริงสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของกลยุทธ์มีหลายประการ ได้แก่ กำหนดทิศทางขององค์กร สร้างความสอดคล้องในทางปฏิบัติ สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร องค์กรควรคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว การมุ่งเน้นผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นต้องตอบคำถามว่าเราทำไปเพื่ออะไร เราอยู่ที่จุดไหน และเราจะไปสู่จุดนั้น ๆ ได้อย่างไร ซึ่งผู้บริหารต้องมีความเข้าใจกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) หมายถึง ขั้นตอนการบริหาร เพื่อให้บรรลุภารกิจ (Mission) ขององค์กร โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากองค์กร (Stakeholders) ซึ่งเป็นปัจจัยในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ และกำหนดนโยบายขององค์กร กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของนักวิชาการมีดังต่อไปนี้

พรณี สวนเพลง (2555) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
 2. การจัดวางทิศทางขององค์กร
 3. การกำหนดกลยุทธ์
 4. การปฏิบัติตามกลยุทธ์
 5. การควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- ประสบความสำเร็จมีความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง

Thompson and Martin (2010) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนาวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Developing Strategic Vision) เป็นการกำหนดเป้าหมายที่องค์กรมุ่งหน้าไปสู่ผลิตภัณฑ์ ลูกค้า ตลาด เทคโนโลยีที่จะต้องการเน้นในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความมุ่งหมายขององค์กร แสดงถึงภาพของสิ่งที่องค์กรกำลังจะมุ่งไป (Where we are going?) เป็นสิ่งที่แสดงเส้นทางและอัตลักษณ์ขององค์กร และนำสมาชิกทุกคนไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ขั้นที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting Objectives) คือ การเปลี่ยนวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ เป็นเป้าหมายในทางปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการจะประสบความสำเร็จ วัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องประเมินเป็นตัวเลขได้ และมีเกณฑ์ที่บอกความสำเร็จที่ชัดเจน มีทั้งวัตถุประสงค์ระยะสั้นและระยะยาว

ขั้นที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ (Crafting a Strategy) คือ การเลือกแผนงานที่มีความแปลกใหม่ หลากหลาย และเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มความสามารถและสมรรถนะในการแข่งขันขององค์กร โดยใช้การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกแผนงานในองค์กรช่วยกันคิด และหาข้อสรุป

ขั้นที่ 4 การดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ถูกคัดเลือกไว้ (Implementing and Executing the Chosen Strategy) คือ การที่สมาชิกทุกฝ่ายดำเนินการไปตามแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ เพื่อให้แผนงานบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรตั้งเอาไว้ โดยมีการประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานตลอดเวลาและต้องตระหนักถึงการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ ด้วย

ขั้นที่ 5 การประเมินสมรรถนะและการปรับให้เหมาะสม (Evaluating Performance and Initiating Corrective Adjustment) คือ การประเมินความคืบหน้าขององค์กรการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอก และการปรับแผนกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการเชิงกลยุทธ์ เป็นขั้นตอนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินการตามกลยุทธ์ และการติดตามประเมินผลกลยุทธ์ ขั้นตอนหลักๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นพื้นฐานของกระบวนการเชิงกลยุทธ์ แต่ยังมีองค์ประกอบสำคัญ ๆ มากมายที่เข้ามามีอิทธิพลและท้าทายความสามารถในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร เช่น ประเด็นกระแสการเปลี่ยนแปลง ประเด็นคุณภาพ และประเด็นด้านสังคมและจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

องค์กรสมรรถนะสูง

องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization) หรือเรียกกันย่อ ๆ ว่า HPO นักวิชาการบางท่านเรียกว่าองค์กรที่เป็นเลิศ (Excellence Organization) ในปัจจุบันมีหน่วยงานหลายแห่งทั้งภาคเอกชนและภาครัฐของไทยได้ให้ความสำคัญและนำเครื่องมือการบริหารต่าง ๆ มาพัฒนาหน่วยงานเพื่อก้าวไปสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับในภาครัฐที่สำคัญ เช่น กระทรวงพลังงาน และการ

ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ตั้งเป้าไว้อย่างชัดเจนในการที่จะผลักดันองค์กรให้กลายเป็น HPO ให้ได้ ซึ่งผู้บริหารของหน่วยงานได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นอย่างมาก

สำหรับความหมายขององค์กรสมรรถนะสูงที่เข้าใจตรงกัน คือ การเป็นองค์กรที่เก่ง มีแผนรองรับกับสถานะต่างๆ อย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่สามารถกระทบต่อการทำงานจากรอบด้านทุกมุมมอง ทำให้สามารถปฏิบัติการกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเวลา และคุณภาพของผลงานดีเยี่ยม เป็นที่ยอมรับ

สอดคล้องกับแนวคิดของ Buytendijk (2006) ที่ให้ความหมาย องค์กรสมรรถนะสูง คือ องค์กรที่สามารถเข้าใจและเข้าถึงตลาดก่อนองค์กรอื่น สามารถรักษานักงานที่มีความสามารถสูงและสามารถรับมือกับแรงกดดันต่างๆ ได้จากภายในและภายนอกองค์กรได้ดี

บลิงชาร์ด (2550) ให้ความหมาย องค์กรสมรรถนะสูง หมายถึง การเป็นองค์กรที่สามารถสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพสูง ในขณะที่พนักงานมีความพึงพอใจและมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จสูงเช่นกัน

Carew, Kandarian, Parisi-Carew, Stoner, and Blanchard (2010) ให้ความหมายขององค์กรสมรรถนะสูง คือ องค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานติดต่อกันเป็นเวลานาน มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ บุคลากรมีความพึงพอใจในระดับสูง และมีพันธสัญญาที่จะไปสู่ความสำเร็จ

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2551) ได้ให้ความหมาย องค์กรสมรรถนะสูง คือ องค์กรที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีคุณภาพ มีความคล่องตัว ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ศักยภาพบุคลากรอย่างหลากหลาย

จากความหมายดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า องค์กรสมรรถนะสูง เป็นองค์กรที่มีขีดความสามารถในการเปลี่ยนแปลง สามารถรับมือกับแรงกดดันจากภายในและภายนอกองค์กร บุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจ และมุ่งมั่นต่อความสำเร็จและทำงานได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าในอดีตเรามองกันเพียงว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่เก่ง หรือมีสมรรถนะสูงนั้นคือองค์กรที่สามารถทำงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ระบบภายในขององค์กรเป็นอย่างไรไม่สำคัญ ทำให้บางครั้งการบรรลุเป้าหมายเกิดจากปัจจัยอื่นๆ ไม่ได้เกิดจากองค์กรนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าหน่วยงานทำงานสำเร็จเพราะโชคช่วย ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะไม่ยั่งยืนเพราะไม่มีระบบที่ดี แนวคิดใหม่มองว่าเพียงบรรลุเป้าหมายที่กำหนดยังไม่พอ แต่องค์กรนั้นจะต้องมีระบบการบริหารจัดการภายในที่ดีด้วยจึงจะเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงและเกิดความยั่งยืนในการทำงานในระยะยาว ซึ่งผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัลจำเป็นต้องเข้าใจในบทบาทของตนอย่างชัดเจน องค์กรสมรรถนะสูงเป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งมีความสำคัญและประโยชน์โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้องค์กรสมรรถนะสูงมีความสำคัญ

1. ความสำคัญขององค์กรสมรรถนะสูง การเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรสมรรถนะสูงมีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถทำงานได้ดีขึ้นและเพิ่มผลผลิตภัณท์หรือบริการให้มี

คุณภาพมากขึ้น การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว

2. การประยุกต์ใช้องค์กรสมรรถนะสูง ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่สนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างทักษะและความรู้ให้กับบุคลากรเพื่อเสริมสร้างองค์กรสมรรถนะสูง ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงานและการบริหารการใช้ระบบสารสนเทศ ด้านการพัฒนานวัตกรรม การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการพัฒนาวัตกรรมและความสามารถในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการปรับตัวในด้านต่างๆ

การบริหารองค์กรสมรรถนะสูงเป็นเส้นทางสำคัญในการทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่งและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรและการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัล

ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้ที่สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลกอนาคตได้เร็วเท่าไร ย่อมมีความได้เปรียบมากเท่านั้น การมีพื้นฐานการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาที่ดีถือเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและบุคลากรของประเทศในยุคดิจิทัล ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัลถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคประเทศไทย 5.0 ซึ่งบทบาทสำคัญของผู้นำการศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล มีดังนี้ (จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์, 2564)

1. เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้บริหารการศึกษาทุกคนจะต้องวางตัวเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในยุค 4.0 ก้าวสู่ยุค 5.0 ความรู้จะล้นไหล เกิดขึ้นตลอดเวลาและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ศูนย์กลางของนักการศึกษาทุกคน คือต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเปิดกว้างต่อการเรียนรู้ ทดสอบการปฏิบัติในปัจจุบันและเตรียมพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลง มากไปกว่านั้นควรเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดเพื่ออนาคต และการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ในสิ่งที่นักเรียนต้องการบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมที่ตัวเองมีอยู่

2. มีแนวคิดเชิงกลยุทธ์

ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคตและรู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในยุคปัจจุบัน ซึ่งความคิดเชิงกลยุทธ์นี้คือ แนวคิดแบบอนาคตที่มีความเป็นไปได้และการแก้ปัญหาที่อาจไม่สามารถแก้ไขได้โดยใช้นโยบาย ระบบ และแนวทางปฏิบัติแบบเดิม

3. ฟังพา แบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำ

ผู้บริหารการศึกษาต้องฟังพา แบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำ เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้นำการคิดแบบอนาคตและผู้นำแบบเดิม ความเป็นผู้นำเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลแต่ไม่ใช่ทำเพียงคนเดียว

การกระจายความเป็นผู้นำโดยเน้นการกระจายแหล่งที่มาของอิทธิพลและการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทั่วทุกกลุ่มคนจะทำให้ความเชี่ยวชาญและความรู้ความสามารถกระจายไปทั่วกลุ่มคน เช่น การเชิญผู้นำการคิดแบบอนาคตและผู้นำแบบเดิมมาแบ่งปันความเชี่ยวชาญและความรู้ของพวกเขา สิ่งนี้อาจมีความท้าทายมากขึ้นเมื่อผู้อำนวยการโรงเรียนยังมีความคิดแบบเดิม แต่ในขณะที่ครูและนักเรียนอาจคิดแบบอนาคตไปแล้ว ฉะนั้นหากมีการแบ่งปันความคิด จะช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ที่แตกต่าง นำไปสู่การพัฒนาและช่วยสนับสนุนเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

4. ถ้าใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ

ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ๆ และกล้าที่จะทดลองสำหรับกลุ่มผู้บริหารทางการศึกษา ผู้อำนวยการหรือครู ที่มีความคิดเป็นแบบระบบเดิมอาจจะมีความลังเลหรือไม่มั่นใจกับเทคโนโลยีดิจิทัล หรืออาจจะคิดว่ามันเป็นการยากเกินกว่าที่ตัวเองจะสามารถพัฒนาวิธีการใหม่ในการสอนที่ให้นักเรียนมาเป็นจุดศูนย์กลาง ฉะนั้นกุญแจสำคัญคือการชวนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกกับผู้ที่ลังเลที่จะเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่การฝืนบังคับ หรือการต่อต้านพวกเขา

5. ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาดั้งเดิม

ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่เพิกเฉยกับความคิดแบบเดิม บางความรู้และประสบการณ์แบบเดิมอาจยังคงมีคุณค่า ผู้บริหารการศึกษาที่ดีต้องระวังอย่าเพิกเฉยต่อภูมิปัญญา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ควรเรียนรู้ เชื่อมต่อ และสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับผู้ที่มีความคิดและยึดถือวิธีทำแบบเก่า อาจให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและรับฟัง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัลถือว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จได้ โดยบทบาทสำคัญของผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาทุกคนจะต้องวางตัวเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคตและรู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในยุคปัจจุบัน ต้องฟังพา แบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำต้องไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ๆ และกล้าที่จะทดลองและต้องไม่เพิกเฉยกับความคิดแบบเดิม

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล

การบริหารหมายถึงการช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวก โดยบางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงานโดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารนโยบาย การบริหารอำนาจหน้าที่ การบริหารคุณธรรม การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม การวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และงบประมาณ เป็นต้น กลยุทธ์การบริหารจึงได้กลายเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จ เนื่องจากองค์การต่างๆ ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์การ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิธีบริหารที่ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังช่วยให้

ผู้บริหารมีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่าคู่แข่ง ช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้สถานศึกษาแข็งแกร่ง เปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับต่างๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้ได้พัฒนาความคิด และช่วยให้ผู้บริหารสามารถยกระดับผลการปฏิบัติงานขึ้นมาได้ ทำให้สถานศึกษาสามารถบรรลุทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูงจะมีความรู้ ความความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี เป็นบุคคลที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสาร มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ มีความต้องการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมืออาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูงจะพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ที่มีสมรรถนะสูง มีการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานควบคู่กันไปด้วย จากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่างๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ที่เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมากโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกทางเทคโนโลยี ที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน ล้วนส่งผลทำให้ผู้เรียน การเรียนรู้ ผู้สอน เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้น กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล จึงมีดังต่อไปนี้ (สิริกานต์ เอื้อธรรากุล, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์ และสุพัฒนา หอมบุปผา, 2566)

1. พัฒนาความรู้และความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง
2. สร้างความเข้าใจว่าภาระหน้าที่ของสถานศึกษา ทุกคนต้องรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานโดยรวมของสถานศึกษาร่วมกัน
3. พัฒนาภาวะผู้นำของบริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคน โดยต้องกล้าตัดสินใจ ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ใช่เพียงแต่ทำสิ่งต่างๆ ให้ถูกใจตามที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น
4. การสร้างความกล้าซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นผู้นำ การสร้างสรรค์ และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะต้องคิดนอกกรอบของความเชื่อ กฎเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติแบบเดิม
5. การพัฒนาการบริหารทั้งระบบ ต้องวางแผนและดำเนินงานร่วมกันทั้งสถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนแม่บทรวม ซึ่งมีความครอบคลุมในการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง
6. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอนของครู

7. การกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดการจูงใจในการทำงานร่วมกัน มุ่งมั่นพัฒนาสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้มีการจัดสรรทรัพยากรที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน
9. ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเพื่อเป็นการเปิดโอกาสในการรับฟังข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุงของสถานศึกษา โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา
10. พัฒนาระบบสารสนเทศในการวิเคราะห์และจัดการความรู้ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการนำระบบสารสนเทศมาปรับใช้จัดการกับข้อมูลของสถานศึกษาและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
11. ส่งเสริมความก้าวหน้าและการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรับฟังข้อคิดเห็น ความต้องการของครู และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
12. สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรและรายงานการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
13. ส่งเสริมให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการสำรวจ จัดกระบวนการเรียนการสอนและระบบการปรับปรุงการศึกษาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับพันธกิจและตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้เรียน
14. พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ตามต้องการ ความถนัด และศักยภาพของตน

การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัลดังกล่าวข้างต้น โดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา จะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัลส่งผลให้รูปแบบการทำงานขององค์กรเปลี่ยนแปลงไปการมีความสามารถเฉพาะทาง ความถนัดในวิชาชีพ กลายเป็นทักษะที่สามารถถูกทดแทนด้วยปัญญาประดิษฐ์หรือที่เราเรียกว่า (Artificial Intelligence: AI) ซึ่งเป็นวิทยาการแขนงหนึ่งที่เรียนรู้ได้ทำงานได้คล้าย กับการทำงานของสมองมนุษย์ สามารถเข้ามาช่วยวิเคราะห์ ดำเนินงาน มีความรวดเร็วทำงานร่วมกับข้อมูลจำนวนมากได้รวมถึงเอื้ออำนวยต่อการวิเคราะห์ (Big Data) ช่วยลดการใช้แรงงานของบุคลากรเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน มีความรวดเร็ว แม่นยำ เชื่อถือได้ และเข้ามาช่วยลดความผิดพลาดจากการทำงานของบุคลากร นั่นหมายถึงช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานอื่นที่มีประโยชน์ได้มากกว่าการทำงานประจำ ดังนั้น รูปแบบการทำงานที่เหมาะสมกับยุคสมัยในองค์กรยุคใหม่จึงเปลี่ยนไปมาก ความถนัดเพียงอย่างเดียว ถนัดด้านเดียว จึงไม่เหมาะกับบุคลากรในยุคปัจจุบันอีกต่อไป ทุกระดับการทำงานตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญ หัวหน้างาน หรือผู้จบการศึกษาใหม่ ต้องพัฒนาไปสู่ทักษะที่หลากหลาย หรือที่เรียกว่า Multi Skill ในมิติของทักษะด้านวิชาการความรู้ในทฤษฎีต่างๆ ความเข้าใจในต้นเทคโนโลยี ทักษะการใช้ภาษารวมๆ

แล้วเรียกว่า Hard Skill ยังคงมีความจำเป็นต่อการทำงานในสายอาชีพ ในขณะที่เดียวกันบุคลากรในยุคดิจิทัล ทักษะด้านการบริหารอารมณ์และความคิด หรือที่เรียกว่า Soft Skill เป็นทักษะด้านการบริหารอารมณ์และความคิด จึงเป็นทักษะที่องค์ในยุคนั้นมีความต้องการ

บทสรุป

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล เป็นรูปแบบการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปรับมิติทางการศึกษาในส่วนสำคัญของนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era) การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงต้องมีการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่เหมาะสมจะเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานสู่ความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลต่อการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการปรับตัวในวงการศึกษาไทยและสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่จะต้องมีการออกแบบการศึกษาให้มีความครอบคลุมมุ่งเป้าสู่แผนที่สามารถปฏิบัติได้จริง การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น นี่คือการกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล ผสมผสานเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและน่าสนใจขึ้น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบอัตโนมัติและสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย การสร้างศูนย์การเรียนรู้การสอนออนไลน์ (Online Learning Centers) สร้างสถานที่การเรียนรู้ออนไลน์ที่ให้บริการเนื้อหาการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพสูง รวมถึงช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบเรียลไทม์ผ่านการสื่อสารทางออนไลน์ การสนับสนุนและการพัฒนาครู ให้การฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะเพื่อให้ครูมีความเข้าใจที่ดีในการใช้เทคโนโลยีในการสอน และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาและการสนับสนุนทักษะด้านดิจิทัล (Digital Literacy) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้แก่นักเรียนและบุคลากร โดยการให้ความรู้และทักษะในการป้องกันความเสี่ยงทางด้านความปลอดภัยออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ การใช้ข้อมูลเพื่อการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจทางการบริหารและการวางแผน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ (Learning Communities) สร้างชุมชนที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์และข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัลเน้นการใช้เทคโนโลยีและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ให้การสนับสนุน

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล เป็นการพัฒนานคนในทุกมิติและทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล สถานศึกษาที่เป็นหน่วยแรกๆ ของ การเตรียมคนเพื่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ในฐานะผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารคือผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ข้อมูลที่นำเสนอไปข้างต้นไม่ใช่สูตรสำเร็จสำหรับสถานศึกษาแต่เป็น โจทย์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การวางแผนการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในการจัด การศึกษาสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล กลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูงในยุคดิจิทัล เน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อจัดการและพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางสำคัญใน การบริหารสถานศึกษา

1. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การเลือกและประสานงานกับบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการ ใช้เทคโนโลยี เพื่อให้สามารถสร้างและดำเนินโปรแกรมการเรียนการสอนและโครงการพัฒนาอื่นๆ ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ
2. การบริหารการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างและดำเนินการศึกษาที่ตอบสนองต่อความ ต้องการของนักเรียน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบนอกเหนือจากห้องเรียน
3. การบริหารสารสนเทศและการใช้ข้อมูล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลการ เรียนรู้ และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล (data analytics)
4. การสร้างความรับผิดชอบและการเสริมสร้างสมรรถนะส่วนบุคคล การส่งเสริมให้นักเรียนและ บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลที่สอดคล้องกับ ศึกษาที่มีเทคโนโลยี
5. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้ สร้าง พื้นที่ที่เปิดกว้างและเชิงกลยุทธ์สำหรับการแบ่งปันความรู้ หรือกลุ่มทำงานร่วมกันที่สนับสนุนการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการทั้งหมด ของการศึกษา ตั้งแต่การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไปจนถึงการประสานงานกับบุคลากรและการ บริหารการเงิน ทำให้สามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการและความ เปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างเหมาะสม ระบบบริหารจัดการสถานศึกษามีส่วนสนับสนุนภาพลักษณ์ของ สถานศึกษา ทุกคนที่อยู่ในยุคของเทคโนโลยีจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้ทรัพยากรทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อ ประโยชน์ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *ประกาศ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2567*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.bic.moe.go.th/index.php/about-us/policy-menu/2023-06-27-04-27-46>
- เคน บลังชาร์ด. (2550). *ผู้นำเหนือระดับด้วยวิสัยทัศน์เหนืออนาคต*, แปลจาก *Leading at a Higher Level*. แปลโดย ดวงทอง สรประเสริฐ. กรุงเทพฯ: ดีเอ็มจี.
- จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์. (2564). *บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัล*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2567). จาก [https://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/ณัฐพันธ์ เชจรนนันท์](https://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/ณัฐพันธ์%20เชจรนนันท์). (2552). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2551). *ทฤษฎีองค์กรสมัยใหม่ 2551*. กรุงเทพฯ: ดี เคปรินติงเวิลด์.
- พรณี สวนเพลง. (2555). *ระบบสารสนเทศเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2562*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.obec.go.th>.
- สิริกานต์ เอื้อธารากุล, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์ และสุพัฒนา หอมบุปผา. (2566). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(2), 543-558.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนิวัช แก้วจันทงค์. (2551). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: นำศิลป์โฆษณา.
- Buytendijk, F. (2006). The five keys to building a high-performance organization. *Business Performance Management Magazine*, 4(1), 24-47.
- Carew, D., Kandarian, F., Parisi-Carew, E., Stoner, J., & Blanchard, K. (2010). *Leading at a higher level*. NJ: FT Press.
- Thompson, J. L. & Martin, F. (2010). *Strategic Management Awareness & Change*. Andover: South-Western Cengage Learning.

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา*

สุพัตรา นามขาว^{1*} บรรจบ บุญจันทร์² อริสา นพคุณ³

¹นักศึกษาหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

³อาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: Supatra3879@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรทางการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อชาติ เพราะการศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปรับตัวและนำมาซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบการศึกษาใหม่ ๆ สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาอันจะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ มุ่งอนาคต เน้นความร่วมมือ มีความสอดคล้องกับบริบท ปฏิบัติได้ และรับผิดชอบต่อสังคม สมรรถนะดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัล มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการรู้ดิจิทัล การรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ความคล่องแคล่วทางดิจิทัล การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และจรรยาบรรณทางดิจิทัล กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษา 2) การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ 3) การสร้างการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง และ 4) การพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การพัฒนา; สมรรถนะดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา

*Received: 28 February 2024, Revised: 7 April 2024, Accepted: 8 April 2024

Strategies for Developing Digital Competency of School Administrators

Supatra Namkhoa¹ Banjob Boonchan² Arisa Nopakun³

¹Ph.D. Students, in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³Inviting Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Supatra3879@gmail.com Tel. 08-1389-8433

ABSTRACT

The purpose of this article is to propose the development of digital competencies for school administrators because educational organizations are important agencies for the nation because education builds people, people build the nation. The impact of change becomes a driving force for adapting and bringing about new technologies and innovations in educational formats. Digital competency of school administrators is therefore the key to driving the educational organization, which will result in students being knowledgeable and able to keep up with changes effectively. Strategies for school administrators are future-oriented, collaborative, relevant to the context, practical, and socially responsible. Digital competence is essential for living in today's era where technology is changing rapidly. There are five components of digital competency: digital literacy, critical digital literacy, digital fluency, digital media and technology production, and digital ethics. Strategies for developing the digital competency of school administrators include 1) promoting the use of information technology media by school administrators to develop the school, 2) developing English language learning for communication and seeking new knowledge, 3) creating accepting technology, innovation and change, and 4) developing the potential in administration and organizing the educational environment with technology and innovation.

Keywords: Strategy; Development; Digital Competencies; School administrators

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นโลกดิจิทัลที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจำเป็นต้องมีสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการรู้ดิจิทัล การรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ความคล่องแคล่วทางดิจิทัล การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และจรรยาบรรณทางดิจิทัล ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษานับเป็นความท้าทายความสามารถและความเป็นมืออาชีพในการบริหารสถานศึกษาที่จะส่งต่อไปยังครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนที่จะบูรณาการทั้งความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept) และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลอย่างลงตัวจนทำให้ทุกคนมีสมรรถนะดิจิทัลติดตัวไปใช้ในการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในโลกดิจิทัลต่อไป แนวทางรองรับหรือแก้ไขบริบทที่เป็นความท้าทายและโอกาสของประเทศไทย ได้แก่ การก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) การพัฒนาขีดความสามารถของภาคเกษตร อุตสาหกรรม การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ภัยคุกคามไซเบอร์ การจัดการกับภัยในรูปแบบใหม่ ๆ รวมถึงภัยคุกคามจากสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ แนวทางการพัฒนาหรือภูมิทัศน์ดิจิทัลตามที่กำหนดในวิสัยทัศน์ คือ ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) หมายถึง ประเทศไทยที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561)

การนำนโยบายประเทศไทย 4.0 ให้เกิดรูปธรรมไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่เป้าหมายได้ก็คือการปฏิรูปการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยี ตลอดจนการปฏิรูปกระบวนการวิจัยและพัฒนาประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงประเทศด้วยเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ก็ต้องใช้กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศเป็นกลไกสำคัญยิ่ง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำนโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติ การดำเนินงาน และเป็นผู้ประสานกิจกรรมของสถานศึกษา ช่วยเหลือและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ เป็นไปโดยสะดวก เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานในสถานศึกษา อันจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ของงานบริหารทั้ง 4 ด้าน ในสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป (พิเจตส์ ประยุทธ์สินธุ์, อรุณ จุติผล และสมาน อัสวภูมิ, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองและการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ (บรรจง ลาวะลี, 2560)

1. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

นิรภัย จันทรสวัสดิ์ (2556) ให้ความหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทในฐานะผู้นำ สามารถควบคุมและดูแลการดำเนินงานในด้านบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามแผนและนโยบายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กและเยาวชนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (บรรจง ลาวะลี, 2560) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีทักษะในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่างๆ ในการบริหารอย่างสูงสุด (ถวิล อรัญเวศ, ศิริ เจริญวัย, สงวนพงศ์ ชวนชม และกรองทิพย์ นาควิเชตร, 2559) เป็นบุคคลที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (วิวรรณ ทองผิวน, ธีระ รุญเจริญ และกิตติ วงษ์ขวลิตกุล, 2561) โดยมีลักษณะงานเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุม การดูแล และการนิเทศงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลงานด้านวิชาการ บริหารงานทั่วไป ความสัมพันธ์กับชุมชน และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Gorton, 1983) และสามารถขับเคลื่อนให้งานด้านการศึกษามุ่งสู่จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างและจุดประกายให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด (Caldwell and Spinks, 2005)

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำกับดูแลงานทุกอย่างในโรงเรียน และรับประกันว่าโรงเรียนจะสามารถดำเนินกิจกรรมทุกอย่างไปอย่างราบรื่น โดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากร และนักเรียน

2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของนักเรียน ครู บุคลากรสายสนับสนุน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสามารถมีอิทธิพลอย่างมากต่อความสำเร็จของนักเรียน (Bottoms & Fry, 2009) มีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์ที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาและบรรลุภารกิจ และวิสัยทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนได้ (Al-Mahdy, Al-Harthi, & Salah El-Din, 2016)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จจะมีการฟังอย่างตั้งใจ เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจถึงสภาพอากาศและวัฒนธรรมขององค์กรของตนได้ ช่องทางการสื่อสารจะเปิดกว้าง ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรสื่อสารมากเกินไป (Chen, Lin, Lin, & McDonough, 2012) นอกจากนี้ Al-Mahdy, Al-Harthi, and Salah El-Din (2016) ยังระบุด้วยว่าการสื่อสารนโยบายและ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยการพูดคุยจะช่วยในการสื่อสารความคาดหวังกับนักเรียนได้อีกด้วย เทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสะดวกในการสื่อสารกับคนจำนวนมากในแต่ละวัน อย่างไรก็ตาม โปรตรลิกอยู่เสมอว่า สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถใช้แทนการสนทนาอย่างมีตรไมตรี และการพบปะพูดคุยกับครูยังมีคุณค่ามากกว่าอีกด้วย (Chen, Lin, Lin, & McDonough, 2012)

Whitaker (2003) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จจะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ตามความคาดหวังของนักเรียนและผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาจะกำหนดแนวทางที่สร้างแรงบันดาลใจในความสำเร็จของโรงเรียน ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการโรงเรียนจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญในระบบการศึกษา เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่ามีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยการจูงใจครู ตลอดจนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศของโรงเรียน (Daresh, 2002) โรงเรียนจะสะท้อนความเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในรูปลักษณ์และความรู้สึก (Rooney, 2015) ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้และความเข้าใจว่าภาวะผู้นำมีความหมายว่าอย่างไร (Lyons, 2010)

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ต้องมีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์ที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาและบรรลุภารกิจ และวิสัยทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนได้ มีการรับฟังอย่างตั้งใจ เข้าใจถึงสภาพอากาศและวัฒนธรรมขององค์กร สามารถสื่อสารนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยี แต่ไม่ละเลยกับการสนทนาอย่างมีตรไมตรี จัดให้มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบโดยมีสิ่งรบกวนน้อยที่สุด การดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับความคาดหวังของนักเรียนและบุคลากร คุณลักษณะเหล่านี้เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ในแง่ของเป็นตัวกำหนดลักษณะ รวมถึงทิศทางขององค์กรในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จขององค์กร

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

Meador (2017) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ได้เขียนบทความเรื่อง The Role of the Principal in Schools ได้สรุปบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 9 ด้าน ซึ่งบทบาทเหล่านี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลยุทธ์ในแง่ของการส่งเสริม สนับสนุน การประสาน การเข้าไปมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ร่วมกัน บทบาทดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขปดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้นำ (Role as school leader) กล่าวคือ การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Being an effective leader) เช่น ดำเนินโครงการจัดหาทุนอุปถัมภ์โรงเรียน การพัฒนาการประเมินผลครูผู้สอน และนโยบายการพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น

2. บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยของผู้เรียน (Role in student discipline) งานส่วนใหญ่ของผู้บริหาร คือการรักษาระเบียบวินัยของนักเรียนที่ผู้บริหารต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ครูทุกคน และมีเป้าหมายของการนำไปใช้กับผู้เรียนจะทำให้งานง่ายขึ้น

3. บทบาทในฐานะผู้ประเมิน (Role as a teacher evaluator) ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องมีความรับผิดชอบในการประเมินผลงานของครู โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีครูที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร

ต้องจัดให้มีการประเมินตามกระบวนการด้านคุณภาพครูอย่างมีความเป็นธรรม และต้องชี้ให้เห็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของการปฏิบัติหน้าที่ของครู

4. บทบาทในการพัฒนาการดำเนินงานและการประเมินโครงการ (Role in developing, implementing, and evaluating programs) เป็นหนึ่งบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องหาวิธีการพัฒนาประสบการณ์ของผู้เรียนเพิ่มขึ้น โครงการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องครอบคลุมพื้นที่เพื่อเป็นแนวทางเดียวกัน ต้องมีการประเมินทุกปี และพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ นับเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

5. บทบาทในการทบทวนนโยบายและกระบวนการภายใน (Role in reviewing policies and procedures) เอกสารสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารโรงเรียน คือ คู่มือนักเรียน ถือเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถทำให้งานของผู้บริหารง่ายขึ้น ทำให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองได้รับรู้นโยบายและขั้นตอนการทำงาน

6. บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติกิจกรรม (Role in schedule setting) การสร้างตารางการปฏิบัติกิจกรรมต้องทำทุก ๆ ปี ซึ่งจะเป็นภาระงานที่ผู้บริหารต้องสร้างขึ้นได้แก่ ตารางการให้สัญญาณเข้าแถวเพื่อทำกิจกรรมหน้าเสาธงก่อนขึ้นชั้นเรียน ตารางการปฏิบัติงาน ตารางการใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ตารางการใช้ห้องสมุด เป็นต้น ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบแต่ละตารางกิจกรรมเหล่านั้นว่า จะไม่ทำให้บุคลากรแต่ละคนต้องมีตารางกิจกรรมมากเกินไปในแต่ละปี

7. บทบาทในการจ้างครูใหม่ (Role in hiring new teachers) เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องจ้างหรือรับครู หรือเจ้าหน้าที่เข้ามาทำงานโดยกระบวนการที่เหมาะสม

8. บทบาทในการปกครองและชุมชนสัมพันธ์ (Role in government and community relations) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน ซึ่งสามารถช่วยให้โรงเรียนได้รับประโยชน์อย่างมากมาย

9. บทบาทในการมอบหมายงาน (Role in assignment) ผู้นำหลายคนโดยธรรมชาติมีงานหนักอยู่ในมือที่ต้องสั่งการลงไป ผู้บริหารต้องมีการมอบหมายงานบางอย่างซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นโดยมอบหมายให้กับบุคลากรที่มีความรู้และไว้วางใจได้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีเวลามากพอที่จะทำทุกอย่างตามที่ต้องการด้วยตนเองทุกครั้ง จึงต้องพึ่งพาคนอื่น ๆ มาช่วยทำเพื่อให้ผลงานบรรลุผลสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษาขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทในฐานะผู้นำ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยของผู้เรียน บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการพัฒนาการดำเนินงานและการประเมินโครงการ บทบาทในการทบทวนนโยบายและกระบวนการภายใน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติกิจกรรม บทบาทในการจ้างครูใหม่ บทบาทในการปกครองและชุมชนสัมพันธ์ และบทบาทในการมอบหมายงาน ซึ่งผู้บริหารจะปฏิบัติตามบทบาทต่างๆ ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสถานศึกษา โดยเฉพาะในความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยให้สามารถส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาไปในทิศทางเป้าหมายที่สอดคล้องตามนโยบายการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติ การบริหารกลยุทธ์จึงต้องให้มีการเชื่อมโยงประสานสอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งต่ออนาคตของสถานศึกษาในหลากหลายระดับ (Driscoll, 2018) กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาควรมีลักษณะดังนี้ (พัชรินทร์ ชัยจันทร์ และรัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย, 2562)

1. มุ่งอนาคต

แผนกลยุทธ์ควรมุ่งอนาคตอย่างแท้จริง โดยการร่วมกันแบ่งปันทรัพยากรเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้พวกเขาและช่วยพวกเขาให้เห็นสถานการณ์ปัจจุบันอันจะนำไปสู่ การประชุมวางแผน

2. เน้นความร่วมมือ

การสร้างแผนกลยุทธ์สถานศึกษาควรเป็นกระบวนการความร่วมมือเสมอ ไม่ใช่บางเรื่องถูกกำหนดจากบนลงล่าง การนำเข้าควรมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ซึ่งจะมั่นใจได้ว่าทุกคนได้ตกลงกันในการวางแผนที่ได้มาจากสมาชิกทั้งหมดของชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจถึงโอกาสและความเป็นไปได้ที่สถานศึกษาควรมี และสถานศึกษาสามารถจัดการดำเนินการในส่วนใหญ่ให้กับพวกเขา

3. มีการกำหนดขั้นตอนและทบทวนเป็นประจำ

แผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ควรสั้น กระชับ ได้ใจความ ปฏิบัติได้ และมีการนำออกมาใช้เป็นระยะ ๆ และมีการทบทวนเป็นประจำ อาจจะหมายถึงแผน 3 ปี กับแผนปฏิบัติการ 12 เดือน และมีการทบทวนแผนทุก 90 วัน ในการทบทวนเหล่านี้จะเป็นโอกาสต่อความสำเร็จของแผนระยะสั้น การทบทวนข้อตกลงของแผนและหลักสูตร การทบทวนแผนอาจจะมีการนำบางสิ่งบางอย่างออกจากแผนหรือมีการนำบางสิ่งเข้าไปแทนที่ใหม่ ดังนั้น ควรมีความต่อเนื่องเพราะแผนมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาเพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลง

4. อิงกับบริบท

แผนกลยุทธ์สถานศึกษาใดที่จะเป็นแม่แบบเพื่อการดำเนินการสำหรับทุกสถานศึกษา แผนต้องการออกแบบเป็นพิเศษตามสถานการณ์ของกฎเกณฑ์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของสถานศึกษา ทางเดียวสู่ความสำเร็จคือการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่มีความโดดเด่น ทำหาย และสร้างโอกาสให้กับสถานศึกษา สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองย่อมจะมีความแตกต่างอย่างมากกับแผนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชนบท แม้แต่สถานศึกษาท้องถิ่นเดียวกันย่อมมีความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทที่โดดเด่นของแต่ละสถานศึกษา

5. มีความสอดคล้อง

แผนกลยุทธ์สถานศึกษาควรมีความสอดคล้องกับเอกสาร แนวการดำเนินการและความคิดของสถานศึกษา รวมทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม หรือปรัชญาของสถานศึกษา ควรมีเวลาในการทบทวนเอกสารเหล่านี้ ซึ่งเป็นการกิจที่ใหญ่แต่มีคุณค่ายิ่งต่อการสะท้อนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม เป้าหมาย และปรัชญา ถ้าสถานศึกษามีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่ถูกต้องก็จะใช้เวลาไม่นานในการกำหนดแผนกลยุทธ์กับข้อมูลเดิม

6. ปฏิบัติได้

ทุกสถานศึกษาที่วางแผนกลยุทธ์ต้องการแผนที่นำสู่การปฏิบัติเหมือนกับวิสัยทัศน์ที่กว้าง แม้แต่สถานศึกษาที่ดีที่สุดในโลกยังต้องการความเหมาะสมทางการเงินที่จะรักษานักเรียนไว้ ในทุกแผนและเป้าหมาย ขึ้นอยู่กับความคงอยู่ของสถานศึกษาและความสามารถในการพยายามเพื่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ความเลิศจนของวิสัยทัศน์จะไม่มีผลต่ออนาคต หากแต่การมีความยั่งยืนทางการเงินจะเป็นตัวตัดสินใจ

7. รับผิดชอบต่อสังคม

สถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาต้องสามารถสร้างการยอมรับและได้รับความไว้วางใจจากชุมชน ทั้งภายในชุมชนสถานศึกษา และชุมชนที่กว้างออกไป ที่เป็นการส่งเสริมการตอบสนอง การเคารพ และความรับผิดชอบต่อ สถานศึกษามีบทบาทในการออกแบบอนาคตที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อ มองในเรื่องของความยั่งยืน การมีสุขภาพที่ดี ภาพแบบองค์รวมของผู้คนและแผนสถานศึกษาจะช่วยส่งเสริม สนับสนุน ความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นวิธีการ หรือแผนในการดำเนินงานที่คาดว่าจะเกิดผลดี หรือข้อได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นตัวกำหนดลักษณะ รวมถึงทิศทางขององค์การในการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้องค์การสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มี และขจัดจุดอ่อน มีการคาดการณ์เปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างได้เปรียบ และบรรลุผลสำเร็จตามองค์การวางไว้ กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ มุ่งอนาคต เน้นความร่วมมือ มีการกำหนดขั้นตอนและทบทวนเป็นประจำ อิงกับบริบท มีความสอดคล้อง ปฏิบัติได้ และรับผิดชอบต่อสังคม

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553) ได้กำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลหรือเรื่องราวที่ได้มาซึ่งกระทำได้ โดยการทำทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์สภาพแวดล้อมหรือบริบทในทางการบริหาร โดยการกำหนดประเด็นปัญหาให้สอดคล้องกับแนวคิด จัดหมวดหมู่ของข้อมูลอย่างเป็นระบบ ระเบียบ จนสามารถเปรียบเทียบแง่มุมต่างๆ เพื่อหาข้อสรุปของปัญหาจนลุล่วงในที่สุด การคิดวิเคราะห์จึงทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถลำดับความสำคัญและการอธิบายเหตุผลที่มาที่ไปของกรณีต่างๆ ได้

2. การสื่อสารและ जुใจ หมายถึง การถ่ายทอดข้อมูลโดยผ่านสื่อไปยังบุคคลโดยอาศัยช่องทางใดช่องทางหนึ่ง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและกระตุ้นให้เกิดการใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ มีความชำนาญ มีคุณธรรม จริยธรรม ในระดับบุคคล สายงาน อาชีพเพื่อปรับปรุงงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง การกำหนดความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตของหน่วยงาน เพื่อสร้างโอกาสที่เป็นไปได้ในอนาคตและสมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมโดยเน้นมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

5. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีอย่างน้อย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ การสื่อสารและ जुใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2560 ได้เห็นชอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล

สมรรถนะดิจิทัล

สมรรถนะเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่าง ๆ (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) ซึ่งผู้สนใจศึกษาศึกษาควรมีความรู้พื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของสมรรถนะดิจิทัล

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2559) ให้ความหมาย สมรรถนะด้านดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ปลอดภัย สร้างสรรค์ อิสระ และมีจริยธรรม ได้แก่ การทำงาน การแก้ปัญหา การสื่อสาร การจัดการข้อมูล การร่วมมือ การสร้างเนื้อหา และความรู้

ปราโมทย์ ถ่างกระโทก (2561) กล่าวว่า สมรรถนะดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และการสร้างการมีส่วนร่วมในสังคม

Aviram and Eshet-Alkalai (2006) กล่าวว่า สมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) เป็นการรวมใน 3 เรื่อง คือ 1) เทคนิคกระบวนการในการทำงานกับเทคโนโลยี 2) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดิจิทัล และ 3) ทักษะทางด้านอารมณ์และทางสังคม (Emotional-Social Skills) สามารถยกตัวอย่างให้เห็นภาพต่อไปนี้ เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นเป็นเรื่องของทักษะกระบวนการในการทำงานกับ

เทคโนโลยี (เช่น การจัดการแฟ้มข้อมูล และการการปรับแต่งหรือตัดต่อภาพฯ) ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะการเรียนรู้ (เช่นความสามารถในการถอดรหัส หรือเข้าใจในข้อมูล

Juhász, Kálmán, Tóth, and Horváth (2022) ให้ความหมาย สมรรถนะดิจิทัล หมายถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางสังคมได้อย่างมั่นใจ สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานการติดต่อสื่อสาร และเพื่อความบันเทิง โดยสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้น ประเมิน จัดเก็บ นำเสนอ แลกเปลี่ยน สื่อสาร และสร้างการมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะดิจิทัล คือ ความสามารถในการใช้ เข้าใจ และสร้างสื่อดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และสร้างการมีส่วนร่วมในสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม ปลอดภัย และมีจริยธรรม

2. ความสำคัญของสมรรถนะดิจิทัล

ปราโมทย์ ถ่างกระโทก (2561) กล่าวว่า สมรรถนะดิจิทัลเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอุปกรณ์ดิจิทัล มาใช้ในการติดต่อสื่อสารการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง การทำงานร่วมกัน และสร้างการมีส่วนร่วมในสังคม หรือใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานในองค์กร ให้มีความทันสมัยและสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการยกระดับงานให้มีคุณค่าสูงขึ้น

Juhász, Kálmán, Tóth, and Horváth (2022) ได้กำหนดให้สมรรถนะดิจิทัลเป็น 1 ใน 8 สมรรถนะหลักที่ประชาชนทุกคนควรได้รับการพัฒนา โดยเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตและการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม ให้สามารถใช้ประโยชน์จากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และสร้างการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสมรรถนะดิจิทัลเป็นทักษะที่มีความต้องการในทุกภาคส่วนและทุกสาขาอาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลถูกนำไปใช้ในบริบทที่หลากหลาย เช่น การนำไปใช้กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะสำหรับพลเมือง การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาสมรรถนะของประชากรให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ และสามารถใช้อย่างปลอดภัยจากเทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นสมรรถนะหลักที่ประชาชนทุกคนควรได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นจะต้องมีสมรรถนะดิจิทัล เพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัล

กณิชา ศิริศักดิ์ (2559) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับครูประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับโปรแกรม

พื้นฐานในคอมพิวเตอร์ ได้แก่ โปรแกรม Microsoft Word, Microsoft PowerPoint และ Microsoft Excel สื่อดิจิทัลใหม่ ๆ ได้แก่ Tablet และ Smartphone และเครื่องมือทางออนไลน์ ได้แก่ Google Hotmail และ YouTube รวมถึงการใช้งานผ่านสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook และ LINE ในเรื่องของวิธีการใช้งานพื้นฐานของสื่อและเทคโนโลยีเหล่านี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนและการทำงาน²⁾ ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง การใช้งานสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐานได้อย่างคล่องแคล่ว ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน คือ โปรแกรม Microsoft Word, Microsoft PowerPoint และ Microsoft Excel สื่อดิจิทัลใหม่ ๆ ได้แก่ Tablet และ Smartphone และเครื่องมือทางออนไลน์ ได้แก่ Google Hotmail และ YouTube รวมถึงการใช้งานผ่านสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook และ LINE โดยจะต้องสามารถนำสื่อและเทคโนโลยีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนและการทำงานให้เหมาะสม ³⁾ การเลือกใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง การคัดเลือกสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องคำนึงถึงเนื้อหา ระยะเวลา ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล รวมทั้งสามารถปรับปรุงและดัดแปลงสื่อที่เลือกใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนและการทำงานมากที่สุด ⁴⁾ การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง การสร้างสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลขึ้นมาใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนและการทำงานด้วยตัวเอง หรือสร้างร่วมกับผู้อื่น โดยเป็นสื่อหรือเทคโนโลยีใหม่ที่ไม่ค่อยมีคนใช้หรือไม่เคยมีหรือเป็นสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐานทั่วไป เช่น PowerPoint วิดีโอ รูปภาพ เป็นต้น รวมทั้งสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ บล็อก เป็นต้น แต่มีเนื้อหาและรายละเอียดต่าง ๆ ในสื่อที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น ⁵⁾ จรรยาบรรณในการใช้สื่อ หมายถึง การอ้างอิงหรือให้เครดิตแก่ผู้ผลิตหรือผู้ที่เป็นเจ้าของที่ถูกต้องตามหลักสากล รวมทั้งการคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น โดยที่ไม่ละเมิดสิทธิหรือทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

Araújo da Silva, Behar, Romeu Fontanillas, and Guitert Catasús (2019) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถดิจิทัลสำหรับการเรียนรู้ทางไกลของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการรู้ดิจิทัล คือ ความจำเป็นในการเรียนรู้เทคโนโลยีการอ่าน และการเขียน เพื่อเข้าถึงความรู้ดิจิทัลและความรู้เสมือนจริง ประกอบด้วยความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตขั้นพื้นฐาน 2) การรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ เกี่ยวข้องกับการวิจัย การประเมิน การไตร่ตรอง และความเข้าใจอย่างมีวิจารณญาณของข้อมูลที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย ชุดของความรู้ ซึ่งได้แก่ ข้อมูล มัลติมีเดีย การสื่อสาร และการคำนวณ ประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร และการจัดการข้อมูลในเครือข่าย 3) ความคล่องแคล่วทางดิจิทัล เชื่อมโยงกับการใช้เทคโนโลยีในลักษณะที่รู้สึกเหมือนเป็นผู้มีส่วนร่วมทางดิจิทัลในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความคล่องแคล่วไม่เพียงแต่ช่วยให้ใช้งานได้ แต่ยังสร้างและผลิตเนื้อหา/วัสดุได้อีกด้วย ประกอบด้วย ความสามารถในการสร้าง และพัฒนาเนื้อหาดิจิทัล การจัดการโปรไฟล์เสมือน และการเข้าร่วมออนไลน์

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัล มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการรู้ดิจิทัล การรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ความคล่องแคล่วทางดิจิทัล การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และจรรยาบรรณทางดิจิทัล

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล การมีนโยบาย หรือมีแนวปฏิบัติการอบรมเรื่องการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ควรออกแบบการประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ควรวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในองค์กร

จินณวัตร ปะโคทัง (2561) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหาร สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการ ประชารัฐของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้มีความ ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของ สถานศึกษาในชุมชนแล้ว ยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ อย่างยั่งยืน

มานะ ครุฑาโรจน์ (2563) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุค การศึกษา 4.0 พบว่า มี 6 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารยุคใหม่ๆ กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาล

น้ำอ้อย สุขเสนา, สุกัญญา แซ่มซ้อย และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2566) กล่าวว่า การบริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเร่งปฏิริยาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีเป้าหมายเพื่อทำให้ เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นอีกหนึ่งความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งที่จะต้องใช้ศิลปะในการ บริหารของตน โดยการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล การทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง เป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน และมีความท้าทาย โดยหลักการจัดการสถานศึกษาที่ได้นั้นต้อง

คำนึงถึงกิจกรรมหลัก 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การทบทวนการออกแบบองค์การให้สอดคล้องกับความต้องการการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในการดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ตามกิจกรรมหลักทั้ง 3 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การยอมรับและเป็นผู้ดำเนินการนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้กับตนเองก่อนที่จะเผยแพร่หรือส่งเสริมให้ครูได้ใช้

กล่าวโดยสรุป กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารยุคใหม่ๆ การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล การสร้างการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง การออกแบบองค์การให้สอดคล้องกับความต้องการการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งกลยุทธ์เหล่านี้ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาและนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม

บทสรุป

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่กำกับดูแลงานทุกอย่างในโรงเรียนให้สามารถดำเนินกิจกรรมทุกอย่างไปอย่างราบรื่น คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ต้องมีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์ที่ช่วยให้โรงเรียนบรรลุภารกิจ และวิสัยทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนได้ สามารถสื่อสารนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยี แต่ไม่ละเลยกับการสนทนาอย่างมิตรไมตรีความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษาขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทในฐานะผู้นำ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยของผู้เรียน กลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ มุ่งอนาคต เน้นความร่วมมือ มีการกำหนดขั้นตอนและทบทวนเป็นประจำ อิงกับบริบท มีความสอดคล้อง ปฏิบัติได้ และรับผิดชอบต่อสังคม สมรรถนะดิจิทัลเป็นความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ปลอดภัย และมีจริยธรรม สมรรถนะดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วที่ประชาชนทุกคนควรได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยแรกของการเตรียมคน และสร้างคน ผู้บริหารจึงต้องวางแผนการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัล มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการรู้ดิจิทัล การรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ความคล่องแคล่วทางดิจิทัล การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และจรรยาบรรณทางดิจิทัล กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ การสร้างการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กณิษฐา ศิริศักดิ์. (2559). *การวิจัยหลักสูตรวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล*.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2567). จาก [https://onde.go.th/view/กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. \(2559\). แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2562-2565](https://onde.go.th/view/กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2562-2565)
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์ศิริธรรมออฟเซต.
- ถวิล อรัญเวศ, ศิริ เจริญวัย, สงวนพงศ์ ขวนชม และกรองทิพย์ นาควิเชตร. (2559). การพัฒนากลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อจัดการเรียนรู้อาจารย์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 13(1), 161-170.
- น้ำอ้อย สุขเสนา, สุกัญญา แซ่มซ้อย และพทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2566). ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารคุณภาพหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทักษะการค้นหานวัตกรรม. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(1), 156-166.
- นิรภัย จันทร์สวัสดิ์. (2551). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร*, 6(2), 206-215.
- ปราโมทย์ ถ่างกระโทก. (2561). *การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของพยาบาลวิชาชีพไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พัชรินทร์ ชัยจันทร์ และรัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย. (2562). กลยุทธ์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 6(8), 3901-3916.
- พิเจตส์ ประยุทธ์สินธุ์, อรุณ จุติผล และสมาน อัสวภูมิ. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 15(1), 121-130.
- มานะ ครุธาโรจน์. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคการศึกษา 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(9), 351-369.
- วิวรรณ ทองผิวทน, ธีระ รุญเจริญ และกิตติ วงษ์สวัสดิกุล. (2561). การศึกษาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 12(1), 214-227.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก*. นนทบุรี: บริษัทประชุมช่าง จำกัด.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>.
- Al-Mahdy, Y. F., Al-Harthi, A. S., & Salah El-Din, N. S. (2016). Perceptions of school principals' servant leadership and their teachers' job satisfaction in Oman. *Leadership and Policy in Schools*, 15(4), 543-566.
- Araújo da Silva, K.K., Behar, P.A., Romeu Fontanillas, T. & Guitert Catasús, M. (2019). *Digital competences model for distance learning students: MCompDIGEAD*. In J. Theo Bastiaens (Ed.), *Proceedings of EdMedia + Innovate Learning* (pp. 1708-1717). Amsterdam, Netherlands: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.learntechlib.org/primary/p/210195/>.
- Bottoms, G., & Fry, B. (2009). *The district leadership challenge: Empowering principals to improve teaching and learning*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/school-leadership/district-policy-and-practice/Documents/District-Leadership-Challenge-Empowering-Principals>

- Caldwell, B. J., & Spinks, J. M. (2005). *The self-managing schools*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.researchgate.net/publication/333042593>
- Chen, M. Y. C., Lin, C. Y. Y., Lin, H. E., & McDonough, E. F. (2012). Does transformational leadership facilitate technological innovation? The moderating roles of innovative culture and incentive compensation. *Asia Pacific Journal of Management*, 29, 239-264.
- Daresh, J. C. (2002). *What it means to be a principal: Your guide to leadership*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press, Inc.
- Driscoll, M. (2018). *Creating new schools in the 21st century that inspire, motivate and empower a whole new generation of learners and global citizens*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://digitalcommons.fiu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article>
- Gorton, R. A. (1983). *School administration and supervision*. Dubuque, IA: William C. Brown.
- Juhász, T., Kálmán, B., Tóth, A., & Horváth, A. (2022). Digital competence development in a few countries of the European Union. *Management & Marketing: Challenges for the Knowledge Society*, 17(2), 178-192.
- Lyons, B. J. (2010). *Principal instructional leadership behavior, as perceived by teachers and principals, at New York State recognized and non-recognized middle schools*. South Orange, NJ: Seton Hall University.
- Meador, D. (2017). *The role of the principal in schools*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2567). จาก https://www.academia.edu/35820393/The_Role_of_the_Principal_in_Schools_by_Derrick_Meador_Updated
- Rooney, E. (2015). *Teachers' work in trying times: Policy, practice, and professional identity*. Doctoral Dissertation, Temple University.
- Whitaker, S. D. (2003). Needs of beginning special education teachers: Implications for teacher education. *Teacher Education and Special Education*, 26(2), 106-117.